

وزارت صحت عامه

انستیتوت علوم صحتی پوهاند غضنفر
برنامه تعلیمی دیپلومه قابلیت

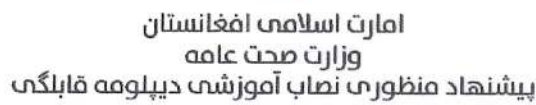
نصاب تعلیمی سه ساله

1401

THE AGAKHAN UNIVERSITY

امارت اسلامی افغانستان
وزارت صحت عامه

د بشری سرچینو عمومي رياست
رياست انستيتوت علوم صحي پوهاند غضنفر
د علمي او تدريسي آمریت
مدیریت عمومي محصلان

د افغانستان اسلامي امارت
د عامې روغتيا وزارت

شعاره:

تاریخ: / / ۱۴۰۱

پیشنهاد	احکام
<p align="center">به مقام محترم وزارت صحت عامه ۱.۱.!</p> <p>موضوع: منظوری نصاب آموزشی دیپلومه قابلگی.</p> <p>محترما! استیتوت علوم صحنی بوهاند غصنفر با هم اهنکی شورای برسیها و قابله های افغانستان و همکاری مالی و تخمینکی پروژه اکادمیک افغانان نصاب آموزشی پروگرام دیپلومه قابلگی را که نیاز به تجدید نظر داشت، پروسه تجدید نظر را در سال ۱۳۹۹ آغاز و با درنظر داشت استاندارد های ملی و بین المللی (ANMC, ICM&WHO) جهت ارتقاء مسلک قابلگی و طبق توقع کانفدراسون بین المللی قابله ها از پروگرام دو ساله به سه ساله انکشاف داده است که نصاب مذکره در مجنوده (سه سال، شش سمنستر ۱۱۳۰ کردت و ۵۲۰ ساعت در هر سمنستر مطابق به لایحه کردت کشور) تنظیم گردیده و محتوای آن توسط مشاورین ملی و بین المللی و تمام دیرارمنت های استیتوت علوم صحنی بوهاند غصنفر مرور و بعداً به شورای علمی استیتوت ارائه گردید، نظر به اینکه نصاب مذکره دربر گیرنده تمام شایستگی های که یک قابله بعد از فراغت باید مطابق آن ارائه خدمات نماید میباشد بنا بر طرف اعضای شورای علمی استیتوت علوم صحنی بوهاند غصنفر مورد تاکید قرار گرفته است و اینک نصاب آموزشی تجدید شده و انکشاف یافته پروگرام دیپلومه قابلگی به مقام محترم اقدام پیشنهاد هذا جهت منظوری تقدیم است.</p>	<p align="right">۴، ۱، ۱۳۲۴</p> <p align="center"><i>(Handwritten signature)</i></p> <p align="center"><i>(Large handwritten signature)</i></p> <p align="center"><i>(Large handwritten signature)</i></p>
<p align="right">با احترام دوکتور امین الله "ملین" سرپرست ریاست عمومی منابع بشری</p>	

Email: gihs_kabul@yahoo.com
Phone: 0202301371

ادرس سرک ۱۳ وزیر محمد اکبر خان، کابل - افغانستان

د افغانستان اسلامي امارت

د عامې روغتيا وزارت

د مالي او اداري چارو معييت

د پوهاند غضنفر د روغتيايي علومو انستيتوت

د قابلگي د ډيپلومه پروگرام تعليمي نصاب، سټندارډونو او پاليسيو منظوري

د لوی او بخښونکي خدای په نامه !

د قابلگي د ډيپلومه پروگرام تعليمي نصاب او پاليسي د لومړي ځل لپاره د پوهاند غضنفر د روغتيايي علومو دانستيتوت لخوا په کال ۲۰۰۴ کې د آغاخان پوهنتون د نرسنگ او قابلگي ښوونځي (AKU-SoNaM) په مرسته جوړ شوی وو چې له هغې مودې راهيسې د ملي تعليمي نصاب په توگه د روغتيايي علومو په ټولو انستيتوتونو کې تطبيقېږي.

په ۲۰۰۲ کال کې، د غضنفر د روغتيايي علومو انستيتوت د آغاخان پوهنتون د قابلگي پروگرام په مالي او تخنیکي مرسته وټوانيد چې د يو اوږدې دورې څخه وروسته د لومړي ځل لپاره د قابلگي ډيپلومه پروگرام نصاب رامینځته او تطبيق کړي. چې وروسته په کال ۲۰۰۴ کې د لمړي ځل لپاره په ۲۰۰۶ کال کې دويم ځل او په ۲۰۱۴ کال کې د دريم ځل لپاره بيا کتنه وشوه، د بين المللي مشاورينو، د زده کړو او پاليسي يونټ، د غضنفر د روغتيايي علومو انستيتوت، په افغانستان کې د آغاخان پوهنتون د اکاډميکو پروژو لخوا مرور، او د ورکشاپ د گډونوالو تر هوکړې وروسته د پوهاند غضنفر د روغتيايي علومو د انستيتوت له علمي شورا، د افغانستان د نرسانو او قابلگه گانو د شورا، د قابلو انجمن، MSH دفتر او د وزارت د تخنیکي بورډ لخوا هم تر غور لاندې ونيول شو. دغه مهم اسناد بالاخره د وزارت د اجرايوي بورډ لخوا هم تاييد او د وزارت د محترمي رهبري لخوا منظور شوی دی.

تمه کېږي چې دغه بيا کتل شوی تعليمي نصاب، معيارونه او پاليسي گانې به په ټولو کچو کې د روزنيزو سيستمونو د کيفيت په ښه والی کې دپام وړ مهم رول ولوبوي.

د عامې روغتيا وزارت او د پوهاند غضنفر د روغتيايي علومو د انستيتوت رهبري خپل د مننې مراتب د تعليمي نصاب د بيا کتنې د ورکشاپ ټولو گډون کوونکو او په ځانگړي توگه د روغتيايي علومو ولايتي انستيتوتونو، د آغاخان پوهنتون، د نرسانو او قابلگانو شورا، د قابلو انجمن او د خصوصي روغتيايي علومو انستيتوتونو، د کابل طبي پوهنتون، د دولتي او خصوصي روغتونونو او غير دولتي موسساتو استازيو ته د هغوي د فعالې ونډې او گډون له کبله څرگندوي.

زه د پوهاند غضنفر د روغتيايي علومو انستيتوت رهبري، د زده کړې او پاليسي واحد، د پوهاند غضنفر او د ولايتي روغتيايي علومو د انستيتوتونو آمرينو، هم غړي کوونکو او استادانو او د آغاخان پوهنتون تخنیکي ټيم ته چې د تعليمي نصاب، معيارونو او پاليسي گانو په بيا کتنې کې يې د پام وړ رول لوبولی، مبارکي وایم. هيله مند یم چې د دوي کارونه به په ملي کچه د قابلگي د ډيپلومه پروگرام په تطبيق کې د يو اغيزمن لارښود په توگه رول ولوبوي او بالاخره د افغانستان ولس ته د قابلگي اغيزمن او باکفيته روغتيايي خدماتو د وړاندې کولو لپاره به د باکفيته او شايسته قابلو په روزنه کې مرسته وکړي.

د عامې روغتيا د وزير په توگه، زما لپاره د وياړ ځای دی چې په ملي کچه د تطبيق لپاره د د ډيپلومه قابلگي پروگرام دغه تعليمي نصاب، معيارونه او پاليسي گانې منظوروم.

نصاب سه ساله قابلگي

امارت اسلامی افغانستان
وزارت صحت عامه
معینت مالی و اداری
انستیتوت علوم صحتی غظنفر

قدردانی

نصاب سه ساله قابلیت

وزارت صحت عامه و انستیتوت علوم صحتی غظنفر از تلاش ها، حمایت فنی و رهنمودها برای تهیه نصاب تعلیمی ملی برنامه سه ساله دیپلومه قابلیت و پالیسی های مربوطه تقدیر به عمل می آورد. این کار یک نقطه عطف مهم برای مسلک قابلیت در افغانستان و تقدیم قابله های شایسته به وطن می باشد.

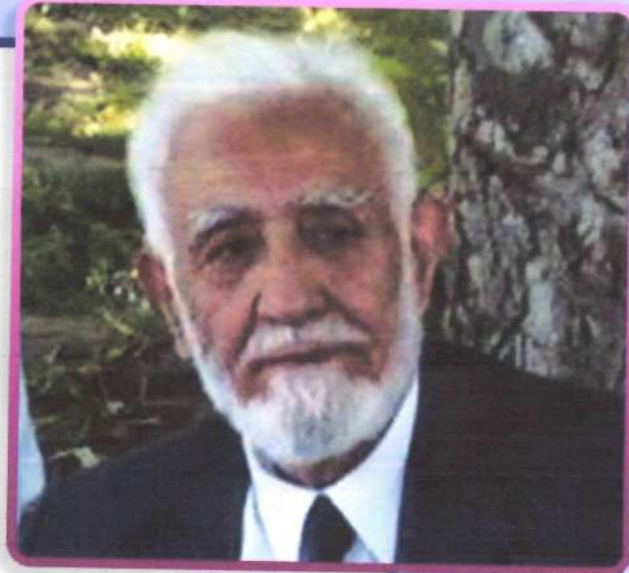
- انستیتوت علوم صحتی غظنفر و موسسات منطقه ای علوم صحتی
- موسسه نرسنگ و قابلیت پوهنتون آغاخان پاکستان (SoNaM)
- برنامه های آکادمیک پوهنتون آغاخان در افغانستان

ما همچنان قدردان نهادهای ذیل هستیم که افراد آن سخاوتمندانه وقت و دانش شان را در اختیار ما گذاشته و با ارائه دیدگاه های دقیق شان به اصلاح این نصاب کمک کردند:

- انستیتوت علوم صحتی غظنفر
- پروژه های آکادمیک پوهنتون آغاخان، افغانستان
- موسسه نرسنگ و قابلیت پوهنتون آغاخان پاکستان (SoNaM)
- دیپارتمنت قابلیت و نرسنگ وزارت صحت عامه
- شورای قابله ها و نرس های افغانستان
- موسسات منطقه ای علوم صحتی (هرات، بلخ، ننگرهار، کندهار، بدخشان، فراه، هلمند و قندوز)
- موسسات خصوصی علوم صحتی
- فاکولته قابلیت، پوهنتون طبی کابل
- دیپارتمنت صحت روانی، وزارت صحت عامه
- دیپارتمنت تغذیه، وزارت صحت عامه
- انجمن قابله های افغان
- شفاخانه ولادی ملالی
- شفاخانه ولادی رابعه بلخی
- شفاخانه استقلال
- شفاخانه خیرخانه

ما از تلاش ها و مساعدت های ارزشمند واحد آموزش و پالیسی (TPU) انستیتوت علوم صحتی غظنفر به خاطر تسهیل این روند در طول و بعد از کارگاه مشورتی برای اصلاح پالیسی ها و نصاب تعلیمی برنامه دیپلوم ملی قابلیت تشکر می کنیم.

دکتر محمد قاسم عادل
رئیس انستیتوت علوم صحتی غظنفر

به نام خداوند بخشنده و مهربان

زندگی نامه دانشمند بزرگ ملی افغانستان پروفسور سید الف شاه غضنفر

پروفسور سید الف شاه غضنفر یکی از برجسته ترین دانشمندان، متفکرین و آموزگاران خادم وطن است و بیش از ۳۰ سال تلاش و پیشتازی وی برای خدمت به وطن الهام بخش نسل های دیگر در این عرصه بوده است. پروفسور غضنفر نه تنها به دلیل تحقیقات علمی شان بلکه به دلیل مساعدت به تاسیس و حمایت از بسیاری موسسات علمی کشور یک چهره شناخته شده می باشد.

استاد غضنفر فرزند محمد سعید خان در قریه سید محمود، ولسوالی کلنگار ولایت لوگر به تاریخ ۶ فروری ۱۹۲۸ (۱۶ دلو ۱۳۰۶) چشم به جهان گشود و از سن ۸ سالگی مشغول تامل درباره مفاهیم علمی بود. وی به دلیل مشکلات سیاسی و اجتماعی امکان دسترسی به آموزش رسمی تا سن ۱۴ سالگی را نیافت اما هنگامی که شرایط مساعد شد، صنف ۲، ۳ و ۴ را در یک سال موفقانه سپری نمود. بعد از تکمیل مکتب ابتدائیه در کلنگار، به مکتب نرسنگ در کابل پیوست و کارش را منحصراً نرس صحت روانی در شفاخانه علی آباد در سال ۱۹۶۴ شروع کرد. در این مدت، صنف ۹، ۱۰ و ۱۱ را در لیسه سید جمال الدین افغان تکمیل نموده و برای گذراندن مضمون ۱۲ به لیسه حبیبیه پیوست. بعد از آن تحصیل در پوهنتون امریکایی بیروت را آغاز کرد و در سال اول تحصیلش منحصراً محصل افغان رتبه اول را در میان دیگر محصلین از ۵۰ کشور جهان کسب کرد. در نتیجه تلاش و موفقیت علمی، استاد غضنفر موفق شد برای تحصیل طلب شامل پوهنتون مشهور هاروارد در ایالات متحده امریکا شود. بعد از فراغت در سال ۱۹۶۱ (۱۳۴۰ شمسی)، او به گروهی از محققین در هاروارد پیوسته و اندکی بعد از آن عضویت انجمن معالجه و تحقیق پروفسوران امریکایی را به دست آورد. دستاوردها و مساعدت های استاد در عرصه طبی و علم بعد از بازگشت به افغانستان بیشمار است و صرفاً به بخشی از آنها به شکل خلاصه اشاره می گردد.

دستاوردهای پروفسور غضنفر

- دریافت جایزه ۲۰ هزار دالری از بنیاد علمی ایالات متحده بعد از تکمیل تحصیل در سال ۱۳۴۱ و تاسیس لابراتوار تحقیقی در دیپارتمنت بایوکیستری پوهنتون طبی کابل.
- اهدای ماشین آلات برای تولید سرم طبی به شفاخانه علی آباد با مصرف ۳۰ هزار دالر که به وزارت صحت عامه اهدا شد.
- تجهیز نشرات طبی کابل با چاپگرهای رنگی با حمایت ۲۵۰ هزار دالری نهاد صحتی جهان در سال ۱۳۶۵.
- تاسیس مرکز تشخیص ایدز در کابل در سال ۱۳۶۷.
- تاسیس یک مرکز تشخیص دی ان ای (DNA) و لابراتوار بایولوژی ملکولار در ریاست طب عدلی.
- سازماندهی و تجهیز لابراتوار انستیتوت علوم صحتی غضنفر GHIS
- اصلاح نصاب تعلیمی پوهنتون طبی کابل در سال ۱۳۸۴ به همراه تغییرات مهم.
- تهیه نصاب تعلیمی جدید برای برنامه لابراتوار تخنیک در انستیتوت علوم صحتی غضنفر GHIS.
- تجهیز لابراتوار باکتریولوژی و ویروالوجی وزارت صحت عامه با تکنالوژی جدید از جمله PCR و ELISA.

فعالیت های تحقیقی:

- ویرایش و نشر صدها مقاله و کتاب علمی
- تعیین درجه (پلاتک) بر اساس معادله فوتوالکتریک انیشتین
- تعیین ارسنیک در جگر و واقعات مسمومیت ارسنیک و شناسایی مشابهت های تعاملات بیسموت و فسفر (bismuth and phosphorus) در ماهیت مسمومیت.
- شناسایی رسوت/نشست فسفات ها در مغز
- شناسایی تاثیر pH بر جذب آهن در معده و رودها
- تعیین اینولین (inulin) در پلاسما و ادرار
- جداسازی enzyme carbonic anhydrates از جگر خون انسان و تعیین میزان spiral که در یک کنفرانس با حضور ۵۰۰۰ دانشمند بین المللی ارائه شد.
- مطالعه موارد غیرعادی هموگلوبین برای ۴ سال و نشر آن در مجله طبی (Journal of Medicine)

فعالیت های تحقیقی:

- استاد در دیپارتمنت بیوکمستری پوهنتون طبی کابل از سال 1342 تا 1350
- مدیر استادان در پوهنتون طبی کابل از سال 1346 تا 1350
- ریاست انستیتوت صحت عامه در وزارت صحت عامه از سال 1351 تا 1352 و تاسیس 46 لابراتوار برای شفاخانه ها و مراکز صحتی ولایتی
- ریاست پلان صحت عامه از 1352 تا 1355
- ریاست فارمی وزارت صحت عامه از 1355 تا 1359
- استاد دیپارتمنت بیوکمستری پوهنتون طبی کابل از 1360 تا 1370
- رئیس انستیتوت طب عمومی (اکنون پوهنتون طبی کابل) در سال 1371
- مشاور لابراتوار و آموزش عالی نهاد صحتی جهان از 1373 تا 1388
- عضو انجمن داوطلبان صحت روانی

موفقیت ها و مساعدت های استاد غضنفر در زمان حیات ایشان وبعداز وفات شان هیچ گاه از یاد نرفته و برخی از آنها به منظور بزرگداشت یادشان ذکر می شود.

- پس از تجدید ساختار کتابخانه مرکزی پوهنتون طبی کابل بر اساس معیارهای بین المللی، این کتابخانه به پاس خدمات ایشان "پروفسور غضنفر" نامگذاری شده است.
- در سال 1387 انستیتوت انستیتوت علوم صحتی وزارت صحت عامه نام خود را به انستیتوت علوم صحتی پروفسور غضنفر تغییر داد.
- وی مدال افتخار "سید جمال الدین افغان" را در سال 1387 از رئیس جمهور حامد کرزی دریافت کرد.
- جایزه افتخاری "پروفسور غضنفر" در سال 2013 توسط وزارت صحت عامه افغانستان آغاز به کار کرد و در سال 1391 از رئیس جمهور حامد کرزی در کنفرانس اخلاق طبی در کابل دریافت شد.

پروفسور غضنفر از یک انسان موفق بود، وی با همه مهربان و با ملاحظه بود و همگی از خرد علمی وی مستفید میشدند. پروفسور غضنفر بعد از عمری خدمت به مردم و بیش از نیم قرن زندگی پر ثمر در ۲۱ مارچ ۲۰۱۳ برابر با اول حمل ۱۳۹۲ درگذشت. خاطره او به خاطر عشق و علاقه خالصانه اش برای بهبود آموزش طبی در سطح بین المللی و گسترش خدمات صحت عامه در افغانستان هیچگاه فراموش نمی شود. درگذشت او خلایق در قلب همه کسانی که او را می شناختند ایجاد کرده و یادش همچنان در قلب ها خواهد ماند.

خداوند او را مشمول رحمت بیکرانیش در بهشت برین بگرداند!

امارت اسلامی افغانستان
وزارت صحت عامه
شورای نرس ها و قابله ها

تقریظ

نصاب سه ساله قابله ها

شورای نرس ها و قابله های افغانستان افتخار دارد که با توفیق پروردگار لایزال جهت غنامندی و ارتقاء مسلک قابله ها در راستای تجدید نظر و انکشاف نصاب تعلیمی، ستندردها و پالیسی پروگرام دیپلومه قابله ها قدم مهم و بزرگی را می برداریم.

مسلک قابله ها در افغانستان مانند سایر مسایل سیاسی، اقتصادی و اجتماعی کشور فراز و نشیب های خود را پیموده است. از اینکه در گذشته ها مسلک قابله ها به مودل ها و سویه های مختلف بوده، که در سال ۲۰۰۲ انستیتوت علوم صحتی غضنفر با کمک مالی و تخنیکی برنامه پوهنتون آغاخان توانست نصاب تعلیمی پروگرام دیپلومه قابله ها را بعد از یک مدت طولانی برای اولین بار انکشاف و تطبیق نماید که متعاقباً در سال ۲۰۰۴ برای بار اول، سال ۲۰۰۶ بار دوم و بار سوم در سال ۲۰۱۴ تجدید نظر گردید.

اگر چه در حال حاضر بسیاری از کشورها پروگرام دیپلومه قابله ها و نرسنگ را بنا بر توصیه های سازمان صحتی جهان بسته نموده اند و در صدد جاگزین نمودن پروگرام های لسانس و ماستری هستند؛ باز هم با در نظر داشت نیازمندی کشور و نبود ظرفیت یکبار دیگر ایجاب مینماید که نصاب تعلیمی پروگرام عمومی دیپلومه قابله ها تجدید نظر گردد.

از اینکه کنفدراسیون بین المللی قابله ها در سال ۲۰۱۰ با توافق اجماع و نظر متخصصین قابله ها از کشورهای مختلف جهان فیصله نمودن که پروگرام قابله ها شمولیت مستقیم حداقل سه سال را باید در بر بگیرد بنا تصمیم به این گردید که نصاب تعلیمی قابله ها از دو سال به سه سال انکشاف یابد بنا در سال ۲۰۲۲ یکبار دیگر نصاب تعلیمی پروگرام دیپلومه قابله ها با کمک و همکاری پروژه های اکادمیک پوهنتون آغا خان در افغانستان با در نظر داشت معیارات ملی و بین المللی انکشاف و تجدید نظر گردید، که در تمام مؤسسات دولتی و خصوصی قابله ها قابل تطبیق میباشد. شورای نرس ها و قابله های افغانستان از همکاری همه جانبه پوهنتون آغاخان، انستیتوت علوم صحتی پوهاند غضنفر، انجمن قابله های افغان، دفتر MSH و تمام شرکاء خویش در این زمینه اظهار سپاس و امتنان مینماید.

شورای نرس ها و قابله های افغانستان با صلاحیت قانونی که نظر به مقرر این شورا دارد، تایید مینماید که این نصاب نظر به پالیسی ها و ستندرد های بروز مسلک قابله ها و در مشوره نزدیک با کمیته تعلیمات و اعتباردهی این شورا، انجمن قابله های افغان، وزارت محترم صحت عامه و اساتید مسلک قابله ها از مرکز ولایات تهیه و تنظیم گردیده است و احتراماً از تمامی تطبیق کنندگان پروگرام های دیپلومه قابله ها تقاضا مینماید تا در تطبیق و عملی نمودن این نصاب انکشاف یافته و تجدید شده گام های عملی را بردارند.

شورای نرس ها و قابله های افغانستان معتقد است که قابله ها یکی از مسلک های مهم سیستم صحتی کشور بوده که در قسمت پایین آوردن مرگ و میر مادران و نوزادان سهم بارز دارند، بنابر این باید در زمینه رشد مسلکی نرسنگ و قابله ها توجه خاص نمود. و همزمان با تطبیق یکنواخت این نصاب انکشاف یافته و تجدید شده در تمام مؤسسات دولتی و خصوصی، باید تمرکز و سرمایه گذاری بیشتر در راستای ارتقای کیفیت تعلیمات و خدمات قابله ها صورت گیرد تا بتوانیم در بهبود وضعیت صحتی عامه دستاوردهای چشمگیری داشته باشیم.

در خاتمه یک بار دیگر شورای نرس ها و قابله های افغانستان از وزارت محترم صحت عامه، انستیتوت علوم صحتی پوهاند غضنفر، پروژه های اکادمیک پوهنتون آغا خان، انجمن قابله های افغان، اساتید محترم و تمام شرکای کاری که در تجدید و انکشاف نصاب تعلیمی، ستندردها و پالیسی پروگرام دیپلومه قابله ها سهم داشته اند تشکر مینماید.

شورای نرس ها و قابله های افغانستان همچنان معتقد است که با پذیرش قابله ها منحصراً شرکای صحتی و سرمایه گذارهای لازم بالای مسلک قابله ها میتوان دسترسی مردم را به خدمات معیاری و رسیدن افغانستان به پوشش صحتی همه گانی و اهداف توسعه ای پایدار برای مردم را امکان پذیر ساخت.

با احترام

شورای نرس ها و قابله های افغانستان

اختصارات

وزارت صحت عامه	MoPH
وزارت تحصیلات عالی	MoHE
انستیتوت علوم صحتی	HIS
انستیتوت علوم صحتی غضنفر	GIHS
شورای نرس ها و قابله های افغانستان	ANMC
انجمن قابله های افغان	AMA
برنامه های اکادمیک پوهنتون آغاخان در افغانستان	AKU-APA
ریاست منابع بشری	HRD
ریاست صحت مادران، نوزادان، اطفال و نوجوانان	RMNCAHD
بسته اساسی خدمات صحتی	BPHS
بسته اساسی خدمات شفاخانه ای	EPHS
سیستم مدیریت معلومات صحتی	HMIS
قابله راجستر شده (ثبت شده)	RM
طرز العمل معیاری	SOP
شفاخانه ولسوالی	DH
تسهیل صحتی	HF
مرکز خدمات صحتی اساسی	BHC
مرکز خدمات صحتی جامع	CHC
خدمات صحتی مبتنی بر جامعه	CBHC
پوسټه صحتی	HP
کارمندان صحت عامه ولایت	PPHO
کمیته هماهنگی صحتی ولایتی	PHCC
ناظر صحتی اجتماعی (محلی)	CHS
کارکن صحتی جامعه	CHW
تعلیمات قابلیتگی جامعه	CME

آموزش آموزگاران	TOT
انکشاف متداوم مسلکی	CPD
امتحان ساختارمند عینی کلینیکی	OSCE
مراقبت محترمانه مادری	RMC
مراقبت قبل از ولادت	ANC
مراقبت بعد از ولادت	PNC
مراقبت نوزاد	NBC
مدیریت فعال مرحله سوم ولادت	AMTSL
ولادت های عاجل و مراقبت نوزادی	EmONC
کمک به زنده ماندن طفل	HBS
کمک به تنفس طفل	HBB
تنظیم خانواده	FP
تنظیم خانواده بعدی از ولادت	PPFP
وسیله پیشگیری داخل رحمی پس از ولادت	PPIUCD
صحت جنسی و باروری	SRH
خون ریزی بعد از ولادت	PPH
معلومات، آموزش و ارتباطات	IEC
تداوی جامع امراض دوره نوزادی و طفولیت	IMNCI
پیشگیری از انتان	IP
پیشگیری و کنترل انتان	IPC
اقدامات ضروری تغذیه	ENA
امراض غیر قابل انتقال	NCDs
تغذیه مادر، نوزاد و طفل	MIYCF
مشوره و ارتباط بین فردی	IPCC
وسیله داخل رحمی	IUD
صحت طفل و مادر	MCH

نظارت و ارزیابی	M&E
علوم مدیریتی برای صحت	MSH
دستیار ماهر ولادی	SBA
خشونت مبتنی بر جنسیت	GBV
مدیریت کلینیکی تجاوز	CMR
انتان های مقاربتی	STIs
تخلیه رحم با واکيوم دستی	MVA
مراقبت بعد از سقط	PAC
معاینه با استیک اسید	VIA
اچ آی وی	HIV
سندروم اکتسابی نقص سیستم ایمنی	AIDS
آموزش قبل از خدمت	PSE
کنفرانس بین المللی جمعیت و توسعه	ICPD
اهداف انکشافی هزاره/اهداف توسعه پایدار	MDGs/SDGs
پوشش صحت جهان	UHC
کنفدراسیون بین المللی قابله ها	ICM
موسسه مساعدت بین المللی ایالات متحده	USAID
برنامه انکشافی ملل متحد	UNDP
صندوق اطفال ملل متحد (یونیسف)	UNICEF
صندوق جمعیت ملل متحد در افغانستان	UNFPA
پوهنتون جان هاپکینز	JHPIEGO
نهاد صحتی جهان	WHO
دفتر منطقه ای شرق مدیترانه	EMRO
پروژه کمک به خانواده ها و افغان های نیازمند	AFIAT
کالج نرس قابله های آمریکا	ACNM
نهاد غیر دولتی	NGO

فهرست مطالب

۱ سابقه
۲ مقدمه
۲ منطق بازبینی نصاب و ارتقاء این برنامه
۳ تعاریف برای قابله و قابلیت (کنفدراسیون بین المللی قابله ها ۲۰۱۸)
۳ دامنه عملکرد قابلیت
۵ نظر کلی به برنامه
۵ عناوین
۷ دورنما
۷ ماموریت
۷ فلسفه و باورها
۸ مدل مراقبت قابلیت کنفدراسیون بین المللی قابله ها
۸ هدف، مقاصد و نتایج متوقعه نصاب تعلیمی
۱۰ چارچوب نصاب تعلیمی قابلیت
۲۲ مضامین
۲۸ مضامین بر اساس سال و سمسטר و توزیع ساعات
۳۱ جداول مضامین به تفکیک سمسטר
۳۱ سمسטר اول
۳۱ اساسات قابلیت و مدل مراقبت قابلیت
۳۹ آناتومی و فزیولوژی ۱
۴۴ علوم حیاتی برای قابله ها
۵۴ تغذیه دوره حیات
۵۶ درس دوم: متابولیسم
۵۶ درس چهارم: ارزیابی حالت تغذیوی
۵۹ تعلیمات صحی و مشوره دهی
۶۵ ثقافت اسلامی ۱
۷۰ انگلیسی ۱
۷۳ تکنالوژی معلوماتی و کمپیوتر
۷۶ سمسטר دوم
۷۶ مراقبت قبل از حاملگی (preconception) و جریان حاملگی در مدل قابلیت
۸۴ آناتومی و فزیولوژی ۲
۸۹ امبریالوژی (جنین شناسی)
۹۴ مایکروبیولوژی

۱۰۱	ارزیابی صحتی در مدل قابلیت
۱۰۵	جوانب های اخلاقی و قانونی مراقبت قابلیت
۱۰۹	ثقافت اسلامی ۲
۱۱۴	انگلیسی ۲
۱۱۸	سمستر سوم
۱۱۸	لیبر نارمل و ولادت
۱۲۵	مراقبت از نوزاد در مدل قابلیت
۱۳۰	مفهوم و اصل مراقبت مادرانه کانگوروی (KMC) kangoro mother care
۱۳۱	مراقبت بعد از ولادت در مدل قابلیت
۱۳۷	فارماکولوژی عمومی
۱۴۴	صحت عامه برای قابل ها
۱۴۹	ثقافت اسلامی ۳
	سمستر چهارم
۱۵۳	
۱۵۴	اختلالات مادری و تغییرات طبیعی در پروسه پروسه ولادت
۱۶۲	تنظیم خانواده
۱۷۵	مقدمه اپیدمیولوژی باروری
۱۸۰	روانشناسی
۱۸۵	رشد اولیه طفولیت
۱۸۹	ثقافت اسلامی ۴
۱۹۳	سمستر پنجم
۱۹۳	وزارت صحت عامه
۱۹۳	اختلالات دوره نوزادی
۲۰۰	صحت روانی در دوره حاملگی
۲۰۶	صحت جنسی و باروری
۲۱۲	مدیریت جامع امراض دوره طفولیت و واکسیناسیون
۲۱۸	آموزش عملی کلینیکی ۱
۲۲۳	ثقافت اسلامی ۵
۲۲۸	سمستر ششم
۲۲۸	آموزش عملی کلینیکی ۲
۲۳۳	رهبری و مدیریت
۲۴۰	ثقافت اسلامی ۶
۲۴۶	ضمیمه الف: لست اشتراک کنندگان ورکشاپ آموزشی

ضمیمه ب: شایستگی های ضروری برای تمرین اساسی قابلگی (کنفدراسیون بین المللی قابله ها، ۲۰۱۸)..... ۲۴۶

۱. شایستگی های عمومی ۲۴۶

۲. قبل از حاملگی و جریان حاملگی ۲۴۶

۳. مراقبت در جریان لیبر و ولادت ۲۴۶

۴. مراقبت مداوم از زنان و نوزادان ۲۴۶

سابقه

بهبود کیفیت مراقبت معالجوی از طریق آموزش قبل از خدمت با کیفیت و مبتنی بر شایستگی قابلیت (PSE) برای دستیابی به اهداف انکشاف پایدار و بهبود نتایج صحت طفل و مادر در افغانستان ضروری است. برنامه تعلیمی دیپلومه قابلیت یک بخش جدایی ناپذیر از استراتژی شورای نرس ها و قابله های افغانستان (ANMC) و وزارت صحت عامه برای افزایش نیروی کار قابلیت و کاهش مرگ و میر طفل و مادر و شیوع امراض در افغانستان می باشد.

وزارت صحت عامه در طول این سال ها بر آموزش قابله ها سرمایه گذاری کرده است. در سال ۲۰۰۲، میزان مرگ و میر طفل و مادر با ۱۶۰۰ مورد مرگ در هر ۱۰۰۰۰۰ ولادت زنده به شدت بالا بود و تعداد کل قابله های موجود در کشور ۴۶۷ نفر بود. بهبود در دسترسی و پوشش خدمات ریاست صحت مادران، نوزادان، اطفال و نوجوانان (RMNCAH) یک اولویت بود و دو برنامه آموزش قبل از خدمت قابلیت به صورت همزمان اجرا می شد: یک برنامه دو ساله دیپلومه قابلیت با رعایت معیارهای ملی و بین المللی و بر اساس شایستگی های ضروری کنفدراسیون بین المللی قابله ها (ICM)، برای مراکز تعلیمات قابلیت مبتنی بر جامعه (CME) و انستیتوت های علوم صحتی اجرا می شد. در پنج سال اخیر، مکاتب آموزش قبل از خدمت در بخش خصوصی با کیفیت متفاوت آموزشی، شاهد گسترش وسیعی بوده است. بر اساس معلومات به دست آمده از وزارت صحت عامه از سال ۲۰۰۲ تا ۲۰۱۸، تقریباً ۲۴۰۰۰ قابله از مؤسسات علوم صحتی دولتی، برنامه های آموزش قابلیت مبتنی بر جامعه و مؤسسات بخش خصوصی فارغ التحصیل شده اند. بر اساس آمار و ارقام نشر شده توسط وزارت صحت عامه، در حال حاضر تعداد کافی قابله در سیستم مراقبت صحتی وجود دارد، هر چند، درباره استقرار آنها معلومات کافی در دسترس نمی باشد. بر اساس گزارش سیستم مدیریت معلومات صحتی (HMIS)، قابله ها در تمام سطوح سیستم مراقبت صحتی در سطح ملی کار می کنند. هر چند، بسیاری از قابله های فارغ التحصیل شده از آموزش قابلیت مبتنی بر جامعه و مؤسسات علوم صحتی به خاطر نبود فرصت های مناسب شغلی به دیگر مشاغل روی آورده اند. افغانستان نیازمند قابله های قوی تر و بهتری است که قادر به حمایت از اولویت های مراقبت صحتی از جمله کیفیت، برابری و کرامت باشند و زنان نیز باید از حق دسترسی به خدمات با کیفیت فراهم آمده توسط قابله های شایسته و دانشمند برخوردار باشند. کنفدراسیون بین المللی قابله ها حداقل یک دوره سه ساله برای آموزش قبل از خدمت قابلیت را توصیه می کند و اکنون زمان آن است که افغانستان یک دیپلوم سه ساله که شامل شش سمستر بر اساس سیستم ملی کریدت می باشد، را راه اندازی کند. (معیارهای جهانی کنفدراسیون بین المللی قابله ها برای آموزش قابلیت ۲۰۱۰).

در یادداشت پذیرفته شده (concept note) بیان شده است که گذار به برنامه واحد، برنامه های قابلیت مبتنی بر جامعه را خاتمه بخشیده (آنهایکه که جریان دارند باید بعد از تکمیل بسته شوند) و باید توجه بیشتر به بهبود کیفیت، سرمایه گذاری بیشتر و اختصاص منابع موجود به برنامه های دیپلوم سه ساله انستیتوت های صحتی صورت گیرد. این امر، به این معنی نیست که محصلین در سطح محلی نمی توانند ثبت نام کنند، بلکه محصلین از طریق یک پروسه شفاف و ملی در مؤسسات علوم صحتی بر اساس قابلیت ها و نیازهای اجتماعی موسسه ثبت نام می کنند.

مقدمه

این نصاب تعلیمی برای ورود مستقیم به یک برنامه آموزش قبل از خدمت دیپلومه قابلیت سه ساله و در راستای معیارهای کنفدراسیون بین المللی قابل‌ها برای آموزش و کار طراحی شده است. این نصاب از قابل‌ها می‌خواهد تا مقتضیات و شایستگی‌های مورد نظر کنفدراسیون بین المللی قابل‌ها برای کار را برآورده ساخته و هدف از آن آماده سازی قابل‌ها برای کار مستقلانه در بخش‌های مختلف مسلک قابلیت می‌باشد.

منطق بازبینی نصاب و ارتقاء این برنامه

(۱) تقویت آموزش قابلیت در راستای معیارهای بین المللی یک قدم مهم برای بهبود کیفیت مراقبت صحتی و کاهش مرگ و میر طفل و مادر و شیوع امراض می‌باشد.

(۲) تقویت نیروی کار قابلیت به ایجاد اجتماع انعطاف پذیر و پاسخگو در برابر شرایط متفاوت صحتی مساعدت می‌کند.

(۳) قابل‌ها خواهان آموزش بهتر و دسترسی به تحصیلات عالی می‌باشند تا از توانایی لازم برای ایفای نقش رهبری برخوردار شوند، مهارت‌های شان توسط دوکتوران ارج نهاده شود و بتوانند به عرضه مراقبت صحتی با کیفیت برای زنان و نوزادان آنها بپردازند.

(۴) به حداقل رساندن ظرفیت قابل‌ها از طریق تضمین دسترسی محصلین قابلیت به مهارت موثر رهبری از جمله، جرات، مذاکره و دادخواهی و توانایی تاثیرگذاری بر پالیسی صحتی.

(۵) شایستگی‌های تعیین شده توسط انستیتوت‌های علوم صحتی و برنامه‌های قابلیت جامعه کاملاً مشابه بوده (صحت عامه، ۲۰۱۶) و نشان دهنده شایستگی‌ها در مراقبت از مادر و نوزاد می‌باشد. مسئله تعداد سال‌های تحصیل حل خواهد شد (تمام محصلین از طریق امتحان کانکور ملی ثبت نام خواهند شد).

(۶) رویکرد معیاری شده به کیفیت آموزش قبل از خدمت - کار هماهنگ شده

(۷) نیازها از بهبود در پوشش (دسترسی) به بهبود کیفیت تغییر یافته است.

(۸) پایداری بیشتر و وابستگی کمتر به تمویل کنندگان

(۹) برنامه‌های دیپلوم نرسنگ سه ساله می‌باشند - با وجود شورای نرس‌ها و قابل‌های افغانستان و پروسه اعتباردهی تجدید شده که زیر کار است، سطوح اکادمیک باید یکسان سازی/معیاری شوند.

گزارش مشترک نهاد صحتی جهان، برنامه جمعیت ملل متحد، یونیسف و کنفدراسیون بین المللی قابل‌ها در باره "تقویت کیفیت آموزش قابلیت برای پوشش صحت جهانی ۲۰۳۰" که در مجمع صحتی جهان در سال ۲۰۱۹ ارائه شد، مراحل اساسی برای تقویت قابلیت را بیان می‌کند. یک نصاب تعلیمی تجدید شده برای سه سال آموزش علمی به منظور برآورده سازی تمام نیازمندی‌ها و شایستگی‌ها طراحی شده است. ادغام برنامه‌های قابلیت جامعه و شفاخانه‌ای در یک نصاب ملی سه ساله که باعث فراهم آوری آموزش قبل از خدمت پایدارتر شود به موارد ذیل ضرورت دارد:

(۱) یک تمرکز قوی اجتماعی بر آموزش قبل از خدمت (تمام محصلین به تمرین کلینیکی از طریق بسته اولیه خدمات صحتی ضرورت خواهند داشت).

(۲) مدل پلان گذاری نیروی کار برای نگهداری و استقرار

(۳) حمایت پالیسی برای دامن‌ها کار وسیع بر اساس شایستگی‌های کنفدراسیون بین المللی قابل‌ها

(۴) ارتباطات برای قرار گرفتن در مسیر کاری

تعاریف برای قابله و قابلیت (کنفدراسیون بین المللی قابله ها ۲۰۱۸)

قابله: قابله فردی است که یک برنامه آموزش قابلیت را به شکل موفقانه تکمیل کرده و این آموزش مبتنی بر "شایستگی های ضروری کنفدراسیون بین المللی قابله ها برای کار اولیه قابلیت" و چارچوب "معیارهای جهانی کنفدراسیون برای آموزش قابلیت" بوده و در کشور مورد نظر یعنی افغانستان به رسمیت شناخته شده است؛ قابله کسی است که مقتضیات لازم برای اخذ جواز قابلیت و استفاده از عنوان "قابله" را به دست آورده و در کار قابلیت از خود شایستگی نشان می دهد.

قابلیت: از دیدگاه کنفدراسیون بین المللی قابله ها: قابلیت مسلک قابله بوده و تنها قابله ها این حرفه را انجام می دهند. قابلیت نیازمند دانش، مهارت منحصر به خود و نگرش های گرفته شده از دیگر رشته ها از جمله علم و جامعه شناسی می باشد که توسط افراد مسلکی تشریک شده، اما قابله ها در یک چارچوب مسلکی مبتنی بر خودمختاری، همکاری، اخلاق و مسئولیت پذیری آنها را اجرا می کنند.

دامنه عملکرد قابلیت

دامنه عملکرد به کاری که یک قابله انجام می دهد، ارتباط دارد و وظیفه او، ماهیت کاری، محدودیت های کلینیکی و سیستم های اجرایی برای حمایت از وی را بیان می کند. دامنه عملکرد یک قابله توسط نهاد صحتی جهان- دفتر منطقه شرق مدیترانه (WHO-EMRO) بر اساس معیارهای قابلیت برای مادری مصنوعی، و دامنه عملکرد کنفدراسیون بین المللی قابله ها تعریف شده است. قابله می تواند در تأسیسات و در اجتماع از طریق به کارگیری دانش نظری، علمی و قابلیت، تفکر انتقادی، مهارت های تصمیم گیری و مهارت های کلینیکی، مسلکی و رهبری فعالیت کند.

- قابله می تواند در تأسیسات صحتی و اجتماع با بکارگیری دانش علمی و تیوریکی قابلیت، تفکر انتقادی، مهارت های تصمیم گیری، مهارت های مختلف کلینیکی، اصول مسلکی گرای، رهبری و مطابق به طرز العمل عملیاتی معیاری تعدیل یافته کار نماید. قابله به عنوان عضوی از تیم حفظ الصحة بین رشته ای (interdisciplinary) کار می کند. وظایف قابله شامل جمع آوری و ارزیابی معلومات مراقبتی، تهیه و تطبیق پلان مدیریت، ارزیابی نتایج مراقبت، استفاده از مهارت های کلینیکی و قضاوت به عنوان عنصر ذاتی در آموزش و تطبیق قابلیت می باشد.
- قابله مسئول مدیریت و مراقبت مستقل می باشد، از جمله فراهم آوری دوا برای زنان که در اصل صحتمند بوده و در مراحل آغازین وضعیت عاجل قرار دارند. دامنه کاری قابله شامل مدیریت پروسه های عادی فزیولوژیکی و مراحل آغازین عاجلیت های حاملگی، ولادت و دوره بعد از ولادت (تا شش هفته)، از جمله مراقبت از نوزاد و تنظیم خانواده می باشد. در طول این مدت، قابله به شکل مستقل برای رسیدگی به وضعیت های عادی و همچنان ضمن تأمین مراقبت قابلیت زن محور در درون یک تیم برای رسیدگی به مشکلات کار می کند. قابله، منحصراً یک عمل کننده مستقل، در قبال کار خود مسئول و پاسخگو می باشد.
- قابله می تواند به شکل مستقلانه، مراقبت جامع ولادی ارائه کند، از جمله فراهم آوری دوا برای شرایطی مثل: موارد خشونت مبتنی بر جنسیت، رجعت دهی موارد خشونت جنسیتی به مسئول بخش جنسیت و جمع آوری معلومات مربوطه، امراض مقاربتی (STIs)، تنظیم قاعدگی (MR)، تنظیم قاعدگی با دوا (MRM)، تخلیه رحم با وکیوم دستی (Manual Vacuum Aspiration)، مراقبت بعد از سقط (PAC)، نصب وسیله داخل رحمی (IUD)، معاینه چشمی با استیک اسید (VIA)، صحت نوجوانان و مراقبت کلینیکی تجاوز (CMR).
- قابله به شکل متداوم مشکلات را نظارت می کند و تثبیت اولیه را فراهم می کند، در موارد ممکن و مناسب مشورت کرده و در صورت لزوم به متخصصین طبی مراجعه می کند. در مواردیکه به کمک طبی دسترسی نباشد، قابله اقدامات عاجل برای نجات حیات را فراهم می آورد.

• شرایط شریک حیات که حیات تهدید می شود، دامنه کاری قابله شامل مواردی است که در پی می آید، اما به این موارد محدود نمی باشد: فراهم آوری مستقلانه مراقبت و دوا برای تثبیت اولیه تمام موارد عاجل تهدید کننده حیات از قبیل خون ریزی بعد از ولادت، اکلامپسیا و پری اکلامپسیا، احیا یا به هوش آوری نوزاد، جدا سازی

دستی پلاستنتا، و سپسیس (sepsis). مراقبت قابل‌ه می تواند بعد از تثبیت اولیه، مشوره یا رجعت دهی بر اساس طرز العمل معیاری (SOP) ادامه یابد.

- در شرایط غیر اضطراری، قابل‌ه ها به عنوان اعضای تیم مراقبت صحتی در مشورت با داکتر می توانند به وضعیت بعضی از زنان دچار به مشکلات صحتی یا ولادی رسیدگی نمایند یا می توانند آنها را به داکتر رجعت دهی بدهند؛ قابل ذکر است که رجعت دهی می تواند با ادامه حمایت قابلیت، آموزش و مراقبت مستمر بعد از تثبیت عوارض غیر اضطراری یا بدون چنین مواردی صورت گیرد (مشکلات غیر اضطراری شامل عملیات سزارین، کم وزنی نوزاد و ولادت های پیش از وقت، زخم ها و پارگی های درجه چهار پرینیل (محدوده بین مقصد و آلت تناسلی)، فیستولای ولادی، پارگی رحم، افتادگی مهبل (uterine prolapsed) و امراض مزمن و غیر ساری می باشد اما به این موارد محدود نیست).
- تمام قابل‌ه ها استاد هستند. به عبارت دیگر، قابل‌ه ها یک نقش مسلکی مهم در دامنه کاری شان برای انتقال دانش و مهارت شان دارند. حمایت از تدریس قابلیت در ساحات کلینیکی (از جمله سرپرستی قابل‌ه های کار آموز) به شیوه علمی و به گونه حمایتی برای تقویت برابری و مراقبت محترمانه و مبتنی بر شواهد انجام می شود و موجودیت یک نیروی کار قابلیت ماهر و مسلکی را تضمین می کند.
- اساس قابلیت، رابطه قابل‌ه با زنان می باشد. قابل‌ه ها دارای یک رویکرد مبتنی بر حقوق بشر برای مراقبت از زنان ضمن محترم شمردن حریم خصوصی، خود مختاری، و عاملیت زنان می باشند. به این ترتیب، یکی از وظایف مهم قابل‌ه ها فهم ارزش ها و خواسته های زنان می باشد. بر علاوه، قابل‌ه مسئولیت دارد تا زنان را درباره تمام جوانب مراقبتش آموزش داده و او را قادر به اتخاذ تصمیم آگاهانه به منظور حمایت از ارتقاء صحت برای خود، خانواده و اجتماع بسازد.

نظر کلی به برنامه

عناوین

- عنوان برنامه: دیپلومه قابلیت
- مدت آموزش: سه سال یا شش سمسٹر که شامل 114 کرایدیت می باشد.
- رخصتی: حداقل ۲ هفته رخصتی در ختم هر سمسٹر
- مقتضیات ثبت نام: کسانی که می خواهند شامل برنامه دیپلومه قابلیت شوند باید واجد شرایط ذیل باشند:
- فارغ التحصیل لیسه (صنف دوازدهم) باشد
- امتحان کانکور را موفقانه سپری کرده باشد (بین ۲۰۰ تا ۲۸۰ نمره کانکور کسب کرده باشد)
- واجد دیگر مقتضیات قانونی مربوط به وزارت صحت عامه و موسسه مربوطه باشند
- طبقه اناث باشند
- بیشتر از ۱۶ سال سن داشته باشند
- معایب فیزیکی نداشته و از امراض که وظیفه قابلیت را محدود کند نبرند (هیپاتیت، اچ ای وی/ایدز و غیره)
- یک مکتوب حمایتی از خانواده محصل که به او اجازه کار در تمامی شیفت ها را می دهد، داشته باشند (صبح، عصر، شب)
- شرایط حضور در امتحان نهایی: محصل قابلیت به منظور حضور در امتحان نهایی باید واجد شرایط ذیل باشد:
- حداقل پنجاه ولادت را اجرا و ثبت کرده باشد
- ۵۰ ولادت طبیعی - ۲۰ ولادت تحت نظارت و ۳۰ ولادت به گونه شایسته
- اشتراک در اداره ۱۰ ولادت اختلاطی تحت نظارت (که در کتاب بیان شده است)
- حداقل ۱۰۰ (۵۰ الزامی می باشد) خانم در مدت قبل از ولادت (ANC) و از ۱۰۰ (۵۰ الزامی می باشد) خانم بعد از ولادت (PNC) مراقبت کرده باشد.
- ۷ وسیله فاصله دهی میان ولادت ها داخل رحمی را تطبیق و ۳ وسیله را خارج ساخته باشد، ۱۰ واقعه روش فمی فاصله دهی میان ولادت های و ۱۰ واقعه روش زرقی فاصله دهی میان ولادت ها را موفقانه عرضه نموده باشد.
- ۷ طرز العمل MVA را تحت نظارت مربی اجرا کرده باشد.
- ۳ مورد اپیزپوتومی episiotomy را اجرا و ترمیم کرده باشد و ۳ پارگی درجه دوم را تحت نظارت مربی ترمیم کرده باشد.
- شاهد ۵ عملیات در بخش سرارین باشد و به قابله عملیات خانه مساعدت/همکاری نموده باشد.

- حاضری ۸۵٪ در مباحث نظری و حاضری ۱۰۰٪ در جلسات کلینیکی داشته باشد.
- در ۸۵٪ شایستگی های قابلیت از خود شایستگی نشان داده باشد.
- ارزیابی/ارزیابی
- ارزیابی ساختاری (Formative): که قابلیت های محصلین را تقویت می کند و شامل امتحانات، کویزها، کارخانگی و ارائه سمینار می باشد.
- ارزیابی جمعی / نهایی سمستر (Summative):
- تئوری: ۴۰٪ از امتحان ختم سمستر را تشکیل می دهد (امتحانات، کویزها، کارخانگی، سمینار، و امتحانات وسط سمستر) و ۶۰٪ از امتحان ختم سمستر (امتحانات کتبی).
- کلینیکی: امتحان عملی پلان شده کلینیکی (OSCE) که نتیجه امتحان کامیاب / ناکام می باشد (از جمله مهارت های قابلیت) را تشکیل می دهد.
- مقتضیات فراغت: محصلین برای فارغ التحصیل شدن از برنامه دیپلومه قابلیت باید شرایط ذیل را برآورده سازند:
- ۶۰٪ نمره برای دانش و امتحان عملی پلان شده کلینیکی (OSCE) را موفّقانه سپری کرده باشد در امتحان نهایی انستیتوت علوم صحی.
- ۸۵٪ حاضری داشته باشند
- تمام کریدت ها (۱۱۴ کریدت) را با موفقیت سپری کرده باشند.
- پیشرفت مسلکی: فارغ التحصیلان برنامه آموزش قابلیت، دیپلوم این رشته را به دست می آورند. این درجه، فرصت ادامه تحصیل در برنامه تحصیلی متمم لیسانس قابلیت RM BScM را فراهم می کند. این دسترسی به مسیر حرفه مسلکی، برای رشد آموزگاران قابلیت، محققین و سیاست گذاران در افغانستان مهم است.
- نسبت استاد/مربی به محصل: نسبت محصل به استاد تأثیر مستقیم بر کیفیت یادگیری و توانایی محصلین به کسب دانش و مهارت های لازم دارد. نسب های ذیل توصیه می گردد:
- مضمون درسی: ۱ استاد به ۵۰ محصل
- آموزش/یادگیری در گروه کوچک: ۱ استاد به ۱۰ تا ۱۲ محصل
- تمرین شبیه سازی شده: ۱ استاد کلینیکی به ۶ تا ۸ محصل
- کار کلینیکی: ۱ مربی کلینیکی به ۴ تا ۶ محصل که از مریض مراقبت می کنند.
- اعطای درجه: فارغ التحصیلان برنامه معتبر از انستیتوت علوم صحی مربوطه دیپلوم دریافت خواهند کرد. فارغان برنامه هایی که اعتبار بخشی نشده اند (unaccredited) از طریق امتحانی که توسط شورای نرس ها و قابل های افغانستان ارائه می شود، دیپلوم دریافت خواهند کرد.

- **جواز:** شورای نرس ها و قابله های افغانستان جواز لازم برای کار منحصیث یک قابله رسمی در افغانستان را بعد از تکمیل موفقانه نصاب تعلیمی، مقتضیات جواز و امتحان ارائه می کند.

دورنما

برنامه آموزش پیش از خدمت دیپلومه قابلگی در دورنمای خود افغانستانی را می بیند که در آن هر زن باردار برای مراقبت به یک قابله شایسته و رسمی راجستر شده برای خود و نوزادش دسترسی دارد.

ماموریت

آماده سازی قابله های مستقل، شایسته و مهربان که به شکل مثبت به اجرای موثر پالیسی ها و استراتژی های ملی برای طفل، نوزاد و محافظت از اطفال مساعدت می کنند.

فلسفه و باورها

قابلگی یک هنر و یک علم مبتنی بر اساسات علمی است و قابله ها به یادگیری مادام العمر برای حفظ و توسعه هنر و علم قابلگی باور دارند. این برنامه بر اصول یادگیری بزرگسالان در محیط آموزشی شایستگی محور مبتنی بوده و قابله ها را منحصیث متفکرین نقادی که قادر به فراهم آوری مراقبت ماهرانه، مهربانانه، زن محور و مبتنی بر شواهد می باشند، آموزش می دهد. برای قابله ها، معنای وظیفه شان، فراهم آوری مراقبت زن محور می باشد. برنامه آموزش پیش از خدمت دیپلومه قابلگی فلسفه و روش مراقبت ارائه شده توسط کنفدراسیون بین المللی قابله ها را می پذیرد که بر اساس آن یک قابله باید به موارد ذیل باور داشته باشد:

- (۱) اتخاذ رویکرد زن محور که هدف از آن ارتقاء "مادری مصئون" می باشد.
- (۲) حاملگی و ولادت پروسه های فزیولوژیک عادی می باشند.
- (۳) حاملگی و ولادت یک تجربه ژرف است و معنای عمیقی برای زن، خانواده اش و اجتماع دارد.
- (۴) قابله ها مناسب ترین فراهم کننده مراقبت برای رسیدگی به زنان باردار/در حال ولادت می باشند.
- (۵) مراقبت قابلگی، صحتی و حقوق انسانی، باروری و جنسی زنان را ارتقاء بخشیده، محافظت کرده و حمایت می کند و به تنوع قومی و فرهنگی حرمت می گذارد. قابلگی مبتنی بر اصول اخلاقی عدالت، برابری و احترام به کرامت انسان می باشد.
- (۶) مراقبت قابلگی ماهیت جامع و مستمر داشته و در فهم تجارب اجتماعی، عاطفی، فرهنگی، معنوی، روانی و فیزیکی زنان ریشه دارد.
- (۷) مراقبت قابلگی، رهایی بخش است زیرا صحت و وضعیت اجتماعی زنان را ارتقاء بخشیده و به زنان در زمینه تجربه ولادت اعتماد به نفس می بخشد.
- (۸) مراقبت قابلگی در همکاری با زنان و ضمن به رسمیت شناختن حق خود مختاری صورت می گیرد و محترمانه، شخصی، مستمر و غیر مستبدانه است.
- (۹) مراقبت شایسته و اخلاقی قابلگی از طریق آموزش رسمی و مستمر، تحقیقات علمی و کاربرد شواهد به شکل آگاهانه انجام می شود

مودل مراقبت قابلیت کنفدراسیون بین المللی قابله ها

- (۱) قابله ها از صحت و حقوق زنان و نوزادان حمایت و محافظت می کنند.
- (۲) قابله ها به توانایی های زنان در ولادت اعتماد داشته و به آن احترام می گذارند.
- (۳) قابله از عدم مداخله در ولادت طبیعی/نارمل حمایت و برای آن دادخواهی می کند.
- (۴) قابله ها برای زنان معلومات و توصیه مناسب به منظور ارتقاء مشارکت و تصمیم گیری آگاهانه فراهم می کنند.
- (۵) قابله ها مراقبت محترمانه، قابل پیش بینی و انعطاف پذیر ارائه می کنند که دربرگیرنده نیازهای زن، نوزاد، خانواده و اجتماع می باشد، مراقبت با توجه عمده به ماهیت رابطه بین زن جویای مراقبت قابلیت و قابله شروع می شود.
- (۶) قابله ها زنان را برای پذیرش مسئولیت صحتی خودشان و خانواده شان توانمند می سازند.
- (۷) قابله ها در همکاری و مشورت با دیگر متخصصین صحتی برای رسیدگی به نیازهای زن، نوزاد، خانواده و اجتماع کار می کنند.
- (۸) قابله ها شایستگی شان را حفظ کرده و اطمینان حاصل می کنند که کارشان مبتنی بر شواهد است.
- (۹) قابله ها از تکنالوژی به شکل مناسب استفاده کرده و به هنگام وقوع مشکل، رجعت دهی موثر و به موقع انجام می دهند.
- (۱۰) قابله ها از دیدگاه فردی و جمعی مسئول توسعه مراقبت قابلیت، آموزش نسل جدید قابله ها و همکاران در یادگیری مادام العمر می باشند.

هدف، مقاصد و نتایج متوقعه نصاب تعلیمی

هدف

هدف از این برنامه، فراهم آوری فرصت های مناسب یادگیری در راستای آماده سازی قابله ها در بالاترین ظرفیت شان می باشد؛ قابله هایی که به شکل مستقلانه در دامنه کاری قابلیت که توسط شورای نرس ها و قابله های افغانستان تعریف شده است، فعالیت می کنند.

مقاصد

پس از تکمیل موفقانه این برنامه، قابله ها قادر به موارد ذیل خواهند بود:

- نمایش شایستگی ها در مراقبت قابلیت ایمن و مستقلانه در چارچوب دامنه کاری در قبل از ولادت، زمان ولادت و بعد از ولادت.
- اجرای ولادت نارمل از جمله نظارت، مداخله و رجعت دهی مناسب.
- ارزیابی و نظارت برای تثبیت اولیه عوارض ولادی.
- کار همکارانه با داکترها به هنگامی که عوارض به شکل مناسب شناسایی شده و رجعت دهی به یک مرکز مناسب صحتی.

- نمایش مهارت ها در مراقبت ضروری برای نوزاد و مدیریت خانواده: کسب شایستگی برای احیاء نوزاد در هنگام ضرورت، مراقبت از نوزاد مریض و رجعت دهی به هنگام ضرورت.
- نمایش دانش خوب در مدیریت موارد عاجل ولادت و دوره نوزادی و طلب کمک صحی در موارد ممکن.
- نمایش شایستگی ها در مراقبت قابلیت زنی محور از طریق:

(الف) اجرای قابلیت در همکاری با زنان و خانواده هایشان

(ب) ارتقاء تجربه ولادت مثبت برای زنان

(ج) اطمینان از اینکه زن در مرکز توجه برای مراقبت می باشد

(د) همراه زن بودن در طول تجربه ولادت

(ه) اطمینان از اینکه مراقبت قابلیت قابل قبول و قابل دسترس برای زنان و خانواده می باشد

(و) مهربان بودن و رفتار محترمانه با زن و خانواده اش.

- نمایش دانش جامع و قادر بودن به موارد ذیل:

(الف) تاکید بر کار کلینیکی قابلیت و شامل ساختن تحقیقات، علم و اسناد

(ب) قضاوت کلینیکی آگاهانه بر اساس مهارت های فنی موثر

(ج) کاربرد تفکر انتقادی در عملکرد کلینیکی

(د) تسهیل تصمیم گیری و تفکر پیش نگرانه

(ه) فراهم آوری امکان تامل و ارزیابی عملکرد کلینیکی

- حفظ ماهیت مسلکی و تخصص در ارائه خدمات قابلیت از طریق:

(الف) نمایش حسابداری و ارتباط موثر با زنان، خانواده هایشان و دیگر متخصصین

(ب) فراهم آوری اسناد دقیق از تمام رویدادهای کلینیکی که قابل در آن دخیل است.

(ج) اجرای همکاری قابلیت از زمینه اجتماع تا زمینه های بعدی مراقبت با دیگر کارمندان صحی در تمام مواقع و مخصوصا مواردی که ولادت پیچیده می باشد.

(د) دادخواهی برای زنان و نیازها و حقوق شان در چارچوب خدمات صحی

(ه) ارتقاء و حفظ معیارهای اخلاقی، قانونی و مسلکی قابلیت در چارچوب سیستم مراقبت صحی افغانستان

(و) فراهم آوری رهبری، نظارت و آموزش قابلیت

(ز) استفاده از استراتژی های مناسب برای ارتقای نقش قابل در چارچوب سیستم مراقبت صحی و جامعه افغانستان

نتایج متوقعه

پس از تکمیل موفقانه این برنامه، محصلان از دانش، مهارت ها، رفتارها و نگرش های بیان شده در "شایستگی های ضروری برای کار اولیه و پیشرفته قابلیتگی کنفدراسیون بین المللی قابله ها ۲۰۱۸" برخوردار بوده و قادر به موارد ذیل می باشند:

- تحلیل منتقدانه توانایی شان برای دستیابی به همکاری موثر با زنان و خانواده هایشان
- استفاده از توانایی های تفکر منتقدانه برای توسعه، اصلاح، تقویت و اعتباربخشی به دانش قابلیتگی
- نمایش مهارت های تصمیم گیری پیچیده که بیانگر توجه به یکپارچگی و درستی رابطه همکارانه می باشد.
- ارتقاء تجربه مثبت ولادت برای زنان و خانواده هایشان با استفاده از دانش، مهارت ها و ارزش های برخاسته از قابلیتگی، علوم انسانی، علوم صحتی و علوم اجتماعی
- اجرای کار قابلیتگی به شکل همکارانه با دیگر فراهم آورندگان مراقبت صحتی در ولادت پیچیده، فراهم آوری مساعدت قابلیتگی به شکل متمایز و اتخاذ نقش رهبری و آموزشی به هنگام ضرورت.
- حفظ معیارهای بالای شایستگی، عملکرد مسلکی قابلیتگی و تقویت و توسعه مسلک قابلیتگی از طریق کار مبتنی بر شواهد.
- نمایش توانایی های مناسب مسلکی و حسابداری در رهبری و مدیریت برای بهبود خدمات مراقبت صحتی برای خانواده های زنان باردار و توجه به ارزش تیم سازی و مشارکت اجتماعی.

چارچوب نصاب تعلیمی قابلیتگی

(۱) زن و تجربه مادری

زن در مرکز کار قابلیتگی حضور دارد. در این رویکرد، تاکید بر زن متضمن فراهم آوری مراقبت قابلیتگی با اولویت دهی و توانمندسازی زنان می باشد. قابله برای زنان در ساحات مختلف از جمله صحت و حقوق باروری دادخواهی می کند. هر زن به عنوان یک موجود منحصر به فرد در زمینه خانواده و اجتماع شناخته شده، احترام شده و با وی رفتار کریمانه صورت می گیرد.

تجربه مادری یک اصطلاح است که به پروسه حاملگی، ولادت و شش هفته بعد از ولادت اطلاق می گردد. تجربه مادری یک رویداد عادی زندگی است. زن و قابله با یکدیگر کار می کنند تا اطمینان حاصل شود که نتیجه مناسب به دست آمده و به هنگام وقوع پیچیدگی ها کمک طبی در دسترس می باشد. عواملی که بر تجربه مادری برای زن و خانواده اش اثر می گذارند (مثل عوامل محیطی، اجتماعی و اقتصادی و تاثیرات فرهنگی) به عنوان بخش جدایی ناپذیر از فراهم آوری مراقبت قابلیتگی با کیفیت به حساب می آیند.

(۲) تخصص و رهبری

تخصص و رهبری برای تطبیق موثر قابلیتگی ضروری است. قابله در طول تجربه ولادت و زندگی بارورانه یک زن با وی همراه می باشد. زنان حق دسترسی به خدمات قابلیتگی زن محور دارند که مبتنی بر اسناد، شایسته، ماهرانه و منظم باشد و معیارهای مسلکی و عملکرد کلینیکی را برآورده سازد.

قابله ها مسئولیت خاص دارند تا بر شاخص های صحتی مادر و نوزاد اثر گذاشته و "مادری" را برای تمام زنان مصنون بسازند. برای رسیدن به این هدف، تخصص و رهبری قابله ها در رسیدن به "مادری" ایمن برای همه زنان، کمک خواهد کرد. این نصاب تعلیمی بیانگر نوعی از تخصص قابلیتگی است که متعهد به ارتقاء صحت باروری، ولادت طبیعی و

مراقبت موثر و ایمن قابلیت است، که برای زنان و خانواده هایشان قابل قبول و مناسب بوده و در برابر تغییرات و پیشرفت ها در کار قابلیت انعطاف پذیر و پاسخگو می باشد.

۳) صحت

صحت به معنای سلامتی فیزیکی، ذهنی، اجتماعی و معنوی است و صرفاً به معنای نبود امراض یا ناتوانی نیست. این تعریف نهاد صحتی جهان از صحت است و شامل صحت جنسی و باروری، حقوق، پرسهها و کارکردها می باشد. آنچه در این فهم از صحت نهفته است، حق برخورداری از آگاهی و دسترسی به روش های ایمن، موثر، قابل استطاعت و قابل قبول تنظیم باروری و خدمات مراقبت صحتی مناسب می باشد. بنابراین ما به فراهم آوری خدمات مراقبت صحتی ضرورت داریم تا زنان را قادر به عبور ایمن از حاملگی به ولادت کرده و زندگی بارورانه اش به شکلی باشد که زن و شوهر از بالاترین شانس داشتن نوزاد صحتمند برخوردار باشند.

۴) تدریس و یادگیری در قابلیت

اصول تدریس و یادگیری در قابلیت بیانگر این نکته است که تعاملات بر اساس احترام متقابل باشد. یادگیری وقتی به خوبی صورت می گیرد که کار به شکل مشترک انجام شده و حمایت لازم فراهم گردد. محیط یادگیری حمایت کننده، ارتقاء دهنده و الهام بخش حق هر محصل می باشد. این مدل از قابلیت کاملاً متفاوت از مدل طبی و نرسنگ می باشد و متمرکز بر ارزیابی، آموزش، حمایت و رابطه با زن صحتمند می باشد. در عین حال، برای شناسایی خطرات و تنوعات و تثبیت موارد عاجل تهدید کننده حیات، ضرورت به ایجاد مهارت های لازم می باشد.

۵) محصل منحصی یادگیرنده بزرگسال

محصل به عنوان یادگیرنده بزرگسال با تجربه قبلی مرتبط با محیط یادگیری شناخته شده و مسئول یادگیری خود می باشد. بنابراین، محصل در یادگیری مشارکت داشته و اطمینان حاصل می کند که این پروسه پویا و تعاملی باشد نه یک طرفه. محصل منحصی یادگیرنده بزرگسال:

- ۱) موضوع درسی را تحلیل و ارزیابی می کند، در آن سهم گرفته و از مهارت های تفکر انتقادی استفاده می کند.
- ۲) در مورد عملکردها به شکل پیوسته تامل می کند تا موضوع را فهمیده و مهارت ها، دانش و ارتباطات را بهبود بخشد.
- ۳) نیازهای آموزشی را شناسایی کرده و برای استاد بیان می کند.
- ۴) در جستجوی فرصت ها برای بهبود یادگیری فعال می باشد.

۶) نقش هیئت علمی (Faculty)

استاد نیز یک بزرگسال می باشد و در کار کلینیکی و تدریس قابلیت تخصص دارد. استاد مسئول تشریک دانش و مهارت با محصل می باشد تا وی را برای یادگیری توانمند بسازد. تدریس و یادگیری بر انکشاف، تفسیر، و تحلیل دانش متمرکز است - نه صرفاً بر انتقال دانش و مهارت. نقش استاد عبارت است از:

- ایجاد محیطی که محصل در آن بتواند یک قابله موفق شود
- توانمند سازی محصل برای فهم عملکرد و دامنه قابلیت
- مساعدت به پیشرفت عملکرد و دانش محصل قابلیت
- تسهیل رشد مهارت های تفکر انتقادی و تضمین اینکه محصل می تواند به مسائل و پیچیدگی ها پاسخ دهد

- تشویق محصلین به جستجو، فهم و یادگیری از هر تجربه
- بحث در مورد پیشرفت با محصلان، تامل و تفکر در مورد یادگیری، موفقیت ها و مشکلات
- تشویق محصلین برای تامل بر عملکردها
- تسهیل پلان/اهداف/استراتژی های یادگیری فردی محصل و نظارت بر رشد عملکرد برای مساعدت به برآورده سازی اهداف برنامه

(۷) آماده سازی درس ها

- آماده سازی هیئت علمی و اساتید در موسسه تحصیلی توسط مدیر یا مشاور مربوطه انجام می شود. دوره آماده سازی و آموزش آموزگاران (ToT) و دیگر اقدامات رشد متداوم مسلکی (CPD) برای تضمین موارد ذیل لازم است:
- دانش (قابلیت و روش تدریس) و عملکرد (مهارت ها و روش مراقبت) قابلیت آنها متناسب با آخرین یافته های علمی می باشد.
- قادر به استفاده از روش های یادگیری مبتنی بر شایستگی و روش های ارزیابی می باشند
- از دیدگاه دانش قابلیت و روش های تدریس و مهارت های قابلیت که تدریس می کنند، شایسته هستند.
- قادر به استفاده از ابزار و لوازم یادگیری و مهارت های کلینیکی لازم و مرتبط با برنامه می باشند (مثل منابع آنلاین، منابع آموزشی، تجهیزات لابراتواری، کمپیوتر).
- فهم جامع از نصاب تعلیمی
- تهیه و نگارش اهداف مضمون/درس، پلان یادگیری و فعالیت های یادگیری برای رسیدگی به اهداف آموزشی و تقویت تفکر انتقادی محصلین

(۸) روش های تدریس

روش های تدریس برای بیان تمرکز فلسفی و آموزشی برنامه انتخاب می شوند. این نصاب تعلیمی بر آموزش روایتی (Narrative Pedagogy, Diekelmann & Diekelmann, 2009) تاکید می کند زیرا این روش استاد و محصل را درگیر تفکر و تامل درباره نظریه و کار قابلیت به طور یکپارچه می سازد. "داستان گویی" طبیعی در مورد تجربه ها در کلینیک ها، ارتباط بین تنوری و عملکرد کلینیکی را تسهیل می کند. "داستان گویی" طبیعی در رویکرد نصاب گنجانده شده و با تفسیر روایت ها از جنبه یادگیری مبتنی بر جستجو، ترکیب می گردد. از طریق تامل و تفسیر روایت ها، محصلین "بی نظیری" داستان هر زن را تشخیص داده، باورها و ارزش های خودشان را بررسی کرده و تفکرشان را در مورد کار قابلیت به کار می برند. این پروسه رابطه بین نظریه و عمل را تسهیل می کند (Gilkinson, 2011).

روش های تدریس که جستجوی اسناد توسط محصل، تفکر انتقادی، تحلیل و تامل را تسهیل می کنند، جزء اساسی این برنامه می باشند. این رویکرد تضمین کننده این نکته است که موقعیت های کاری به شیوه ای بررسی می شوند که بر اساس دانش علمی، مهارت های مدیریت قابلیت بوده و فهمی از چگونگی زنان و خانواده هایشان و تأثیرات زمینه ای را فراهم می آورد.

برای اجرای این نصاب تعلیمی، تنوعی از رویکردهای آموزشی باید استفاده شود. شرح برخی از رویکردهای آموزشی در درسنامه (Syllabus) موجود است که شامل درس های مصور، رایانه، تعاملی، بحث، نمایش، همفکری، آموزش،

مطالعات موردی، تمثيل نقش، جلسه شبیه سازی شده کاری و سمینارهای محصلان می باشد. تمرکز همیشه باید بر تامل و آموزش انعکاسی برای تحریک تفکر انتقادی باشد. شرح هر یک از روش های یادگیری در بخش ذیل ارائه شده است:

الف) درس های مصور/ارایه تعاملی

درس ها باید برای ارائه معلومات در مورد موضوعات مشخص استفاده شوند. محتوی درس باید بر اساس معلوماتی باشد که در کتاب مرجع یا دیگر مواد مکتوب توصیه شده اند، اما الزاما محدود به آن نمی باشد. دو فعالیت مهم باید در آماده سازی هر درس یا ارایه تعاملی انجام شود. اول، یادگیرندگان باید بخش های مشخصی از منبع/کتاب مورد نظر را قبل از بیان درس (لکچر) بخوانند. دوم، استاد باید برای ارائه درس از طریق آشنایی کامل با محتوی فنی یک درس مشخص، آماده باشد. در طول ارائه درس، باید از یادگیرندگان پرسش کرده و آنها را نیز تشویق به سوال پرسیدن کند. استراتژی دیگر برای تشویق تعامل، توقف در نقاط از قبل تعیین شده در طول درس و بحث پیرامون معلومات مشخص یا مهم می باشد.

ب) مطالعات واقعه

هدف از مطالعات واقعه شامل در بسته منابع یادگیری، کمک به یادگیرنده برای تمرین مهارت های تصمیم گیری کلینیکی می باشد. مطالعات موردی را می توان در گروه های کوچک یا به شکل فردی در مضمون، محل کلینیک، یا به شکل کارخانگی انجام داد. مطالعات موردی از چارچوب تصمیم گیری کلینیکی که در موضوعات اساسی بیان شده است، پیروی می کند. هر مطالعه موردی دارای یک کلید است که شامل پاسخ های مورد نظر می باشد.

استاد باید قبل از معرفی مطالعات موردی به محصلین کاملا با پاسخ ها آشنا باشد. هرچند کلید شامل پاسخ های محتمل می باشد، دیگر پاسخ های فراهم آمده توسط یادگیرندگان در خلال بحث نیز می توانند قابل قبول باشند. محتوی فنی این مطالعات موردی از کتاب های مرجع توصیه شده، گرفته می شود.

ج) تمثيل نقش

هدف از تمثيل نقش (Role Play) که در بسته یادگیری شامل شده است کمک به یادگیرنده در تمرین مهارت های ارتباطی بین فردی می باشد. هر "تمثيل" نیازمند مشارکت دو یا سه یادگیرنده بوده و از دیگر یادگیرندگان خواسته می شود تا ایفای نقش را مشاهده کنند.

پس از کامل شدن تمثيل، استاد از پرسش های موجود برای رهنمایی بحث استفاده می کند. هر فعالیت "تمثیلی" یک کلید دارد که شامل پاسخ های محتمل به پرسش های بحث می باشد. استاد باید با کلید پاسخ ها قبل از اجرای تمثيل آشنایی حاصل کند. اگرچه، کلید شامل پاسخ های محتمل است، پاسخ های یادگیرندگان در خلال بحث نیز می توانند به همان اندازه قابل قبول باشند.

د) جلسات تمرین مهارت ها

جلسات تمرین مهارت ها، فرصت مشاهده و تمرین مهارت های کلینیکی را برای یادگیرندگان در یک فضای شبیه سازی شده فراهم می کنند. عنوان هر جلسه تمرین مهارت شامل هدف جلسه، دستورالعمل ها برای استاد، و منابع لازم برای اجرای جلسه مثل مودل ها، لوازم، تجهیزات، راهنمای یادگیری، و فهرست ها (checklist) می باشد. قبل از اجرای جلسه تمرین مهارت ها، استاد باید جلسه را بررسی کرده و اطمینان حاصل کند که می تواند مهارت یا فعالیت مربوطه را به خوبی انجام دهد. حصول اطمینان از موجودیت منابع و مکان لازم نیز مهم است. هرچند، مکان مناسب برای تمرین مهارت ها مرکز منابع یا لابراتوار کلینیکی است، مضمون نیز می تواند به این منظور استفاده شود به شرطی که مودل ها و دیگر منابع برای جلسه تمرین به شکل مناسب برای نمایش و تمرین استفاده شوند.

اولین قدم در جلسه تمرین مهارت ها این است که محصلین فهرست مربوطه را بررسی کنند که شامل مراحل یا کارهای مختلف، ترتیب آنها و انجام مهارت به شکل استاندارد می باشد. فهرست ها برای کمک به یادگیری مراحل و ترتیب انجام مهارت (کسب مهارت) طراحی شده و پیشرفت یادگیری در مراحل کوچک، ضمن اینکه یادگیرنده به اعتماد و مهارت

دست می یابد (شایستگی در مهارت) را اندازه گیری می کند. استاد مراحل/کارهای مربوطه برای مهارت مورد نظر را نشان می دهد و اگر لازم بود چند بار تکرار می کند، سپس از یادگیرندگان می خواهد تا در گروه های دو نفره یا گروه های کوچک مراحل را تمرین کرده و عملکرد یکدیگر را بر اساس فهرست مشاهده کنند. استاد باید در طول جلسه تمرین مهارت در دسترس بوده، عملکرد یادگیرندگان را مشاهده کرده و رهنمودهای لازم را ارائه کند. یادگیرندگان باید قبل از ارزیابی مهارت توسط استاد، قادر به انجام مراحل ارائه شده در فهرست در محیط شبیه سازی شده با استفاده از فهرست مربوطه باشند (به ارزیابی مهارت با مودل ها بر اساس روش های ارزیابی مراجعه شود).

تمرین باید در یک محل کلینیکی و با استفاده از فهرست مربوطه قبل از ارزیابی مهارت کار با مریض توسط استاد انجام شود. زمان لازم برای تمرین و دست یافتن به شایستگی لازم در تناسب با پیچیدگی مهارت، توانایی فردی یادگیرنده، دسترسی به جلسات تمرین مهارت، می تواند یک ساعت، یک هفته یا چند ماه باشد. بنابراین، برای تضمین دسترسی به شایستگی لازم قبل از ورود به ساحه تمرین کلینیکی، باید جلسات تمرین فراوانی برگزار گردد.

ه) شبیه سازی کلینیکی

شبیه سازی کلینیکی یک فعالیت است که در آن برای یادگیرنده یک بازتولید واقع بینانه و به دقت پلان شده از یک موقعیت واقعی کلینیکی فراهم می شود. یادگیرنده با اشخاص و اشیای محیط تعامل می کند، از دانش و مهارت قبلا کسب شده برای پاسخگویی به یک مسئله استفاده کرده و درباره این پاسخ ها بدون اینکه نگران عواقب آن در دنیای واقعی باشد، نظر اصلاحی دریافت می کند. هدف از شبیه سازی کلینیکی تسهیل و رشد مهارت های تصمیم گیری کلینیکی می باشد.

شبیه سازی کلینیکی که در بسته منابع یادگیری شامل است برای یادگیرندگان فرصت رشد مهارت های لازم در رسیدگی به حاملگی فزیولوژیکی، ولادت و بعداز ولادت و همچنین موقعیت های تهدید کننده حیات را فراهم می کند. در واقع، شبیه سازی کلینیکی می تواند تنها فرصت یادگیرندگان برای تجربه موقعیت های نادر و همچنین تنها راهی باشد که استاد می تواند توانایی های محصلین برای مدیریت این موقعیت ها را ارزیابی کند. شبیه سازی کلینیکی باید تا حد امکان واقعی باشد به این معنی که مودل ها، تجهیزات، و لوازم مورد نظر برای مدیریت یک مشکل خاص برای یادگیرنده فراهم باشند.

یادگیرندگان برای دست یابی به شایستگی در مدیریت موقعیت های پیچیده که در شبیه سازی ارائه می شوند، به زمان مناسب و تمرین مکرر ضرورت دارند و باید فرصت های متعدد برای شرکت در جلسات شبیه سازی برایشان فراهم گردد. یک شبیه سازی می تواند تا زمانی تکرار گردد که در موقعیت مورد نظر، مهارت در سطح استادی کسب گردد.

۹) قابله

قابله در همکاری با زن و خانواده اش در طول تجربه مادری کار می کند. قابله کسی است که یک برنامه رسمی آموزش قابلگی را تکمیل کرده و جواز شورای قابله ها و نرس ها را منحیث قابله رسمی دریافت کرده است.

بر اساس این نصاب تعلیمی، محصل قابلگی سفری را می گذراند و از طریق آن یاد می گیرد که رابطه قابله با زن بر اساس اعتماد، احترام و تخصص می باشد. قابله با استفاده از ارزش ها، باورها و سابقه فرهنگی خود حضور یافته و توانایی های شخصی و مسلکی خود را برای ارائه مراقبت مناسب رشد می دهد. قابله زن را آگاه می سازد، به او مشوره می دهد و او و خانواده اش را توانمند می سازد تا اطمینان حاصل کند که حاملگی، ولادت، و دوره بعداز ولادت به شکل مصئون و صحی سپری می شود.

قابله از معیارهای اخلاقی، قانونی و مسلکی مربوط به کار قابلگی آگاه می باشد. به عبارت دیگر، قابله دانش و مهارت ها برای ارائه مراقبت ایمن و موثر را در چارچوب تخصص و مراقبت زن محور کسب می کند.

قابله باید خدمات کلینیکی قابلگی ایمن فراهم آورد. قابله به شکل فعال با زن تعامل می کند: دیدن، پیش بینی، عمل و تامل. قابله به شیوه ای عمل می کند که محترمانه بوده و در مطابقت با هنجارهای اجتماعی و فرهنگی کشور باشد.

۱۰) عملکرد کلینیکی

کار قابلیت پیچیده است و قابله برای دستیابی به نتایج مثبت برای زنان و اطفال باید از منابع مختلف دانش استفاده کند. هر موقعیت قابلیت یک رویداد منحصر به فرد است و غالباً شامل طیفی از عوامل پیچیده می باشد.

توانمندسازی قابله ها برای کار موثر در یک محیط پیچیده نیازمند این است که تمرین قابلیت در مرکز پروسهای آموزشی قرار گیرد. کار قابلیت صرفاً در محیطی قابل یادگیری است که قابلیت در آن انجام می شود. دانش و عملکرد کلینیکی وقتی می توانند در همدیگر مدغم گردند که محصلین موقعیت های واقعی را تجربه کنند. این شرایط تحلیل و تفکر انتقادی به همراه یک محیط یادگیری حمایت کننده که محصلین را نه تنها قادر به نقد عملکرد بلکه نقد اسناد مربوط عملکرد می نماید، را تسهیل می کنند. به این ترتیب، تدریس و یادگیری قابلیت پویا و تعاملی می باشد و دربرگیرنده محصل، زن، قابله و استاد می باشد.

تجربه های مربوط به کار قابلیت اجزای مرکزی و اساسی این نصاب تعلیمی می باشند و این نصاب از ساختاری استفاده می کند که به طور فزاینده شامل پیشرفت کار قابلیت بوده و دربرگیرنده مراقبت زنان صحتمند، معرفی موارد عاجل و شناسایی تنوع ها و یکپارچه سازی مراقبت نارمل و پیچیده در ختم سال سوم می باشد.

کارایی نیازمند هماهنگی بین مکان کلینیکی و موسسه آموزشی می باشد. تجربه کلینیکی باید برگرفته از تنوری موجود محصلین و نیازهایشان باشد. محصلین باید در یک بخش (ward) مناسب قرار گیرند تا آموخته های صنفی شان تقویت گردد، کارخانگی نیز باید مناسب بوده و آنها زن را در طول دوره مراقبت همراهی کنند. محصلین در مکان کلینیکی باید به شکلی تقسیم شوند که باعث تقویت تجربه مثبت شود نه اینکه به شکل نامنظم گروه بندی شوند و فرصت تمرین مراقبت از بین برود. در مکان کلینیکی همیشه باید یک استاد موجود باشد. استاد باید محصلین را در مکان کلینیکی به منظور راهنمایی، حل مشکلات و ارزیابی توانایی ها همراهی کند. استاد باید در رابطه با مشکلات مربوط به مکان کلینیکی و نیازهای مربوط به امکانات و بهبود تجربه محصلین با مسئولین کلینیکی مشوره کند. نهایتاً، از هر فرصتی باید برای فراهم آوری آموزش مسلکی و تقویت واکنش های عاجل استفاده شود.

۱۱) مربی کلینیک

در هر مکان کلینیکی (clinical site) حضور مربی (قابله های ارشد) برای تدریس و راهنمایی محصلین الزامی است. مربی مسئول کارهای ذیل است:

- تسهیل تجربه یادگیری محصل
- ارزیابی پیشرفت محصلین از طریق بررسی کتابچه، تاملات و مطالعات موردی آنها
- حصول اطمینان از اینکه هر محصل در مهارت های ضروری قابلیت به شایستگی میرسد
- در جلسات هفتگی ارائه مورد مطالعاتی (case) توسط محصلین شرکت کند
- کتابچه محصلین توظیف شده را نگه دارد
- فهرست وظایف ماهانه یا هفتگی محصلین برای کار کلینیکی (بر اساس نوبت کلینیک) را نگه دارد
- گزارش پیشرفت ماهانه محصلین توظیف شده را به استاد مربوط به کلینیک ارائه کند

۱۲) نظارت و ارزیابی

محصلین بر اساس دانش، مهارت ها و رفتار/نگرش شان (KSB/A) در رابطه با واحدهای هر مضمون از طریق نگرارش مقاله، امتحان، ارزیابی مهارت ها، امتحانات کلینیکی ساختارمند (OSCE)، ارائه مطالب، ارزیابی های کلینیکی و خودسنجی ها، و تقویت تفکر انتقادی مورد ارزیابی قرار می گیرند.

- دانش: معلوماتی که فرد را قادر میسازد تا به فهم درست از یک موضوع و توانایی استفاده از آن برای یک هدف مشخص، دست یابد.
- مهارت: توانایی آموخته شده از طریق آموزش یا کسب شده از طریق تجربه برای انجام کار در یک سطح مشخص و قابل اندازه گیری.
- رفتار: نحوه ارتباط گیری یا پاسخگویی فرد به اعمال دیگران یا محرک های محیطی
- نگرش: دیدگاه های فرد (ارزش ها و باورها) درباره یک چیز، پروسه یا شخص دیگر که غالباً به عکس العملی مثبت یا منفی ختم میگردد.

ارزیابی ساختاری

- نوع ارزیابی : هر مضمون میتواند نوع مختلفی از وظایف را داشته باشد که شامل مطالعه واقعه، گزارش، یادداشت ها، ارائه مطلب به شکل مکتوب، پلان مراقبت، پلان تعلیمات صحی، و ولادت (case confinement) باشد.
- تعداد وظایف: تعداد وظایف بر اساس رهنمود فراهم آمده در درسنامه (syllabus) تعیین می شود.
- نمرات: نمره هر وظیفه در سیستم امتحانات مشخص شده است.
- زمان: حداقل ۴ تا ۶ هفته برای ارائه وظیفه هر مضمون در تناسب با ماهیت وظیفه. وظیفه درون صنفی برای تمام مضامین نباید در یک زمان به محصل داده شود و وی را تحت فشار قرار دهد.
- برای وظیفه نگارشی، راهنمایی مستمر و دستورالعمل های واضح مکتوب فراهم می شود.
- تاریخ ارائه: محصل باید وظیفه مورد نظر را در وقت تعیین شده ارائه کند. اگر محصل نتواند وظیفه را در وقت مشخص ارائه کند، ۷ روز وقت به او داده می شود اما وی باید قبل از زمان معین شده، عدم ارائه خود را توجیه کند.
- تعداد کلمات: تعداد کل کلمات برای وظایف نگارشی توسط هیئت علمی/رهنمود تعیین می شود.
- فرم نمره ارزیابی ساختاریباید توسط امتحان گیرنده خارجی امضا شود.
- نمرات امتحان نهایی سمستر به شورای نرس ها و قابله های افغانستان فرستاده می شود.

ارزیابی نهایی

ارزیابی در این برنامه براساس تقسیم اوقات مضمون و مهارت های تطبیقات و کلینیکی انجام می شود:

• صنف درسی

الف) امتحان کتبی

ب) ارائه شفاهی/ارائه تصویری

• لابراتوار و تطبیقات مهارت ها

الف) ارزیابی مهارت ها

(ب) امتحان عملی پلان شده (OSCE)

(ج) ارزیابی عملکرد بر اساس سناریو

(د) ارزیابی عملی (viva voce)

• کلینیک

الف) ارزیابی کلینیکی

ب) لاک بوک و دیگر اسناد مستند

ج) مطالعات واقعه

د) ارزیابی افهام و تفهیم

ه) امتحان عملی پلان شده (OSCE)

روش ارزیابی به شکل ساختاری و نهایی و بر اساس رهنمود نصاب تعلیمی می باشد. تنوعی از روش های ارزیابی که دربرگیرنده رویکرد یادگیری و روش های یادگیری می باشد تحت عنوان روش های یادگیری در بسته منابع یادگیری مورد بحث قرار گرفته اند.

۱۳) روش های ارزیابی

یک رویکرد مبتنی بر شایستگی انتخاب شده است که متمرکز بر رشد مهارت بوده و قابله ها را برای ارائه مراقبت ضروری قابلیتگی آماده می سازد و شامل مدیریت موارد عاجل ولادت می باشد. قابله ها باید در تمامی این مهارت ها شایستگی داشته باشند و بر اساس این نصاب در رابطه به این مهارت ها صد در صد تسلط داشته باشند.

شایسته (Competent): مهارت که قابل نمایش یا مشاهده و ارزیابی هستند، نیازمند دانش و فهم ضروری برای عملکرد کارشناسانه می باشند.

شایستگی (Competency): یک پروسه پیچیده از دانستن، جمع آوری معلومات، و تبدیل دانش به مهارت، و انجام عمل مهارت در سطح مشخصی از موفقیت بوده و نیازمند یکپارچه سازی دانش، مهارت ها و توانایی و کاربرد منابع خارجی برای شایستگی کامل می باشد.

۱) ارزیابی برای حصول اطمینان از این نکته طراحی شده است که محصل برای اتخاذ عنوان قابله شایستگی دارد، مصنون است و میتواند وظایفش را انجام دهد.

ارزیابی یادگیری باید نشان دهنده دستیابی به شایستگی باشد - که بواسطه دانش و مهارت ها و روش های ارزیابی انتخاب شده نمایش می یابد. در یک رویکرد شایستگی محور مهم است که آموزه کلینیکی به اندازه آموزه نظری اهمیت داشته باشد و از محصلین خواسته شود تا در هر دو بخش موفق باشند. استفاده از تنوعی از روش های ارزیابی، سبک های یادگیری متفاوت محصلین را مورد توجه قرار میدهد.

یک رویکرد شایستگی محور یک ارزیابی مستمر است که در آن محصلین به شکل منظم در مورد عملکرد و پیشرفت شان نظر اصلاحی دریافت کرده و این موارد در کتابچه کلینیکی و دوسیه شان ثبت می شود. بر علاوه پالیسی ارزیابی تلخیصی، اساتید میتوانند از تنوعی از روش های تکوینی در هر مرحله از این برنامه استفاده کرده و به شناسایی قوت

1. Fullerton, J., Thompson, J, & Johnson, P. (2013). *Competency-based education: basis of pre-service education for the professional midwifery workforce*. Midwifery, 29, 1129-1136. Elsevier, 2013

ها و ضعف های محصلین کمک کنند (مثل کویزها، پرسش های با پاسخ کوتاه، مطالعات موردی). اساتید به شکل منظم برای محصلین در مورد رویکرد آموزشی شان برای بهبود ظرفیت یادگیری شان نظر اصلاحی ارائه کرده و محصلین نیز در هر سمستر نظرات شان را برای اجرا بهتر و دسترسی به نتایج بهتر به برنامه ارائه می کنند.

۲) ارزیابی دانش با امتحانات

استاد مسئول ارزیابی شایستگی محصلین در طول برنامه می باشد و بخشی از این پروسه امتحانات کتبی است. در مرحله آغازین سال اول، محصلین از دیدگاه دانش شان مورد ارزیابی قرار می گیرند، اما با پیشرفت برنامه، هدف پرسش های امتحان صرفا ارزیابی دانش نبوده و به ارزیابی درک مطلب، کاربرد و تحلیل و ترکیب و ارزیابی دانش برای تفکر انتقادی گسترش می یابد.

بر علاوه پرسش ها با پاسخ های کوتاه و مقاله های تحریری، پرسش های چندگزینه ای نیز برای این منظور مناسب می باشند. پرسش های چندگزینه ای برای محصلین معمولا ۴ پاسخ ممکن برای یک پرسش ارائه می کنند که یکی از آنها درست است، اما یکی از پاسخ های دیگر نیز در صورتیکه پرسش به خوبی درک نشده باشد، میتواند درست باشد. محصلین معمولا می گویند: "این جواب هم میتواند درست باشد اگر ...". وادار ساختن محصل به تفکر در مورد بهترین پاسخ موجب تقویت تفکر انتقادی می شود. با پیشرفت محصل در طول برنامه پرسش ها میتوانند از: چگونه؟ چه؟ چه وقت؟ به دسته بندی، پیش بینی شما چیست ...؟ آیا موافقت ...؟ اولویت بندی شما چیست ...؟ بدل شده و محصلین به سمت تفکر نقاد سوق داده شوند. قالب پرسش امتحانی درست/نادرست برای ارزیابی محصلین مناسب نمی باشد.

۳) ارزیابی مهارت ها با امتحان کلینیکی ساختارمند عینی (OSCE)

شبیه سازی کلینیکی یک فعالیت است که در آن یادگیرنده با بازتولید به دقت پلان شده از یک موقعیت کلینیکی واقعی مواجه می شود. یادگیرنده با اشیا و اشخاص در این محیط تعامل می کند، دانش و مهارت خود برای پاسخگویی به یک مسئله را به کار می برد و در مورد آنها بدون نگرانی در مورد عواقب شان، نظر اصلاحی دریافت می کند. هدف از شبیه سازی کلینیکی تسهیل رشد مهارت های تصمیم گیری کلینیکی می باشد. شبیه سازی میتواند بارها تکرار شود تا زمانی که مهارت کامل بدست آید. نهایتا امتحان به شکل منفرد و ساختارمند OSCE ارائه می شود.

۴) ارزیابی کلینیکی

پس از اینکه محصل تسلط خود در مهارت ها با مدل ها را نشان داد، تمرین نظارت شده باید در مکان کلینیکی انجام شود. محصل فعالیت هایش را در کتابچه اش ثبت می کند و این کتابچه به شکل منظم توسط مربی کلینیکی بررسی شده و برای پلان گذاری نیازهای آموزشی محصل در کلینیک و شناسایی مهارت مورد نیاز وی استفاده می شود. محصل همچنین میتواند موارد مطالعاتی را در کلینیک یا انستیتوت آموزشی ارائه کند.

- نتیجه ارزیابی های کلینیکی برای بیان میزان شایستگی عملکرد محصل عبارتند از "عالی"، "موفق"، "ناموفق".
- بررسی ها، ارائه مطالب (presentations)، مطالعه موردی، تمرین نمونه و دیگر مواد مکتوب از جمله کارهای خانگی نمره داده میشوند.
- برای مضامین نظری امتحان سمستر و امتحانات نهایی می باشد. ارزیابی های کلینیکی و عملکردی در طول سمستر انجام میشوند.
- ماتریکس ارزیابی برای سال اول، دوم و سوم می باشد:
- نمره کامیابی برای مضامین اساسی، مضامین انستیتوت شمول و مضامین تخصصی ۶۰٪ می باشد. درجات موفقیت به شکل ذیل می باشد:

الف (A) = ۹۰٪ و بالاتر (ممتاز)

ب (B) = ۸۰-۸۹٪ (عالی)

ج (C) = ۷۰-۷۹٪ (خوب)

د (D) = ۶۰-۶۹٪ (کامیاب)

ه (E) = کمتر از ۶۰٪ (ناکام)

- سال اول، دوم و سوم: محصلین میتوانند دو امتحان را در سال تکرار کنند (دوباره امتحان بدهند)
- اگر یک محصل در یکی از سال ها امتحان مجدد داده و ناکام گردد، امکان امتحان مجدد نمی باشد مگر در شرایط تخفیفی
- اگر محصل بیشتر از ۱۵٪ در یک سمستر و بدون مطلع ساختن مسئولین غیر حاضر باشد، محروم سمستر می گردد.

محتوی و ساختار برنامه

ساختار، مدت و نوع ارائه

این نصاب به شش سمستر و بر اساس رویکرد یادگیری لایحه ای تقسیم شده است. مضامین ها برای ۵ ساعت و شش روز در هفته تشکیل میشوند. هر هفته مجموعه ای از ۳۰ ساعت صنفی و درسی می باشد. کسب درجه دیپلم نیازمند تکمیل ۱۱۴ کریدیت می باشد. مدت هر مضمون باید برای توانمند سازی محصل برای تکمیل موفقانه، کسب شایستگی مشخص، دستیابی به نتایج یادگیری، درجه علمی و شرایط قابلیت کلینیکی مربوط به مضمون کافی باشد. نوع ارائه آموزش تمام وقت می باشد. این برنامه مبتنی بر فلسفه قابله به مثابه یک یادگیرنده مادام العمر فعال است و بر اهمیت یکپارچه سازی نظریه و عمل و مبتنی بر شواهد تاکید می کنند.

• مدت برنامه، ساعات و توزیع کریدیت

برنامه آموزشی دیپلوم قابلیت سه ساله و دارای شش سمستر می باشد. هر سمستر از ساختار ذیل پیروی می کنند:

۱۸ هفته طول سمستر

۲ هفته امتحان

۱۶ هفته آموزشی

ساعات و توزیع کریدیت – کریدیت/سمستر – بر اساس معیارهای ملی

- ۱۶ ساعت = ۱ کریدیت/سمستر (نظری)
- ۳۲ ساعت = ۱ کریدیت/سمستر (لابراتوار)
- ۴۸ ساعت = ۱ کریدیت/سمستر (کلینیک)

طول روز تدریس بر اساس رهنمودها

- (a) روز نظری = ۶ روز و ۵ ساعت/روز
- (b) روز کلینیکی = ۵ ساعت/روز (برای ولادت و ولادت، برنامه ریزی بر اساس بالینی مری)
- (c) یک جلسه نظری شامل ۵۰ دقیقه می باشد

نظارت و ارزیابی

• استاد

اساتید کلینیکی و صنفی باید توسط محصلین (در ختم مضمون و نوبت کلینیکی) و اداره موسسه بر اساس مهارت های موثر تدریس (حداقل یکبار در سمستر) ارزیابی شوند.

• برنامه

- بررسی های منظم نصاب تعلیمی (هر سه سال) منحصیث بخشی از بهبود کیفیت از جمله دریافت نظرات محصلین، فارغ التحصیلان برنامه، اساتید، استفاده کنندگان خدمات قابلیتگی و دیگر سهم گیرندگان، انجام می شود.
- بررسی های بیرونی منظم (۴ تا ۵ سال) برای ارزیابی تاثیر برنامه بر اساس توصیه های شورای نرس ها و قابله ها انجام می شود.

طراحی نصاب تعلیمی

این نصاب با در نظر داشت مسائل طبی موجود و پالیسی های متغیر صحنی و همچنین آخرین پیشرفت ها در علوم طبی، یک نصاب تعلیمی غنی است. این برنامه دیپلومه قابلیتگی موارد ذیل را در خود گنجانده است:

الف) مضامین اساسی

• آناتومی و فزیولوژی ۱	• فارماکالوژی عمومی
• آناتومی و فزیولوژی ۲	• فارماکالوژی برای مراقبت قابلیتگی
• علوم حیاتی برای قابله ها	• مقدمه اپیدمیولوژی باروری
• تغذیه دوره حیات	• روانشناسی
• امبریولوژی (جنین شناسی)	• رشد اولیه طفولیت
• مایکروبیولوژی	• تداوی جامع امراض طفولیت و مصنون سازی
• صحت عامه برای قابله ها	• رهبری و مدیریت

ب) مضامین مسلکی/قابلیتی

• اساسات قابلیتگی و مدل مراقبت قابلیتگی	• اختلالات مادری و تغییرات طبیعی در پروسه ولادت
• تعلیمات صحنی و مشوره دهی	
• مراقبت قبل از حاملگی و جریان حاملگی در مدل قابلیتگی	• تنظیم خانواده و مراقبت بعد از سقط در مدل قابلیتگی
• ارزیابی صحنی در مدل قابلیتگی	• کارآموزی کلینیکی ۱
• جوانب اخلاقی و قانونی در مراقبت قابلیتگی	• کارآموزی کلینیکی ۲
• لیبر نارمل و ولادت در مدل قابلیتگی	• اختلالات و اختلالات نوزاد

- مراقبت از نوزاد در مدل قابلیت
- مراقبت بعد از ولادت در مدل قابلیت
- صحت روانی حاملگی
- صحت جنسی و باروری در مدل قابلیت

ج) مضامین عمومی / عمومیات

(۱) مطالعات اسلامی ۱	(۵) مطالعات اسلامی 5
(۲) مطالعات اسلامی ۲	(۶) مطالعات اسلامی ۶
(۳) مطالعات اسلامی 3	(۷) انگلیسی ۱
(۴) مطالعات اسلامی 4	(۸) انگلیسی ۲
	(۹) تکنالوژی معلوماتی و کمپیوتر

کد مضمون	نوع مضمون	ساعت/ هفته				کریکیت سمستر			سمستر	عنوان مضمون	ردیف
		مجموع ساعت	کلینیک	لایپراتوار	درس	مجموع کریکیت	کلینیک	لایپراتوار مهارت	درس/الکچر		
DM 1 01 1	اسیاسی	5		2	3	4		1	3	1	1. آناتومی و فیزیولوژی 1
DM 1 01 2	اسیاسی	3			3	3			3	2	2. آناتومی و فیزیولوژی 2
DM 1 01 3	اسیاسی	3.5		1	2.5	3		0.5	2.5	1	3. علوم حیاتی برای قابله ها
DM 1 01 4	اسیاسی	2.5			2.5	2.5			2.5	1	4. تغذیه دوره حیات
DM 1 01 5	اسیاسی	2			2	2			2	2	5. امیر پالوژی
DM 1 01 6	اسیاسی	4		2	2	3		1	2	2	6. مایکرو بیولوژی
DM 2 01 7	اسیاسی	2			2	2			2	3	7. صحت عامه برای قابله ها
DM 2 01 8	اسیاسی	2			2	2			2	3	8. فارماکولوژی عمومی
DM 2 01 9	اسیاسی	2			2	2			2	4	9. فارماکولوژی برای مراقبت قابلیگی
DM 2 01 10	اسیاسی	1			1	1			1	4	10. مقدمه اپیدمیولوژی باروری
DM 2 01 11	اسیاسی	1			1	1			1	4	11. روانشناسی
DM 2 01 12	اسیاسی	1			1	1			1	4	12. رشد اولیه جنسیت
DM 3 01 13	اسیاسی	7		2	2	4		1	2	5	13. کنایه جمیع امراض جنسیت و واکنشهای جنسی
DM 3 01 14	کلینی	5	3		2	3	1		2	6	14. رهبری و مدیریت

DM 1 02 1	مسلكى	8		6	2	5		3	2	1	اسلاميات قابليگى و مودل مراقبت قابليگى	15.
DM 1 02 2	مسلكى	3		2	1	2		1	1	1	تعليمات صحى و مشوره دهى	16.
DM 1 02 3	مسلكى	11	6	2	3	6	2	1	3	2	مراقبت قبل از حاملگى و جريان حاملگى در مودل قابليگى	17.
DM 1 02 4	مسلكى	4		2	2	3		1	2	2	ارزيابى صحى در مودل قابليگى	18.
DM 1 02 5	مسلكى	2			2	2			2	2	جوانب اخلاقى و قانونى در مراقبت قابليگى	19.
DM 2 02 6	مسلكى	14	9	2	3	7	3	1	3	3	ليبر نارمل و ولادت در مودل قابليگى	20.
DM 2 02 7	مسلكى	3		2	1	2		1	1	3	مراقبت از نوزاد در مودل قابليگى	21.
DM 2 02 8	مسلكى	7	6		1	3	2		1	3	مراقبت بعد از ولادت در مودل قابليگى	22.
DM 2 02 9	مسلكى	14	9	2	3	7	3	1	3	4	اختلالات مادرى و تغييرات طبيعى در پروسه ولادت	23.
DM 3 02 10	مسلكى	9	6	2	1	4	2	1	1	4	تنظيم خانواده و مراقبت بعد از سقط در مودل قابليگى	24.
DM 3 02 11	مسلكى	7	6		1	3	2		1	5	كارآموزى كلينيكي 1	25.
DM 3 02 12	مسلكى	23	21		2	9	7		2	6	كارآموزى كلينيكي 2	26.
DM 3 02 13	مسلكى	11	6	2	3	6	2	1	3	5	اختلالات و اختلالات نوزاد	27.
DM 3 02 14	مسلكى	2			2	2			2	5	صحت روانى در دوران حاملگى و ولادت	28.
DM 3 02 15	مسلكى	1			1	1			1	5	صحت جنسى و بارورى در مودل قابليگى	29.
DM 1 03 1	عموميات	2			2	2			2	1	مطالعات اسلامى 1	30.
DM 1 03 2	عموميات	2			2	2			2	2	مطالعات اسلامى 2	31.
DM 2 03 3	عموميات	2			2	2			2	3	مطالعات اسلامى 3	32.

DM 2 03 4	عمومیات	2			2	2			2	4		مطالعات اسلامی 4	3.3
DM 303 5	عمومیات	2			2	2			2	5		مطالعات اسلامی 5	3.4
DM 3 03 6	عمومیات	2			2	2			2	6		مطالعات اسلامی 6	3.5
DM 1 03 7	عمومیات	2			2	2			2	1		انگلیسی 1	3.6
DM 1 03 8	عمومیات	2			2	2			2	2		انگلیسی 2	3.7
DM 1 03 9	عمومیات	4		3	1	2.5		1.5	1	1		تکالوژی معلوماتی و کمپیوتر	3.8
		180	75	32	73	114	25	16	73	6		مجموع	

شرح کد مضامین

DM: دیپلومه قابلیتگی

اعداد: کدهای عددی به شرح ذیل می باشند

- عدد اول نشان دهنده سال برنامه می باشد
- عدد دوم نشان دهنده دسته بندی مضمون مثل اساسی 01 و مسلکی/قابلیگی 02 و اجرایی/عمومیات 03 می باشد.
- عدد سوم نشان دهنده شماره ترتیبی مضمون می باشد.

- مجموع کرینت های برنامه 114 کرینت می باشد
- تعداد همستر ها 6 در طول سه سال می باشد
- در مجموع 40% از ساعت نظری و 60% کلینیکی/عملی می باشند
- مضمون ها 5 ساعت پروژ و 6 روز/هفته می باشند
- یک ساعت درسی برابر 50 دقیقه می باشد

- یک کرپنت نظری معادل یک ساعت نظری است؛ یک کرپنت ساعت از لایبر اتوار معادل 2 ساعت نظری می باشد؛ یک کرپنت ساعت کلپنیک/نمرین برابر با 3 ساعت نظری می باشد.

مضامین مسلکی/تخصصی

نسبت ساعات نظری و کلینیکی در سه دسته بندی مضامین

مضامین اساسی

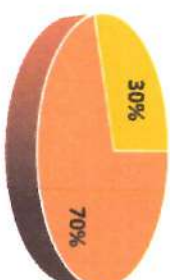
مضامین عمومی

Midwifery/Professional Courses

■ Theory Hours ■ Clinical Hours

Basic Courses

■ Theory Hours ■ Clinical Hours

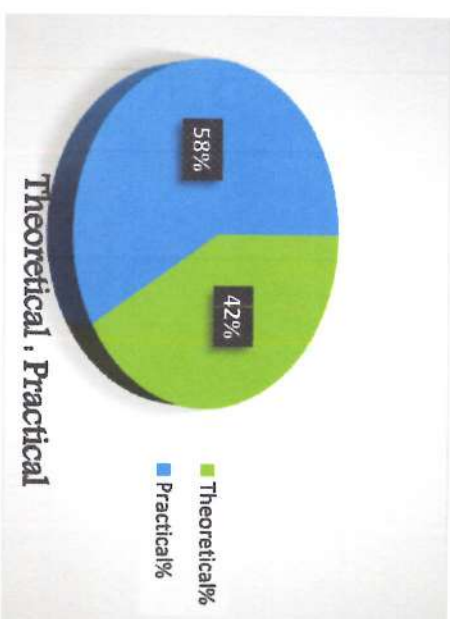
General themes

■ Theory Hours ■ Clinical Hours

نسبت ساعات نظری و کلینیکی در شش سمسٹر

مضامین بر اساس سال و سمستر و توزیع ساعات

سال اول

ساعت / هفته			کریدت ها (بر اساس سیستم کریدت وزارت تحصیلات عالی)			سمستر 1
کلینیکی	مهارت های لابراتوار	نظری	کلینیکی	مهارت های لابراتوار	نظری	عنوان مضمون
	6	2		3	2	اساسات قلبگی و مودل مراقبت قلبگی
	2	3		1	3	آنقومی و فزیولوژی 1
	1	2.5		0.5	2.5	طوم حیاتی برای قبله ها
		2.5			2.5	تغذیه دوره حیات
	2	1		1	1	تعلیمات صحی و مشوره دهی
		2			2	مطالعات اسلامی 1
		2			2	انگلیسی 1
	3	1		1.5	1	تکنالوژی معلوماتی و کمپیوتر
	14	16		7	16	مجموع
			23			مجموع کریدت ها/ساعت
30						مجموع ساعات / هفته
540						مجموع ساعات / سمستر
نظری 53% : کلینیکی 47%						

ساعت / هفته			کریدت ها (بر اساس سیستم کریدت وزارت تحصیلات عالی)			سمستر 2
کلینیکی	مهارت های لابراتوار	نظری	کلینیکی	مهارت های لابراتوار	نظری	عنوان مضمون
6	2	3	2	1	3	مراقبت قبل از حاملگی و جریان حاملگی در مودل قلبیگی
		3			3	آنقومی و فزیولوژی 2
		2			2	امبریولوژی (جنین شناسی)
	2	2		1	2	مایکروبیولوژی
	2	2		1	2	ارزیابی صحی در مودل قلبیگی
		2			2	جوانب اخلاقی و قانونی در مراقبت قلبیگی
		2			2	انگلیسی 2
		2			2	مطالعات اسلامی 2
6	6	18	2	3	18	مجموع
			23			مجموع کریدت ها/ساعت
30						مجموع ساعات / هفته
540						مجموع ساعات / سمستر
نظری 60% : کلینیکی 40%						

سال دوم

ساعت / هفته			کریدیت ها (بر اساس سیستم کریدیت وزارت تحصیلات عالی)			سمستر 1
کلینیکی	مهارت های لابراتوار	نظری	کلینیکی	مهارت های لابراتوار	نظری	عنوان مضمون
9	2	3	3	1	3	لیبر نارمل و ولادت در مودل قبلگی
	2	1		1	1	مراقبت از نوزاد در مودل قبلگی
6		1	2		1	مراقبت بعداز ولادت در مودل قبلگی
		2			2	فارماکولوژی عمومی
		2			2	صحت عامه برای قبله ها
		2			2	مطالعات اسلامی 3
15	4	11	5	2	11	مجموع
			18			مجموع کریدیت ها/ساعت
30						مجموع ساعات / هفته
540						مجموع ساعات / سمستر
نظری 37% : کلینیکی 63%						

ساعت / هفته			کریدت ها (بر اساس سیستم کریدت وزارت تحصیلات عالی)			سمستر 2
کلینیکی	مهارت های لابراتوار	نظری	کلینیکی	مهارت های لابراتوار	نظری	عنوان مضمون
9	2	3	3	1	3	اختلالات مادرى و تغییرات طبیعى در پروسه ولادت
6	2	1	2	1	1	تنظیم خانواده و مراقبت بعد از سقط در مودل قبلگی
		2			2	فارماکولوژی برای مراقبت قبلگی
		1			1	مقدمه اپیدمیولوژی بلزورى
		1			1	روانشناسى
		1			1	رشد اولیه طفولیت
		2			2	مطالعات اسلامى 4
15	4	11	5	2	11	مجموع
			18			مجموع کریدت ها/ساعت
30						مجموع ساعات / هفته
540						مجموع ساعات / سمستر
نظری: 37% کلینیکی: 63%						

سال سوم

ساعت / هفته			گريدت ها (بر اساس سيستم گريدت وزارت تحصيلات عالي)			سمستر 1
کلينيکي	مهارت های لاپراتوار	نظري	کلينيکي	مهارت های لاپراتوار	گريدت نظري	عنوان مضمون
6	2	3	2	1	3	عوارض و اختلاطات نوزاد
		2			2	صحت روانی در دوران حاملگی و ولادت
		1			1	صحت جنسی و باروری در مودل قابلیتگی
3	2	2	1	1	2	تداري جامع امراض طفوليت و واكسيناسيون
6		1	2		1	كار آموزی کلينيکی 1
		2			2	مطالعات اسلامي 5
15	4	11	5	2	11	مجموع
			18			مجموع گريدت ها/ساعت
30						مجموع ساعات / هفته
540						مجموع ساعات / سمستر
نظري 32% : کلينيکی 68%						

ساعت / هفته			گريدت ها (بر اساس سيستم گريدت وزارت تحصيلات عالي)			سمستر 2
کلينيکي	مهارت های لاپراتوار	نظري	کلينيکي	مهارت های لاپراتوار	نظري	عنوان مضمون
21		2	7		2	کارآموزی کلينيکي 2
3		2	1		2	رهبري و مديريت
		2			2	مطالعات اسلامي 6
24		6	8		6	مجموع
			14			مجموع گريدت ها/ساعت
30						مجموع ساعات / هفته
540						مجموع ساعات / سمستر
نظري 20% : کلينيکي 80%						

جداول مضامین به تفکیک سمستر

سمستر اول

وزارت صحت عامه
انستیتوت علوم صحتی غضنفر
برنامه تعلیمی دیپلومه قابلیت

اساسات قابلیت و مودل مراقبت قابلیت

عنوان: اساسات قابلیت

کود مضمون: DM 1 02 1

کریدت: 5 کریدت (2 کریدت تیوری و 3 کریدت تطبیقات)

اوقات درسی 136 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان تیوری 6 ساعت امتحان عملی (2 ساعت در

هفته تیوری و 6 ساعت در هفته لابراتوار)

جایگزینی: سال اول، سمستر اول

پیش شرط: ندارد

تشریح مضمون

این مضمون بر معرفی مودل مراقبت قابلیت و مسلک قابلیت برای قابله ها تمرکز خواهد داشت. این مضمون به طور کلی در مورد سازمان های قابلیت بین المللی، ملی بحث خواهد کرد. مباحث شامل تعریف قابلیت و قابلیت به عنوان یک مسلک می باشد. این مضمون فهمی از تفاوت های بین مودل های مراقبتی طبی و قابلیت را فراهم خواهد آورد و نظری اجمالی از نقش قابله ها و دامنه عملکرد آنها ارائه خواهد نمود. محصلان فلسفه مراقبت زن محور، مادری مصنون، حقوق زنان و قابله ها و قواعد سلوکی قابلیت را خواهند آموخت. محصلان همچنان مودل های مراقبت قابلیت و شایستگی های تعیین شده توسط کنفدراسیون بین المللی قابله ها و نهاد صحتی جهان را مورد بررسی قرار خواهند داد. بر علاوه، این مضمون شامل مهارت های کلینیکی اولیه ای می باشد که در فراهم آوری مراقبت در زمینه های کلینیکی ضروری اند.

اهداف مضمون

تا ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- بحث و بررسی چشم اندازهای تاریخی و مفاهیم اساسی مسلک قابلیت و مودل قابلیت
- بحث و بررسی نقش کنفدراسیون بین المللی قابله ها، انجمن قابله های افغانستان و شورای قابله ها و نرس ها در مسلک قابلیت
- بیان تعریف کنفدراسیون بین المللی قابله ها از قابله، دامنه عملکرد او، قواعد اخلاقی بین المللی، ابعاد حقوقی و اخلاقی قابلیت.
- تشریح فلسفه و دامنه عملکرد قابلیت به شمول شایستگی های ضروری تعریف شده توسط کنفدراسیون بین المللی قابله ها
- بررسی معیارهای مسلک قابلیت برای مادری مصنون
- تشریح مفهوم همکاری با زنان و مودل مراقبت قابلیت
- تشریح فلسفه و اصول راهبر مراقبت زن محور و عوامل اثرگذار بر صحت زنان در سطح ملی و جهانی
- تشریح حقوق انسانی مربوطه، حقوق زنان و حق قابله ها در مسلک قابلیت

- تشریح مفهوم مراقبت محترمانه مادری و رفتارهای ضروری که نشانگر این نوع مراقبت باشد
- تشریح کاربرد شیوه های برتر کنترل و پیشگیری از انتان ها (اقدامات احتیاطی معیاری و اقدامات دیگر)
- تشریح و نمایش مهارت های کلینیکی اولیه ای که برای فراهم آوری مراقبت در زمینه های کلینیکی مختلف ضروری می باشند.

استراتژی های تدریس/یادگیری

- ارایه تعاملی
- نمایش مهارت ها
- بحث های دو نفره، گروهی و صنفی
- وسایل کمکی سمعی و بصری
- تمثیل
- مطالعات شخصی (self-study)

توقعات مضمون

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون درسی از محصلان توقع می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

1. حضور در تمام جلسات ارایه تعاملی (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
2. تکمیل مطالعات قبلی و مطالعات بعدی برای هر جلسه.
3. اشتراک فعال در مباحث صنفی.
4. تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
5. انجام تمام وظایف و بررسی ها/معاینات در تاریخ های معینه.
6. با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

10%	فعالیت های صنفی و ارائه گروهی
20%	امتحان میان سمستر یا 20 فیصد
60%	امتحان نهایی
10%	مهارت (نمایش مهارت و کسب شایستگی مطابق چک لست)
100%	مجموع

منابع

- International Confederation of Midwives, *International Definition of the Midwives*. Updated June 2017, available on ICM website.
- International Confederation of Midwives, *International Code of Ethics for Midwives*, amended 2013. The Hague: ICM.
- International Confederation of Midwives, *Global Standards for Midwifery Regulation*, amended 2013. The Hague: ICM.
- International Confederation of Midwives, *Global Standards for Midwifery Education*, amended 2013. The Hague: ICM.
- International Confederation of Midwives, *Midwifery Led Care, the First Choice for all Women*, 2011. The Hague: ICM.

- International Confederation of Midwives, *Partnership between women and midwives* 2011. The Hague: ICM.
- King T. L., CNM, MPH; Brucker M. C., CNM, PhD; (2018). *Varney's Midwifery*. 6th ed. ISBN: 9781284160215
- Cunningham F. G., Leveno K., Bloom S. (2018). *Williams Obstetrics*, 25th Edition. ISBN-13: 978-1259644320
- Marshall. J. E., & Raynor. M.D. (2019). *Myles' Textbook for Midwives*, 17th ed. Church chill Livingstone. Elsevier Health Sciences. ISBN: 9780702076428
- Taylor, C., Lillis, C., & Lynn, P. (2014). *Fundamentals of Nursing*. 8th ed. Lippincott Williams and Wilkins: Philadelphia.
- Potter, P. A., Perry, A. G., Stockert, P., & Hall, A. (2016). *Fundamentals of nursing*. 9th ed. St. Louis. Elsevier Health Sciences.
- World Health Organization. (2014). *Safe management of wastes from health-care activities* (2nd ed.): WHO Publishing.
- Skidmore, L. (2016). *Mosby's Drug Guide for Nursing Students*. 12th ed. Mosby: Elsevier Health Sciences
- Hesperian Guides, *A book for midwives and Where women have no doctor*:
<https://hesperian.org/books-and-resources/>

شماره	موضوع درسی	تعداد ساعات درسی	تاریخ	استاد
1	<u>درس اول: مقدمه ای بر قابله ها و مسلک قابلی</u>	2		
2	<u>درس دوم: مقدمه ای بر مدل مراقبت قابلی</u>	4		
3	<u>درس سوم: مقدمه ای بر کنفدراسیون بین المللی قابله ها</u>	4		
4	<u>درس چهارم: انجمن قابله ها و شورای نرس ها و قابله های افغانستان</u>	2		
5	<u>درس پنجم: مقدمه ای بر مراقبت زن محور و مراقبت محترمانه مادری</u>	6		
6	<u>درس ششم: تمرین قابلی برای مادری مصنون</u>	3		
*	<u>امتحان 20 فیصد</u>	1		
7	<u>درس هشتم: کنترول و پیشگیری از انتان</u>	5		
8	<u>درس نهم: دواهای اساسی و مراقبت معالجوی در مسلک قابلی</u>	5		
*	<u>جلسات تطبیقات</u>	96		
*	<u>امتحان نهایی فاینل نظری</u>	2		
	<u>امتحان عملی (نمایش مهارت و کسب شایستگی مطابق چک لست)</u>	6		
*	<u>مجموع ساعات درسی/سمستر</u>	136		

فعالیت ها و مهارت های تطبیقات

رهنمودها

1. مهارت ها بر اساس رهنمودهای عملکرد محصل نشان داده خواهد شد.
2. بعد از نشان دادن مهارت توسط استاد /مربی کلینکی ، محصلان آن را در گروه های کوچک تطبیق خواهند کرد.
3. هر گروه یک هدایت مشخص را از استاد /مربی کلینکی دریافت خواهد کرد.
4. ورود و خروج محصلان مطابق به رهنمودهای چک لیست عملکرد محصل ثبت خواهد شد.
5. محصلان اجرای مهارت ها در مسلک قابلیتگی و همچنین در شفاخانه و اجتماع را تمرین خواهند کرد.

تقسیم اوقات مهارت های تطبیقات

شماره مسلسل	مهارت ها برای نمایش و تمرین	ساعات/اوقات	تاریخ	استاد
1	مقدمه ای بر واحدهای درسی و تجهیزات آناتومیک	4		
2	حفظ الصحة/ دست (برای طرز العمل های عادی و جراحی)	8		
3	استفاده از انواع مختلف دستکش	8		
4	بررسی علائم حیاتی (درجه حرارت و تنفس)	8		
5	بررسی علائم حیاتی (نبض و فشار خون)	8		
6	تطبیق کنتیر مئانه (Catheterization)	8		
7	روش ها یا طرز العمل های وقایه از انتان	11		
8	تطبیق کنول وریدی	14		
9	بروسیجر های پاککاری ، ضد عفونی کردن و پاککاری ، بسته بندی و تعقیم HLD	11		
10	تجویز دواهای داخل عضلی (IM)، وریدی (IV)، تحت الجلدی (SC) و داخل جلدی (ID) خوراکی / فمی	16		
	مجموع	96		

اهداف درس

درس اول: مقدمه ای بر قابله ها و مسلک قابلیتگی

این درس محصلان را با مسلک قابلیتگی آشنا نموده و در درک مفاهیم و اصول بنیادین این مسلک یاری می رساند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- بحث در مورد چشم اندازهای تاریخی مسلک قابلیتگی در سطح ملی و جهانی
- فهم دو مفهوم صحت و بهروزی (wellbeing) در مسلک قابلیتگی
- تشریح اصول و مفاهیم اساسی مسلک قابلیتگی
- تاثیرگذاری بر باورها و ارزش ها در شرایط صحت و امراض

درس دوم: مقدمه ای بر مودل مراقبت قابلیتگی

در این درس محصلان با مفهوم همکاری با زن و مودل مراقبت قابلیت آشنایی حاصل خواهند کرد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- بحث در مورد مودل مراقبت قابلیت
- تشریح تفاوت ها میان مودل های مراقبت طبی و قابلیت
- تعریف اصطلاح همکاری با زن
- تشریح اهمیت همکاری با زن
- تشخیص کاربرد مودل مراقبت قابلیت در محل کار

درس سوم: معرفی کنفدراسیون بین المللی قابله ها (ICM)

در این درس محصلان با کنفدراسیون بین المللی قابله ها آشنا خواهند شد و نقش آن را در تقویت قابلیت در سطح جهان تعریف خواهند کرد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- تعریف کنفدراسیون بین المللی قابله ها و تشریح نقش و مسئولیت های آن در تقویت مسلک قابلیت در سطح جهان
- تشریح فلسفه قابلیت، مودل مراقبت قابلیت و اسناد ضروری کنفدراسیون بین المللی قابله ها
- بحث در مورد سه رکن اساسی مسلک قابلیت و اهمیت آن در تقویت مسلک
- تشریح شایستگی های اساسی تعریف شده توسط کنفدراسیون برای مسلک قابلیت
- شرح تعریف کنفدراسیون از قابله، دامنه عملکرد و قواعد اخلاقی
- بحث در مورد نقش و مسئولیت های ملی و دامنه عملکرد قابله ها و مسلک قابلیت

درس چهارم: انجمن قابله ها و نرس های افغانستان و شورای قابله ها

در این درس محصلان به طور عمیق در مورد شورای نرس ها و قابله ها، انجمن قابله ها و نقشی که در تقویت مسلک قابلیت در سطح ملی دارند، خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- تعریف انجمن قابله های افغانستان و شورای نرس ها و قابله های افغانستان
- تشریح نقش و مسئولیت های انجمن قابله های افغانستان و شورای نرس ها و قابله های افغانستان
- بحث در مورد قواعد سلوکی شورای نرس ها و قابله های افغانستان برای قابله ها
- بحث در مورد دستاوردها و چالش های مسلک قابلیت در افغانستان

درس پنجم: مقدمه ای بر مراقبت زن محور و مراقبت های محترمانه مادری

در این درس محصلان مفهوم مراقبت زن محور و عوامل اثرگذار بر صحت زنان در سطح ملی و جهانی را بررسی خواهند کرد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- تشریح اصطلاح همکاری با زن و مراقبت زن محور و اهمیت آن در مراقبت قابلیت

- تشریح اهمیت همکاری با زنان
- تشخیص کاربرد مراقبت زن محور در مسلک قابلیت
- تشریح اصول و مفاهیم مرتبط به مراقبت های محترمانه مادری
- رفتارها یا اعمالی که ارتقاء دهنده مراقبت های محترمانه مادری می باشند
- بحث در مورد اعمالی و رفتاری که برای ارتقاء مراقبت های محترمانه مادری در مسلک قابلیت باید انجام شود
- بحث در مورد ابعاد مختلف صحت و تندرستی (بیولوژیکی-روانی-اجتماعی-عاطفی-اکولوژیکی-معنوی)
- بحث در مورد موضوعات فرهنگی-اجتماعی تأثیرگذار بر صحت زنان در سطح ملی و جهانی
- شرح اثرات موضوعات فرهنگی-اجتماعی بر صحت باروری
- بحث در مورد ابتکارات ملی و جهانی برای بهبود صحت زنان (اهداف انکشاف پایدار)

درس ششم: مسلک قابلیت برای مادری مصنون

در این درس محصلان با مفهوم و معیارهای قابلیت برای مادری مصنون معرفی خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- تشریح چالش های فعلی برای مادری مصنون در سطوح ملی و بین المللی از جمله بی احترامی و آزار
- بحث در مورد صحت مندی به عنوان یک حق انسانی و اینکه مدل قابلیت چگونه از یک رویکرد حقوق بشری استفاده می کند.
- تشریح اصطلاح ارتقاء و پشتیبانی از مادری مصنون از طریق حقوق بشر
- تشریح حق مربوطه زنان و حقوق قابله ها در تطبیق تیوری قابلیت
- تشریح حق مراقبت در بخش صحت جنسی و باروری و عملکرد ملی
- تشریح اهمیت صحت روانی، پیشگیری از درماندگی روانی و مراقبت مبتنی بر تکان (trauma-based care) برای قابله ها

درس هفتم: مراقبت/مهارت های کلینیکی اولیه در قابلیت

در این درس محصلان عرضه مراقبت اولیه را در مسلک قابلیت بررسی نموده و مهارت های مربوطه را نمایش خواهند داد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- بررسی و نشان دادن انواع تمرین ها و مکانیک های بدن برای زنان در دوره قبل از ولادت، در طول ولادت و بعد از ولادت:
 - اصول
 - کمک به راه رفتن مریض
 - حالت های مطلوب قرارگیری مادر برای پیشرفت ولادت (optimal positioning)
 - اقدامات حمایتی برای مدیریت درد
 - تدابیر ایمنی
 - دامنه حرکت range of motion
- نشان دادن تعداد حالت های قرارگیری بدن برای مریضان در مراقبت قابلیت و کاربرد آنها در مراحل مختلف ولادت
- بررسی اقدامات آسوده کننده برای مریضان دارای ناراحتی
 - دلایل ناراحتی (عدم آسودگی)
 - اهمیت خواب (اقدامات بهبود دهنده خواب، عوامل اثرگذار بر خواب و مراقبت برای بهبود خواب)
- تشریح و نمایش مهارت های اولیه قابلیت به شمول موارد ذیل:

- بررسی و کنترل علائم حیاتی مطابق به چک لیست مهارت های کلینیکی اولیه
- تطبیق کنول وریدی و زرق مایعات
- تشویق به گرفتن مایعات خوراکی / فمی
- حفظ الصحه دست ها
- نیازهای فیزیکی و جسمی
- شستن دست ها برای عملیات های عادی و جراحی
- استفاده از انواع مختلف دستکش
- تطبیق کتتر (catheterization)
- بررسی و نشان دادن پروسه پذیرش و رخصت نمودن برای مریض و استفاده کنندگان خدمات
- بحث در مورد رضایت آگاهانه، عدم رضایت از سوی مریض و مراقبت تیمی
- بررسی و تمرین گزارش دهی و تهیه اسناد در مراقبت قابلگی

درس هشتم: پیشگیری و کنترل انتان

در این درس محصلان به یادگیری و بحث در مورد شیوه های پیشگیری از انتان در طول طرز العمل های اولیه قابلگی خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- تشریح پیشگیری و کنترل انتان
- تشریح اهمیت مشوره و ارتباط بین فردی در طرز العمل ها و تأسیسات مراقبت صحن
- بحث در مورد چگونگی انتشار انتان ها در تأسیسات مراقبت صحن
- تشریح انتان های وابسته به مراقبت صحن و عواقب آنها
- نشان دادن شیوه های وقایه از انتان

درس نهم: دواهای اساسی و مراقبت معالجوی در مسلک قابلگی

در این درس محصلان در مورد مسئولیت های قابلگی در زمینه تجویز دواهای خوراکی و غیرخوراکی (زرقی) خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- اصطلاح Medication Parentral و Medication را تعریف نمایند.
- بالای اساسات تطبیق ادویه جروبخت نمایند.
- بالای مسئولیت های قابلگی در باره تطبیق ادویه از طریق فمی و سایر طرق جرو بحث نمایند.
- رهنمود ها برای تطبیق مصون ادویه را مرور نمایند.
- انواع و بخش های هدایات دوايي را مشخص سازند.
- پروسه افهام و تفهیم یک هدایت دوايي را بحث نمایند.
- بالای پالیسی ها و مقررات موسسات برای تطبیق ادویه جروبخت کنند.
- طرق مختلف تطبیق ادویه را مشخص سازند.
- اهداف تطبیق نمودن ادویه را تشرح نمایند.
- تصنیف های مختلف ادویه موضعی را تشرح نمایند.
- محل های تطبیق داخلی عضلی ((IM، تحت الجلدی ((SC و داخل جلدی ((ID ادویه را مشخص سازند.
- هدف انتخاب یک طریق مشخص برای تطبیق ادویه را بیان کنند.
- در مورد فواید و اضرار تطبیق ادویه از طریق تحت الجلدی، داخل عضلی، داخل وریدی و داخل جلدی جروبخت نمایند.
- انواع سرنج ها، سوزنها، و اجزای آنها را مشخص سازند.

- بالای معیار های انتخاب سرنج ها و سوزن ها جرو بحث نمایند.
- بالای میتودهای جلوگیری از انتان هنگام تطبیق ادویه از طرق غیر فمی بحث نمایند.
- بالای مراحل جهت جلوگیری از تر ضیض هنگام تطبیق ادویه از طرق غیر فمی بحث نمایند.
- در مورد طرق کاهش ناراحتی هنگام تطبیق ادویه از طرق غیر فمی بحث نمایند.

آناتومی و فزیولوژی 1

آناتومی و فزیولوژی 1	:	عنوان
DM 1 01 1	:	کود مضمون
4 کریدت (3 تیوری) 1 تطبیقات	:	کریدت
82 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان تیوری (4 ساعت در هفته، تیوری)	:	ساعات
سال اول، سمستر اول	:	جایگزینی
ندارد	:	پیش شرط

تشریح مضمون

سیستم های بدن و نقش آنها در پیشبرد پروسه های روانی عادی انسانی به محصلان معرفی می شود تا آشنایی ابتدایی با ساختار و کارکرد بدن انسان بدست آورند. این مقدمه معلومات کافی برای محصلان فراهم می کند تا پروسه های آناتومیک و روانی را در شرایط حاملگی و ولادت مدغم ساخته و بتوانند یک دانش عمیق و کاربردی روانی و فارماکولوژیکال را در مضمون های بعدی انکشاف دهند. کارکردهای آناتومیک و فزیولوژیک سیستم های مذکور در بدن انسان که در سمستر اول بحث خواهند شد، عبارتند از: تحرک و تعادل حیاتی (هومیواستاتیس) سیستم های بدن به شمول سیستم عضلانی-اسکلتی (musculoskeletal)، سیستم قلبی-عروقی (cardiovascular)، سیستم تنفسی و سیستم باروری.

اهداف مضمون

تا ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- 1) تشریح اصطلاحات مربوطه آناتومیک (کالبدشناختی)، به شمول آناتومی، فزیولوژی، گروس آناتومی (gross anatomy) و میکروسکوپی آناتومی (microscopic anatomy)
- 2) تشریح مفهوم اساسی حیات در ارتباط با حجره، بافت، ارگان (عضو)، سیستم و ارگانیسم
- 3) بحث در مورد نقش تعادل حیاتی (هومیواستاتیس، homeostasis) در حفظ کارکرد نارمل بدن
- 4) تشریح ساختار و کارکردهای سیستم های فهرست شده بدن انسان
- 5) لست کردن نام ها، عناصر و موقعیت اعضای اساسی سیستم های مذکور بدن
- 6) شناسایی موقعیت اعضاء حیاتی در بدن
- 7) تعریف موقعیت های آناتومیک
- 8) تعریف حجره های بدن و لست نمودن ارگان ها یا اعضای موجود در هر حجره
- 9) شناسایی نواحی بطنی و ربع های لگن خاصره؛ و اندام های موجود در هر ربع (quadrant)
- 10) بحث در مورد اهمیت نواحی و ربع های بطنی-حوصلی (abdominopelvic)
- 11) بحث در مورد اهمیت تعلیمات محلی برای زنان درباره بدن و پروسه های فزیولوژیک آنها

استراتژی های تدریس/یادگیری

- 1) آرایه های تعاملی
- 2) نمایش دادن
- 3) بحث های دوفره، گروهی و صنفی
- 4) وسایل کمکی سمعی و بصری

توقعات مضمون

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون از محصلان انتظار می رود تا:

- در تمام ارایه ها (لکچرها) مطابق به پالیسی حضور داشته باشند.
- مطالعات قبل و بعد از هر جلسه را تکمیل نمایند.
- در مباحث صنفی شرکت فعال داشته باشند.
- تمام جداول کاری یا کارهای خانگی را به شکل رضایت بخش تکمیل نمایند.
- تمام کارهای خانگی و آزمایشات را در تاریخ های معینه تکمیل نمایند.
- با محصلانی که این توقعات را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قباله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

فعالیت های صنفی و ارائه گروپی	20%
امتحان 20 فیصد	20%
امتحان نهایی	60%
مجموع	100%

منابع

- Martini FH, Nath JL, Bartholomew EF. 2017. *Fundamentals of Anatomy and Physiology*. 11th ed. Pearson. ISBN-10: 0321909070.
- Watson R. 2018. *Anatomy and Physiology for Nurses*. 14th ed. Elsevier. ISBN: 9780702077418.
- King T. L., CNM, MPH; Brucker M. C., CNM, PhD; (2018). *Varney's Midwifery*. 6th ed. ISBN: 9781284160215
- Cunningham F. G., Leveno K., Bloom S. (2018). *Williams Obstetrics*, 25th Edition. ISBN-13: 978-1259644320
- Marshall. J. E., & Raynor. M.D. (2019). *Myles' Textbook for Midwives*, 17th ed. Churchill Livingstone. Elsevier Health Sciences. ISBN: 9780702076428
- Hesperian Guides, *A book for midwives and Where women have no doctor*: <https://hesperian.org/books-and-resources/>

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	درس اول: مقدمه آناتومی و فزیولوژی	5		
2	درس دوم: حجرات، بافت ها و غشاء	8		
3	درس سوم: تعادل حیاتی (هومیو استاتیس) و مکانیزم فیدبک	8		
4	درس چهارم: سیستم عضلانی-اسکلتی	12		
*	امتحان 20 فیصد			

5	درس پنجم: سیستم قلبی-عروقی	12	
6	درس ششم: سیستم تنفسی	10	
7	درس هفتم: سیستم باروری	8	
*	جلسات تطبیقات	32	
	امتحان نهایی نظری	2	
*	مجموع ساعات درسی	<u>82</u>	

اهداف درس

درس اول: مقدمه آناتومی و فزیولوژی

در این درس محصلان فهم اولیه از اصول اساسی آناتومی و فزیولوژی کسب خواهند کرد. محصلان همچنان اصطلاحات آناتومیک را که برای تشریح اعضاء و سیستم های بدن و ارتباط شان با همدیگر بکار می پروسه، خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- تشریح اصطلاحات آناتومی و فزیولوژی
- تشریح رابطه بین آناتومی و فزیولوژی
- بحث در مورد اصطلاحات آناتومیک و فزیولوژیک و معرفی آنها
- تعریف موقعیت های آناتومیک
- تعریف حفره های بدن و لست نمودن ارگان ها یا اعضاء موجود در هر حفره
- نشان دادن نواحی بطنی و ربع های لگن خاصره؛ و اندام های موجود در هر ربع (quadrant)
- بحث در مورد اهمیت نواحی و ربع های بطنی-لگنی (abdominopelvic)

درس دوم: حجره ها، بافت ها و غشاء ها

در این درس محصلان درباره واحدهای ساختاری و کارکردی اولیه بدن و انواع مختلف بافت و غشاء خواهند آموخت. محصلان همچنین درباره نقشی که بافت ها و غشاء ها در حمایت و محافظت از بدن بازی می کنند، خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد

- تعریف سطوح مختلف ساختار بدن از حجره تا بدن
- تشریح ساختار و وظایف حجره
- بحث در مورد پروسه تقسیم حجره (میتوزیس و میوزیس)
- بحث در مورد اهمیت میتوزیس (Mitosis) و میوزیس (Meiosis)
- دسته بندی بافت های بدن بر مبنای ساختار، موقعیت و وظیفه به انواع عمده چهارگانه: اپیتلیال (epithelial)، پیوندی، عضله و بافت عصبی.

درس سوم: هومیواستاتیس (تعادل حیاتی) و مکانیزم فیدبک

در این درس محصلان می آموزند که مکانیزم فیدبک چیست و بدن چگونه به عوامل مختلف خارجی و داخلی برای حفظ تعادل حیاتی واکنش نشان می دهد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- تعریف هومیواستاتیس (تعادل حیاتی) و سازگاری (adaptation)
- بحث در مورد عوامل اثرگذار بر هومیواستاتیس.
- تعریف مکانیزم های فیدبک و عناصر آن
- بحث در مورد نقش مکانیزم های فیدبک همراه با ذکر مثال در مورد حفظ هومیواستاتیس.

درس چهارم: سیستم عضلانی-اسکلتی

در این درس محصلان به بررسی و مطالعه استخوان های تشکیل دهنده سیستم اسکلتی بدن انسان و همچنان موقعیت و نقش عضلات در کارکردهای حمایتی بدن خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- بحث در مورد انواع و نام های استخوان ها، عضلات و مفاصل
- تشریح عناصر استخوان ها، عضلات و ترکیب هر یک از آنها
- تشریح خصوصیات و کارکردهای استخوان ها، عضلات و مفاصل در بدن
- انواع حرکات مفاصل
- تشریح ساختار و کارکرد آناتومیک لگن خاصره و پرینیوم (perineum)
- بحث در مورد تفاوت بین لگن خاصره مردانه و زنانه
- تشریح آناتومی مجسمه جنین (fetal skull)

درس پنجم: سیستم قلبی-عروقی

در این درس محصلان به مطالعه و بررسی ساختار و کارکردهای سیستم قلبی-عروقی خواهند پرداخت و بر علاوه آن با اجزاء و عناصر خون و انواع خون آشنا خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- تشریح موقعیت، ساختار و کارکردهای قلب (دیواره ها، حفره ها و دریچه ها)
- تشریح ساختار و کارکرد شریان ها، رگ ها و مویرگ ها
- تشریح ساختار و ابعاد کارکردی سیستم قلب
- تعریف خون و بیان کارکردها و وظایف آن
- تشریح عناصر خون و جریان گردش خون نارمل
- تشریح گردش خون ریوی (pulmonary) و سیستمیک و وظیفه هر یک از آنها
- گردش خون سیستمیک (بدن)
- گردش خون ریوی
- تعریف الکتروکاردیوگرام، کاردیاک سایکل (چرخه قلبی) و صداهای قلب

- تشریح گروپ های خونی ABO و فاکتور RH (Rhesus factor)

درس ششم: سیستم تنفسی

در این درس محصلان به مطالعه و بررسی ساختار و وظایف سیستم تنفسی و مکانیزم تنفس خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- تعریف تنفس
- تشریح وظایف عمومی سیستم تنفسی
- تشریح ساختار و وظایف جهاز تنفسی فوقانی (بینی، حلق و حنجره)
- تشریح ساختار و وظایف جهاز تنفسی تحتانی (مری خشک (trachea)، مری سرخ (bronchia) و شش ها)
- بحث در مورد فزیولوژی تنفس از طریق تشریح مکانیزم تخلیه ریوی (pulmonary ventilation) و تنفس داخلی و خارجی
- بحث در مورد مکانیزم کنترل عصبی تنفس
- بحث در مورد حجم و ظرفیت های ریوی

درس هفتم: سیستم باروری (reproductive system)

در این درس محصلان به مطالعه و بررسی ساختار و وظایف اندام باروری (تناسلی) مردانه و زنانه خواهند پرداخت. محصلان همچنان درباره سایکل باروری زنانه خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- تعریف باروری و سیستم باروری
- دسته بندی اندام های باروری به اندام های ضروری و غیرضروری
- لست نمودن اندام های ضروری و فرعی سیستم باروری مردانه و زنانه
- شناسایی موقعیت و ساختار اندام های تناسلی خارجی زنانه
- تشریح موقعیت، شکل، اندازه، ساختار و کارکرد اندام های تناسلی داخلی زنانه
- بحث در مورد سایکل باروری زنانه
- شناسایی موقعیت و ساختار سیستم باروری مردانه
- بحث در مورد وظایف و کارکردهای سیستم باروری مردانه

جلسات لابراتوار

رهنمود ها

- توزیع معلومات از روی پوستر های طبی سیستم های اعضای بدن
- کار گروهی روی اسکلیت های استخوانی سیستم های اعضای بدن
- نمایش ویدیویی از سیستم های مختلف بدن

علوم حیاتی برای قابله ها

عنوان	:	علوم حیاتی برای قابله ها
کود مضمون	:	DM 1 01 3
کریدت	:	3 کریدت (2.5 کریدت تیوری و 0.5 کریدت لابراتوار)
ساعات	:	58 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان تیوری (2.5 ساعت در هفته، تیوری و 1 تطبیقات)
جایگزینی	:	سال اول، سمستر اول
پیش شرط	:	ندارد

تشریح مضمون

در این مضمون محصلان قادر خواهند شد تا دانش خویش از پروسه های بیوکیمیایی و بیوفیزیکی بدن انسان را به کار قابلیت ارتباط بدهند. این یک مضمون لابراتواری است که اصول و مفاهیم علوم متعدد که در فهم اولیه پروسه های مراقبت از مادر و نوزاد ضروری می باشند را مدغم می کند. این مضمون محصلان را قادر به تقویت کار قابلیت از طریق مفاهیم مربوطه علوم حیاتی خواهد ساخت.

اهداف مضمون

در ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- تعریف مفاهیم اساسی و کاربردی مرتبط به مراقبت قابلیت در علوم بیوشیمی و بیوفزیک
- ارتباط دادن اصول مربوطه کیمیا و فزیک به هنگام تأمین مراقبت قابلیت برای مریضان
- بحث در مورد اصول مربوطه کیمیا و فزیک و کاربرد آن در محیط های شفاخانه ای و جامعه
- تشریح ساختار و دسته بندی کاربوهایدرات ها و کارکردهای آن در بدن انسان
- تشریح کاربرد فشار، برق، گرما، مکانیک، نور، رادیو اکتیو و صدا در مراقبت های معالجوی و دیگر انواع مراقبت های صحی

استراتژی های تدریس و یادگیری

- ارائه های تعاملی و نمایش
- بحث های دو نفره، گروهی و صنفی
- وسایل کمکی سمعی-بصری
- کار در لابراتوار
- مطالعات شخصی (self-study)

توقعات مضمون

از محصلان انتظار می رود تا موارد ذیل را برای برآورده سازی اهداف مضمون انجام دهند:

- حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
- شرکت فعال در مضمون و لابراتوار
- تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
- اشتراک فعال در مباحث صنفی.
- تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
- تکمیل تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
- با محصولاتی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

فعالیت های صنفی و ارائه گروپی	20%
امتحان میان سمستر	20%
امتحان نهایی	60%
مجموع	100%

منابع

- Tillery B, Enger E, Ross F. 2018. Integrated Science. 7th ed. McGraw-Hill Higher Education. ISBN-10: 0073512257.
- Thomas Johnson (2017). Introduction to Health Physics. 5th ed. McGraw-Hill Education/ Medical.
- Sackhiem, G. I. Lehman D.D. Chemistry for the health science. 8th ed. ISBN-13: 978-0137443192
- Timberlake K, Timberlake W. 2016. *Basic Chemistry*, 5th ed. Pearson.
- Pauling L. 2014. *General Chemistry*, 3rd revised ed. Dover Publications
- M. Satake . (2013). Chemistry for Health Sciences. Discovery Publishing Pvt. Ltd.

شماره	موضوع درسی	ساعات	استاد
1	درس اول: مقدمه ای بر علوم حیاتی	2	
2	درس دوم: آب، محلول، کلونید و تعلیق (suspension)	3	
3	درس سوم: پدیده های مولکولی (Molecular) مرتبط به پروسه بیولوژیکی	3	
4	درس چهارم: تعادل آب و الکترولیت (فلوئید الکترولیت) و مکانیزم انتقال	2	
5	درس پنجم: اسید (acid)، قلوی (base) و بافر (buffer)		

6	درس ششم: بیومولکول ها- کاربوهیدرات ها، لیپیدها و پروتئین ها	8	
7	درس هفتم: آنزیم ها	3	
8	درس هشتم: هورمون ها	3	
*	امتحان 20 فیصد	1	
9	درس نهم: جاذبه و تعادل	1	
10	درس دهم: اصطکاک و کاربرد آن	2	
11	درس یازدهم: فشار در گازها	2	
12	درس دوازدهم: کاربرد قانون گازها در مکانیزم های انتخابی بدن	2	
13	درس سیزدهم: خصوصیات فشار در مایعات	2	
14	درس چهاردهم: گرما	2	
15	درس پانزدهم: برق و الکتریسیته	1	
16	درس شانزدهم: تشعشعات هسته ای	1	
*	جلسات لابراتوار	16	
*	امتحان نهایی	2	
*	مجموع ساعات	58	

جلسات لابراتوار

رهنمودها

- وظیفه در گروپ های لابراتواری انجام خواهد شد.
- به هر گروپ یک مفهوم علمی اختصاص خواهد یافت.
- گروپ کاربرد آن را در قابلیت در زمینه های اجتماعی و شفاخانه ای جستجو خواهد کرد.
- گروپ کاربرد قابلیت را به شکل رسامی/پوستر/طرح ارائه خواهد کرد.
- باید معلومات مربوطه بالای رسامی/پوستر/طرح درج گردد.

تقسیم اوقات تطبیقات

شماره	موضوع	ساعات	تاریخ	استاد
1	معرفی لابراتوار و روش علمی	2		
2	محلول های فزیولوژیکی	2		
3	پدیده های مولکولی (اُسمز (osmosis)، انتشار)	2		
4	فشار	3		
5	اسیدها، قلوئها (bases) و بافرها (buffers)	3		
6	گرما/الکتریسیته	2		
7	وظیفه گروپی لابراتواری	2		
	مجموع	16		

درس اول: معرفی علوم حیاتی (علوم کاربردی)

در این درس محصلان با اصول و مفاهیم علمی و اساسی بیولوژی به شمول بیوشیمی و بیوفزیک و کاربرد آنها در قابلیت معرفتی خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- بحث در مورد مفهوم علوم حیاتی/کاربردی (کیمیا و فزیک) و کاربرد آنها در کار قابلیت
- تعریف ماده، عناصر و ترکیبات
- بحث در مورد زبان کیمیا (واکنش ها و فارمول های کیمیای؛ جدول تناوبی عناصر کیمیای (periodic table).
- بحث در مورد اهمیت ساینس برای کار قابلیت

درس دوم: آب، محلول، کلونید و تعلیق (suspension)

در این درس محصلان خصوصیات آب، توزیع آن در بخش های بدن و کاربردش را در کار کلینیکی بررسی خواهند کرد. آنها همچنین انواع مختلف محلول های فزیولوژیکی، اندازه گیری و کاربرد آنها را در کار کلینیکی مورد بررسی قرار خواهند داد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- بحث در مورد خواص اساسی آب و توزیع آن در بخش های مختلف بدن
- تشریح خواص محلول ها، تعلیقات و کلونیدها
- بحث در مورد تفاوت ها و شباهت ها در خواص و ویژگی های محلول ها، کلونید ها و تعلیقات
- بحث در مورد عوامل اثرگذار بر قابلیت انحلال یک ماده
- تعریف فیصدی ها در ابعاد وزن، حجم و وزن، مولاریته (molarity) و حالت نارمل (normality)
- حل موضوعات مرتبط به مایعات با استفاده از فیصدی ها، مولاریته و حالت نارمل
- بحث در مورد کاربرد هیدراسیون (hydration) در کار قابلیت بویژه در خلال حاملگی و ولادت

درس سوم: پدیده های مولکولی مرتبط به پروسه بیولوژیکی

این درس محصلان را در فهم حرکت مایعات در درون بدن برای حفظ تعادل حیاتی (هومیواستاسیس) یاری می رساند.
با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- بحث در مورد حرکت مایعات در درون و بیرون یاخته ها در نتیجه آشنایی با مایعات ایزوتونیک (isotonic)، مایعات هیپوتونیک (hypotonic) و مایعات هایپرتونیک (hypertonic).
- بحث در مورد پروسه های انتشار، اُسمُز (osmosis) و فشار اُسمُزی که حرکت مایعات و مواد حل شده را در سراسر غشاء ها تسهیل می نمایند.
- بحث در مورد انواع مختلف محلول های فزیولوژیکی خوراکی و وریدی
- تعریف فیصدی ها در ابعاد وزن، حجم و وزن، مولاریته (molarity) و حالت نارمل (normality).
- حل موضوعات کلینیکی مرتبط به مایعات با استفاده از فیصدی ها، مولاریته و حالت نارمل.
- بحث در مورد کاربرد این مفاهیم در کار قابلیتگی بویژه در فهم ابقاء و ازدیاد مایعات در نتیجه پروسه های فزیولوژیکی و نوسانات از حالت نارمل

درس چهارم: تعادل فلونید الکترولیت و مکانیزم انتقال

در این درس محصلان به اهمیت الکترولیت و مکانیزم انتقال برای متعادل کردن مایعات و الکترولیت ها پی خواهند برد.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- شناسایی مکانیزم های اولیه متعادل سازی مایعات و الکترولیت
- لست نمودن مهم ترین کاتیون ها (cation) و آنیون ها (anions)
- بحث در مورد مکانیزم تنظیم تعادل اسید-قلوی (acid-base balance) (به دلیل عدم تعادل مایعات: سوزش، استفراغ، اسهال و تجمع مایع (edema))
- تشریح مکانیزم های جذب و دفع آب و مقادیر آن
- تشریح کار قابلیتگی در طول حاملگی، ولادت و بعد از ولادت

درس پنجم: اسیدها، قلوپها (bases) و بافرها (buffers)

در این درس محصلان در مورد تفاوت های میان اسیدها و قلوپها و مکانیزم های بافر که بدن برای حفظ PH مایعات در طیف نارمل استفاده می کند، خواهند آموخت.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

- بحث در مورد تیوری آرنیوس (Arrheniou's) در ارتباط با اسیدها و قلوپها
- بحث در مورد خواص مایعات و قلوپها
- بحث در مورد تفاوت های بین اسیدها و قلوپهای قوی و ضعیف
- تشریح کاربرد مقیاس pH در اندازه گیری مقدار اسیدها و قلوپها
- تعریف pH محلول های اسید، قلو (base) و محلول های خنثی (فاقد واکنش اسیدی و قلیایی)
- بحث در مورد طیف نارمل pH خون، ادرار، مایعات شکم و ران دهان
- بحث در مورد سیستم ها و مکانیزم های عمده بافر خون (کرئینات، فسفات و پروتئین)
- بحث در مورد کاربرد این مفاهیم قابلیتگی به شمول شلیاسایی تراوشات مایع امیوتیک، کیتو اسیدوزیس (keto acidosis) در طول ولادت و در نوزاد.

درس ششم: بیومولکول ها- کربوهیدرات ها، لیپیدها و پروتئین ها

در این درس محصلان درباره خواص کیمیای بیومولکول ها_کربوهیدرات، لیپید و پروتئین_و اهمیت آن در قابلیت خوانند آموخت.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

- **کربوهیدرات ها**
 - تعریف کربوهیدرات ها
 - دسته بندی کربوهیدرات ها بر مبنای قابلیت انحلال در آب (شکری و غیرشکری)
 - بحث در مورد محلول های شکری، غیرشکری، مونوساکاریدها (monosaccharides)، آلیگوساکاریدها (oligosaccharides) و پلی ساکاریدها (polysaccharides) همراه با ذکر مثال برای هر کدام.
 - مقایسه خواص مونوساکارید و پلی ساکارید:
 - تشریح واکنش های کیمیای مونوساکاریدها:
 - اکسیداسیون (Oxidation)، ریداکشن (reduction)، تخمیر (fermentation) و اثرکاهنده (reducing action)
 - بیان اهمیت فیزیولوژیکی گلوکز
 - بحث مختصر در مورد اهمیت کیمیای گلوکز
 - بحث مختصر در مورد پلی ساکارید ها، برای مثال نشاسته، سلولز، گلیکوژن (glycogen)، دکستروزین (dextrin) و هیپارین (heparin)
 - بحث در مورد تست های مانوساکاریدها، کاهش شکر و تست نشاسته
 - بیان کردن کاربردهای مهم مونوساکاریدها و پلی ساکاریدها
 - بحث در مورد کاربرد مصرف کربوهیدرات در صحت زنان، حاملگی، ولادت و بعد از ولادت
- **لیپیدها**
 - بیان کردن خواص عمومی لیپیدها
 - بحث در مورد اسیدهای چرب (اشباع شده و اشباع نشده)
 - دسته بندی لیپیدها به ترکیبات ساده و لیپیدهای مشتق
 - بحث در مورد ماهیت کیمیای چربی ها، روغن ها و واکس ها
 - بیان کردن خواص فیزیکی چربی ها
 - تشریح واکنش کیمیای چربی ها:
 - هایدرولیسیس (hydrolysis)
 - ساپونیفیکیشن (صابون سازی) (saponification)
 - هیدروژنی کردن (hydrogenation)
 - ترشیدگی و گندیدگی
 - مقایسه صابون ها و مواد شوینده
 - بحث در مورد اهمیت چربی ها در رشد جنین و تولید شیر
- **پروتئین ها**
 - بحث در مورد منشاء، کارکردها و وزن مولکولی پروتئین ها
 - دسته بندی پروتئین ها به پروتئین های ساده، جوره ای (conjugated) و مشتق (derived)
 - بحث در مورد آمینو اسیدها:
 - ترکیب
 - ماهیت آمفوتریک (amphoteric)
 - تشریح خواص پروتئین ها:
 - ساختار پپتاید (peptide)
 - هایدرولیسیس (hydrolysis)
 - نوع کلوئیدی (colloidal)

- دیناتوریشن (denaturation)
- تشریح شرایط به بار آورنده دیناتوراسیون
- بحث در مورد تست های رنگه برای پروتئین ها
- بحث در مورد ارتباط مصرف پروتئین با حاملگی، پیشگیری از پلی اکلامپسیا و رشد جنین

درس هفتم: آنزیم ها

در این درس محصلان به بررسی آنزیم ها و اهمیت آن در قابلیت خوانند پرداخت.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

- تعریف آنزیم ها
- بیان تفاوت های آنزیم ها با کاتالیزت های غیر بیولوژیکی
- بیان خواص و اهمیت فزیولوژیکی آنزیم ها
- بحث در مورد نقش pH، گرما و تراکم در ارتباط با آنزیم ها
- بحث در مورد اکتیواتور/فعال کننده (activator)، بازدارنده (inhibitor) (اختصاصی و غیر اختصاصی)، آپوآنزیم (Apo-enzyme) و کو-آنزیم (co-enzyme)
- تشریح کارکرد آنزیماتیک
- بحث در مورد کتگوری های آنزیم ها
- بحث در مورد اثرات حاملگی بر آنزیم ها
- بحث در مورد کاربرد آنزیم ها در کار قابلیت و رشد جنین

درس هشتم: هورمون ها

در این درس محصلان با هورمون و اهمیت آن در کار قابلیت آشنا خواهند شد.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- تعریف هورمون
- بحث در مورد انواع مختلف هورمون و نقش آنها
- بحث در مورد تغییرات هورمونی در طول حاملگی
- بحث در مورد سرازیر شدن هورمون ها در طول پروسه ولادت
- تشریح نقش هورمون ها در دوره بعد از ولادت و دوران شیردهی
- بحث در مورد عود باروری (return of fertility) در دوره بعد از ولادت
- بحث در مورد تأثیر هورمون ها بر صحت روانی و جسمی

درس نهم: جاذبه و تعادل

در این درس محصلان با مفاهیم جاذبه و تعادل آشنا خواهند شد تا آنها را در کار کلینیکی شان مورد استفاده قرار دهند.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

- تشریح مفهوم مرکز نیروی جاذبه (center of gravity) در ارتباط با تعادل
- بحث در مورد اهمیت تعادل و مرکز جاذبه در قابلیت

- تشریح کاربردهای کلینیکی جاذبه در ارتباط با انتقال خون، میزان و سرعت رسوب حجرات سرخ خون / اریتروسیت (erythrocyte) یا ESR، تخلیه مخاط (بلغم) دهان، تمرین های جاذبه (برای قابله و مریض_تنظیم حالت قرارگیری، شکستگی و غیره)

درس دهم: اصطکاک و کاربرد آن

در این درس محصلان با مفهوم اصطکاک و حضور آن در زمینه های کلینیکی آشنا خواهند شد. آنها همچنان شیوه های کاهش اصطکاک در قابلیت و زندگی روزانه را مورد بررسی قرار خواهند داد.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

- بحث در مورد مفهوم اصطکاک
- تشریح انواع اصطکاک با ذکر حداقل دو مثال
- بحث در مورد روش های مختلف کاهش اصطکاک
- ارائه چند مثال از مزایا و اضرار اصطکاک در کار کلینیکی.

درس یازدهم: فشار در گازها

در این درس محصلان با گازها و اندازه گیری آنها آشنا خواهند شد. آنها همچنان درباره کاربرد این مفاهیم در بدن انسان خواهند آموخت.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

- تشریح فشار
- بحث در مورد اهمیت فشار در کار کلینیکی
- بحث در مورد تفاوت های میان نیرو و فشار
- بحث در مورد فشار آتموسفریک و اندازه گیری آن
- بررسی فشارهای مثبت و منفی
- تشریح بارومتر ساده و خشک (aneroid)
- بحث در مورد عوامل تأثیرگذار بر فشار آتموسفریک
- تشریح کاربردهای فشار آتموسفریک در ارتباط با سرنج ها، قطره چکان ها (medicine dropper)، شست و شوی معده (gastric lavage)، پمپ ها و غیره.

درس دوازدهم: کاربرد قانون گازها در مکانیزم های انتخابی بدن

در این درس محصلان قانون گازها و کاربرد آن را در مکانیزم های انتخابی بدن مورد بررسی قرار خواهند داد.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

- بحث در مورد قانون گازها، برای مثال قانون بویل (Boyle)، قانون چارلی (Charle)، قانون گی لوساک (Gay Lussac)، قانون هنری (Henry) و قانون فشار نسبی دالتون (Dalton)
- تشریح کاربرد قانون گازها در پروسه تنفس
- فهم کاربرد هر یک از قوانین گازها در زمینه های کلینیکی و بدن انسان.

درس سیزدهم: خواص فشار در مایعات

در این درس محصلان دانشی را که قبلاً دربارهٔ کیمیا و فزیک فراگرفته اند، در تشریح منطق کارهای انتخابی قابلیت و کارکرد مکانیزم های انتخابی بدن مورد استفاده قرار خواهند داد.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

- بحث در مورد فشار هیدرواستاتیک (hydrostatic) و عوامل اثرگذار بر آن
- تشریح قانون مایعات پاسکال (Pascal)
- شناسایی عوامل اثرگذار بر میزان جریان (flow rates) و جریان حجمی (volume flows) مایعات

درس چهاردهم: گرما

این درس محصلان را در فهم مفاهیم گرما و حرارت و کاربرد آن در کار کلینیکی کمک خواهد کرد.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- تعریف گرما (مشخص و نهان)، ژول (joule)، کالری، حرارت
- بحث در مورد تفاوت های میان گرما و حرارت
- تشریح اثرات گرما در ابعاد تغییر درجهٔ حرارت، تغییر حالت، تغییر اندازه، تغییر میزان واکنش کیمیای
- تبدیل درجهٔ سلسیوس (celsius) و فارنهایت با استفاده از مسائل
- بحث در مورد کاربرد معالجوی گرما
- تشریح روش های انتقال گرما (رسانش conduction، کانویکشن convection، تبخیر، تابش radiation) و کاربرد آنها در کار قابلیت.

درس پانزدهم: برق

در این درس محصلان با برق و مکانیزم های جاری شدن آن از طریق مدارها در محیط و همچنین تأمین محیط های الکتریکی مصئون آشنا خواهند شد.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

- تشریح برق و بحث در مورد اصطلاحاتی که در تشریح انرژی برق به کار می رود: فیوز، اتصال زمینی، مدار، مدار کوتاه، قطب مثبت، قطب منفی (negative pole)
- بحث در مورد رساناهای خوب و مواد نارسانا (insulators)
- تشریح الکتریسیتهٔ استاتیک (static) و خطرات آن در محیط های شفاخانه ای
- بحث در مورد ایجاد محیط های الکتریکی در خانه و شفاخانه از طریق کاربرد تدابیر فیزیولوژیکی و احتیاطی
- تشریح عوامل ایمنی به هنگام متصل کردن تجهیزات الکتریکی به برق در اتاقی که در آن از اکسیژن استفاده می شود

درس شانزدهم: تشعشع هسته ای (Nuclear radiation)

در این درس محصلان با انواع مختلف تشعشعات و کاربردهای آنها آشنا خواهند شد. محصلان همچنان به بررسی مکانیزم های ایمنی می پردازند که میزان قرارگیری فرد در معرض تشعشعات را در زمینه های کلینیکی به حداقل می رسانند.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

- تشریح تشعشعات، واحدهای تشعشع، نیمه عمر مواد رادیواکتیو (half-life of radioactive substances)
- تشریح خواص انواع مختلف تشعشع: اشعه الفا (alpha ray)، اشعه بتا (beta ray)، اشعه گاما (gamma ray)
- بحث در مورد کاربرد رادیوایزوتوپ (radioisotope) در تشخیص و تداوی
- تشریح تدابیری که داکتران کلینیکی می توانند برای به حداقل رساندن میزان قرارگیری در معرض تشعشعات در زمینه های کلینیکی انجام دهند.

تغذیه دوره حیات

عنوان :	تغذیه دوره حیات
کود مضمون :	DM 1 01 4
کریدیت :	2.5 کریدیت (2.5 کریدیت نظری)
ساعات :	42 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان تیوری (2.5 ساعت در هفته تیوری)
جایگزینی :	سال اول، سمستر اول
پیش شرط :	ندارد

تشریح مضمون

این مضمون دانش، مهارت ها و نگرش های اساسی مرتبط به نقش تغذیه در رشد در دوران زندگی را ضمن تأکید بر تغذیه قبل از ولادت و اطفال زیر 5 سالگی، پرورش می دهد. نکات تغذیوی برای پیشگیری و کنترل اختلالات مرتبط به تغذیه در زنان و اطفال، مثل کم خونی، چاقی، سوء تغذی متوسط، شدید و حاد نیز در این مضمون مورد بحث قرار خواهند گرفت. محصلان مفهوم شیوه های تغذی مادر، نوزاد و طفل را فرا خواهند گرفت تا بتوانند مادران را در زمینه های شفاخانه ای و اجتماعی یاری رسانند.

اهداف مضمون

با تکمیل موفقانه این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

- بحث در مورد رابطه میان تغذیه و رشد، و صحت انسان در مراحل مختلف چرخه زندگی
- بحث در مورد نیازهای تغذیوی زنان در دوره قبل از حاملگی، زنان شیرده، نوزادان و اطفال
- نمایش فهم ارزش ها، کارکردها و منابع غذا یا مواد مغذی (ماکرونیوترنت ها/ macronutrients و مایکرونیوترنت ها/ micronutrients)
- تحلیل عوامل جنسیتی تأثیرگذار بر دسترسی به تغذیه صحی برای ترویج زندگی صحتمند و پیشگیری از امراض غیرساری
- نمایش دانش و مهارت در آموزش خانواده ها در ارتباط با مواد مغذی و اهمیت آن برای صحت در گروپ های سنی مختلف
- شناسایی شیوه های عام برای ارزیابی تغذیه و شاخص هایی که در ارزیابی وضعیت تغذیه اجتماع به کار می رود.
- شناسایی علائم و نشانه های سوء تغذی و مدیریت آن در میان زنان باردار، شیرده، دختران نوجوان و اطفال
- تشریح انواع مختلف مداخلات تغذیوی با تأکید بر "اقدامات تغذیوی اساسی" (ENA)
- شناخت شاخص های مرتبط به تغذیه مادر، نوزاد و طفل (MIYCN)

استراتژی های تدریس و یادگیری

- ارایه های تعاملی و نمایش
- بحث های دوفره، گروپی و صنفی
- وسایلی کمکی سمعی و بصری
- تمثیل
- مطالعات شخصی (self-study)
- وظیفه/ارائه (presentation)

وقعات مضمون

به منظور برآورده سازی اهداف این مضمون از محصلان انتظار می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

- حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
- تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
- اشتراک فعال در مباحث صنفی.
- تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
- انجام تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
- با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قباله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

فعالیت های صنفی و ارائه گروپی	20%
امتحان میان سمستر	20%
امتحان نهایی	60%
مجموع	100%

منابع

- World Food Program. *Afghanistan Country Strategic Plan (2018–2022)*. Via Cesare Giulio Viola, 68/70, 00148 (2018) Rome, Italy.
- Savage King F, Burgess A, Quinn V, Osei A. 2015. *Nutrition for Developing Countries*. Oxford University Press. ISBN 9780199685226.
<http://www.talcuk.org/books/nutritionfor-developing-countries-3rd-edition.htm>.
- World Health Organization. (2019). *Essential nutrition actions: improving maternal, newborn, infant and young child health and nutrition*. Geneva, Switzerland: WHO. ISBN: 9789241515856
- Ministry of Public Health. 2019. *Maternal, Infant and Young Child Feeding*. Training Manual and Package. Kabul: MoPH
- WHO. (2016). *WHO recommendations on antenatal care for a positive pregnancy experience*. Switzerland: WHO.

تعداد	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	<u>درس اول: غذا و ترکیبات غذایی</u>	4		
2	<u>درس دوم: متابولیسم</u>	5		
3	<u>درس سوم: تغذی و سوء تغذی</u>	5		
4	<u>درس چهارم: ارزیابی حالت تغذیوی</u>	6		
5	<u>درس پنجم: تغذی مادران</u>	4		
6	<u>امتحان 20 فیصد</u>	2		
	<u>درس ششم: تغذیه شیرخواران و اطفال</u>	6		
7	<u>درس هفتم: مداخله تغذی</u>	8		
*	<u>امتحان نهایی</u>	2		
*	<u>مجموع ساعات درسی</u>	42		

اهداف درس

درس اول: غذا و ترکیبات غذایی

در این درس محصلان با تیوری ها و اصول تغذیه و نقش تغذیه در صحت مندی آشنا خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- غذا و ترکیبات غذایی را بدانید
- مردم را در مورد اینکه چگونه غذا جسم ما را تغذیه و ما را صحتمند نگه میدارد، توصیه نمایید
- انواع، منابع و عملکرد مواد غذایی مختلف را بدانید
- هفت گروپ غذایی معمول و اهمیت تنوع غذایی را بدانید
- مردم را در مورد تغذیه سالم و رژیم غذایی متوازن، توصیه نمایید
- اهمیت حفظ الصحه شخصی و نظافت محیطی را بدانید
- اهمیت شستن دست ها را در وقایه از اسهالات و سایر امراض، بدانید
- مردم را در مورد مصونیت غذایی و اهمیت آن برای صحت، توصیه نمایید

درس دوم: متابولیسم

در این درس محصلان به بررسی پروسه متابولیک مواد مغذی در بدن انسان و متابولیسم در وضعیت های مختلف خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

- تعریف اصطلاحات آنابولیسم، کاتابولیسم و میزان متابولیسم اساسی (basal metabolic rate)
- بحث در مورد متابولیسم در ارتباط با جنسیت، فعالیت و شرایط خاص

- بحث در مورد جذب، هضم و وظایف حیاتی ماکرونیوترنت ها (macronutrients) (پروتئین، کربوهیدرات ها و شحمیات/چربی) و مایکرونیوترنت ها (micronutrients) (ویتامین ها و منرال ها) بحث موردنظر اضافه گردید فرآیند آنابولیک و کاتابولیک چیست؟

درس سوم: تغذی و سوی تغذی

در این درس محصلان به بررسی پروسه تغذی و سوی تغذی در وضعیت های مختلف خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- معنی تغذی را بدانید
- سوء تغذی و اسباب آن را بدانید
- دوره بین النسلی سوء تغذی را بدانید
- در مورد حالت تغذی در افغانستان معلومات حاصل کنید
- وزن کم زمان تولد و عواقب آنرا بدانید
- انواع مختلف سوء تغذی شامل کم وزنی، سوء تغذی حاد و مزمن و عواقب آنها را بدانید
- اضافه وزنی، چاقی و عواقب آنها را بدانید
- به مادران توصیه نموده بتوانید که چگونه سوء تغذی را وقایه و صحت را بهبود بخشند.

درس چهارم: ارزیابی حالت تغذیوی

در این درس محصلان نیازمندی های تغذیوی در سنین و شرایط فزیولوژیکی مختلف را خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

- تعریفات و اهداف روش های مختلف ارزیابی وضعیت تغذی
- انترپومتری و دیسپلین های مرتبط با آن
- نظارت و ارتقای نشو و نما
- سکریننگ اطفال برای سوء تغذی
- تشریح عوامل جنسیتی اثرگذار بر دسترسی به تغذیه صحی برای ترویج زندگی صحتمند و پیشگیری از امراض غیرساری
- تشریح حفظ الصحة (بهداشت) غذایی
- شناخت علانم و نشانه های سوء تغذی و مدیریت آن در میان زنان و اطفال

درس پنجم: تغذی مادران

در این درس محصلان با اهمیت تغذی مادران آشنا خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

- اهمیت تغذی نزد دختران نوجوان و تاثیرات منفی حاملگی بالای صحت و تغذی خانم ها
- اهمیت تغذی در جریان هزار روز اول حیات
- اسباب و پیامد های سوء تغذی مادران
- مداخلات تغذی در جریان حاملگی و شیردهی.

درس ششم: تغذیه شیرخواران و اطفال

در این درس محصلان روش های عام تغذیه با شیر مادر آشنا میشوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

- اهمیت تغذیه با شیر مادر جهت رشد و نموی طفل نوزاد
- اهمیت آغاز مقدم تغذی با شیر مادر و ارزش تغذیوی فله
- اهمیت و مدت تغذی خالص با شیر مادر
- مشکلات مربوطه تغذیه با شیر مادر و راه های حل آنها
- وضعیت، تماس و مکیدن مناسب نوزاد به ثدیة مادر و تغذیه نوزادان کم وزن و مریض با شیر مادر
- فواید تغذیه با شیر مادر
- چگونگی کشیدن شیر از ثدیة مادر
- چگونه مشکل نارسایی شیردهی را حل کنیم
- تغذی متمم و مراحل آن

درس هفتم: مشوره دهی تغذی

در این درس محصلان با مشوره تغذیوی و کاربرد آن در کار قابلیتگی آشنا خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

- این فصل راجع به موارد ذیل به شما توضیح می دهد:
- ارتباط واضح در جریان: افهام و تفهیم غیر رسمی، بازدید خانگی، ملاقات غیر رسمی و بحث و گفتگو
 - مهارت هائیکه باید در افهام و تفهیم موفقیت آمیز مورد توجه قرار گیرد
 - مشوره دهی تغذی و نقش آن در ترویج صحت نوزادان، اطفال جوان، خانم های حامله و شیرده
 - چگونه به یک مادر نوزاد تازه تولد شده مشوره دهی نمائیم؟
 - نظریات و پیشنهادات برای شیردهی نوزادی که بطور خالص با شیر مادر تغذیه شده است
 - نظریات و پیشنهادات برای شیردهی یک طفل جوان.

تعلیمات صحی و مشوره دهی

عنوان	:	تعلیمات صحی و مشوره دهی
کود مضمون	:	DM 1 02 2
کریدت	:	2 کریدت (1 کریدت تیوری و یک کریدت تطبیقات)
ساعات	:	50 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان تیوری (1 ساعت در هفته تیوری و دو ساعت تطبیقات)
جایگزینی	:	سال اول، سمستر اول (سمستر اول)
پیش شرط	:	ندارد

تشریح مضمون

این مضمون محصلان را قادر به ارائه تعلیمات صحی و مشوره دهی برای زنان و خانواده های شان در سطوح فردی و اجتماعی می سازد. محصلان تیوری های پداگوژی و یادگیری بزرگسالان، سبک های یادگیری و اصول یادگیری بزرگسالان را فرا خواهند گرفت. از محصلان انتظار می رود تا به اجرای نیازسنجی آموزشی، تعیین اهداف آموزشی و تدوین پلان تدریس برای آموزش زنان، اطفال و خانواده با استفاده از مواد تدریسی کم هزینه بپردازند. محصلان قادر خواهند بود تا اصول مشاوری را با استفاده از رویکرد GATHER تطبیق نمایند. از آنها انتظار می رود تا مفاهیم فراگرفته شده را در تمام مضمون های کلینیکی تطبیق نمایند.

اهداف مضمون

تا ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

- تعریف تعلیمات صحی و بحث در مورد تیوری های پداگوژی و یادگیری بزرگسالان، سبک ها و اصول یادگیری
- بحث کردن و نشان دادن نقش تعیین اهداف در تدریس و یادگیری با استفاده از "دسته بندی بلوم" (Bloom's taxonomy)
- بحث در مورد هدف و روش های اجرای نیازسنجی، پروسه تجزیه و تحلیل و تفسیر نتایج
- بحث در مورد پلان درسی، تهیه پلان درسی و نکات عملی برای تطبیق آن
- بحث در مورد اهمیت تعلیمات صحی برای زنان، مادران و خانواده های آنان با استفاده از انواع مختلف استراتژی های علمی و عملی تدریس و یادگیری
- بحث در مورد اصول و مهارت های ارتباطات مؤثر و تطبیق آن به هنگام ارائه مشاوری و برقراری ارتباط با استفاده کنندگان خدمات
- تشریح اصول، اهداف، پروسه ها و رویکرد GATHER در مشوره دهی به استفاده کنندگان خدمات و ارائه مشاوری سیستماتیک برای آنان
- نمایش مهارت در کاربرد فنون مشاوری برای کمک به استفاده کنندگان خدمات/مریضان و انکشاف شیوه های مناسب برای حل مشکلات آنها

استراتژی های تدریس و یادگیری

- ارایه های تعاملی
- نمایش مهارت ها
- بحث های دو نفره، گروهی و صنفی
- وسایل کمکی سمعی و بصری
- تمثیل

- مطالعات شخصی (self-study)

توقعات مضمون

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون درسی از محصلان توقع می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

- حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
- تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
- اشتراک فعال در مباحث صنفی.
- تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
- انجام تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
- با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

فعالیت های صنفی نمایش و مهارت ها	20%
امتحان میان سمستر	20%
امتحان نهایی	60%
مجموع	100%

منابع

- Marshall. J. E., & Raynor. M.D. (2019). *Myles' Textbook for Midwives*, 17th ed. Church chill Livingstone. Elsevier Health Sciences. ISBN: 9780702076428
- King T. L., CNM, MPH; Brucker M. C., CNM, PhD; (2018). *Varney's Midwifery*. 6th ed. ISBN: 9781284160215
- Jhpiego. 2013. *Effective Teaching Skills: A Blended Learning Approach*. <http://reprolineplus.org/resources/effective-teaching-skills-blended-learning-approachlearning-resource-package>.
- World Health Organization (WHO). 2014. *Midwifery Educator Core Competencies*. ISBN: 9789241506548. http://www.who.int/hrh/nursing_midwifery/educator_competencies/en/.
- Murray JP, Wenger AFZ, Downes EA, Terrazas SB. 2011. *Educating Health Care Professional in Low-Resource Countries: A Global Approach*. Springer.
- Hesperian Guides, *A book for midwives and Where women have no doctor*: <https://hesperian.org/books-and-resources/>

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	درس اول: مقدمه تعلیمات صحت	2		
2	درس دوم: آموزش بزرگسالان	2		
3	درس سوم: مراحل اساسی در پروسه تدریس- اموزی	2		
4	درس چهارم: نیازسنجی آموزشی	2		
5	درس پنجم: برقراری ارتباط و مشاوره	2		
6	امتحان 20 فیصد	1		
7	درس ششم: ارتباطات معالجوی و غیرمعالجوی	2		
8	درس هفتم: مشاوره و ارتباطات بین فردی	1		
*	جلسات آموزشی و شبیه سازی	32		
*	امتحان نهایی	2		
*	مجموع ساعات درسی	50		

فعالیت های لابراتوار مهارت ها و جلسات آموزشی

رهنمودها

- مهارت ها بر اساس رهنمودهای عملکرد محصل نشان داده خواهد شد.
- بعد از نشان دادن مهارت توسط هیئت علمی، محصلان آن را در گروپ های کوچک تطبیق خواهند کرد.
- هر گروپ یک هدایت مشخص را از هیئت علمی دریافت خواهد کرد.
- ورود و خروج محصلان مطابق به رهنمودهای چک لیست عملکرد محصل ثبت خواهد شد.
- محصلان اجرای مهارت ها در مسلک قابلیت و همچنین در شفاخانه و اجتماع را تمرین خواهند کرد.

تقسیم اوقات مهارت های تطبیقات

شماره	مهارت ها برای نمایش و تمرین	ساعات	تاریخ	استاد
1	تکنیک ها و مهارت های مشوره دهی با استفاده از رویکرد GATHER	11		
2	ارتباطات معالجوی و غیرمعالجوی (پروسه مصاحبه)	10		
3	اجزاء و تکنیک های ضروری در مشاوره و ارتباطات بین فردی	11		
	مجموع	32		

اهداف درسی

درس اول: مقدمه تعلیمات صحی

در این درس محصلان مفاهیم و رویکردهای بنیادی در آموزش فراهم کنندگان مراقبت صحی را خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

- بحث در مورد تیوری های تدریس و یادگیری
- بحث در مورد تدریس آموزی
- تشریح عوامل ضروری در تدریس و یادگیری مؤثر
- شناسایی چالش های موجود در آموزش فراهم کنندگان مراقبت صحی
- تشریح رویکردهای مؤثر برای تدریس و یادگیری

درس دوم: آموزش بزرگسالان

در این درس محصلان به بررسی تیوری های و ویژگی های یادگیرندگان بزرگسال و عوامل اثرگذار بر موفقیت تدریس آموزی خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

- بحث در مورد تیوری های آموزش و یادگیری بزرگسالان
- تعریف سبک ها و اصول مختلف یادگیری و آموزش
- بحث در مورد ویژگی های یادگیرنده بزرگسال

درس سوم: مراحل اساسی در پروسه تدریس آموزی

این درس محصلان مراحل اساسی در پروسه تدریس آموزی را به منظور آموزش زنان، اطفال یا خانواده ها خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

1. تشریح بخش های ذیل در پروسه پلان گذاری درسی:
 - بحث در مورد روش و مراحل انجام نیازسنجی آموزشی
 - بحث در مورد عرصه های آموزشی و تعیین اهداف آموزشی با استفاده از دسته بندی بلوم (Bloom's taxonomy)
 - بحث در مورد استراتژی های تدریسی به شمول مواد سمعی-بصری و مواد چاپی
 - ارزیابی مؤثریت تدریس/تعلیمات صحی
2. بحث در مورد اهمیت محیط آموزشی در پشتیبانی و تعلیمات صحی زنان، اطفال یا خانواده ها
3. تکنیک های مؤثر تعلیمات صحی مبتنی بر جامعه

درس چهارم: نیازسنجی آموزشی

در این درس اهمیت و پروسه نیازسنجی آموزشی در راستای ارائه تعلیمات صحی مبتنی بر نیاز، با کیفیت و دارای تناسب فرهنگی برای اجتماعات، مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

- فهرست نمودن و بحث در مورد ابعاد چهارگانه ارزیابی
- تشریح انواع ارزیابی ها
- بحث در مورد عوامل مؤثر بر انتخاب نوعیت ارزیابی
- بحث در مورد روش های ارزیابی

درس پنجم: برقراری ارتباط و مشوره دهی

در این درس محصلان در مورد اصطلاح برقراری ارتباط و مشوره دهی خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

1. مشوره دهی

- تعریف مشوره دهی و کاربرد آن در مراقبت صحی و قابلیت
- بحث در مورد مدل های مشوره دهی
- کاربرد مفاهیم و اهداف مشوره دهی
- تشریح پروسه مشوره دهی
- تشریح تکنیک ها و مهارت های مشوره دهی با استفاده از رویکرد GATHER
- بحث در مورد نقش مشورتی قابله ها

2. برقراری ارتباط

- تعریف ارتباط مؤثر
 - بحث در مورد اجزای ضروری در انواع مختلف ارتباطات
 - تشریح ارتباطات اجتماعی و نقش آن در ارتقاء صحی
- درس ششم: ارتباطات معالجوی و غیرمعالجوی در این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست خواهند آورد:

1. تشریح ارتباطات معالجوی و غیرمعالجوی

- استرس و سازگاری (adaptation)
 - غم و اندوه
 - تکان (trauma) و استرس بعد از تکان (post-traumatic stress)
 - فرسودگی روانی، پرخاشگری و ارتباطات غیرمحرمانه
2. تعریف مفهوم خودآگاهی و خودمراقبتی (self-care) قابله
3. بحث در مورد پروسه برقراری روابط معالجوی (مرحله رهنمایی، مرحله کاری، مرحله آخر)
4. شناسایی عوامل اثرگذار بر رابطه معالجوی
5. تشریح نقش های قابله در رابطه معالجوی
6. بحث در مورد اصول عام مصاحبه با مریضان، تعدیل مصاحبه در شرایط خاص و ابعاد اجتماعی مصاحبه
7. بحث در مورد نقش قابله و تیم های کلینیکی در کمک به برقراری روابط مؤثر (مصنویت روانی)
8. بحث در مورد نقش نظردهی مداوم و حل منازعه در درون تیم ها و در حین رابطه با مریضان

درس هفتم: مشاوره و ارتباطات بین فردی

در این درس محصلان به بررسی مفاهیم و پروسه مشاوره و ارتباطات بین فردی مؤثر خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

1. تعریف اجزاء و عناصر مشاوره و ارتباطات بین فردی
2. تشریح مفاهیم ضروری مرتبط به مشاوره و ارتباطات بین فردی
3. کاربرد مفاهیم رفتاری (behavioral) در ارتباطات
4. بحث در مورد مشاوره و ارتباطات بین فردی و حقوق استفاده کننده خدمات
5. بحث در مورد تکنیک های مشاوره و ارتباطات بین فردی
6. بحث و نشان دادن اجزای ضروری مشاوره مؤثر

ثقافت اسلامی 1

عنوان :	ثقافت اسلامی 1
کود مضمون :	DM 1 03 1
کریڈیت :	2 کریڈیت (2 کریڈیت تیوری)
ساعات :	34 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان تیوری (1 ساعت در هفته تیوری)
جایگزینی :	سال اول/ سمستر اول
پیش شرط :	ندارد

تشریح مضمون

این مضمون به محصلان تاریخ دین، اهمیت آن برای بشر و تمدن و باورهای اسلامی را معرفی می‌کند. محصلان در این مضمون به دانشی در مورد تمام آیین های پرستش و حکمت آن در زندگی روزانه دست خواهند یافت.

اهداف مضمون

با تکمیل این مضمون محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- شناخت مطالعات اسلامی، اهداف و منابع آن
- تشریح تاریخ دین، انواع و اهمیت آن در زندگی روزانه
- تشریح جهان بینی و تمدن اسلامی
- بحث درباره طبیعت، جهان و جامعه اسلامی
- تشریح باورهای اسلامی و آیین های پرستش

استراتژی های تدریس و یادگیری

- لکچرهای تعاملی و دوطرفه
- بحث های دوفره، گروهی و صنفی
- وسایل کمکی سمعی و بصری
- مطالعه شخصی

انتظارات صنفی

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون درسی از محصلان توقع می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

1. حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
2. تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
3. اشتراک فعال در مباحث صنفی.
4. تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
5. با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیار ارزیابی:

امتحان میان‌سمستر یا بیست فیصد 20%

امتحان نهایی 80%-

جمع 100%

شماره	موضوعات درسی	اوقات	تاریخ	استاد
1	<u>درس اول: معرفی ثقافت اسلامی و جهان بینی</u>	4		
2	<u>درس دوم: تعریف ایمان، ایمان به فرشتگان، پیغمبران و کتاب های آسمانی</u>	4		
3	<u>درس سوم: نواقص ایمان (کفر و انواع آن) و کرامت و معجزه</u>	4		
4	<u>درس چهارم: انسان شناسی و کرامت انسانی</u>	4		
5	<u>درس پنجم: طبیعت و جهان</u>	3		
*	امتحان میان‌سمستر یا بیست فیصد	1		
6	<u>درس ششم: فلسفه و حکمت عبادات در اسلام</u>	3		
7	<u>درس هفتم: نماز، احکام نماز و فواید نماز</u>	3		
8	<u>درس هشتم: احکام روزه، زکات و احکام آن</u>	3		
9	<u>درس هشتم: حج و احکام آن</u>	3		
*	امتحان نهایی	2		
*	<u>مجموع ساعات درسی</u>	<u>34</u>		

اهداف درسی

درس اول: معرفی ثقافت اسلامی و جهان بینی

این درس، مطالعات اسلامی، اهداف و منابع آن را به محصلان معرفی خواهد کرد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- تعریف ثقافت اسلامی
- تشریح اهداف ثقافت اسلامی
- تعریف جهان بینی و تشریح جهان بینی اسلامی
- تشریح اهمیت جهان بینی اسلامی
- تشریح خصوصیات و ویژگی های تمدن اسلامی و بحث در مورد سهم مسلمانان در تمدن جهانی

درس دوم: ایمان

محصلان در این درس مفاهیم ایمان، اسلام و مسلمان را خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- ✓ تعریف ایمان و بحث در مورد رابطه اسلام و ایمان
- ✓ ارائه تشریحات در مورد نقض ایمان (کفر و انواع آن، ارتداد و دلایل آن، ریا و انواع آن، شرک و انواع آن، مبارزه اسلام علیه شرک و نقش ایمان در زندگی)
- ✓ ایمان به فرشتگان، ایمان به پیغمبران، ایمان به روز قیامت، ایمان به کتاب های آسمان و ایمان به قضا و قدر
- ✓ بحث در مورد ارکان ایمان (باور به خدا، تعریف یکتاپرستی (توحید) و انواع آن)
- ✓ ارائه تشریحات در مورد نقض ایمان (کفر و انواع آن، ارتداد و دلایل آن، ریا و انواع آن، شرک و انواع آن، مبارزه اسلام علیه شرک و نقش ایمان در زندگی)

درس سوم: نواقص ایمان، کرامت و معجزه

محصلان در این درس به بررسی نواقص ایمان از دیدگاه اسلامی خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

1. کفر و انواع آن
2. ردیت و اسباب آن، نفاق و انواع آن و شرک و انواع آن
3. مبارزه اسلام به ضد شرک و نقش ایمان در زنده گی
4. معجزه ، و استدراج
5. توصل و انواع آن
6. شفاعت و انواع آن

درس چهارم: انسان شناسی در مکاتب مختلف فکری و اسلام

در این درس به بررسی انسان در مکاتب مختلف فکری و اسلام پرداخته خواهد شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

1. تعریف انسان از دیدگاه مایترالیالیزم، ایدئالیزیسم، و اسلام

2. تشریح خلقت انسان را بنا بر نگرش اسلام
3. بحث در مورد خلافت انسان در جامعه اسلامی
4. برتری انسان بر مخلوقات دیگر
5. مسئولیت ها و مکلفیت های انسان در اسلام (معرفت، عبادت، اعمار زمین و اقامه شریعت الهی)

درس پنجم: طبیعت و جهان

محصلان در این درس به بررسی طبیعت و جهان، و طبیعت از دیدگاه اسلامی خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- ✓ بحث در مورد نظریه تصادف و نظریه ماتریالیستی در باب طبیعت و جهان
- ✓ بحث در مورد طبیعت از دیدگاه اسلامی
- ✓ بحث در مورد نگرش اسلام به جهان و جهان به عنوان وسیله، نه هدف

امتحان: امتحان 20 فیصد

درس ششم: فلسفه و حکمت عبادت در اسلام

محصلان در این درس به بررسی فلسفه و حکمت عبادت در اسلام خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- مفاهیم، شروط، اهداف و نگرش در فلسفه عبادت اسلامی

درس هفتم: نماز، احکام نماز و فواید آن

محصلان در این درس به بررسی نماز و احکام آن در اسلام خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- تعریف و دلایل فرضیت نماز از قرآن، و سنت
- فضیلت و اهمیت نماز سنت و اجماع
- جماعت و حکمت آن و فواید نماز با جماعت
- حکم ترک نماز و ترک جماعت

درس هشتم: احکام روزه و زکات و احکام آن

محصلان در این درس به بررسی احکام روزه در اسلام خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- تعریف روزه و دلیل فرضیت آن از قرآن، سنت و اجماع
- فواید، فضیلت و اهمیت آن و حکم ترک روزه
- تعریف زکات
- فواید، فضیلت، اهمیت و حکمت زکات (حکمت دین، حکمت تربیتی، و حکمت اجتماعی)

درس نهم: حج و احکام آن

محصّلان در این درس به شناسایی با احکام حج در اسلام خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- ✓ تعریف حج
- ✓ فواید، فضیلت، اهمیت و حکمت حج
- ✓ بداعت در عبادت و پیامد زشت آن

انگلیسی 1

عنوان :	انگلیسی 1
کود مضمون :	DM 1 03 6
کریڈت :	2 کریڈت (2 کریڈت تیوری)
ساعات :	34 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان تیوری (2 ساعت هر هفته تیوری)
جایگزینی :	سال اول/ سمستر اول
پیش شرط :	ندارد

تشریح مضمون:

این مضمون در صدد ارتقای مهارت محصلان سطح مقدماتی با استفاده از مجموعه گسترده مواد آموزشی (خواندن، گوش دادن، صحبت کردن و نوشتن) می باشد. این مواد آموزشی توسط فعالیت های آموزشی برنامه ریزی شده که محصلان را در دستیابی به اهداف از قبل تعریف شده یاری می رساند، تکمیل شده است.

اهداف مضمون

تا ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را می آورند:

4. جمله سازی با استفاده ترتیب بندی صحیح کلمات
5. تشریح جزئیات واقعی
6. تشخیص زمان های مختلف (حال ساده، گذشته ساده، آینده ساده، حال جاری و حال کامل یا ماضی نقلی)
7. کاربرد لغات مرتبط با اعضاء و بخش های بدن

استراتژی های تدریس/یادگیری

- لکچرهای تعاملی و دوطرفه
- بحث های دوفره، گروهی و صنفی
- وسایل کمکی سمعی و بصری
- تمثیل
- مطالعه شخصی
- کارهای صنفی و خانگی

توقعات مضمون

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون درسی از محصلان توقع می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

7. حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
8. تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
9. اشتراک فعال در مباحث صنفی.
10. تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
11. با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طریق العمل های شورای نرس ها و قباله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

20%	امتحان میان‌سمستر
80%	امتحان نهایی
100%	جمع

منابع:

- Murphy, R. (2018). *English grammar in use: A self-study reference and practice book for Pre-intermediate students*. Cambridge: 4th ed. Cambridge University Press.
- Bailey, S., (2017). *Academic writing: A handbook for international students*. 5th ed. New York: Routledge.
- Lee, L. (2011). *Select readings: Teacher approved readings for today's students, Elementary* (2nd Edition). Oxford: Oxford University Press.

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	<u>درس اول: جملات اساسی</u>	6		
2	<u>درس دوم: صحبت در مورد جزئیات واقعی</u>	6		
3	<u>درس سوم: زمان‌ها</u>	10		
*	<u>امتحان میان‌سمستر</u>	2		
4	<u>درس چهارم: درک مطلب</u>	6		
5	<u>درس پنجم: لغات (اعضاء و بخش های بدن)</u>	2		
*	<u>امتحان نهایی</u>	2		
*	<u>مجموع ساعات درسی</u>	<u>34</u>		

اهداف درسی

درس اول: جمله اساسی

هدف این درس آشنا کردن محصلان با جمله پایه، کاربرد فاعل و فعل، و ترتیب کلمات می باشد. ساختار جمله منفی نیز در این بخش شرح داده خواهد شد.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

1. تشخیص ساختار جمله اساسی
2. بررسی ترتیب کلمات به هنگام جمله‌سازی
3. ساختن جمله منفی
4. معرفی خودشان
5. فهم شنیداری از طریق مکالمات ساده
6. نوشتن چند جمله در مورد خودشان یا پوهنتون

درس دوم: صحبت در مورد جزئیات واقعی

این درس بر توانایی جمله‌سازی برای بیان واقعیات و جزئیات تمرکز دارد.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

3. بیان واقعیات و جزئیات
4. تشخیص واقعیات ساده در یک ارایه
5. تشریح واقعیات در مورد زندگی روزانه
6. تشخیص ساختار و کاربرد زمان حال

درس سوم: زمان‌ها

محصلان در این درس قادر خواهند بود تا زمان صحیح و کاربرد آن را به هنگام نوشتن و صحبت کردن تشخیص دهند.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب می کنند:

1. تشخیص بخش‌های اصلی فعل
2. تشخیص جایگاه درست فعل در جمله
3. استفاده از شکل صحیح فعل در جمله‌سازی
4. تشخیص کلمات پرسشی و کاربرد آنها در جملات سوالی

درس چهارم: درک مطلب

در این درس محصلان معنای کلمه را از طریق خواندن یک مکالمه درک خواهند کرد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب می کنند:

9. تشخیص معنای لغات را در انواع مختلف متن
10. کاربرد سرنخ‌های متنی برای شرح معنای اصطلاحات تخصصی و تخنیکی
11. استفاده از سرنخ های متنی (برای مثال، مترادف‌ها، متضادها، تعریف، تشریح).

درس پنجم: دامنه لغات (اعضاء و بخش های بدن)

هدف این درس فراگیری لغات مربوط به اعضاء و بخش های بدن می باشد.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب می کنند:

- نام بردن و تشریح بخش های بدن
- نام بردن و تشریح تمام اعضای بدن

تکنالوژی معلوماتی و کمپیوتر

عنوان	:	تکنالوژی معلوماتی و کمپیوتر
کود مضمون	:	DM 1 03 8
کریڈت	:	2.5 کریڈت (1 کریڈت تیوری و 1.5 عملی)
ساعات	:	66 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان (1 ساعت در هفته تیوری و 3 ساعت عملی)
جایگزینی	:	سال اول، سمستر اول
پیش شرط:	:	ندارد

تشریح مضمون

با توجه به کاربرد فزاینده تکنالوژی معلوماتی و ارتباطی در تمام عرصه های فعالیت بشری، آگاهی از این تکنالوژی و کاربرد آن در مراقبت صحی برای کارمندان صحی مهم و ضروری می باشد. این مضمون برای معرفی محصلان با تکنالوژی معلوماتی و ارتباطی و اهمیت آن در عرضه مراقبت صحی طراحی گردیده و آنان را قادر به کاربرد مفاهیم تکنالوژی معلوماتی در سیستم مراقبت صحی می سازد.

اهداف مضمون

- تشریح و دسته بندی کمپیوترها
- تشریح اجزاء کمپیوترها و سیستم های کمپیوتری
- نمایش مهارت های اساسی کمپیوتری
- نمایش مهارت استفاده از برنامه های نرم افزاری در انجام کارها
- نشان دادن شایستگی کاربرد کمپیوتر در ارتباطات
- شناسایی اینکه کاربرد تکنالوژی ها چگونه به برآورده سازی نیازهای مریضان کمک می کند
- بحث در مورد چگونگی حفظ مصئونیت و حریم خصوصی در زمینه استفاده از مراقبت صحی و تکنالوژی های معلوماتی
- استفاده از تکنالوژی های معلوماتی برای ارتقاء سطح دانش خود
- استفاده از تکنالوژی های مناسب در پروسه ارزیابی و نظارت بر مریضان

استراتژی های تدریس و یادگیری

1. رایانه های تعاملی
2. بحث های دو نفره، گروهی و صنفی
3. وسایل کمکی سمعی و بصری
4. مطالعه شخصی
5. وظایف

توقعات مضمون

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون درسی از محصلان توقع می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

1. حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
2. تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
3. اشتراک فعال در مباحث صنفی.
4. تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
5. انجام تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
6. با محصولانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

امتحان میان سمستر	20 %
امتحان نهایی	80%
مجموع	100%

منابع

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	<u>درس اول: تشریح و دسته بندی کمپیوترها</u>	2		
2	<u>درس دوم: استفاده از انترنت و ارتباطات</u>	4		
*	امتحان میان سمستر	2		
2	<u>درس دوم: استفاده از انترنت و ارتباطات</u>	4		
3	<u>درس سوم: تکنالوژی معلوماتی و ارتباطی در مراقبت صحتی</u>	4		
*	<u>کار عملی</u>	48		
*	امتحان نهایی	2		
*	<u>مجموع ساعات درسی</u>	<u>66</u>		

اهداف درس

درس اول: تشریح و دسته بندی کمپیوترها

1. تکامل کمپیوترها
2. دسته بندی کمپیوترها
3. اجزاء سیستم
1. سخت افزار، تشریحات و کارکردها (فنکشن ها)
2. نرم افزار جستجو
3. معرفی وسایل خروجی (output devices)
4. حافظه اصلی و کارکرد ذخیره سازی اصلی (main storage function)

5. فایل های کمپیوتری و مدیریت فایل ها و فولدرها
6. ذخیره سازی (ذخیره سازی ثانوی یا کمکی)
7. استفاده از کمپیوتر برای تولید و پردازش (پروسس) دیتا
8. نرم افزار: مفاهیم اساسی و مهارت های تحلیلی

درس دوم: استفاده از اینترنت

- امنیت کمپیوتر
 1. ویروس های کمپیوتری
 2. نرم افزار امنیتی حفاظتی
 3. قواعد کاربرد "مصنوع" کمپیوتر برای جلوگیری از آلودگی به ویروس
 - ارتباطات: شبکه سازی (networking)، اینترنت و ایمیل
 1. ایمیل
 2. اسکایپ
 3. رسانه های اجتماعی
 4. جستجوی معلومات در مورد شبکه جهانی (ویب)
 5. برقراری ارتباط با استفاده از ایمیل
- درس سوم: تکنالوژی معلوماتی و ارتباطی در مراقبت صحتی

1. وسایل الکترونیکی/دیجیتلی:
 - وسایل تشخیصی (diagnostic devices): اسکن اولتراساوند، سیتی اسکن، ام آر آی، فلورسکوپی (fluoroscopy)
 - وسایل نظارتی: اکسیمتری (oximetry)، نظارت قلبی
 - وسایل معالجوی: رادیوتراپی، فزیوتراپی، جراحی، شیمی درمانی (chemotherapy)
2. Telemedicine
3. جستجوی معلومات: تحقیق، مراقبت مبتنی بر اسناد
4. تأثیر تکنالوژی معلوماتی بر مراقبت با کیفیت

سمستر دوم

وزارت صحت عامه
انسیتوت علوم صحن غصنفر
برنامه تعلیمی دیپلومه قابلیگی

مراقبت قبل از حاملگی (preconception) و جریان حاملگی در مودل قابلیگی

عنوان :	مراقبت قبل از حاملگی و جریان حاملگی در مودل قابلیگی
کود مضمون:	DM 1 02 3
کریدت :	6 کریدت (3 کریدت تیوری، 1 کریدت لابراتوار و 2 کریدت کلینیکی)
ساعات :	184 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان تیوری و 6 ساعت امتحان عملی (3 ساعت در هفته تیوری، 2 ساعت در هفته لابراتوار و 6 ساعت در هفته کلینیکی)
جایگزینی :	سال اول، سمستر دوم
پیش شرط :	اساسات قابلیگی، آناتومی و فزیولوژی 1 و 2، علوم حیاتی برای قابله ها، تغذیه دوره حیات

تشریح مضمون:

هدف این مضمون پرورش شایستگی های قابلیگی در ارتباط با مراقبت قبل از حاملگی (preconception care) به شمول ارزیابی، مراقبت و مشورده‌دهی به زوج ها یا زنان حامله می باشد. این مضمون بر باروری (fertility) و ناباروری یا نازایی (infertility) و مفاهیم اساسی، خطرات، دلایل فزیولوژیکی، تشخیص، تداوی، مدیریت و تأثیر آن بر صحت جسمی، عاطفی و روانی زنان و زوج ها تمرکز دارد. این مضمون یک فهم عمیق از مراقبت قبل از ولادت و چگونگی مدیریت آن ارائه می کند. این مضمون بر ارزیابی و ثبت سابقه مراقبت قبل از ولادت از جمله معاینات بطنی، مدیریت اختلالات جزئی، تشخیص مشکلات و رجعت دهی بموقع تمرکز دارد و هدفش ارتقاء مهارت های محصلان در بخش های ارزیابی، پلان گذاری و تأمین مراقبت، تعلیمات صحن و مهارت های مشورتی از طریق تمرین در زمینه های کلینیکی مختلف می باشد.

اهداف مضمون

در ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

1. بررسی آناتومی و فزیولوژی سیستم باروری مردانه و زنانه در زمینه باروری و ناباروری، بحث در مورد علل ناباروری و مراقبت اولیه از زوج نابارور.
2. بحث در مورد آناتومی و فزیولوژی سیستم باروری زنانه در زمینه حاملگی، پروسه حاملگی و رشد جنین
3. شناسایی و تأیید حاملگی از جمله محاسبه سن حاملگی
4. بحث در مورد اهداف و اجزاء مراقبت قبل از ولادت
5. نمایش مهارت ها در زمینه معاینات جریان حاملگی: ارزیابی فزیک سریر، ثبت سابقه، معاینات جسمی، معاینات بطنی و اسکرین کردن زنان حامله
6. تشریح پروسه مدیریت قابلیگی و چارچوب تصمیم گیری برای مدیریت استفاده کنندگان خدمات یا زوج هایی که در معرض خطر پایین قرار دارند
7. تشریح نقش خشونت (درون فامیلی، بین فردی، جنسی، جنسیتی و سیستماتیک) در حاملگی و تجربه ولادت
8. تشریح عوامل تأثیرگذار بر مرگ و میر مادر و نوزاد در طول دوره قبل از ولادت / جریان حاملگی

9. تطبیق اصول "مراقبت محترمانه مادری" (RMC)، ارتباطات، تعلیمات صحتی و مشوره دهی به منظور مراقبت از زنان و خانواده ها در طول حاملگی، از جمله معلومات در مورد تشخیص علانم خطر، آمادگی برای ولادت و مقابله با مشکلات
10. کمک به زنان حامله و خانواده ها به منظور آمادگی عاطفی و فیزیکی برای ولادت و مراقبت از نوزاد
11. مشوره دهی به مادر درباره وضعیت صحتی مطلوب در طول حاملگی از جمله تغذیه، روش های سنتی، تمرین و فعالیت، مراقبت شخصی در برابر ناراحتی های عام جزئی و اختلالات در حاملگی، آمادگی برای ولادت و مقابله با مشکلات، تنظیم خانواده و مراقبت از نوزاد
12. تشخیص مشکلات حاملگی و زنان دارای نیازهای مراقبتی اضافی
13. ثبت دقیق و کامل یافته ها برای تهیه اسناد از جمله اسناد مرتبط به ویزیت های قبل از حاملگی و ولادت

استراتژی های تدریس و یادگیری

- ارایه تعاملی
- نمایش و تمرین مجدد مهارت ها
- بحث های گروپ های دو نفره، گروپی و صنفی
- وسایل کمکی سمعی و بصری
- تمثیل
- مطالعات شخصی (self-study)

توقعات مضمون

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون درسی از محصلان توقع می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

1. حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
2. تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
3. اشتراک فعال در مباحث صنفی.
4. تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
5. انجام تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
6. با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

10%	فعالیت های صنفی کار گروپی
20%	امتحان میان سمستر
10%	مهارت (نمایش مهارت و کسب شایستگی مطابق چک لست)
60%	امتحان نهایی
100%	مجموع
کامیاب/ناکام	امتحان کلینیکی/مهارتی نهایی

منابع

- Johnson, R., & Taylor, W. (2016). *Skills for Midwifery Practice*. 4th ed. Church chill Livingstone. ISBN: 9780702061875
- Louise, C. K. & Jenny, E. M. (2017). *Obstetric by Ten Teachers*. 20th ed. CRC Press
- King T. L., CNM, MPH; Brucker M. C., CNM, PhD; (2018). *Varney's Midwifery*. 6th ed. ISBN: 9781284160215

- Cunningham F. G., Leveno K., Bloom S. (2018). Williams Obstetrics, 25th Edition. ISBN-13: 978-1259644320
- WHO. (2017). *Managing Complications in Pregnancy and Childbirth: a guide for midwives and doctors* – 2nd ed. ISBN 978-92-4-156549-3
- Marshall. J. E., & Raynor. M.D. (2019). *Myles' Textbook for Midwives*, 17th ed. Church chill Livingstone. Elsevier Health Sciences. ISBN: 9780702076428
- WHO. (2016). *WHO recommendations on antenatal care for a positive pregnancy experience*. (2016). Switzerland: WHO.
- WHO. (2018). *WHO recommendations: intrapartum care for a positive childbirth experience*. (2018). Switzerland: WHO.
- WHO (2020) *Labor care guide*. (2020). Switzerland: WHO.
- Hesperian Guides, *A book for midwives and Where women have no doctor*: <https://hesperian.org/books-and-resources/>

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	<u>درس اول: آناتومی و فیزیولوژی سیستم های باروری زنانه و مردانه</u>	4		
2	<u>درس دوم: مراقبت قابلگی برای دوره قبل از حاملگی</u>	6		
3	<u>درس سوم: مراقبت جریان حاملگی</u>	8		
4	<u>درس چهارم: ارزیابی مادر و جنین در طول حاملگی</u>	6		
5	<u>درس پنجم: طرز العمل های کلینیکی در حاملگی</u>	6		
*	امتحان میان سمستر	2		
6	<u>درس ششم: مراقبت قابلگی در طول حاملگی</u>	6		
7	<u>درس هفتم: تغذیه برای زنان حامله</u>	5		
8	<u>درس هشتم: مشاوره قابلگی، تعلیمات صحتی و برقراری ارتباط برای ارائه مراقبت قبل از ولادت</u>	5		
9	مهارت / تطبیقات	32		
10	ساعات کلینیکی	96		
*	امتحان نهایی تیوری	2		
	امتحان نهایی عملی	6		
*	<u>مجموع ساعات درسی</u>	<u>184</u>		

فعالیت ها و مهارت های تطبیقات

رهنمودها

1. مهارت ها بر اساس رهنمودهای عملکرد محصل نشان داده خواهد شد.
2. بعد از نشان دادن مهارت توسط هیئت علمی، محصلان آن را در گروپ های کوچک تطبیق خواهند کرد.
3. هر گروپ یک هدایت مشخص را از هیئت علمی دریافت خواهد کرد.
4. ورود و خروج محصلان مطابق به رهنمودهای چک لیست عملکرد محصل ثبت خواهد شد.
5. محصلان اجرای مهارت ها در مسلک قابلیت و همچنین در شفاخانه و اجتماع را تمرین خواهند کرد.

تقسیم اوقات مهارت های تطبیقات

شماره	مهارت ها برای نمایش و تمرین	ساعات	تاریخ	استاد یا مربی کلینکی
1	تعیین زمان حاملگی و محاسبه تاریخ تخمینی ولادت (EDD)	2		
2	ارزیابی های صحت زنان حامله • اندازه گیری وزن و قد (BMI) • علائم حیاتی	4		
3	ثبت سابقه مراقبت قبل از ولادت	8		
4	معاینه فیزیکی	12		
5	مشوره دهی و مراقبت	6		
	مجموع	32		

اهداف درس

درس اول: آناتومی و فزیولوژی سیستم باروری زنانه و مردانه

در این درس محصلان به مرور آناتومی و فزیولوژی سیستم باروری مردانه و زنانه در ارتباط با قاعدگی، حاملگی خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

در ختم این فصل محصلین توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد آناتومی و فزیولوژی چهار تناسلی مردانه و زنانه :
 - ✓ اندام های تناسلی مردانه
 - ✓ اندام های تناسلی زنانه
 - ✓ سایکل تخمک گذاری و قاعدگی
- تشریح اصطلاحات: اولین قاعدگی دختر، حاملگی، توقف قاعدگی (menopause)
- بحث در مورد رشد جنسی
- بحث مختصر در مورد آناتومی و فزیولوژی سیستم باروری در زمینه حاملگی:
- بحث در مورد تغییرات فزیولوژیکی در سیستم های اعضای بدن نزد مادر حامله:
 - ✓ حاملگی
 - ✓ قلبی-عروقی
 - ✓ تنفسی

- ✓ کلیوی
- ✓ هضمی
- ✓ عضلانی-اسکلتی
- ✓ عصب شناختی (نیورولوژیک)
- ✓ روانی-جنسی

درس دوم: مراقبت قابلیت برای دوره قبل از حاملگی

در این درس محصلان مفاهیم، تیوری ها و اجزاء مراقبت قبل از حاملگی را فرا می گیرند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- مشاوره برای مراقبت قبل از حاملگی و تعریف، تیوری های مربوط به حاملگی
- تشخیص، مراقبت اولیه، مدیریت و منابع برای زوج های بارور (fertile)
- تشخیص، مراقبت اولیه، مدیریت و منابع برای زوج های نازا (infertile)
- سابقه طبی شخص، سابقه خانواده، سابقه ارثی زوج
- ارزیابی و معاینات فیزیکی اختصاصی قبل از حاملگی
- تشریح خدمات تنظیم خانواده قبل از حاملگی برای زوج ها
- شناسایی مشکلات حاملگی زود هنگام (early pregnancy)

درس سوم: مراقبت های قبل از ولادت

در این درس محصلان درباره اهمیت، مزایا و اجزاء خدمات مراقبت قبل از ولادت می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف و اهداف مراقبت ها و تشریح مزایای مراقبت قبل از ولادت برای زنان حامله از طریق مدل مراقبت قابلیت
- تشخیص نقش و هدف مدل مراقبت قابلیت در طول حاملگی
- تشریح اجزاء اساسی ارزیابی مراقبتی (قبل از ولادت) و مراقبت دائمی از زنان حامله - بهبود صحت و افزایش بقاء مادر و نوزاد از طریق مراقبت جریان حاملگ
- مسیرهای مختلف برای تأیید حاملگی:
 - علانم و نشانه های حاملگی
 - تست تأیید حاملگی (HCG)
- تاریخچه های مراقبت قبل از ولادت
- اجرای معاینات فیزیکی (معاینات عمومی و سیستماتیک به شمول علانم حیاتی)
 - معرفی مانورهای لنوپولد (Leopold's maneuvers) - برای تعیین وضعیت جنین در رحم
 - (قرارگیری/lie) - (presentation) یا حالت نوزاد در زمان به دنیا آمدن، (موقعیت/position)
 - و اندازه جنین بلندی غور رحم (symphysis-fundal height) از نظر مدل قابلیت
- بکارگیری اصول مراقبت محترمانه مادری در مراقبت از زنان ، نوزادان و خانواده ها در طول حاملگی

درس چهارم: ارزیابی مادر و جنین در حاملگی

در این درس محصلان درباره ارزیابی مادر و جنین در حاملگی می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بیست می آورند:

- بحث در مورد جدول زمانی ویزیت برای مراقبت قبل از حاملگی و ولادت و مودل های مراقبت قبل از ولادت با حداقل هشت ویزیت (مطابق به سفارشات 2016 نهاد صحتی جهان درباره مراقبت قبل از ولادت برای تجربه مثبت مادری و بحث در مورد عرصه های پنج گانه مداخله و تأثیر آن بر "برنامه های ملاریا در طول حاملگی" (MIP):
 - مداخلات تغذیوی (16 سفارش)
 - ارزیابی مادر و جنین (8 سفارش) - شاخص های صحت جنین - حرکت جنین - ضربان قلب جنین/صدای قلب جنین
 - تدابیر وقایوی (5 سفارش) میندازول (mebendazole) دوز و عوارض جانبی
 - مداخله ها برای علانم عام فزیولوژیکی (6 سفارش)
 - مداخلات سیستم صحتی برای بهبود کاربرد و کیفیت مراقبت قبل از ولادت (6 سفارش)
- تشریح تغییرات فزیولوژیکی در واکنش به حاملگی و ناراحتی های عام در طول حاملگی و چگونگی کاهش آنها - و انحرافات از وضعیت نارمل - کاهش رشد رحم (fundal growth) جنین کوچک برای سن حاملگی، جنین بزرگ برای سن حاملگی، مشوره دهی به زوج ها و رجعت دهی
- تشریح رشد نارمل جنین در سراسر دوران حاملگی - مطابقت آن با التراسوند (دانستن معیارات و مخففات برای تعیین سلامتی و سن جنین)
- تشریح واکنش های عاطفی عام به مراحل مختلف حاملگی و چگونگی جستر آموزش و حمایت زنان
- اسناد و مستندسازی (آموزش ثبت و راجستر مادران حامله در کتاب راجستر) حذف

درس پنجم: طرز العمل های کلینیکی در دوران حاملگی

در این درس محصلان اجزاء و روش معاینه فزیکی زن حامله را می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب می کنند:

گرفتن تاریخچه ، معاینه فیزیکی ، تست های تشخیصیه
• تشریح و نشان دادن اجزاء ذیل به هنگام ارزیابی زن حامله (ANC)
• احوال پرسی و مراعت نمودن معیارات مراقبت های مادری
• اخذ تاریخچه هفت گانه
• اندازه گیری وزن و قد
• واکسین
• (مشخص نمودن علایم خطر) - تشخیص مشکلات حاملگی به شمول کم خونی، سقط ها ، ولادت طفل مرده ، پری اکلامپسیا، دیابت حاملگی، دوگانگی و مشکلات جنین، حالت بریچ یا به دنیا آمدن نوزاد با پای (breech presentation) و دیگر مشکلات ناشی از حاملگی)
تست و تست نهایی و مشوره دهی در مورد تست ارزیابی
• تست تشخیصیه برای زن حامله (HIV ، HB ، Ag ، HCV ، TB ، Rubella Ag و Ab و HCT & Hb% ، تست Pap Smear & VIA)
• تعیین گروپ خون (ABO و Rh) و تعیین هیموگلوبین (Hb) در طول حاملگی
• تست ادرار (استریپ ها برای گلوگوز ، آلبومین اسیتون - کیتون ادرار)

درس ششم: مراقبت قابلیت در طول حاملگی

در این درس محصلان اجزاء مراقبت در طول حاملگی را می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

تشریح در مورد آموزش و مشاوره صحی برای مادر حامله و خانواده:

- حمایت عاطفی در طول حاملگی
- آمادگی برای ولادت و مشکلات ولادی
- حمایت اولیه ولادی

چک و بررسی:

- ✓ ارتفاع رحم (fundal height)
- ✓ موقعیت جنین در تناسب با حاملگی
- ✓ ضربان قلب جنین
- ✓ فشار خون
- ✓ ارزیابی کردن برای امراض اثرگذار بر حاملگی (ساری و غیرساری) در صورت حکایت کردن
- ✓ فشار خون بلند (hypertension)
- ✓ دیابت
- ✓ سیفلیس و سایر انتان های مقاربتی
- ✓ زردی hepatitis
- مشخص کردن علایم خطر در جریان حمل
- مشاوره در مورد علایم خطر - تغذیه - پیشرفت پروسه حمل
- کم خونی
- خونریزی در اوایل حاملگی:

- ✓ حاملگی خارج رحمی (ectopic pregnancy)، حمل Molar، سقط جنین
- ✓ خونریزی در اواخر حاملگی (Bleeding in late pregnancy)
- ✓ خونریزی بعد از ولادت (antepartum hemorrhage)
- ✓ مراقبت از چندگانگی multip pregnancy
- ✓ حاملگی پس از میعاد (postdates)
- ✓ اسکار قیلى (Cesarean section scar)
- ✓ جنین بزرگ (macrosomia)
- ✓ معاینه حوصله
- تهیه اسناد و کارت راجستر مراقبت های حاملگی

درس هفتم: مشوره دهی و رجعت دهی قضایای خشونت بین فردی، خانوادگی و جنسی در طول حاملگی

در این فصل محصلین به کسب دانش تشخیص، مشوره دهی و رجعت دهی قضایای خشونت بین فردی، خانوادگی و جنسی در طول حاملگی

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشخیص، مشوره دهی و رجعت دهی قضایای خشونت بین فردی، خانوادگی و جنسی در طول حاملگی با بهره گیری از دیدگاه مراقبت مبتنی بر تروما (trauma-informed care)
- حمایت از زنان در زمینه آمادگی برای شیردهی

درس هشتم: مشاوره قابلیت، تعلیمات صحی و برقراری ارتباط برای فراهم آوری مراقبت قبل از ولادت

در این درس محصلان چگونگی مشوره دهی به مادر در مورد صحت مطلوب در حاملگی را می آموزند که شامل تغذیه، شیوه های سنتی، ورزش و فعالیت در حاملگی، آمادگی برای ولادت و مواجهه با مشکلات آن، تنظیم خانواده و مراقبت از نوزاد می باشد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب می کنند:

- برگزاری جلسه تعلیمات صحی برای خدمات مراقبت قبل از ولادت
- کمک به زنان حامله و خانواده های آنها جهت آمادگی فیزیکی و عاطفی برای ولادت و مراقبت از نوزاد
- تشریح آموزش و مشاوره صحی برای مادر و خانواده در ارتباط با حاملگی زود هنگام
- مراقبت شخصی در برابر ناراحتی های جزئی در اوایل حاملگی
- سبک زندگی صحتمند در طول حاملگی
- اجتناب از رفتارهای مخاطره آمیز در طول حاملگی
- ارائه آموزش، مشاوره یا رجعت دهی در صورت نیاز
- عوامل خطرات محیط زیستی
- تشخیص و رجعت دهی

آناتومی و فزیولوژی 2

عنوان	:	آناتومی و فزیولوژی 2
کود مضمون	:	DM 1 01 2
کریدیت	:	3 کریدیت (3 کریدیت تیوری)
ساعات	:	50 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان (4 ساعت در هفته تیوری)
جایگزینی	:	سال اول، سمستر دوم
پیش شرط	:	آناتومی و فزیولوژی 1

تشریح مضمون

این مضمون محصلان را با کارکرد نارمل آناتومیک و فزیولوژیکی تمام سیستم های بدن انسان آشنا می کند: سیستم معدی معایی یا هضمی ، سیستم ادرار، سیستم عصبی، حواس خاص، سیستم ایمنی و لنفاوی (lymphatic)، سیستم جلدی و پوششی (integumentary system) و سیستم اندوکرین (endocrine system).

اهداف مضمون

تا ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشریح ساختار و کارکردهای سیستم های مذکور بدن
- لست نمودن نام ها، اجزاء و موقعیت اعضاء اساسی سیستم های مذکور بدن
- تشریح وظیفه و کارکرد ضروری هر عضو در هر سیستم
- تشخیص موقعیت اعضاء حیاتی بدن
- تعریف موقعیت های آناتومیکال
- تعریف حفره های بدن و نام بردن اعضاء موجود در هر حفره

استراتیژی های تدریس/یادگیری

- (5) ارایه های تعاملی
- (6) نمایش دادن
- (7) بحث دوفره، گروهی و صنفی
- (8) یادگیری کلینیکی (CBL)
- (9) وسایل کمکی سمعی و بصری
- (10) مطالعات شخصی

توقعات مضمون

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون از محصلان انتظار می رود تا:

- در تمام ارایه ها (لکچرها) مطابق به پالیسی حضور داشته باشند.
- مطالعات قبل و بعد از هر جلسه را تکمیل نمایند.
- در مباحث صنفی شرکت فعال داشته باشند.
- تمام جداول کاری یا کارهای خانگی را به شکل رضایت بخش تکمیل نمایند.

- تمام کارهای خانگی و آزمایشات را در تاریخ های معینه تکمیل نمایند.
- با محصلانی که این توقعات را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

20%	فعالیت های صنفی و ارایه گروهی
20%	امتحان میان سمستر یا 20 فیصد
60%	امتحان نهایی
100%	مجموع

منابع

- Martini FH, Nath JL, Bartholomew EF. 2017. *Fundamentals of Anatomy and Physiology*. 11th ed. Pearson. ISBN-10: 0321909070.
- Watson R. 2018. *Anatomy and Physiology for Nurses*. 14th ed. Elsevier. ISBN: 9780702077418.
- Marshall. J. E., & Raynor. M.D. (2019). *Myles' Textbook for Midwives*, 17th ed. Church chill Livingstone. Elsevier Health Sciences. ISBN: 9780702076428
- Hesperian Guides, *A book for midwives and Where women have no doctor*:
<https://hesperian.org/books-and-resources/>

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	<u>درس اول: سیستم معدی معایی یا هضمی</u>	7		
2	<u>درس دوم: سیستم بولی</u>	7		
3	<u>درس سوم: سیستم عصبی</u>	7		
4	<u>درس چهارم: حواس خاص</u>	7		
*	امتحان میان سمستر یا 20 فیصد	1		
5	<u>درس پنجم: سیستم جلدی و پوششی (intergumentary)</u>	5		
6	<u>درس ششم: سیستم دفاعی و لنفاوی</u>	6		
7	<u>درس هفتم: سیستم اندوکرین (endocrine)</u>	8		
*	امتحان نهایی	2		
*	<u>مجموع ساعات درسی</u>	50		

اهداف درس

درس اول: سیستم معدی معایی یا هضمی

در این درس محصلان فهمی از تجزیه غذا توسط بدن برای تغذیه یاخته ها بدست می آورند. محصلان همچنان به بررسی آناتومی و فزیولوژی اعضاء مختلف جهاز هاضمه (alimentary canal) خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف سیستم هاضمه و ارائه کارکردها و وظایف آن
- تشریح 5 مرحله هاضمه
- تشخیص اعضاء متعدد سیستم هاضمه
- تشریح آناتومی و فزیولوژی اعضاء هاضمه ای
- بحث در مورد نقش سوء هاضمه اعضاء فرعی
- بحث در مورد هضم غذا در دهان، شکم، روده کوچک و روده بزرگ
- بحث در مورد جذب مواد مغذی در سیستم هاضمه
- بحث در مورد پروسه دفع

درس دوم: سیستم بولی

در این درس محصلان ساختار و کارکردهای سیستم ادرار و شکل گیری ادرار را مورد بررسی قرار خواهند داد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

1. تعریف سیستم بولی
2. شناسایی اعضاء سیستم بولی
3. تشخیص موقعیت گرده ها در حفره شکمی (abdominal cavity)
4. تشخیص ساختار داخلی کلیه ها
5. نام بردن بخش های نفرون (nephron) و بیان نقش هر بخش در شکل گیری ادرار
6. بحث در مورد ساختار و کارکردهای یورترها (ureters)، مثانه ادرار (urinary bladder) و یورترا یا پیشابراه (urethra)
7. بحث در مورد شکل گیری ادرار و نشان دادن مسیر شکل گیری تا دفع
8. بحث در مورد الکترولیت های مهم بدن و کارکردهای آنها
9. بحث در مورد تعادل حیاتی یا هومیواستاتیس (pH): متابولیک آکسیدوزیس و آلوکالوسیز (alkalosis)
10. بحث در مورد تعادل آب هومیواستاتیک تحت کنترل ADH از غده هیپوفیز (پیتوتاری) خلفی (posterior pituitary)

درس سوم: سیستم عصبی

در این درس به بررسی ساختار و کارکردهای سیستم عصبی پرداخته می شود. محصلان درباره سیستم عصبی خودکار بدن خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف اصطلاحات مربوط به سیستم عصبی
- تعریف سیستم عصبی و بحث در مورد ساختار آن
- تشریح ساختار و کارکردهای نیورون (neuron) و عصب (nerve)
- شناسایی بخش های اصلی مغز
- تشریح غشاء های پوشش دهنده مغز و نخاع (spinal cord)
- تشخیص حفره های مغز (ventricles) و تشریح در مورد شکل گیری و گردش مایع مغزی-نخاعی (cerebrospinal fluid (CSF))
- تشریح ساختار و کارکرد بخش های مختلف مغز
- بحث در مورد ساختار کلی و ترکیبی نخاع
- تشریح رفلکس آرک (reflex arc)
- بحث در مورد توزیع اعصاب جمجمه (cranial nerves) و اعصاب نخاعی (spinal cord)
- تعریف سیستم عصبی خودکار و بحث در مورد سیستم عصبی سمپاتی (sympathetic) و پاراسمپاتی (parasympathetic)

درس چهارم: حواس خاص

در این درس محصلان حواس خاص بینایی، شنوایی، بویایی و چشایی را مورد بررسی قرار خواهند داد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشریح ساختار و کارکرد گوش
- بحث در مورد انتقال صدا از طریق گوش
- بحث در مورد فزیولوژی شنوایی و تعادل
- تشریح ساختار چشم و کارکردهای اجزاء مختلف آن
- بحث در مورد شکل گیری تصویر از طریق تشریح رفراکسیون (refraction)، تطابق (accommodation) و انقباض مردمک چشم (pupillary constriction)
- شناخت رستپورهای (receptors) بویایی و چشایی و تشریح مسیرهای عصبی آنها

درس پنجم: سیستم جلدی و پوششی (integumentary system)

در این درس به بررسی ساختار جلد و مشتقات آن پرداخته می شود. محصلان همچنان در مورد کارکردهای حفاظتی جلد خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب می کنند:

- تعریف جلد و مشتقات آن
- تشریح ساختار دو لایه جلد
- تشریح ساختار و کارکردهای جلد و مشتقات آن (غدد عرق/sweat glands، غدد چربی/sebaceous glands، موی و ناخن)
- بحث در مورد کارکردهای جلد: حفاظت، تنظیم حرارت بدن، احساس، جذب و دفع

درس ششم: سیستم ایمنی و لنفاوی

در این درس محصلان به بررسی "ماده سازنده قابل انتشار" (diffusible constituent) خون و ضایعات حجره ای (cellular wastes)، دفع آنها از بافت ها، و بازگشت به سیستم قلبی-عروقی از طریق سیستم لنفاوی، می پردازند و همچنان ارتباط سیستم لنفاوی را با سیستم ایمنی خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف لنف (lymph) و ترکیب آن
- تشریح سیستم لنفاوی، کارکردهای آن، موقعیت رگ های لنفاوی، غده ها، مجراهای اصلی و اندام های وابسته به آن
- تشریح اینکه سیستم لنفاوی چگونه همراه با جریان گردش خون کار می کند
- تشریح نقش لیوکوسیت ها (leucocytes)
- تشریح سیستم ایمنی و چگونگی کارکرد آن
- بحث در مورد پیامدهای فروپاشی سیستم ایمنی خودکار
- بحث در مورد موقعیت و کارکرد اسپلین (spleen)
- بحث در مورد امراض و اختلالات سیستم لنفاوی

درس هفتم: سیستم اندوکراین (endocrine system)

در این درس محصلان ساختار و کارکردهای سیستم اندوکراین و ترشحات آن (هورمون ها) را خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف سیستم اندوکراین
- تشخیص غدد اندوکراین و بافت های اندوکراین در بدن
- بحث در مورد انواع هورمون ها، حجره ها و اعضا
- بحث در مورد مکانیزم های عملکرد هورمون ها
- بحث در مورد موقعیت، ساختار و کارکردهای هورمون های هیپوفیز (pituitary)، تیروئید، پاراتیروئید (para-thyroid)، غدد آدرنال (adrenal glands)، لوز الموده (pancreas)، غدد معده، غدد روده و گنادها یا غدد جنسی (gonads)

امبریالوژی (جنین شناسی)

عنوان :	امبریالوژی
کود مضمون:	DM 1 01 5
کریدیت :	2 کریدیت (2 کریدیت تیوری)
ساعات :	34 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان (2 ساعت در هفته تیوری)
جایگزینی :	سال اول، سمستر دوم
پیش شرط :	ندارد

تشریح مضمون

این مضمون محصلان را قادر به فهم رابطه ذاتی بین ساختارهای موجود در سیستم های عضوی (organ systems) می سازد و کمک می کند تا درباره گامت ها (حجره های زایشی/gametes) و رشد آنها بیاموزند. این مضمون بر مفهوم "القاح" (fertilization)، تشکیل و تکامل نطفه (embryo) تمرکز داشته و فهم عمیق رشد جنین در تناسب با سن حاملگی (gestational age) را فراهم می کند. در این مضمون عوامل اثرگذار بر شکل گیری و رشد جنین در طول دوره قبل از ولادت مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت.

اهداف مضمون

تا ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشخیص تفاوت بین سن حاملگی (gestational age) و تاریخ آخرین دوره قاعدگی (LMP)
- بحث در مورد ملاحظات زندگی واقعی در ارتباط با سموم محیط زیستی، عادات، تغذی و سبک زندگی که می توانند بر شکل گیری و رشد نطفه اثرگذار باشند.
- تشریح واقعات سریع متغیر در تقسیم بندی حجره و شکل گیری آن از زمان حاملگی تا شروع دوره امبریونیک (embryonic)
- شناخت دوره امبریونیک (embryonic period) و دوره جنینی (fetal period)
- بحث در مورد تغییرات عمده در طول دوره رشد جنین، از جمله رشد و تکامل سیستم های عضوی عمده
- فهم زمان قرارگیری در معرض اثرات تراتوژن ها (teratogens) و اثرات بالقوه آن بر رشد نطفه (embryo) و جنین (fetus)
- تشخیص انواع عام و میزان نارسایی های مادرزادی (birth defects) در افغانستان

استراتژی های تدریس/یادگیری

- ارایه های تعاملی
- بحث های دوفره، گروهی و صنفی
- وسایل کمکی سمعی-بصری
- مطالعات شخصی (self-study)
- کار صنفی و خانگی

توقعات مضمون

- از محصلان انتظار می رود تا موارد ذیل را برای برآورده سازی اهداف مضمون انجام دهند:
- حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.

- شرکت فعال در مضمون و لابراتوار
- تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
- تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
- تکمیل تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
- با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قباله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

فعالیت های صنفی و ارایه گروپی	20%
امتحان میان سمستر	20%
امتحان نهایی	60%
مجموع	100%

منابع

- Carlson, B.M (2016). *Human Embryology and Developmental Biology*. 5th Edition. Elsevier Saunders. ISBN 978-1-4557-2794-0
- King T. L., CNM, MPH; Brucker M. C., CNM, PhD; (2018). *Varney's Midwifery*. 6th ed. ISBN: 9781284160215
- Marshall. J. E., & Raynor. M.D. (2019). *Myles' Textbook for Midwives*, 17th ed. Church chill Livingstone. Elsevier Health Sciences. ISBN: 9780702076428

کتاب های درسی پیشنهادی

- Moore, K.L., T.V.N. Persuad and M.G. Torchia. *The Developing Human: Clinically Oriented Embryology*; 10th Edition. Elsevier Saunders: Philadelphia, PA. 2016.
- Moore, K.L., T.V.N. Persuad and M.G. Torchia. *The Developing Human: Clinically Oriented*
- *Text used in prior offerings of course:* Sadler, T.W. Langman's Medical Embryology (11th ed.) Lippincott Williams & Wilkins: Baltimore,

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	درس اول: مقدمه امبریالوژی	1		
2	درس دوم: حجره های جنسی	4		
3	درس سوم: سایکل تخمدان (ovarian cycle) و تخم گذاری (ovulation)	4		
4	درس چهارم: دوره پری امبریونیک (pre-embryonic period) و دوره امبریونیک (embryonic period)	6		
5	درس پنجم: پلاستنا، غشاء و مایع آمنیوتیک (amniotic)	6		
*	امتحان میان سمستر	2		

6	درس ششم: رشد سیستم های حیاتی	4		
7	درس هفتم: دوره های حیاتی رشد	3		
8	درس هشتم: جنین و زندگی خارج از رحم	2		
*	امتحان نهایی	2		
*	مجموع ساعات درسی	34		

اهداف درس

درس اول: مقدمه امبریالوژی

در این درس محصلان با علم امبریالوژی، پروسه تخمک گذاری (ovulation) و تقسیم بندی حجره ها آشنا خواهند شد. در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- ارائه معلومات عمومی درباره امبریالوژی
- تشریح حجره های جنسی (تخمک و اسپرم)
- بحث در مورد تقسیم بندی حجره (میتوزیس و میوزیس)

درس دوم: در این درس محصلان با چگونگی پیدایش حجره زایشی (گامتوژنسیز) و حجره های جنسی آشنا می شوند. در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد کلیات گامتوژنسیز (پیدایش حجره های زایشی)
- تشریح تخمک زایی یا اوژنسیز (oogenesis) (حجره های جنسی زنانه)
- تشریح اسپرماتوژنسیز (spermatogenesis) (حجره های جنسی مردانه)

درس سوم: سایکل تخمدان (ovarian cycle) و تخمک گذاری (ovulation)

در این درس محصلان به بررسی سایکل تخمدان و القاح (fertilization) خواهند پرداخت. در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد سایکل تخمدان و تخمک گذاری
- بحث در مورد انتقال گامت ها (gametes) و القاح

درس چهارم: دوره پری امبریونیک (pre-embryonic) و دوره امبریونیک (embryonic period)

در این درس محصلان به بررسی شکل و تکامل نطفه در دوره پری امبریونیک و دوره امبریونیک خواهند پرداخت. در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- هفته اول تکامل
 - زیگوت (zygote)
 - تقسیم بندی اولیه میتوزیس (mitosis)
 - کلاواژ (cleavage)، مُرولا (mrulla) و بلاستوسیست (blastocyst)
- هفته دوم تکامل
 - تشکل بلاستوسیست
 - ایمپلانتیشن یا کاشت (implantation)
- هفته سوم تکامل
 - گاسترولاسیون (gastrulation) - تبدیل شدن به تریلامینار (trilaminar)
- هفته چهارم نطفه قدیمی (old embryo)
 - نورولاسیون (neurulation)
 - تکامل سومیت (somite)، کولوم داخل جنینی (intra embryonic coelom)، تکامل تروفوبلاست (trophoblast)
 - دوره امبریونیک (هفته سوم تا هشتم): تفکیک اکتودرم (ectoderm)، تفکیک مسودرم (mesoderm)، تفکیک اندودرم (endoderm)
 - اورگانوژنیز (organogenesis)

درس پنجم: پلاستنا، غشاء و مایع آمنیوتیک

در این درس محصلان به بررسی دوره تخمک گذاری پلاستنا و غشاء، شکل گیری و ترشح مایع آمنیوتیک می پردازند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- ماه سوم تا ماه دهم رشد جنین
 - بحث درباره تکامل پلاستنا
 - بحث درباره رشد آمنیون، کوریون (chorion) و بند ناف (umbilical cord)
 - بحث درباره کارکرد و نارسایی های پلاستنا
- بحث درباره تفکیک جنین، تغییرات ماهوار، زمان ولادت، نوزادان پیش از موعد و بعد از موعد
- تشریح حاملگی چندگانه، انواع دوگانگی ها و دیگر ولادت های چندگانه

درس ششم: رشد و تکامل سیستم های حیاتی

در این درس محصلان پروسه رشد جنین و سیستم های حیاتی در زندگی داخل رحمی را می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد تغییرات عمده در طول رشد جنین، به شمول رشد و تکامل سیستم های عضوی عمده
 - سیستم گردش خون جنین (fetal circulatory system)
 - رشد سیستم تناسلی-ادراری (genitourinary)
 - نارسایی ها در رشد سیستم تناسلی-ادراری
- نگاه کلی به رشد ریه های جنین
- شناخت رشد مغز جنین که بین 35 و 40 هفته رخ می دهد.

درس هفتم: دوره های حیاتی رشد

در این درس به بررسی دوره های حیاتی رشد جنین و عوامل اثرگذار بر رشد و تکامل نارمل در دوره های مذکور پرداخته می شود.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشریح دوره های حیاتی رشد جنین
- تشریح نقش فولات/ folic acid (یک نوع از ویتامین B قابل حل در آب) و ارتباط آن با فولیک اسید در کاهش نارسایی های مادرزادی.
- تشریح تراتولوژی (teratology) و تغییرات اضافی نارمل در دوره قبل از ولادت
- تشخیص انواع مختلف تراتوژن ها (teratogens) و صدمات ناشی از آنها
- بحث در مورد عوامل اثرگذار بر رشد و تکامل جنین:
 - سموم محیط زیستی
 - اثرات مواد مخدر
 - امراض مادر
 - سگرت
 - اعتیاد به مواد مخدر
 - تغذی
 - استرس، امراض روانی و دوا

درس هشتم: جنین و زندگی در خارج از رحم

در این درس به بررسی دوره انتقال جنین و زندگی در خارج از رحم پرداخته می شود.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد دوره انتقال جنین از داخل رحم به زندگی بیرون از رحم
- بحث در مورد سازگاری سریع و تغییرات در سیستم های عضوی مختلف در طول دوره انتقال

مایکروبیولوژی

عنوان :	مایکروبیولوژی
کود مضمون :	DM 1 01 6
کریدت :	3 کریدت (2 کریدت تیوری و 1 کریدت لابراتوار)
ساعات :	66 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان (2 ساعت در هفته تیوری و 2 ساعت در هفته لابراتوار در هفته)
چاپگرینی :	سال اول، سمستر دوم
پیش شرط :	ندارد

تشریح مضمون

این مضمون محصلان رشته قابلیت را در شناخت انواع مختلف ارگانیسم، ارتباط آنها با کار قابلیت و کاربرد علم مایکروبیولوژی در کنترل امراض یاری می رساند. تأکید این مضمون بالای مایکروارگانیسم های عام پاتوژنیک در افغانستان خواهد بود.

اهداف مضمون

تا ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- شناخت انواع مختلف ارگانیسم
- تشریح روش انتقال و دلایل انتان های خاص
- تشریح مفهوم معافیت (مصنوعیت) و واکنش دفاعی در اپیدمیولوژی
- تشریح روشهای تشخیصی عام در مایکروبیولوژی
- کاربرد دانش مرتبط به پروسه های مرض در کنترل انتان ها
- اجرای تحقیقات لابراتواری ساده در ارتباط با مراقبت قابلیت
- تفسیر نتایج یافته های لابراتواری در ارتباط با مراقبت قابلیت

استراتیژی های تدریس/یادگیری

- ارایه های تعاملی
- بحث های دوفره، گروهی و صنفی
- وسایل کمکی سمعی-بصری
- مطالعات شخصی

توقعات مضمون

از محصلان انتظار می رود تا موارد ذیل را برای برآورده سازی اهداف مضمون انجام دهند:

- حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
- تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
- اشتراک فعال در مباحث صنفی.
- تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
- تکمیل تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
- با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابل های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

%20	فعالیت های صنفی و ارائه گروپی
%20	امتحان میان سمستر
%60	امتحان نهایی
%100	مجموع

منابع

- Willey, J. (2016). *Prescott's Microbiology*. (10th ed.). McGraw-Hill Education
- Tortora G. J., Berdell R., Funke, Christine L. Case (2018). *Microbiology: An Introduction*. (13th ed). Pearson
- Riedel S., Morse S., Mietzner T. M. S. (2019). *Medical Microbiology*. (28th ed). McGraw-Hill Medical
- Engelkirk P.G., Duben. J. (2019). *Burton's Microbiology for the Health Sciences*. (11thed) Wolters kluwer Health

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	<u>درس اول: مقدمه میکروبیولوژی</u>	2		
2	<u>درس دوم: میکروسکوپی</u>	2		
3	<u>درس سوم: دسته بندی میکروارگانیسم ها</u>	4		
4	<u>درس چهارم: کنترل انتقال و مرض</u>	4		
5	<u>درس پنجم: مکانیزم های دفاعی بدن و ابعاد اساسی معافیت (مصنوعیت)</u>	4		
6	<u>امتحان میان سمستر</u>	1		
7	<u>درس ششم: امراض میکروبی</u>	4		
8	<u>درس هفتم: تعامل انسان و میکروب ها</u>	3		
9	<u>درس هشتم: میکروبیولوژی و زندگی روزانه</u>	4		
10	<u>درس نهم: طرز العمل های تشخیص</u>	4		
*	<u>لابراتوار</u>	32		
*	<u>امتحان نهایی</u>	2		
*	<u>مجموع ساعات درسی</u>	66		

تقسیم اوقات تطبیقات

رهنمودها

- وظیفه در گروپ های لابراتواری انجام خواهد شد.
- به هر گروپ یک مفهوم علمی اختصاص خواهد یافت.
- گروپ کاربرد آن را در قابلیت در زمینه های اجتماعی و شفاخانه ای جستجو خواهد کرد.
- گروپ کاربرد قابلیت را به شکل رسامی/پوستر/طرح ارائه خواهد کرد.
- باید معلومات مربوطه بالای رسامی/پوستر/طرح درج گردد.

تقسیم اوقات تطبیقات

شماره	موضوع	ساعات	تاریخ	استاد
•	عملکرد میکروسکوپ	3		
•	رنگ آمیزی ساده (Simple staining)	3		
•	رنگ آمیز گرام (Gram staining)	3		
•	کنترول میکروارگانیسم ها (micro organisms)	3		
•	معرفی کتلچر و آنتی بایوگرام (anti-bio gram)	4		
•	مایکروبیولوژی آب	4		
•	رنگ آمیزی لیشمان (Leishman staining)	4		
•	تجزیه و تحلیل میکروبی مواد غذایی	4		
•	بررسی لابراتوار	4		
	مجموع	32		

اهداف درس

درس اول: مقدمه مایکروبیولوژی

در این درس محصلان با مایکروبیولوژی، شاخه ها و اهمیت آن در قابلیت آشنا خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف مایکروبیولوژی
- تشریح شاخه های مایکروبیولوژی
 - باکتریالوژی (bacteriology)
 - ویروولوژی (virology)
 - میکولوژی (mycology)
 - پرازیتولوژی (parasitology)
- رشد و تکثیر میکروارگانیسم ها
- ارتباط و اهمیت مایکروبیولوژی در کار قابلیت

درس دوم: میکروسکوپ

در این درس محصلان با انواع میکروسکوپ آشنا شده و تشریحات و اصول مربوطه را فرا خواهند گرفت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب می کنند:

- انواع میکروسکوپ (شرح خلاصه و اصول)
 - میکروسکوپ نوری ساده
 - میکروسکوپ فاز کانتراست (phase contrast)
 - میکروسکوپ فلورسنت (fluorescent)
 - میکروسکوپ زمینه تاریک (dark field)
 - میکروسکوپ الکترون (electron)
- میکروسکوپ نوری (light microscope)
 - اجزاء و کاربرد آنها

درس سوم: دسته بندی مایکروارگانسیم ها

در این درس، دسته بندی اولیه مایکروارگانسیم ها از دیدگاه های مختلف و دسته بندی واکنش رنگ آمیزی (staining reaction classification) مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد انواع مایکروارگانسیم و انواع واکنش رنگ آمیزی:
1. دسته بندی بر اساس نیازمندی های آتموسفریک (atmospheric requirement classification)

- مایکروارگانسیم های هوازی (aerobic)
 - غیرهوازی (anaerobic)
 - اختیاری (facultative) [قادر به زندگی تحت شرایط گوناگون]
 - کم هوازی یا مایکروآئروفیلیک (microaerophilic)
2. دسته بندی مورفولوژیک (morphological classification)

- کوکسی (cocci)
- باسیل ها (bacillus)
- باسیل های خمیده (curved bacilli)
- کوکوباسیل ها (coccobacilli)
- اسپیروکت ها (spirochete)

3. دسته بندی واکنش رنگ آمیزی (staining reaction classification)

- اصل رنگ آمیزی گرام (gram stain principle)
- طریقه رنگ آمیزی گرام
- دسته بندی رنگ آمیزی گرام و مثال ها:
- گرام مثبت
- گرام منفی

- تفاوت میان باکتری های گرام مثبت و گرام منفی

4. تشریح انواع پرازیت ها (انگل ها) و قارچ ها (fungus) و بررسی آن در قابلیت

- الف. صحت زنان: انتان های مقاربتی، امراض انتانی
- ب. قبل از حاملگی: امراض ساری اثرگذار بر باروری (زایایی)
- ج. حاملگی: تأثیر امراض ساری بر حاملگی:

1. پرازیت ها و باکتری های روده ای (intestinal)

2. انتان های مهبل و انتان های مقاربتی

3. ملاریا

4. انفلوانزا و کووید 19

د. تأثیر امراض روده ای و ساری بر نوزاد

درس چهارم: کنترل انتان و مرض

در این درس محصلان به بررسی شیوه های مختلف فیزیکی و کیمیای که در کنترل رشد میکروب ها استفاده می شوند، می پردازند. آنها همچنین در مورد کاربردهای معالجوی مواد کیمیای بحث خواهند کرد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد منشاء انتان
- تشریح چگونگی انتقال و سرایت انتان
- تشریح صدمات ناشی از باکتری ها در بدن
- تشریح اصول عام و سطوح کنترل در زمینه کنترل امراض ساری
- شناخت روشهای ضد عفونی کردن (disinfection) و استریلیزه کردن (sterilization)
- بحث در مورد اصول ضد عفونی (asepsis)، ایزوله معکوس (reverse isolation) و کاربرد آن در طرز العمل های استریل
- بحث و یادگیری درباره دور اندازی و دفع مواد ملوث شده و نمونه ها (specimens)
- تعریف اصطلاحات: قرنطینه، ردیابی تماس (contact tracing)، کنترل مرض (case control)، ایزوله کردن و ابلاغ
- بحث در مورد اقدامات احتیاطی جهانی برای وقایه و پیشگیری

درس پنجم: مکانیزم های دفاعی بدن و ابعاد اساسی مصنوعیت (معافیت)

در این درس به بررسی مقاومت بدن در برابر میکروارگانیسم ها پرداخته می شود. این درس اهمیت مقاومت یا دفاع بدن را برجسته ساخته و محصلان را در فهم اینکه چرا انتان ها گاهی اوقات و نه همیشه بوجود می آید، یاری می رساند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشریح نقش صحت مندی در حفاظت در برابر انتان های میکروبی
- تعریف مقاومت و آسیب پذیری
- تعریف مقاومت غیر اختصاصی (non-specific resistance)
- تشریح نقش جلد و غشاء مخاطی (mucous membrane) در مقاومت نامشخص
- تشریح پروسه فاگوسیتوزیس (phagocytosis)
- تعریف مقاومت اختصاصی (specific resistance)، معافیت طبیعی و اکتسابی
- تشریح انواع چهارگانه معافیت اکتسابی (acquired immunity)
- تفکیک بین معافیت هارمونی و حجره ای
- تعریف آنتی ژن و آنتی بادی
- نام بردن کتگوری های پنج گانه آنتی بادی و کارکردهای آنها
- تشریح نقش حافظه ایمنولوژیک (memory)، تحمل ایمنولوژیک (tolerance) و مقاومت اختصاصی (specify) در معافیت بدن
- تفکیک میان واکنش ایمنولوژیک اولیه و ثانوی
- تعریف حساسیت شدید (hypersensitivity)
- تفکیک میان حساسیت شدید همراه با تأخیر و فوری

درس ششم: امراض میکروبی

در این درس محصلان در مورد انواع عام امراض ناشی از میکروارگانیسم ها می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- شناخت مورفولوژی، طریقه انتقال و سرایت، تشخیص و تداوی امراض باکتریایی ذیل (تتانوس، تایفونید (typhoid)، کلرا (Cholera)، دیفتریا (diphtheria)، توبرکلوز، سیاه سرفه (pertussis) و تب مالت بروسیلوزیس (brucellosis) و انتان های استافیلوکوک (staphylococcus) و استرپتوکوک (streptococcus)، انتان های نایسریا (Neisseria))
- شناخت مورفولوژی، طریقه انتقال تشخیص و تداوی امراض ویروسی ذیل (مامپز یا اوریون (mumps) و سرخکان، پولیو و انفوانزا، آبله مرغان (chicken pox) و آبله کوچک (small pox)، هپاتیت و سندروم نقص ایمنی اکتسابی (AIDS)، ویروس کرونا.
- شناخت مورفولوژی، طریقه انتقال، تشخیص و تداوی امراض پرازیتی ذیل (توکسوپلاسموز گوندی (toxoplasmosis gondii)، کرم روده یا آسکاریس (ascariasis)، تورم پستان یا تینیاسیز (teaniasis)، اُکسیورازیس (oxyuriasis) و آمیب (ameobiasis)، ملاریا، لشمانیا و ژiardیا لامبیلیا (giardia lamblia)، تریکوموناس (trichomonas).
- تشخیص مورفولوژی، طریقه انتقال، تشخیص و تداوی امراض قارچی ذیل (درماتوماکوزیس (dermatomycosis)، درماتوفیتز (dermatophytes) و کاندیدا آلبیکونز (candida albiconse).

درس هفتم: تعامل انسان و میکروب

در این درس محصلان درباره فواید و اضرار میکروارگانیسم ها می آموزند. آنها همچنین در مورد برخی از امراض ناشی از این میکروارگانیسم ها خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

1. تعریف فلورای نارمل بدن (normal flora)
2. تفکیک میان فلورای نارمل ساکن و سیار
3. نام گرفتن حداقل سه نقش مفید فلورای نارمل
4. تعریف انتان های نازوکومینال یا شفاخانه ای (nosocomial)

درس هشتم: میکروبیولوژی در زندگی روزانه

در این درس محصلان به بررسی این موضوع می پردازند که میکروارگانیسم ها چگونه بر محیط زندگی ما (آب، هوا، غذا) تأثیر می گذارند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشریح اینکه میکروارگانیسم ها چگونه بر محیط زندگی ما تأثیر می گذارند (آب، هوا، غذا)
- نام گرفتن چند اقدام ایمنی جهت کنترل امراض ناشی از آب و غذا
- تفکیک میان انتان غذایی و مسمومیت غذایی

درس نهم: طرز العمل های تشخیص

در این درس محصلان طرز العمل های تشخیص و کاربرد آن را در کار قابلیت می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- جدا کردن میکروارگانیسم ها از محیط های مختلف

- تشخیص انواع مختلف ارگانیسم ها
- تفاوت های خاص میان ارگانیسم ها
- اکسپوزر (exposure)، انکوباسیون (incubation) و بررسی نمونه تحت شرایط مختلف تست گیری
- بررسی فلورای نارمل

ارزیابی صحتی در مودل قابلیت

عنوان :	ارزیابی صحتی
کود مضمون :	DM 1 02 4
کریدت :	3 کریدت (2 کریدت تیوری و 1 کریدت لابراتوار)
ساعات :	66 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان (2 ساعت در هفته تیوری و 2 ساعت در هفته لابراتوار)
جایگزینی :	سال اول، سمستر دوم
پیش شرط :	آناتومی و فزیولوژی، اساسات قابلیت

تشریح مضمون

در این مضمون به بررسی سیستم های بدن پرداخته می شود و مهارت های لازم برای ارزیابی وضعیت صحتی زنان سن باروری و اطفال زیر 5 سالگی نشان داده می شود. این مضمون بالای پرورش مهارت های ثبت سابقه و معاینه فیزیکی جهت ارزیابی و گزارش دهی یافته ها به تیم بین رشته ای تمرکز دارد. محصلان با ادغام و یکپارچه سازی مفاهیمی که در مضامین مرتبط به قابلیت آموخته اند، به مدیریت پروسه مراقبت از زنان و اطفال در زمینه های کلینیکی مختلف خواهند پرداخت.

اهداف مضمون

با تکمیل این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تهیه سابقه صحتی جامع مریض با استفاده از تکنیک های مصاحبه درمانی بادر نظر داشت ابعاد روانی-اجتماعی، فرهنگی و روحی
- کاربرد اقدامات ایمنی مناسب در طول ارزیابی فیزیکی مریض برای به حداقل رساندن خطرات
- تجزیه، تحلیل و تفسیر معلومات درج شده در سابقه مریض برای اتخاذ تصمیمات کلینیکی
- ارائه یافته های ارزیابی به شکل شفاهی و تهیه اسناد دقیق

استراتژی های تدریس و یادگیری

- لکچرهای تعاملی و دوطرفه
- مهارت نمایش
- بحث های دوفره، گروهی و صنفی
- یادگیری مبتنی بر مسئله و یادگیری کلینیکی
- وسایل کمکی سمعی و بصری
- تمثیل
- مطالعه شخصی
- کارهای صنفی و خانگی

توقعات مضمون

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون درسی از محصلان توقع می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

- حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
- تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
- اشتراک فعال در مباحث صنفی.
- تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
- تکمیل تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه
- با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

10 %	فعالیت های صنفی نمایش مهارت ها گروهی
20%	امتحان میان سمستر
10%	مهارت (نمایش مهارت و کسب شایستگی مطابق چک لست)
60 %	امتحان نهایی
%100	جمع

منابع

- Jarvis C. 2018. *Physical Examination & Health Assessment*. 8th ed. Saunders.
- Jarvis C. 2018. *Pocket Companion for Physical Examination & Health Assessment*. 8th ed. Saunders.
- King T. L., CNM, MPH; Brucker M. C., CNM, PhD; (2018). *Varney's Midwifery*. 6th ed. ISBN: 9781284160215
- Marshall. J. E., & Raynor. M.D. (2020). *Myles' Textbook for Midwives*, 17th ed. Churchill Livingstone. Elsevier Health Sciences. ISBN: 9780702076428
- Hesperian Guides, *A book for midwives and Where women have no doctor*: <https://hesperian.org/books-and-resources/>

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	درس اول: مقدمه ارزیابی صحت	5		
2	درس دوم: ثبت سابقه جامع و معاینه فیزیکی	7		
3	درس سوم: ارزیابی فیزیکی سیستماتیک	7		
4	امتحان میان سمستر	2		
5	درس چهارم: تفسیر تحقیقات	6		
6	درس پنجم: تهیه اسناد و یافته ها	5		

7	جلسات آموزشی و شبیه سازی	32	
*	امتحان نهایی	2	
*	مجموع ساعات درسی	<u>66</u>	

اهداف درسی

درس اول: مقدمه ارزیابی صحنی

در این درس محصلان هدف ارزیابی های صحنی را بررسی نموده مودل ها و تکنیک های مختلف ارزیابی را فرا خواهند گرفت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف ارزیابی صحنی و نام بردن اجزاء آن
- بحث در مورد مودل های ارزیابی:
- تکنیک های مؤثر مصاحبه
- تکنیک های ارزیابی فیزیکی
- استفاده از تکنالوژی هایی که در ارزیابی استفاده می گردد

درس دوم: تهیه سابقه جامع و معاینه فیزیکی

در این درس محصلان به فراگیری و نمایش پروسه تهیه سابقه صحنی و اجرای معاینات فیزیکی بالای زنان و اطفال خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- شناخت اجزاء و بخش های مختلف سابقه صحنی جامع
- نشان دادن پروسه تهیه سابقه صحنی و اسناد مربوطه
- استفاده از تکنیک های معاینه فیزیکی
- تفتیش (inspection)
- اصغا (auscultation)
- قرع (percussion)
- جس (palpation)
- اندازه گیری قد و وزن

درس سوم: ارزیابی فیزیکی سیستماتیک

در این درس محصلان هدف ارزیابی فیزیکی سیستماتیک را مورد بررسی قرار داده و پروسه اجرای آن را نمایش خواهند داد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد اجزاء ذیل، ترتیب و هدف هر یک از آنها:

- تدابیر ایمنی در اجرای ارزیابی صحی
- معاینه جلدی (integumentary assessment)
- جلد، موی، ناخن
- معاینه HEENT (سر، چشم ها، گوش ها، بینی و گلو) / گردن
- معاینه قلبی-عروقی
- معاینه عروق محیطی (peripheral vascular assessment)
- معاینه قفسه سینه و شش ها (chest pulmonary assessment)
- معاینه بطنی
- ارزیابی سینه ها و غده ها
- معاینه اندام تناسلی/مقعد/رکتوم- مردانه/زنانه
- معاینه عضلانی-اسکلتی
- معاینه نیورولوژیکی
- ارزیابی صحت روانی و عاطفی

درس چهارم: ارزیابی صدر و غدوات زیر بغل

در این درس محصلان شیوه های مختلف ارزیابی صحت زنان و ، تفسیر و گزارش دهی نتایج را فرا می گیرند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

دریافت درد یا ناراحتی برثدیه ها

خارج شدن افرازات از نوک ثدیه

- بحث در مورد یافته های ارزیابی ثدیه و غدوات لمفاوی زیر بغل و تفسیر نتایج آن

درس پنجم: مستندسازی یافته ها

در این درس محصلان مهارت های تجزیه، تحلیل و تفسیر معلومات بدست آمده و ثبت دقیق جزئیات زنان و استفاده-کنندگان خدمات را تمرین خواهند کرد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- ثبت معلومات بیولوژیکی مریض، سابقه امراض فعلی، سابقه طبی گذشته، سابقه فامیلی و سابقه ولادی
- ثبت کامل نتایج ارزیابی فیزیکی به شمول علانم حیاتی، نتایج تست لابراتوار، شرایط عمومی و بررسی سیستم
- تحلیل و تفسیر سابقه صحی برای اتخاذ تصمیمات کلینیکی
- بحث در مورد پلان مراقبتی جمع
- بیان نمودن یافته ها به شکل شفاهی و مستندسازی دقیق

جوانب های اخلاقی و قانونی مراقبت قابلگی

عنوان	:	جوانب اخلاقی و قانونی مراقبت قابلگی
کود مضمون	:	DM 1 02 5
کریدت	:	2 کریدت (2 کریدت تیوری)
ساعات	:	34 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان (2 ساعت در هفته تیوری)
جایگزینی	:	سال اول، سمستر دوم
پیش شرط	:	اساسات قابلگی و مودل مراقبت قابلگی

تشریف مضمون

این مضمون مقدمه ای در مورد رویکردها و ابعاد اخلاقی مربوط به قابلگی و مراقبت قابلگی ارائه می کند. تمرکز این مضمون بر روی قوانین مرتبط به قابلگی در افغانستان می باشد. این مضمون محصلان را در فراگیری قواعد اخلاقی برای قابله ها، معیارهای مسلکی و مقررات مرتبط به قابله ها یاری می رساند. این مضمون محصلان را قادر می سازد تا دوراهی های اخلاقی در فراهم آوری مراقبت مصنون قابلگی را به اساس دامنه عملکرد قابلگی و از طریق احترام به حقوق زنان در طول دوره قبل از ولادت، درک نمایند.

اهداف مضمون

- با تکمیل این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:
- تطبیق اصول اخلاقی در انجام قضاوت های مسلکی به عنوان قابله
 - تطبیق تیوری ها و اصول اخلاقی هنگام پرداختن به موضوعات اخلاقی در اجرای کار قابلگی
 - تشریح اهمیت دامنه عملکرد قابله بنا به مندرجات قوانین افغانستان
 - نمایش آگاهی از حقوق و مکلفیت ها در فراهم آوری مراقبت قابلگی
 - تحلیل عوامل اثرگذار بر عملکرد مسلکی و خود تنظیمی self-regulation

استراتژی های تدریس و یادگیری

- ارایه های تعاملی
- بحث های دوفره، گروهی و صنفی
- وسایل کمکی سمعی-بصری
- تمثیل
- مطالعات شخصی

توقعات مضمون

از محصلان انتظار می رود تا موارد ذیل را برای برآورده سازی اهداف مضمون انجام دهند:

- حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
- تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
- اشتراک فعال در مباحث صنفی.
- تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
- تکمیل تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.

- با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابل های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

فعالیت های صنفی و ارائه گروپی	20 %
امتحان میان سمستر	20 %
امتحان نهایی	60 %
مجموع	100 %

منابع

- International Confederation of Midwives, (2018), *International Code of Ethics for Midwives*
- Pozgar GD. 2015. *Legal and Ethical Issues for Health Care Professionals*. 4th ed. Jones and Bartlett. ISBN-10: 1284036790.
- Afghanistan Nurses and Midwives Council, (2021), *Afghanistan Nurses and Midwives Council Law*
- Afghanistan Nurses and Midwives, (2021), *Code of Ethics and Nursing-Midwifery Professional Conduct*
- Afghanistan Nurses and Midwives Council, (2021), *Core Competencies for ANMC Registered Nurse and Midwife*

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	<u>درس اول: معرفی اصول اخلاقی</u>	7		
2	<u>درس دوم: ملاحظات قانونی و اخلاقی</u>	8		
3	<u>امتحان میان سمستر</u>	1		
4	<u>درس سوم: حقوق و مراقبت قابلیت</u>	8		
5	<u>درس چهارم: اصول اخلاقی</u>	8		
*	<u>امتحان نهایی</u>	2		
*	<u>مجموع ساعات درسی</u>	34		

اهداف درسی

درس اول: معرفی اصول اخلاقی

در این درس محصلان با اصول و تیوری های اخلاقی مرتبط به قابله ها و مراقبت قابلیت آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

1. تعریف اخلاق
2. بحث در مورد اصول و وظایف اخلاقی
3. تعریف تیوری های اخلاقی
 - اصالت فایده (utilitarianism)
 - وظایف اخلاقی (deontology)

درس دوم: ملاحظات قانونی و اخلاقی

در این درس محصلان ابعاد قانونی و کاربردها را در کار قابلیت فرا می گیرند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشریح نقش مراقبت محترمانه در مراقبت قابلیت
 - رضایت آگاهانه
 - تصمیم گیری مشترک
- تشریح انواع قوانین مرتبط به اخلاقیات:
 - اخلاقیات و رویکردهای کلینیکی
 - بی توجهی و تداوی اشتباه (malpractice)
 - سوء عملکرد (بدرفتاری) (misconduct)
 - بی احترامی و آزار
 - زورگویی و آزار کلامی
 - اجبار و زور در مراقبت کلینیکی
 - اعمال جنایی

درس سوم: حقوق و مراقبت صحی

در این درس محصلان به بررسی حقوق قابله ها و زنان در زمینه مراقبت صحی می پردازند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد مدل های تصمیم گیری اخلاقی و کاربرد آن در قابلیت
- بحث در مورد حقوق و مسئولیت های قابله
- بحث در مورد حقوق و مسئولیت های زنان و مریضان
- بحث در مورد حقوق جنسی و باروری
- تشریح قوانین صحت باروری و کاربرد آن در قابلیت
- تعلیق قضاوت شخصی
- تشریح نقش و مسوولیت قابله به عنوان مدافع مریض
- تشریح نقش زورگویی و آزار کلامی در نتایج مراقبت صحی

- تعریف بدنایی و تأثیر آن بر کیفیت خدمات
- تعریف معضلات اخلاقی (ethical dilemmas)
- تشریح انواع معضلات اخلاقی
- بحث در مورد مدل های تصمیم گیری اخلاقی و کاربرد آن در قابلیت

درس چهارم: اصول اخلاقی و قابلیت

در این درس محصلان درباره ابعاد اخلاقی کار قابلیت خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد موضوعات اخلاقی ذیل:
 - اصل اخلاقی رازداری
 - اخلاقیات اداری
 - اخلاقیات مسلکی
 - نزاکت های مسلکی
 - ارتباطات مصنون
 - محرمانه (confidentiality)
 - حریم خصوصی (privacy)
 - وظیفه شناسی
 - صداقت
 - حذف
 - انتخاب و امتناع آگاهانه
- بحث در مورد قواعد اخلاقی کنفراسیون بین المللی قابله ها
- تعریف تعهد نایتینگل (nightingale pledge)

ثقافت اسلامی 2

عنوان :	ثقافت اسلامی 2
کود مضمون :	DM 1 03 1
کریڈیت :	2 کریڈیت (2 کریڈیت تئوری)
ساعات :	34 ساعت در سمستر (2 ساعت در هفته تئوری) 2 ساعت امتحان فاینل
جایگزینی :	سال اول/ سمستر دوم
پیش شرط :	ندارد

تشریح مضمون

این مضمون به محصلان نظام اجتماعی و اخلاق اسلامی را معرفی می‌کند. محصلان در این مضمون به دانشی در مورد اخلاق اسلامی و نظام اجتماعی اسلامی معلومات بدست خواهند آوردند.

اهداف مضمون

با تکمیل این مضمون محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- ✓ شناخت از دین مبین اسلام
- ✓ شناخت محصل از اخلاق اسلامی
- ✓ نظام اجتماعی، اصول و ارزش ها و روابط اجتماعی

استراتژی های تدریس و یادگیری

- لکچرهای تعاملی و دوطرفه
- بحث های دوفره، گروهی و صنفی
- وسایل کمکی سمعی و بصری
- مطالعه شخصی

انتظارات صنفی

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون درسی از محصلان توقع می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

6. حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
7. تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
8. اشتراک فعال در مباحث صنفی.
9. تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
10. با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیار ارزیابی:

20% امتحان میان‌سمستر یا بیست فیصد

80% امتحان نهایی

100% جمع

شماره	موضوعات درسی	اوقات	تاریخ	استاد
1	<u>درس اول:</u> تعریف اخلاق و ویژه گی نظام اخلاقی اسلام	3		
2	<u>درس دوم:</u> منابع و ریشه های اخلاقی اسلام	3		
3	<u>درس سوم:</u> ارتباط اخلاق با ایمان، عبادت و معاملات	3		
4	<u>درس چهارم:</u> نکات مهم پیرامون پرورش اخلاق	2		
5	<u>درس پنجم:</u> مکارم اخلاقی و رزایل اخلاقی	3		
6	<u>درس ششم:</u> علل آغوشته شدن به رذایل اخلاقی	2		
*	<u>درس :</u> امتحان بیست فیصد	2		
7	<u>درس هفتم:</u> نظام اجتماعی اسلام ، ویژه گی و هدف نظام اجتماعی اسلام	3		
8	<u>درس هشتم :</u> مقدمات ازدواج، نکاح و احکام آن	3		
9	<u>درس نهم :</u> محرمات نکاح، تعداد زوجات و حقوق افراد خانواده	3		
10	<u>درس دهم :</u> حقوق فرزندان، انحلال خانواده	3		
11	<u>درس یازدهم :</u> روابط اجتماعی و مبارزه با انحرافات در اجتماع	2		
*	<u>امتحان نهایی</u>	2		
*	<u>مجموعه</u>	34		

اهداف درسی

درس اول: تعریف اخلاق و ویژه گی نظام اخلاقی اسلام

این درس، ویژه گی های اخلاقی و نظام اخلاق اسلامی را به محصلان معرفی خواهد کرد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- ✓ تعریف اخلاق
- ✓ ویژه گی های نظام اخلاقی اسلام و انواع آن
- ✓ نیک و بد فطری و کسب عام انسانی و خاص اسلامی

درس دوم: منابع و ریشه های اخلاقی اسلام

این درس، منابع و ریشه های اخلاق اسلامی را به محصلان معرفی خواهد کرد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- اخلاق اسلامی و جایگا و فضیلت آن در اسلام
- ارزش های اخلاقی در پرتو سنت و سلف

درس سوم: ارتباط اخلاق با ایمان، عبادت و معاملات

محصلان در این درس ارتباط اخلاق با ایمان، عبادت و معاملات را خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

1. نشان های اخلاق نیکو، اسباب و عواقب اخلاق زشت
2. اسباب دگرگونی اخلاق نیک به زشت

درس چهارم: نکات مهم پیرامون پرورش اخلاق

محصلان در این درس نکات مهم پیرامون پرورش اخلاق اسلامی را خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

1. اصول و فضایل اخلاق، روش ها، پرورش، ابزار بدست آوردن ارزش های اخلاقی

درس پنجم: مکارم اخلاقی و رزایل اخلاقی

محصلان در این درس مکارم اخلاقی و رزایل اخلاقی را از نگاه اسلام خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

1. مکارم اخلاقی (فردی)، اخلاص، صدق امانت، صبر، حیا و وفا به عهد (متبای عنوان این مکارم اخلاقی فردی و اجتماعی به محصلین سمینار داده میشود)
2. تعاون، اصلاح طلبی و عفو

3. رذایل اخلاقی فردی (تکبر، دروغ، خیانت، بخل، حسد، سوظن و رذایل)

درس ششم: علل آغوشته شدن به رذایل اخلاقی

محصلان در این درس علل آغوشته شدن به رذایل اخلاقی آشنا خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

1. پیامد های زشت رذایل اخلاقی در انحراف فرد و جامعه و علاج آن در اسلام
2. رذایل اخلاقی اجتماعی (استهزا، غیبت، تجسس، دشنام) و متبای

درس هفتم: امتحان 20 فیصد

درس هشتم: نظام اجتماعی اسلامی، ویژه گی ها و هدف نظام اجتماعی اسلامی

محصلان در این درس با نظام اجتماعی از دیدگاه اسلامی معرفی خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

1. مفهوم شناسایی اصول و مبنای نظام اجتماعی اسلام
2. ویژه گی ها و اهداف نظام اجتماعی اسلام، ساختار فرد، ساختار خانواده و جامعه

درس نهم: مقدمات ازدواج، نکاح و احکام آن

محصلان در این درس با احکام ازدواج، نکاح معلومات حاصل خواهند کرد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

1. مقدمه ازدواج
2. نکاح و احکام آن و معیار های گزینش همسر
3. مهر و احکام آن، عرف و عنعنات

درس ده هم: محرمات نکاح

محصلان در این درس با محرمات نکاح آشنایی حاصل خواهند کرد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

1. محرمات نکاح، تعداد زوجات
2. حقوق افراد خانواده (والدین، خانم، شوهر)

درس یازده هم: حقوق فرزندان و انحلال خانواده

محصلان در این درس با حقوق فرزندان و انحلال خانواده آشنا خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

- طلاق و تقسیم طلاق به اساس امکان و عدم امکان
- رجوع طلاق، طلاق باین، لعان، ایلاء،ظهار، فسخ، خلع، تفریق

درس دوازده هم: روابط اجتماعی

محصلان در این درس با روابط اجتماعی و حقوق خویشاوندان آشنا خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب خواهند کرد:

1. حقوق خویشاوندان، همسایه، مسلمان و دوستان
 2. آداب اجتماعی، آداب راه، آداب خوردن و نوشیدن، آداب سفر، آداب لباس زن و مرد مسلمان و آداب مجلس
- انحراف فکری سایکولریسم، استشراف، تنصیر
- انحرافات اخلاقی: اختلات، مخدرات، قمار، رقص، موزیک، نژاد پرستی، تعصب، و فساد مالی و اداری

انگلیسی 2

عنوان	:	انگلیسی 2
کود مضمون	:	DM 1 03 7
کریدیت	:	2 کریدیت (2 کریدیت تیوری)
ساعات	:	34 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان (2 ساعت در هفته تیوری)
جایگزینی	:	سال اول، سمستر دوم (سمستر دوم)
پیش شرط	:	انگلیسی 1

تشریح مضمون

این مضمون به منظور پرورش و ارتقاء مهارت های خواندن و نوشتن طراحی شده و محصلان را در بهبود سرعت خواندن و همچنین درک مطلب در سطح قبل از متوسطه (pre-intermediate) یاری می رساند. این مضمون همچنان بر پرورش مهارت های نگارش در سطح پاراگراف تمرکز خواهد داشت.

اهداف مضمون

تا ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- مهارت تندخوانی
- بهبود مهارت های خواندن: مرور سریع (skimming) و خواندن با تمرکز بر جزئیات (scanning)
- خواندن و خلاصه کردن متن ها یا معلومات ساده مربوط به قابلیت
- یافتن و کاربرد لغات جدید
- کسب دانش عمومی درباره کارمندان و بخش های مختلف شفاخانه
- نوشتن یک پاراگراف منسجم درباره تجربه های قبلی و سابقه یک مریض
- استفاده درست از قواعد دستوری و گرامری مشخص شده

استراتژی های تدریس و یادگیری

- لکچر های تعاملی و دوطرفه
- بحث های دوفره، گروهی و صنفی
- وسایل کمکی سمعی و بصری
- تمثیل
- مطالعه شخصی
- کارهای صنفی و خانگی

توقعات مضمون

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون درسی از محصلان توقع می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

- حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده: دوران
- تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
- اشتراک فعال در مباحث صنفی.
- تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
- تکمیل موفقانه تمام جداول کاری و کارهای خانگی.

- ### معیارهای ارزیابی

%20

%80

%100

- Murphy, R. (2018). *English grammar in use: A self-study reference and practice book for Pre-intermediate students*. Cambridge: 4th ed. Cambridge University Press.
- Bailey, S., (2017). *Academic writing: A handbook for international students*. 5th ed. New York: Routledge.
- Lee, L. (2011). *Select readings: Teacher approved readings for today's students, Elementary* (2nd Edition). Oxford: Oxford University Press.

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	<u>درس اول: سرعت خواندن</u>	8		
2	<u>درس دوم: خواندن و خلاصه کردن</u>	8		
	<u>امتحان میان سمستر یا 20 فیصد</u>	1		
3	<u>درس سوم: دستور زبان (گرامر)</u>	7		
4	<u>درس چهارم: لغات و نوشتن</u>	8		
*	<u>امتحان نهایی</u>	2		
*	<u>مجموع ساعات درسی</u>	<u>34</u>		

اهداف درسی

درس اول: سرعت خواندن

این درس محصلان را در بالا بردن سرعت خواندن یاری می‌رساند. دستیابی به سرعت بالا در خواندن آنها را علاوه بر انگلیسی در مضامین دیگر نیز کمک خواهد کرد.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می‌آورند:

- خواندن سریع مقالات عمومی و تخصصی
- تمرین خواندن سریع با حداقل اشتباه در درک مطلب
- مرور کردن برای فهم ایده اصلی متن
- خواندن با تمرکز بر جزئیات برای درک معلومات اختصاصی متن

درس دوم: خواندن و خلاصه کردن

در این درس محصلان با انتخاب بخش های مهم متن و حذف مطالب بی ربط، توانایی خلاصه کردن را در خود پرورش می‌دهند.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می‌آورند:

- مرور کردن متن برای دستیابی به فهم کلی
- بازخوانی متن برای فهم عمیق تر و تفصیلی تر
- انتخاب نکات اصلی و یادداشت آن در ساختار فهرستی
- تبدیل نکات اصلی به جملات کامل
- منظم کردن جملات با رعایت ترتیب منطقی
- بررسی و شناسایی اشتباهات
- نوشتن خلاصه ای از متن های ارائه شده

درس سوم: گرامر

این درس محصلان را قادر به کاربرد درست نکات دستوری مشخص شده می‌سازد.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می‌آورند:

- تکمیل جملات و پاراگراف ها با استفاده از شکل درست زمان های حال، گذشته و جاری (استمراری)
- رعایت تطابق فاعل با فعل در جملات
- جمله نویسی با رعایت ترتیب درست کلمات
- تبدیل کردن جملات معلوم (active) به مجهول (passive) برعکس
- تغییر نقل قول مستقیم (direct speech) به نقل قول غیرمستقیم (indirect speech) و برعکس
- تفکیک میان زمان ماضی نقلی یا حال کامل (present perfect) و زمان گذشته ساده (past simple)
- قرار دادن حروف اضافه زمان و مکان (prepositions of time and place) در جملات

درس چهارم: لغات و نگارش

این درس برای پرورش مهارت های نگارش محصلان از طریق آشنایی با لغات جدید طراحی شده است.

با تکمیل این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- استفاده آسان از دیکشنری یا فرهنگ لغات هم معنی (thesaurus)
- یادگیری پسوندها و پیشوندهای عام که در اصلاحات طبی استفاده می شود.
- استفاده از عبارات اصطلاحی (idiomatic phrases) که در توصیف امراض فیزیکی به کار می پروسه
- ارتقاء دانش اصطلاحات یا افعال عبارتی (phrasal verbs)
- نوشتن گزارش کوتاه از ویزیت ساحوی/شفاخانه ای با استفاده از لغات و نکات دستوری فراگرفته شده

سمستر سوم

وزارت صحت عامه
انستیتوت علوم صحتی غضنفر
برنامه تعلیمی دیپلومه قابلیت

لیبر نارمل و ولادت

عنوان	:	لیبر نارمل و ولادت
کود مضمون	:	DM 1 02 6
کریڈت	:	7 کریڈت (3 کریڈت تیوری، 1 کریڈت لابراتوار و 3 کریڈت کلینیکی)
ساعات	:	235 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان تیوری و 9 ساعت امتحان عملی (3 ساعت در هفته تیوری، 2 ساعت در هفته لابراتوار و 9 ساعت در هفته کلینیکی)
جایگزینی	:	سال دوم، سمستر اول (سمستر سوم)
پیش شرط	:	اساسات قابلیت، آناتومی و فزیولوژی 1 و 2، علوم حیاتی برای قابلہ ها، تغذیه دورہ حیات، ابعاد اخلاقی و قانونی کار قابلیت، ارزیابی صحتی

تشریح مضمون

این مضمون به محصلان کمک می کند تا شایستگی های شان را در زمینه ارزیابی و مدیریت زنانی که در طول ولادت در معرض خطر کمتری قرار دارند، (دوره حین ولادت) ارتقاء دهند. این مضمون محصلان را ملزم به پرورش مهارت ها در بخش های تهیه سابقه و ارزیابی عمیق مریض، پلان گذاری مراقبتی و نارمل نگاه کردن وضعیت زنان در تمام مراحل ولادت می سازد. در این مضمون محصلان همچنان به اهمیت همراهی زنان در طول ولادت پی خواهند برد. محصلان به بررسی نیازهای فیزیکی، روانی و عاطفی زنان و ارزش ها و باورهای اجتماعی-فرهنگی و دینی مرتبط به ولادت خواهند پرداخت. از محصلان انتظار می رود تا شایستگی های مرتبط با لیبر نارمل و ولادت را از طریق تمرین در زمینه های کلینیکی مختلف بدست آورند.

اهداف مضمون

با تکمیل این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشریح فزیولوژی، مکانیزم لیبر نارمل و ولادت و مراحل ولادت
- فراهم آوری مراقبت زن محور، حمایتی، محترمانه و سازگار با حساسیت های فرهنگی در طول ولادت
- حمایت از زن در زمینه انتخاب محل ولادت با پیروی از اصول و پوتوکل های ذیل.
- تهیه سابقه ولادی و طبی، تطبیق و تفسیر معاینات فیزیکی و تفسیر تست لابراتواری زن و جنین
- ارائه معلومات، حمایت و تشویق زنان و حمایت از شخص (همراه) در طول ولادت
- نظارت بر ولادت هایی که با استفاده از پارتوگراف (partograph) انجام می شود
- کمک به انجام ولادت نارمل از جمله مدیریت مرحله سوم و مراقبت فوری از نوزاد
- تشخیص مشکلات در طول ولادت
- فراهم آوری مراقبت فوری بعد از ولادت برای مادر و نوزاد
- تهیه اسناد ولادت و ثبت ولادت
- انجام اقدامات لازم برای مدیریت درد ولادت

استراتژی های تدریس و یادگیری

- ارایه های تعاملی و نمایش
- نمایش مهارت ها
- بحث های دوفره، گروهی و صنفی
- یادگیری کلینیکی
- وسایل کمکی سمعی-بصری
- تمثیل
- مطالعات شخصی (self-study)

توقعات مضمون

از محصلان انتظار می رود تا موارد ذیل را برای برآورده سازی اهداف مضمون انجام دهند:

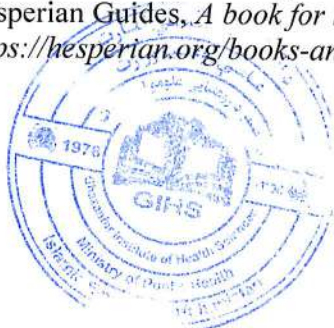
- حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
- تکمیل تمام مطالعات قبل و بعد از هر جلسه
- اشتراک فعال در بحث های صنفی
- تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
- تکمیل تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
- با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

10 %	فعالیت های صنفی نمایش مهارت ها گروهی
20%	امتحان میان سمستر یا 20 فیصد
10%	مهارت (نمایش مهارت و کسب شایستگی مطابق چک لست)
60%	امتحان نهایی
%100	مجموع
کامیاب/ناکام	امتحان نهایی کلینیکی/مهارت ها

منابع

- Cunningham F. G., Leveno K., Bloom S. (2018). Williams Obstetrics, 25th Edition. ISBN-13: 978-1259644320
- King T. L., CNM, MPH; Brucker M. C., CNM, PhD; (2018). *Varney's Midwifery*. 6th ed. ISBN: 9781284160215
- Marshall. J. E., & Raynor. M.D. (2019). *Myles' Textbook for Midwives*, 17th ed. Church hill Livingstone. Elsevier Health Sciences. ISBN: 9780702076428
- WHO. (2016). *WHO recommendations on antenatal care for a positive pregnancy experience*. (2016). Switzerland: WHO.
- WHO. (2018). *WHO recommendations: intrapartum care for a positive childbirth experience*. (2018). Switzerland: WHO.
- WHO (2020) *Labor care guide*. (2020). Switzerland: WHO.
- Hesperian Guides, *A book for midwives and Where women have no doctor*: <https://hesperian.org/books-and-resources/>

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	<u>درس اول:</u> آناتومی و فیزیولوژی سیستم تناسلی در ارتباط با ولادت	10		
2	<u>درس دوم:</u> مراقبت محترمانه مادری در طول ولادت	4		
3	<u>درس سوم:</u> لیبر نارمل و ولادت	8		
4	<u>درس چهارم:</u> مراقبت قابلگی در طول مرحله اول ولادت با استفاده از پارتوگراف	8		
5	<u>درس پنجم:</u> مراقبت قابلگی در طول مرحله دوم ولادت	6		
*	<u>امتحان میان سمستر یا 20 فیصد</u>	4		
6	<u>درس ششم:</u> مدیریت مراحل سوم و چهارم ولادت	4		
7	<u>درس هفتم:</u> اپیزیوتومی (episiotomy) و ترمیم پاره گی ها	4		
8	مهارت / تطبیقات	32		
9	ساعات کلینیکی	144		
*	امتحان نهایی	2		
	امتحان عملی نهایی	9		
*	<u>مجموع ساعات درسی</u>	<u>235</u>		

فعالیت های تطبیقات

رهنمودها

- مهارت ها بر اساس رهنمودهای عملکرد محصل نشان داده خواهد شد.
- بعد از نشان دادن مهارت توسط هیئت علمی، محصلان آن را در گروپ های کوچک تمرین خواهند کرد.
- هر گروپ یک هدایت مشخص را از هیئت علمی دریافت خواهد کرد.
- ورود و خروج محصلان مطابق به رهنمودهای چک لیست عملکرد محصل ثبت خواهد شد.
- محصلان اجرای مهارت ها در مسلک قابلگی و همچنین در شفاخانه و اجتماع را تمرین خواهند کرد.

تقسیم اوقات تطبیقات

شماره	مهارت ها برای نمایش و تمرین	ساعات	تاریخ	استاد
1	مراقبت محترمانه مادری در طول ولادت	2		
2	مراقبت در مرحله اول ولادت با استفاده از رهنمود ولادی نهاد صحتی جهان	10		
3	مراقبت در طول مرحله دوم ولادت	10		
4	مدیریت فعال مرحله سوم ولادت (AMTSL)	5		
5	مراقبت پرینیوم، کوک زدن پارگی ها و اپیزیوتومی	5		
	مجموع	32		

اهداف درسی

درس اول: آناتومی و فزیولوژی سیستم تناسلی در ارتباط با ولادت

در این درس محصلان فهم خویش از آناتومی کاربردی و فزیولوژی و ارتباط آن را با ولادت نمایش خواهند داد.

تا ختم این جلسه محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

بحث در مورد اصطلاحات مربوطه

- مرور آناتومی و فزیولوژی عضلات زمین حوصله (pelvic floor) و پرینیوم (perineum)
- بحث در مورد ساختار و کارکرد سیستم ادرار در ارتباط با ولادت
- بحث در مورد فزیولوژی و مکانیزم انقباض رحم در طول ولادت
- بحث در مورد آناتومی و فزیولوژی مهبل و اندام تناسلی خارجی در ارتباط با ولادت
- مرور آناتومی جمجمه جنین و لگن خاصره (pelvis) به شمول قطرهای آن

درس دوم: مراقبت محترمانه مادری در طول ولادت

در این درس محصلان قادر به اجرا و فراهم آوری مراقبت زن محور محترمانه، حمایتی و متناسب با حساسیت های فرهنگی در طول ولادت خواهند بود.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد مسئله بدرفتاری در پروسه ولادت.
- بحث در مورد اهمیت مراقبت محترمانه مادری در پروسه ولادت
- تشریح استراتژی های لازم برای تأمین مراقبت محترمانه مادری_ انتخاب، توانمندسازی و معلومات رسانی در پروسه ولادت
- بحث در مورد مزایای مراقبت حمایتی و سهم گیری همراه در در پروسه ولادت.
- بحث در مورد نقش مودل قابلیت در پشتیبانی از مراقبت محترمانه در پروسه ولادت.

درس سوم: لیبر نارمل و ولادت

در این درس محصلان می آموزند که چطور می توانند، مراقبت مناسب و متناسب با حساسیت های فرهنگی را برای زنان، نوزادان و خانواده هایش در تمام مراحل ولادت فراهم نمود.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشریح ولادت فزیولوژیکی نارمل، همراهی در خلال ولادت و تأمین حمایت در مراحل فزیولوژیکی از طریق مدل قابلیت.
- تشریح دلایل اصلی مرگ و میر مادران
- تشریح خطرات و مزایای مداخلات ولادی
- بحث در مورد پروسه پروسه فزیولوژیکی ولادت
- اصطلاحات عام
- عوامل چهارگانه (4 Ps): قدرت فشار (power)، گذرگاه عبور (passage)، مسافر (passenger) و وضعیت روانی (psychology)
- علائم ولادت/تشخیص ولادت
- آغاز ولادت
- مراحل ولادت
- حمایت از ولادت فزیولوژیکی
- رفع انحرافات از حالت طبیعی و تشخیص حالات پاتولوژی در جریان لیبر و ولادت (pathology)
- به یادداشتن مراحل پروسه ولادت نارمل به شمول پاک کاری موارد هفت گانه (7 cleans) برای ولادت مصنون
- تهیه و نگهداری اسناد مراقبتی (دوسیه)

درس چهارم: مراقبت قابلیت در طول مرحله اول ولادت

در این درس محصلان مراقبت قابلیت در طول مرحله اول ولادت را فرا می گیرند.

تا ختم این جلسه محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

1. بحث در مورد فزیولوژی و مدیریت مرحله اول ولادت:

- تشخیص ولادت
 - ارزیابی فیزیکی در طول ولادت
 - تأمین حمایت عاطفی و فیزیکی در طول مرحله اول ولادت
 - سابقه طبی و معاینه
 - سابقه ولادت و معاینه
 - تهیه اسناد در طول ولادت
 - ارزیابی کردن برای تشخیص عوامل خطر در مادر و نوزاد
 - اچ آی وی، توپرکلوز ملاریا، سیفلیس، هپاتیت B
 - کوچک بودن جنین نسبت به سن حاملگی
 - بزرگ بودن جنین نسبت به سن حاملگی (macrosomia)
 - ولادت پیش از وقت/ولادت پس از وقت
2. نشان دادن مراقبت و نظارت ولادی:

- مدیریت مرحله مخفی (laten phase)
- تشخیص و مدیریت مرحله فعال لیبر (active labor)
- تأمین حمایت عاطفی و فیزیکی در طول لیبر و ولادت
- اهمیت همراهی در طول ولادت
- مزایای ولادت فزیولوژیکی در مدل قابلیت

- نظارت بر وضعیت مادر و جنین با استفاده از رهنمود ولادی نهاد صحتی جهان
 - فزیولوژی انقباضات رحم
 - فزیولوژی اتساع عنق رحم (dilation)، افاسمان (effacement) و نزول (descent)
 - تعیین موقعیت (position) و پرزنتیشن جنین (presentation)
 - اصلاح موقعیت و تسهیل موقعیت مطلوب جنین
 - نظارت بر نزول و افاسمان جنین
3. نشان دادن چگونگی کمک به رفع نیازهای فزیولوژیکی و روانی-اجتماعی در طول ولادت:

- نیازهای تغذیوی
- کمبود مایعات (hydration)
- مدیریت درد و کارهایی که باید برای تأمین راحتی مادر انجام شود
- خواب و استراحت
- تشویق، آموزش مداوم و تصمیم گیری مشترک
- همراهی
- کاهش تشویش از طریق آموزش
- مدیریت درد در طول لیبر و ولادت (روش های دوائی و غیردوائی)
- جنین با وضعیت (occipito posterior)، آ (asynclitism)، (defluxion) و مشکلات دیگر

4. مداخله در لیبر فعال

- اعلام آغاز ولادت و تشدید انقباض رحم
- پارگی مصنوعی غشاء
- صدای قلب جنین و نظارت بر جنین
- مایعات و دواهای داخل وریدی (IV fluids and medication)

درس پنجم: مراقبت قابلگی در طول مرحله دوم ولادت و فشار (pushing)

در این درس محصلان مراقبت قابلگی در طول مرحله دوم ولادت را فرا می گیرند.

تا ختم این جلسه محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

1. بحث در مورد فزیولوژی و مدیریت مرحله دوم ولادت
 - پیشرفت نارمل و فزیولوژی مرحله دوم ولادت
 - اجرای ولادت پاک و مصنوعی (اقدامات احتیاطی معیاری برای پیشگیری از انتان در طول ولادت)
 - پوزیشن (حالت) مورد ترجیح مادر در طول ولادت و تعیین پوزیشن برای تسهیل نزول
 - تجهیزات و نیازمندی های ولادت: آمادگی برای ولادت
 - مانور دستی (hand maneuvers) در پوزیشن های مختلف ولادت
 - حفاظت از پرینیوم
 - پیشگیری از پارگی پرینیوم
 - اعلام اپیزیوتومی و پیشگیری از آن
 - مکانیزم های ولادت
 - ولادت نوزاد
2. تشریح شاخص های نیاز به مدیریت، رجعت دهی یا انتقال اضطراری برای ولادت انسدادی و وضعیت های ولادی اضطراری (برای مثال، افتادگی بند ناف (cord prolapse)، دیستوشی شانه (shoulder dystocia)، خونریزی رحمی، احتباس یا ابقاء پلاسنتا (retained placenta)، پارگی های درجه سه و چهار)
3. تشریح شاخص های نیاز به عملیات، بیرون کشیدن نوزاد با استفاده از واکيوم، استفاده از فورسپس (forceps) یا سیمفیزیوتومی (symphysiotomy) (برای مثال ناکامی در پیشرفت، دیسترس جنینی (fetal distress)، عدم تناسب سر جنین با لگن مادر (cephalo-pelvic disproportion) - با پرزنتیشن و پوزیشن

غیرطبیعی (mal-presentations and mal-positions) - ولادت بریچ (breech birth) - ولادت دوگانگی (twin birth)

4. مراقبت محترمانه و مودل قابلیت در مرحله دوم:
- تشویق به تحرک و تغییر حالت (پوزیشن)
 - مراقبت بدون کاربرد دست (hands-off care)، به شمول پیشگیری از اپیزیوتومی
 - تماس جلد به جلد مادر و نوزاد برای تسهیل دلبستگی مادران
 - تأخیر در بستن بند ناف (delayed cord clamping)

درس ششم: مدیریت صفحات سوم و چهارم ولادت :

در این درس محصلان مراقبت قابلیت در طول صفحات سوم و چهارم ولادت را فرا می گیرند.

در ختم این جلسه محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشریح فیزیولوژی و مدیریت مرحله سوم ولادت
 - مدیریت فعال مرحله سوم ولادت (AMTSL)
 - مدیریت تونیک های رحمی یا اوتروتونیک ها (uterotonics): اکسیتوسیک یا میزوپرستول
 - کشش کنترل شده بند ناف (controlled cord traction)
 - مدیریت فیزیولوژیکی پلاستنا
 - ارزیابی متقلص بودن رحم، ماساژ رحمی
 - معاینه پلاستنا و غشاء ها
- بحث در مورد مدیریت مرحله چهارم ولادت
 - تسهیل دلبستگی مادر و تغذیه پستانی در مرحله اول
 - پیشگیری از خونریزی بعد از ولادت
- تهیه اسناد / درج معلومات در دوسیه

درس هفتم: پارگی های ناحیه عجان و اپیزیوتومی

در این درس محصلان طریقه تشخیص پارگی های پرینیوم، علائم و طرز العمل اجرای اپیزیوتومی را فرا می گیرند.

تا ختم این جلسه محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تمرین جلوگیری از اپیزیوتومی غیرضروری
- تشخیص و ترمیم پارگی های درجه یک و دو
- تشخیص و رجعت دهی پارگی های درجه سه و چهار
- بحث در مورد علائم و طرز العمل مربوط به اپیزیوتومی به شمول رضایت آگاهانه
- نشان دادن طرز العمل اپیزیوتومی و کوک زدن ناحیه عجان
- آموزش زنان در مورد ترمیم عجان در دوره بعد از ولادت

مراقبت از نوزاد در مودل قابلیت

عنوان :	مراقبت از نوزاد
کود مضمون :	DM 1 02 7
کریدت :	2 کریدت (1 کریدت تیوری و 1 کریدت لابراتوار)
ساعات :	50 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان (1 ساعت در هفته تیوری و 2 ساعت در هفته لابراتوار)
جایگزینی :	سال دوم، سمستر اول (سمستر سوم)
پیش شرط :	ارزیابی صحتی و ولادت

تشریح مضمون

در این مضمون شایستگی های مراقبت از نوزاد در ارتباط با نوزادانی که در معرض خطر پایین قرار دارند، فراگرفته می شود. هدف مضمون کمک به فراگیری مفاهیم اساسی و مهارت در زمینه ارزیابی و مراقبت فوری نوزاد در زمان های مختلف از جمله در طول یک دقیقه طلایی نخست می باشد. این مضمون محصلان را قادر به فهم دانش و مهارت های مرتبط به تماس جلدی مادر با نوزاد و مراقبت مادرانه کانگورویی برای نوزادان پیش از موعد می سازد. در این مضمون فزیولوژی انتقال نارمل نوزاد بررسی و مزایای تأخیر در بستن بند ناف تشریح می گردد. محصلان به اهمیت شروع زود هنگام تغذیه با شیر مادر (کلستروم که تا چند روز بعد از ولادت از پستان مادر می تراود) و ادامه شیردهی پستانی پی خواهند برد. این مضمون همچنان محصلان را در فراگیری ارزش ها و باورهای دینی، اجتماعی و فرهنگی مربوط به مراقبت از نوزاد یاری رسانده و بر تعلیمات صحتی و مهارت های مشوره دهی به والدین در ارتباط با مراقبت از نوزاد، تمرکز خواهد داشت. از محصلان انتظار می رود تا شایستگی های مراقبت از نوزاد را از طریق تمرین در زمینه های کلینیکی مختلف احراز نمایند.

اهداف مضمون

تا ختم این مضمون سطح فهم و دانش محصلان در زمینه های ذیل ارتقاء خواهد یافت:

- تأمین مراقبت برای نوزادان صحتمند پیش از موعد بلافاصله بعد از ولادت، در طول دوره انتقال تا زمان بستری شدن و رخصت نمودن.
- تشریح مزایای تأخیر در بستن بند ناف
- تشریح مزایای تماس جلدی مادر با نوزاد و ایجاد دلبستگی در مادر
- تشریح فزیولوژی و تغییرات فیزیکی نارمل که در بدن نوزاد رخ می دهند
- شناسایی علائم و نشانه های نوزاد صحتمند، در معرض خطر و مریض
- تعیین نمره آپگار نوزاد (APGAR)
- بیان اهمیت جدا نکردن مادر و نوزاد، محافظت حرارتی نوزاد (thermal protection) (از جمله در طول خشک سازی و تماس جلدی مادر و نوزاد) و شیردهی پستانی زود هنگام اختصاصی
- معاینه فیزیکی کامل نوزاد، ثبت نام یافته ها و گزارش دادن نارسایی ها
- تأمین مراقبت برای نوزادان صحتمند کم وزن
- آموزش و نمایش مراقبت اساسی از نوزاد نارمل برای مادر
- تأمین کمک تنفسی و احیاء قلبی ریوی برای نوزادان نیازمند

استراتژی های تدریس و یادگیری

- ارایه های تعاملی
- نمایش مهارت ها
- بحث های دوفره، گروهی و صنفی
- یادگیری کلینیکی
- وسایلی کمکی سمعی و بصری
- تمثیل
- مطالعات شخصی (self-study)

توقعات مضمون

به منظور برآورده سازی اهداف این مضمون از محصلان انتظار می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

- حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
- تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
- اشتراک فعال در مباحث صنفی.
- تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
- انجام تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
- با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابل های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

10%	ارایه کارگروهی و سمینار
20%	امتحان میان سمستر یا 20 فیصد
10%	مهارت (نمایش مهارت و کسب شایستگی مطابق چک لست)
60%	امتحان نهایی
100%	مجموع
کامیاب/ناکام	امتحان نهایی کلینیکی/مهارت ها

منابع

- Cunningham F. G., Leveno K., Bloom S. (2018). Williams Obstetrics, 25th Edition. ISBN-13: 978-1259644320
- King T. L., CNM, MPH; Brucker M. C., CNM, PhD; (2018). *Varney's Midwifery*. 6th ed. ISBN: 9781284160215
- Marshall. J. E., & Raynor. M.D. (2019). *Myles' Textbook for Midwives*, 17th ed. Church chill Livingstone. Elsevier Health Sciences. ISBN: 9780702076428
- Hesperian Guides, *A book for midwives and Where women have no doctor:*
<https://hesperian.org/books-and-resources/>

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	درس اول: مقدمه مراقبت از نوزاد صحتمند	2		
2	درس دوم: مراقبت عاجل و ضروری	2		
3	درس سوم: احیاء نوزاد	4		
4	درس چهارم: سازگاری نوزاد با زندگی خارج از رحم	1		
5	درس پنجم: تغذی نوزاد (تغذیه با شیر مادر)	2		
*	امتحان میان سمستر یا 20 فیصد	1		
6	درس ششم: مراقبت مداوم نوزاد	1		
7	درس هفتم: نوزاد صحتمند کم وزن	2		
8	درس هشتم: رخصت نمودن نوزاد	1		
*	جلسات آموزشی و شبیه سازی	32		
*	امتحان نهایی	2		
*	مجموع ساعات درسی	50		

فعالیت های تطبیقات

- مهارت ها بر اساس رهنمودهای عملکرد محصل نشان داده خواهد شد.
 - بعد از نشان دادن مهارت توسط هیئت علمی، محصلان آن را در گروپ های کوچک تطبیق خواهند کرد.
 - هر گروپ یک هدایت مشخص را از هیئت علمی دریافت خواهد کرد.
 - ورود و خروج محصلان مطابق به رهنمودهای چک لیست عملکرد محصل ثبت خواهد شد.
 - محصلان اجرای مهارت ها در مسلک قابلیت و همچنین در شفاخانه و اجتماع را تمرین خواهند کرد.
- تقسیم اوقات تطبیقات

شماره	مهارت ها برای نمایش و تمرین	ساعات درسی	تاریخ	استاد
1	مراقبت عاجل و ضروری برای نوزاد	4		
2	اندازه گیری درجه حرارت و معاینه فیزیکی نوزاد	4		
3	احیاء مجدد نوزاد	6		
4	تغذی نوزاد (با شیر مادر)	4		
5	مراقبت از بند ناف نوزاد	4		
6	مراقبت از چشم های نوزاد	4		
7	مراقبت از نوزاد صحتمند کم وزن	4		
8	رخصت نمودن نوزاد	2		
	مجموع	32		

اهداف درسی

درس اول: مقدمه مراقبت از نوزاد صحتمند

در این درس محصلان با مراقبت از نوزادان صحتمند و ابعاد مختلف آن آشنا خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشریح فیزیولوژی و تغییرات فیزیکی نارمل که در طول دوره انتقال در نوزاد رخ می دهد
- تشریح خصوصیات نوزادان صحتمند، نوزادان معروض به خطر و نوزادانی که نیاز به توجه بیشتر جهت تشخیص علائم امراض احتمالی دارند
- تشریح کارهایی که باید جهت آمادگی برای ولادت نوزاد صحتمند انجام شود
 - بحث در مورد پروسه پیشگیری از انتان، آماده ساختن اتاق ولادت یا اتاق عملیات سزارین برای نوزاد
 - بحث در مورد ارزش ها، باورها و ابعاد فرهنگی مرتبط به مراقبت از نوزاد در افغانستان
 - بحث در مورد شواهد علمی پیرامون عملکردهای برتر از جمله، تماس جلدی مادر با نوزاد و تأخیر در بستن بند ناف

درس دوم: مراقبت عاجل و ضروری

در این درس محصلان طریقه مراقبت عاجل و ضروری از نوزادان صحتمند را یاد گرفته و نشان خواهند داد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

1. نمایش مهارت های ذیل در تأمین مراقبت عاجل/ضروری برای نوزادان به هنگام ولادت:
 - معاینه نوزاد در اتاق ولادت به شمول موارد ذیل
 - ارزیابی نمره آپگار
 - تنظیم درجه حرارت بدن نوزاد (thermal regulation)
 - خشک سازی و گرم کردن
 - استفاده مناسب از [روش] پاک کردن مسیر تنفس در صورت موجودیت مکنونیم (meconium)
 - تماس جلدی فوری مادر با نوزاد
 - تأخیر در بستن بند ناف
 - مراقبت از چشم ها
 - شروع تغذیه با شیر مادر در ساعت اول بعد از ولادت
 - تماس اول مادر و نوزاد و شروع تغذیه با شیر مادر
 - تشخیص مصئونیت نوزاد
 - ارزیابی عوامل خطر و تصنف نوزادان: صحتمند، در معرض خطر و مریض
 - بررسی نیاز به کمک تنفسی، احیاء و تصمیم گیری
 - پروتوکل کمک به تنفس نوزاد (HBB) Help the baby breathe
 - احیاء نوزاد
 - (بهبودی) نوزاد بعد از احیاء

درس سوم: احیاء نوزاد

در این درس محصلان طرز العمل های احیاء نوزاد و مراقبت بعد از آن را یاد گرفته و نمایش خواهند داد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- شناسایی علائم و نشانه ها جهت تشخیص
- نشان دادن پروسه و طریقه احیاء نوزاد
- فراهم آوری مراقبت بعد از احیاء

درس چهارم: سازگاری نوزاد با زندگی خارج از رحم

در این درس محصلان طریقه مراقبت از نوزاد در طول دوره انتقال را یاد گرفته و نمایش خواهند داد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- فراهم آوری مراقبت برای نوزاد در طول دوره انتقال (بلافاصله بعد از ولادت و در طول 6 تا 12 ساعت نخست):
 - تعریف دوره انتقال (از زندگی داخل رحمی به زندگی خارج از رحم)
 - نقش و اهمیت تماس فوری جلدی مادر با نوزاد
 - ارزیابی علائم حیاتی در خلال دوره انتقال
 - معیارهای ارزیابی سن حاملگی
 - کمک به شیردهی در صورت نیاز
 - ارزیابی مقاومت نوزاد در برابر شیرخوردن و دفع ادرار و مدفوع، بررسی مداوم وضعیت نوزاد، انتقال نوزاد از اتاق ولادت به اتاق مادر-نوزاد
 - آشنایی با دوره انتقال نارمل و غیر نارمل و اقدامات عاجل ضروری
 - مداخله مداوم از جمله زرق ویتامین K، پماد چشمی
 - مراقبت از ناف
 - مشاهده علائم حیاتی، گریه، رنگ پوست، وزن، ادرار، میکونیوم و مراقبت از چشم های نوزاد
 - ایجاد رابطه عاطفی بین نوزاد و والدین
 - آموزش در ساعات اولیه زندگی نوزاد
 - پوشاندن لباس نوزاد
 - ملاحظات درباره حمام دادن نوزاد مطابق به پالیسی های سازمانی
 - آموزش خانواده ها درباره انتقال صحی و نارمل نوزاد و علائم هشدار دهنده

درس پنجم: تغذی نوزاد (با شیر مادر)

در این درس محصلان طریقه آموزش شیردهی به مادران در اتاق مادر و نوزاد را یاد خواهند گرفت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشریح در مورد فزیولوژی شیردهی
- تشریح در مورد تغذیه زود هنگام و اختصاصی با شیر مادر
- شناخت مزایای تغذیه با شیر مادر
- بحث در مورد مراحل ده گانه تغذیه موفق با شیر مادر
- شناسایی و مدیریت مشکلات عام در شیردهی پستانی
- ارائه مشاوره در مورد تغذیه با شیر مادر برای مادران و خانواده ها

درس ششم: مراقبت مداوم

مراقبت از نوزاد در طول اقامت در شفاخانه

- معاینه کامل نوزاد، ارزیابی سن نوزاد، ارزیابی کردن برای تشخیص مشکلات و اختلالات عام، علائم و نشانه های مرض شدید
- مشکلات احتمالی نوزاد یا نارسایی های مادرزادی
 - نشانه های ترشیزات ولادی
 - تشخیص زردی
 - تشنج بعد از ولادت
 - کاپوت ساکسیدنوم (caput succedaneum) نوزاد
 - سیفالوهماتوم (cephalohematoma) نوزاد
 - مرض همولیتیکی (hemolytic) نوزاد
 - سندروم دیسترس تنفسی ایدیوپاتیک (idiopathic respiratory distress syndrome)
 - خونریزی مغزی (intracranial hemorrhage)
 - فلج بازویی یا شبکه عصبی براکیال (brachial palsy)
 - فلج ایرپس (Erb's palsy)
 - فلج کلامپکه (Klumpke palsy)
 - علائم تریزومی (trisomy) و دیگر سندروم های ژنتیکی
- انتقال به بخش مراقبت ویژه نوزاد (NICU) Neonatal Intensive Care Unit و دیگر سطوح مراقبت
- مشوره دهی به مادران درباره رشد نارمل نوزادان (تا سن یک سالگی)
- آموزش تغذیه با شیر مادر و مشوره دهی به مادران
- فراهم آوری مراقبت صحی اضافی برای نوزادان قبل از رخصت نمودن
- آموزش نحوه مراقبت از نوزاد برای مادران

درس هفتم: نوزاد کم وزن صحتمند

- مراقبت ضروری برای نوزادان کوچک (بسته آموزشی)

(KMC) kangoro mother care مفهوم و اصل مراقبت مادرانه کانگورویی

-
- مراقبت از نوزاد کم وزن صحتمند
- تغذیه نوزادان کم وزن با شیر مادر

درس هشتم: رخصت نمودن نوزاد

- ختنه نوزادان پسر
- تشخیص صحت مادر برای رخصت نمودن
- تشخیص صحت نوزاد برای رخصت نمودن
- مشکلاتی که مانع از رخصت نمودن زودهنگام می شود
- پیگیری بعد از رخصت نمودن

مراقبت بعد از ولادت در مودل قابلیت

عنوان :	مراقبت بعد از ولادت
کود مضمون :	DM 1 02 8
کریدت :	3 کریدت (1 کریدت تیوری و 2 کریدت کلینیکی)
ساعات :	120 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان تیوری و 6 ساعت عملی (1 ساعت در هفته تیوری و 6 ساعت در هفته کلینیکی)
جایگزینی :	سال دوم، سمستر اول (سمستر سوم)
پیش شرط :	اساسات قابلیت، آناتومی و فزیولوژی 1 و 2، علوم حیاتی برای قابله ها، تغذی در دوران زندگی، مراقبت در طول دوره حاملگی و قبل از ولادت

تشریح مضمون

این مضمون به محصلان کمک می کند تا شایستگی های مربوط به مراقبت بعد از ولادت زنان معروض به خطر پایین را کسب نمایند. در این مضمون، محصلان بر تقویت مهارت های سابقه نگاری و معاینه در طول دوره بعد از ولادت تمرکز خواهند کرد. از محصلان انتظار می رود تا توانایی های لازم را در زمینه مراقبت زنان در دوره بعد از ولادت، تشخیص و مدیریت مشکلات کسب نمایند. بر علاوه، محصلان به اهمیت تنظیم خانواده در دوره بعد از ولادت و مشوره دهی به زوج ها پی خواهند برد. این مضمون آنان را در فهم ارزش ها و باورهای دینی، اجتماعی و فرهنگی مرتبط به مراقبت بعد از ولادت یاری می رساند. از محصلان انتظار می رود تا شایستگی های مرتبط به مراقبت بعد از ولادت را با تمرین کردن در زمینه های کلینیکی مختلف احراز نمایند.

اهداف مضمون

- با تکمیل این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:
- تشریح تغییرات آناتومیک و فزیولوژیکی در دوره بعد از ولادت، بلافاصله بعد از ولادت و تا شش هفته یا 42 روز بعد از ولادت
 - کمک به زنان جهت سازگاری با تغییرات فزیولوژیکی و روانی در طول دوره بعد از ولادت
 - انجام سابقه نگاری و معاینه فزیک زن بعد از به دنیا آمدن نوزاد
 - بحث در مورد ارزش ها و باورهای دینی، اجتماعی و فرهنگی، شیوه های سنتی و تأثیرات آن در طول دوره بعد از ولادت
 - فراهم آوری مراقبت بعد از ولادت و مشوره دهی در مورد تغذیه با شیر مادر
 - تطبیق اصول مراقبت محترمانه مادری در خلال آموزش و مشوره دهی بعد از ولادت
 - کمک به زنان فارغ شده و خانواده های آنها جهت گرفتن آمادگی فزیک و عاطفی برای مراقبت از نوزاد
 - ارائه مشاوره صحی بعد از ولادت برای مادر از جمله در ارتباط با تغذی، ورزش و فعالیت، تنظیم خانواده، خودمراقبتی در برابر امراض جزئی عام، تشخیص علائم خطر و آمادگی برای مقابله با مشکلات.
 - ارزیابی صحت روانی بعد از ولادت مادر و رجعت دادن
 - ثبت یافته های ویزیت بعد از ولادت به شکل دقیق و کامل

استراتژی های تدریس و یادگیری

- ارایه های تعاملی
- نمایش مهارت ها
- بحث های دو نفره، گروهی و صنفی
- یادگیری کلینیکی
- وسایل کمکی سمعی-بصری
- تمثیل
- مطالعات شخصی (self-study)

توقعات مضمون

از محصلان انتظار می رود تا موارد ذیل را برای برآورده سازی اهداف مضمون انجام دهند:

1. حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
2. تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
3. اشتراک فعال در مباحث صنفی.
4. تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
5. تکمیل تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
6. با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

20%	ارایه کارگروهی و سمینار
20%	امتحان میان سمستر یا 20 فیصد
60%	امتحان نهایی
100%	مجموع
کامیاب/ناکام	امتحان نهایی کلینیکی/مهارت ها

منابع

- Cunningham F. G., Leveno K., Bloom S. (2018). Williams Obstetrics, 25th Edition. ISBN-13: 978-1259644320
- King T. L., CNM, MPH; Brucker M. C., CNM, PhD; (2018). *Varney's Midwifery*. 6th ed. ISBN: 9781284160215
- Marshall. J. E., & Raynor. M.D. (2019). *Myles' Textbook for Midwives*, 17th ed. Church chill Livingstone. Elsevier Health Sciences. ISBN: 9780702076428
- Hesperian Guides, *A book for midwives and Where women have no doctor:*
<https://hesperian.org/books-and-resources/>

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	<u>درس اول: مقدمه مراقبت بعد از ولادت</u>	1		
2	<u>درس دوم: تغییرات فیزیولوژیکی مادر در دوره بعد از ولادت</u>	3		
3	<u>درس سوم: تغییرات روانی دوره بعد از ولادت</u>	2		
4	<u>درس چهارم: ارزیابی صحت مادر در دوره بعد از ولادت</u>	3		
*	<u>امتحان میان سمستر یا 20 فیصد</u>	1		
5	<u>درس پنجم: مدیریت ناراحتی های بعد از ولادت</u>	2		
6	<u>درس ششم: مشوره دهی و تعلیمات صحی بعد از ولادت</u>	2		
7	<u>درس هفتم: سفارشات تغذیوی بعد از ولادت و تغذیه با شیر مادر</u>	2		
9	ساعات کلینیکی	96		
*	امتحان نهایی تیوری	2		
	امتحان عملی فاینل	6		
*	<u>مجموع ساعات درسی</u>	<u>120</u>		

مهارت های تطبیقات و کلینیکی

- تهیه اسناد سوابق بعد از ولادت و معاینه فیزیکی
 - ارزیابی زنان فارغ شده در طول شش ساعت بعد از ولادت
 - ارزیابی بعد از ولادت BUBBLE: ثدیه ها، رحم، مثانه، روده، لوچیا/lochia (پرینیوم)، حالت روانی و عاطفی
 - معاینه ارتفاع رحم (fundal height)
 - ارزیابی علائم حیاتی
 - ارزیابی نیازمندی های تغذیوی
 - ارزیابی وضعیت صحت روانی
 - مشوره دهی در مورد:
 - تمرین های بعد از ولادت (10 روز الی شش هفته)
 - استراحت
 - تغذیه اختصاصی با شیر مادر
 - تنظیم خانواده
 - حمایت خانواده و تأمین آرامش روانی
 - بحث در مورد تجربه ولادت
 - تشخیص علائم و نشانه های خشونت درون فامیلی
 - معاینه لابراتواری
 - مراقبت مداوم
 - تهیه اسناد و مرخص سازی
- نوت:** عملکرد محصلان و تمرین مهارت ها باید در کتابچه محصل ثبت گردد

اهداف درسی

درس اول: مقدمه مراقبت بعد از ولادت

در این درس محصلان با دوره بعد از ولادت و عوامل اثرگذار بر مرگ و میر آشنا خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف و تشریح دوره بعد از ولادت
- شناسایی و مدیریت نیازهای مادر در 10 روز نخست از دوره بعد از ولادت
- شناسایی عوامل تأثیرگذار بر مرگ و میر در دوره بعد از ولادت
- بحث در مورد مراقبت عاجل و ویزیت های بعد از ولادت
- ویزیت و مراجعه مجدد ظرف 7 الی 14 روز و شش هفته

درس دوم: تغییرات فزیولوژیکی مادر در دوره بعد از ولادت

در این درس محصلان با تغییرات فزیولوژیکی مادر در دوره بعد از ولادت آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد تغییرات فزیولوژیکی در سراسر دوره بعد از ولادت
- هماتولوژیکی (hematological)
- نورولوژیکی
- مهبل و پرنیوم
- ثدیه ها
- جمع شدن رحم بعد از ولادت
- کاهش وزن
- لوچیا یا (lochia)
- دفع ادرار

درس سوم: تغییرات ارزیابی صحت روانی مادر یا تغییرات روانی

در این درس محصلان در مورد ارزیابی صحت روانی مادر یا تغییرات روانی در دوره بعد از ولادت می آموزند.

تا ختم این محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد اصول مراقبت محترمانه مادر در دوره بعد از ولادت
- مشوره دهی درباره تغییر نقش زن در دوره بعد از ولادت (مادر شدن)
- نشان دادن دلبستگی و رابطه بین مادر و طفل
- مدیریت اندوه بعد از ولادت و رجعت دادن

درس چهارم: ارزیابی صحت مادر در دوره بعد از ولادت

در این درس ارزیابی صحت مادر در دوره بعد از ولادت توسط محصلان بررسی و نشان داده خواهد شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث و نشان دادن ارزیابی های صحی ذیل:
 - شرح وضعیت بعد از ولادت و ارزیابی فیزیکی
 - ارزیابی بعد از ولادت: سینه ها، رحم، مثانه، روده، لوچیا (پرنیوم)، حالت روانی و عاطفی
 - بررسی ارتفاع رحم
 - بررسی علائم حیاتی

- ارزیابی نیازهای تغذیوی
- ارزیابی وضعیت صحت روانی
- **مشوره دهی در مورد:**
- تمرین های بعد از ولادت (10 روز الی شش هفته)
- استراحت
- تنظیم خانواده
- حمایت خانواده و تأمین آرامش روانی
- بحث در مورد تجربه ولادت
- تشخیص علائم و نشانه های خشونت درون فAMILI
- معاینه لایبراتوراری
- مراقبت مداوم
- تهیه اسناد

درس پنجم: مدیریت ناراحتی های بعد از ولادت

در این درس محصلان در مورد ناراحتی های عام بعد از ولادت و پروسه مدیریت و کنترل آن می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشخیص ناراحتی های بعد از ولادت در مادر:
 - خونریزی مداوم
 - درد در رحم
 - مشکل در ادرار کردن
 - قبضیت
 - تورم ثدیه ها
 - خستگی ناشی از ولادت
- بحث در مورد تشخیص و مدیریت ناراحتی های بعد از ولادت
 - ارزیابی و رجعت دهی سیستوسل (cystocele)، رکتوسل (rectocele) و آسیب دیدگی عجان
 - از سرگیری رابطه جنسی بعد از ولادت

درس ششم: مشوره دهی و تعلیمات صحی بعد از ولادت

در این درس محصلان به بررسی مراقبت بعد از ولادت به شمول علائم خطر در دوره بعد از ولادت، تعلیمات صحی و مشاوره خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- آموزش والدین در مورد پروسه فزیولوژیکی در دوره بعد از ولادت
- آموزش والدین در مورد انحرافات از حالت نارمل و زمان درخواست کمک
- شناسایی علائم خطر برای مادر و نوزاد
- نمایش طریقه مراقبت از نوزاد
- ارائه آموزش در مورد تنظیم خانواده و رابطه جنسی در دوره بعد از ولادت
- ارائه تعلیمات صحی در مورد تغذی و تغذیه با شیر مادر
- تشریح شیوه های وقایه از انتان در مادر و نوزاد
- ارائه آموزش در مورد صحت روانی مادر و سیستم های حمایتی برای دوره بعد از ولادت

درس هفتم: سفارشات تغذیوی بعد از ولادت و تغذیه با شیر مادر

در این درس محصلان به بررسی سفارشات تغذیوی بعد از ولادت و اهمیت تغذیه زودهنگام و اختصاصی با شیر مادر می‌پردازند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می‌آورند:

- بحث در مورد ترویج تغذیه با شیر مادر در سطح سازمانی (شفاخانه)
 - 1. **ترویج تغذیه مطلوب با شیر مادر در سطح نهاد (شفاخانه)**
 - معیارهای ده گانه برای ابتکار شفاخانه دوستدار نوزاد
 - قانون بین المللی بازاریابی برای جایگزین های شیر مادر و نقش کارمندان صحنی در تطبیق این قانون
 - 2. **بحث در مورد سفارشات تغذیوی و نیازمندی های تغذیوی زنان در دوره بعد از ولادت:**
 - پیام های کلیدی
 - نیازهای تغذیوی زنان شیرده
 - مقدار پیشنهادی جذب مواد مغذی در طول دوره شیردهی
 - نیاز به مواد مغذی اضافی مرتبط به تغییرات فیزیولوژیکی در مادر و جنین
 - اثرات سوء تغذی در طول شیردهی
 - روش های مطلوب شیردهی
 - مزایای تغذیه با شیر مادر
 - سفارشات فعلی درباره تغذیه با شیر مادر
 - تغذیه اختصاصی با شیرمادر:
 - مزایای تغذیه اختصاصی با شیر مادر:
 - ارزش تغذیوی
 - اقتصادی بودن
 - حفاظت نوزاد در برابر امراض مختلف
 - طبیعی بودن
 - آماده و در دسترس بودن
 - تکنیک های تغذیه اختصاصی موفقانه با شیر مادر
 - قرار دادن نوزاد بر روی سینه بلافاصله بعد از ولادت
 - مزایای شروع زودهنگام تغذیه با شیر مادر
 - ارزیابی تکنیک شیردهی و نوزاد
 - حالت های مناسب برای شیردهی با پستان:
 - حالت گهواره ای (cradle hold)
 - خوابیده به پهلو (side-lying hold)
 - زیربغلی (underarm hold)
 - نشانه های دلبستگی مناسب
 - نشانه های کارایی در شیردهی با پستان
 - مواردی که نشان می دهد نوزاد به اندازه کافی شیر نمی خورد

فارماکولوژی عمومی

عنوان :	فارماکولوژی عمومی
کود مضمون :	DM 1 01 8
کریدیت :	2 کریدیت (2 کریدیت تئوری)
ساعات :	34 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان تئوری (3 ساعت در هفته تئوری)
جایگزینی :	سال دوم، سمستر اول (سمستر سوم)
پیش شرط :	اساسات قابلیتگی و مودل مراقبت قابلیتگی

تشریح مضمون

در این مضمون محصلان شناختی از خواص فارماکودینامیک (pharmacodynamics) و فارماکوکینتیک (pharmacokinetics) دواهای خاص بدست می آورند که در طول حاملگی و دوره های قبل از ولادت، حین ولادت و بعد از ولادت برای زنان معروض به خطر پایین استفاده می شود و همچنان دواهایی که در تنظیم خانواده و مراقبت عاجل از نوزاد مورد استفاده قرار می گیرد. این مضمون محصلان را با مسیر تجویز و منع استعمال دواها آشنا ساخته و آنان را قادر می سازد تا عوارض جانبی دواها و مداخلات نرسنگ مرتبط با تجویز دوا در کیس های کم خطر را تشخیص دهند.

اهداف مضمون

- تا ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:
- تشریح فارماکوکینتیک، فارماکودینامیک و فارماکوتراپی (دوا درمانی)
 - بحث در مورد اصول فارماکولوژیکال دواها در زمینه محاسبه دوز و تجویز دوا
 - تشریح اثرات جانبی بالقوه دواها در زنان و نوازادان
 - محاسبه دوز صحیح بر حسب سن و وزن مریض
 - فهم موارد منع استعمال و اثرات جانبی دواها در خلال تجویز و قبل از آن
 - فهم اهمیت فارماکولوژی در قابلیتگی و نشان دادن آن
 - کاربرد قواعد و مقررات مرتبط به تجویز دوا در مراقبت صحی
 - تشریح دسته بندی دواها، منابع و آمادگی های اولیه
 - تشریح نقش قابله در نگهداری، تجویز و ثبت دواها و ملاحظات قانونی
 - شناسایی و بحث در مورد انواع سیروم و واکسین و کارکردهای آنها
 - شناسایی کتگوری های مختلف دوايي، دستورات، مسیر تجویز، اثرات جانبی، موارد منع استعمال و عواقب دواهایی که برای تداوی کیس های خطر کم استفاده می گردد.
 - شناسایی دواهایی که بیشترین مصرف را در مراقبت قابلیتگی دارد

استراتژی های تدریس و یادگیری

- ارایه های تعاملی و نمایش
- بحث های دو نفره، گروهی و صنفی
- وسایل کمکی سمعی-بصری
- مطالعات شخصی (self-study)

توقعات مضمون

از محصلان انتظار می رود تا موارد ذیل را برای برآورده سازی اهداف مضمون انجام دهند:

- حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
- تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
- اشتراک فعال در مباحث صنفی.
- تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
- تکمیل تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
- با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قباله های افغانستان وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

20%	ارائه گروپی و وظایف/پروژه
20%	امتحان میان سمستر یا 20 فیصد
60%	امتحان نهایی
100%	مجموع

منابع

- Katzung B, Trevor A. 2018. *Basic and Clinical Pharmacology*. 14th ed. Mc-Graw Hill/Lange. ISBN-10: 1259641155.
- Lehne RA. 2015. *Pharmacology for Nursing Care*. 9th ed. Saunders. ISBN10:0323321909
- Ministry of Health, General Directorate of Curative Medicine. *Essential Drugs Guideline 2019*. MoPH
- *Drugs during Pregnancy and Lactation: Treatment Options and Risk Assessment*, (2016) edited by Christof Schaefer, Paul W.J. Peters, Richard K Miller, Academic Press, 3rd ed.
- Cunningham F. G., Leveno K., Bloom S. (2018). *Williams Obstetrics*, 25th Edition. ISBN-13: 978-1259644320
- King T. L., CNM, MPH; Brucker M. C., CNM, PhD; (2018). *Varney's Midwifery*. 6th ed. ISBN: 9781284160215
- Marshall. J. E., & Raynor. M.D. (2019). *Myles' Textbook for Midwives*, 17th ed. Church chill Livingstone. Elsevier Health Sciences. ISBN: 9780702076428

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	<u>درس اول: فارماکولوژی (عمومیات)</u>	3		
2	<u>درس دوم: دسته بندی دواها فارماکوکینتیک و فارماکودینامیک</u>	3		
3	<u>درس سوم: محاسبات دوز دوائی</u>	2		
4	<u>درس چهارم: سیستم عصبی اوتونوم</u>	2		
5	<u>درس پنجم: ادویه سیستم قلبی-عروقی</u>	4		
6	<u>درس ششم: ادویه سیستم هضمی</u>	4		
7	<u>درس هفتم: انسیتیک های عمومی و موضعی</u>	3		
8	<u>درس هشتم: ادویه ضد درد Analgesic</u>	3		
*	<u>امتحان میان سمستر یا 20 فیصد</u>	2		
9	<u>درس نهم: ادویه های سیستم تنفسی</u>	2		
10	<u>درس دهم: انتی سپتیک ها و دیزانفکتانت ها</u>	2		
11	<u>درس یازدهم: تشوشات روانی</u>	2		
*	<u>امتحان نهایی</u>	2		
*	<u>مجموع ساعات درسی</u>	<u>34</u>		

درس اول: عمومیات

در این درس محصلان با علم فارماکولوژی، مفاهیم و اصطلاحات اساسی مرتبط به این رشته آشنا خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب می کنند:

- تعریف فارماکولوژی.
- بحث در مورد دسته بندی دواها بر حسب نام کیمیاوی و نام ژنریک (علمی) و پروتوتایپ (نمونه اولیه).
- تعریف اصطلاحات عام در فارماکولوژی؛ اثرات درمانی/ناگوار/جانبی، تجویز/منع استعمال، تداخلات/ضدیت دواها (غذا/دوا)، اقدامات احتیاطی.
- بحث در مورد اهمیت فارماکولوژی در قابلیت.
- طرق تطبیق ادویه
- قابله و مدیریت دوا.
- بحث در مورد منشاء دوا: سنتی و متعارف.
- پالیسی ملی دوا.

درس دوم: دسته بندی دواها فارماکوکینتیک و فارماکودینامیک

در این درس محصلان در مورد آماده سازی و دسته بندی دواها می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- فهم فارماکوکینتیک (pharmacokinetics) .
 - جذب، متابولیسم، توزیع، دفع .
- فهم فارماکودینامیک (pharmacodynamics) .
 - تعاملات میان دوا و بدن (مصرف کننده) (medication-receptor interactions) .
 - نوعیت تعامل: همنیروبخشی (synergism)، اثر متقابل متضاد یا آنتاگونیستی (antagonism)، کاهش میزان جذب .
 - واکنش های دوايي که به رسپتور دوا مربوط نمی شود .
 - شاخص معالجوی (therapeutic index) .
- دوا درمانی یا فارماکو تراپی (pharmaco-therapeutics) .
- بحث در مورد عوامل تأثیرگذار بر اقدامات دوايي.

درس سوم: محاسبات دوز دوائی

در این درس محصلان به بررسی پروسه تجویز و مدیریت دوا می پردازند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد کتگوری ها و گروپ های دوايي.
- تشریح و نمایش طریقه های آماده سازی دوا.
- بحث و نشان دادن طریقه محاسبه دوز دواها:
 - استفاده از سیستم های اندازه گیری (International System of Units SI)، عطاری (apothecary) و خانگی (household) برای محاسبه دوز دوا.
 - تشریح روشهای محاسبه دوز برای دواهای خوراکی و زرقی (parenteral/parenteral).
 - حل موضوعات حروفی مرتبط به تجویز دواهای خوراکی و زرقی با استفاده از فارمول های شناسایی شده.
 - تبدیل واحدهای اندازه گیری SI (International System of Units) و خانگی در درون سیستم و بین سیستم ها.
 - محاسبه میلی لیتر فی ساعت (ml/hr)، تعداد قطره ها در هر دقیقه و زمان زرق.
 - محاسبه دوز دواهای پدیاتریک (pediatric drug).
 - محاسبه دوز در قالب واحد یا جزء (units) در هر ساعت (u/h) و میلی لیتر (mls)

درس چهارم: سیستم عصبی (اوتونوم/ Autonomous)

در این درس محصلان به فراگیری مکانیزم اقدامات دوايي و عوامل تأثیرگذار بر آن می پردازند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- سیستم عصبی خودکار (Autonomic nervous system ANS) .
 - سیستم های عصبی سیمپاتی (sympathetic) و پاراسیمپاتی (parasympathetic).
 - آگونیست ها و آنتاگونیست ها.
 - تنظیم کارکردهای سیستم عصبی خودکار.
 - آگونیست های آدرنرژیک (adrenergic agonists).
 - آنتاگونیست های آدرنرژیک (adrenergic antagonists).

- تنبه کننده های پاراسمپاتیک ها (para sympatommetics)
- دواهای آنتی کولینرژیک (anticholinergic).
- بازدارنده های کولین استراز (cholinesterase inhibitors):
- دواهای آرامش بخش و خواب آور غیر باربیتورات (non-barbiturate).

درس پنجم: سیستم قلبی عروقی

در این درس محصلین در باره اختلالات عام قلبی - عروقی ، دواهاییکه برای تداوی آنها استفاده میگردد، خواص فارماکوکینیتیکی آنها و اقدامات قابلگی می آموزد.

- تعریف پرکاربردترین کتگوری های دوايي اثرگذار بر سیستم قلبی-عروقی: ضد فشار خون، وازودیلاتورها (vasodilators)، وازوکانستریکتورها (vasoconstrictors)، ضد آریتمی (antiarrhythmic)، دیورتیک یا ادرار آور (diuretics)، ضد انعقاد خون (anticoagulants)، دیجیتالیس (digitalis) ، آنتی گلسترول.
- بحث در مورد کارکردها و اثرات کتگوری دوايي انتخابی.
- نام بردن برخی از دواهاي پرکاربرد در هر یک از کتگوری ها.
- بحث در مورد اقدامات قابلگی و آموزش برای مريضانی که از دواهاي اثرگذار بر سیستم قلبی-عروقی استفاده می کنند.
- بحث در مورد دواهایی که برای مشکلات قلبی-عروقی در طول حاملگی و شیردهی تجویز می گردد.
- دواهاي فشار خون در طول حاملگی و شیردهی.
- دواهایی که برای پری اکلامپسیا و اکلامپسیا استفاده می گردد.
- دواهاي صرعه در دوره بارداری

درس ششم: ادویه سیستم هضمی

در این درس محصلان درباره اختلالات عام روده و معده دواهاییکه برای تداوی این مشکلات استفاده میگردد، خواص فارماکوکینیتیکی آنها و اقدام قابلگی می آموزد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند.

- تعریف پرکاربردترین کتگوری های دوايي اثرگذار بر سیستم هاضمه: انتاسیدها یا دواهاي ضد تیزاب معده (antacids)، دواهاي لاگزاتیو (laxatives)، دواهاي ضدیبوست (cathartics)، ضد اسهال، ضد استفراغ (antimetics)/تهوع آور (emetics)، آنتی اسپاسمودیک یا ضد اسپاسم (antispasmodics)
- بحث در مورد کارکرد و اثرات کتگوری دوايي انتخابی
- نام بردن برخی از پر مصرف ترین دواها در هر کتگوری
- بحث در مورد اقدامات قابلگی و آموزش مريضانی که از دواهاي اثرگذار بر سیستم معدی معایی یا هضمی استعمال می کنند.
- بحث در مورد دواهاي عام که برای تداوی این اختلالات استفاده می گردد.
- بحث در مورد اقدامات غیرفارماکولوژیکی که در تداوی این اختلالات استفاده می گردد.
- بحث در مورد استلزامات قابلگی در ارتباط با دواهایی که برای اختلالات معدوی-روده ای استفاده می گردد.

درس هفتم: آنستتیک های عمومی و موضعی

در این درس محصلان به بررسی کتگوری های مختلف دواها می پردازند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

تشریح خصوصیات آنستتیک های موضعی (local) و عمومی.
بحث در مورد عواملی که هنگام انتخاب دواهای آنستتیک باید در نظر گرفته شود.
محاسبه دوز تجویز دوا به شکل دقیق.
مقایسه آنستیزی عمومی و موضعی (local) در ابعاد تجویز، مصنویت مریض.
تشریح نقش و مسئولیت ها در ارتباط با دواهای آنستتیک (anesthetics) و دواهای اضافی.
بحث در مورد منطق استفاده از دواهای اضافی در طول عملیات های جراحی و قبل از آن.

درس هشتم: ادویه ضد درد Analgesic

در این درس محصلان ابعاد روانشناختی دواها را فرا می گیرند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بررسی خصوصیات درد.
- بررسی تعاریف دواهای ضد درد، دواهای ضد درد مخدر یا آنتاگونیست های مخدر.
- تفکیک میان دواهای ضد درد مخدر و غیرمخدر و تشریح اینکه این دواها چه وقت تجویز می گردد.
- نام بردن خصوصیات دواهای ضد درد آپیوئیدی (opioid) در ابعاد مکانیزم های اثرگذاری، کاربرد و اثرات جانبی عمده.
- محاسبه دوز تجویز دوا به شکل دقیق.
- تشریح دلایل تجویز دوزهای بالاتر دواهای ضد درد آپیوئیدی در صورت تجویز دواهای خوراکی.
- بحث در مورد اصول تداوی و مداخلات قابلگی در ارتباط با دواهای ضد درد.
- بحث در مورد نیازهای آموزشی استفاده کنندگان خدمات و مریضان برای حصول اطمینان از استفاده مصنون و مؤثر دواهای ضد درد.

درس نهم: ادویه های سیستم تنفسی

در این درس محصلان درباره دوا درمانی برای سیستم عصبی می آموزند و تأکید این درس بالای اقدامات قابلگی و آموزش مریض خواهد بود که در تأمین مصنویت مریض ضروری می باشند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- مقدمه: آناتومی و فزیولوژی سیستم تنفسی
- تعریف پرکاربردترین کتگوری های دواهای اثرگذار بر سیستم تنفسی: فراخ کننده ها یا برونکودیلاتورها (bronchodilators) / دواهای ضد آسم یا آنتی آسماتیک (antiasthma tics)؛ ضد سرفه (antitussives)؛ اکسپکتورانت ها (expectorants)؛ دیکونژستانت ها (decongestants)؛ موکولیتیک (mucolytic)؛ آنتی هیستامین ها.
- بحث در مورد کارکردها و اثرات این کتگوری های دوا.
- نام بردن برخی از پرکاربردترین دواها در هر کتگوری دوا.
- بحث در مورد گروپ های دواهایی که برای امراض انسدادی مزمن ریه (COPD) و آسم استفاده می گردد.
- بحث در مورد اقدامات قابلگی و آموزش مریضانی که از دواهای اثرگذار بر سیستم تنفسی استعمال می کنند
- دوا درمانی برای آسم:
 - آسم شدید، مداوم
 - تشدید آسم

درس دهم: انتی سپتیک ها و دیزانفکانت ها

در این درس محصلان در مورد دواها و تداوی ضد میکروبی مادر و نوزاد به عنوان بخشی از کار قابلیت می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- عمومیات انتی سپتیک و دیزانفکانت ها
- الکولها
- الیهاید ها
- هلوجن ها و مرکبات هلوجندار
- کلورین
- پایودین آیودین
- پتاشیم پرمنگنات
- صابون ها
- انتی سپتیک های طرق بولی
- هایدروجن پروکساید
- دیتول
- کلور هگزیدین

درس یازدهم: تشوشات روانی

در این درس محصلان درباره دواهای اثرگذار بر سیستم تنفسی می آموزند و تأکید درس بالای اقدامات قابلیت و آموزش مریض جهت تأمین ایمنی و مصئونیت وی می باشد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد ابعاد روانشناختی دوا و "خود تجویزی" (self-medication): شبه دوا (placebo)، معنای نمادین دواها، اعتیاد و وابستگی به دوا .
- خود تجویزی: مزایا و معایب
- زمان ضرورت به ادویه placebo
- مسئولیت: آموزش مردم درباره خطرات سوء مصرف دوا .
- پیامدهای استفاده از شبه دواها

صحت عامه برای قابله ها

عنوان	:	صحت عامه برای قابله ها
کود مضمون	:	DM 1 01 7
کریدت	:	2 کریدت (2 کریدت تیوری)
ساعات	:	34 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان (2 ساعت در هفته تیوری)
جایگزینی	:	سال اول، سمستر دوم
پیش شرط	:	اساسات قابلگی، آناتومی و فزیولوژی، علوم حیاتی برای قابله ها

تشریح مضمون

هدف این مضمون بحث در مورد ارتقای صحت و ابعاد پیشگیری از امراض می باشد. این مضمون به معرفی سیستم های مراقبت صحتی و مدل های خدمات قابلگی در افغانستان پرداخته و محصلان را قادر به فهم عوامل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی اثرگذار بر صحت و صحت زنان و اطفال خواهد ساخت. در این مضمون محصلان مفهوم مادری مصئون را فراگرفته و با اقدامات مرتبط به کاهش مرگ و میر مادر و نوزاد و میزان مرگ و میر اطفال در افغانستان آشنا خواهند شد. مفاهیم مورد بحث در این مضمون در سایر مضامین قابلگی ادغام خواهد شد.

اهداف مضمون

- با تکمیل این مضمون محصلان توانایی های ذیل را را بدست می آورند:
- تشریح سیستم مراقبت صحتی در افغانستان و مراقبت صحتی اساسی.
 - تشریح مفاهیم و رویکردهای مربوط به صحت، صحت عامه، صحت اجتماعی و مراقبت صحتی اساسی در افغانستان.
 - بحث در مورد مفهوم مادری مصئون و اقدامات مرتبط به کاهش میزان مرگ و میر مادران، نوزادان و اطفال.
 - تشریح اجزاء و عناصر صحت اجتماعی.
 - بحث در مورد عوامل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی اثرگذار بر صحت و صحت زنان و اطفال.
 - تشریح ارتقاء صحتی و سطوح سه گانه پیشگیری.
 - نشان دادن طریقه تهیه اسناد و گزارشات مطابق به سیستم گزارش دهی ملی به شمول سیستم معلوماتی مدیریت صحتی (HMIS).

استراتژی های تدریس و یادگیری

- (11) ارایه های تعاملی
- (12) بحث های دوفره، گروهی و صنفی
- (13) یادگیری کلینیکی
- (14) وسایل کمکی سمعی و بصری
- (15) مطالعات شخصی

توقعات مضمون

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون از محصلان انتظار می رود تا:

- در تمام ارایه ها (لکچرها) مطابق به پالیسی حضور داشته باشند.
- مطالعات قبل و بعد از هر جلسه را تکمیل نمایند.

- در مباحث صنفی شرکت فعال داشته باشند.
- تمام جداول کاری یا کارهای خانگی را به شکل رضایت بخش تکمیل نمایند.
- تمام کارهای خانگی و آزمایشات را در تاریخ های معینه تکمیل نمایند.
- با محصولاتی که این توقعات را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

ارائه گروپی و سمینار	20%
امتحان میان سمستر و 20 فیصد	20%
امتحان نهایی	60%
مجموع	100%

منابع

- Ministry of Public Health (2016-2021). *National Health Plan*.
- *Oxford Textbook of Public Health* (6th ed.), Edited by Detels R., Beaglehole R., Lansang M. A., Gulliford M., Oxford University Press.
- Wallace R. B. *Public Health and Preventive Medicine* (15th ed), ISBN-13: 978-0071441988

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	<u>درس اول: عمومیات صحت عامه</u>	6		
2	<u>درس دوم: اشنایی با صحت</u>	8		
3	<u>درس سوم: عملکرد صحت اجتماعی (صحت خانواده و صحت جامعه)</u>	5		
4	<u>درس چهارم: ارتقای صحت</u>	5		
5	<u>امتحان میان سمستر یا 20 فیصد</u>	2		
6	<u>درس پنجم: مراقبت خانگی جامعه CHBC</u>	4		
7	<u>درس ششم: اقدامات مرتبط به مادری مصنوع</u>	2		
*	<u>امتحان نهایی</u>	2		
*	<u>مجموع ساعات درسی</u>	<u>34</u>		

اهداف درسی

درس اول: عمومیات صحت عامه

در این درس محصلان با عمومیات صحت عامه در افغانستان آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- مقدمه صحت عامه.
- تعریف صحت عامه.
- مفهوم صحت عامه
- اهداف استراتژی عرضه خدمات صحتی در افغانستان
- اهداف انکشاف پایدار (اهداف انکشافی مرتبط به صحت برای صحت مادران و اطفال (هدف 1، 2، 3، 4، 5)
- بسته اساسی خدمات صحتی (BPHS)
- بسته ضروری خدمات صحتی (EPHS)
- بحث در مورد تأسیسات مراقبت صحتی و سیستم رجعت دهی.

درس دوم: آشنایی با صحت

در این درس محصلان با مراقبت صحتی اساسی معرفی خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- ابعاد صحت .
 - بعد جسمی
 - بعد روانی
 - بعد اجتماعی
- عوامل موثر و تعیین کننده برای صحت
- عوامل ژنتیکی و فردی
- عوامل محیطی
- شغل و وظیفه اجتماعی
- شیوه زنده گی مردم
- وسعت و کیفیت عرضه خدمات صحتی
- تشریح ابعاد چهارگانه مراقبت صحتی اساسی (عناصر، اصول، خصوصیات و سطوح).
- بیان اعلامیه نهاد صحتی جهان در مورد مراقبت صحتی اساسی.
- تشریح نقش و مسؤلیت های قابل در سیستم مراقبت صحتی افغانستان

درس سوم: عملکرد صحت اجتماعی (صحت خانواده و صحت جامعه)

در این درس محصلان با عملکرد صحت اجتماعی آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- ساختار تشکیلاتی جامعه
 - تعریف جامعه
 - تعریف خانواده
 - چرخه خانواده
 - انواع خانواده
 - عوامل خطر صحت در صحت خانواده
 - خدمات صحت مادر و نوزاد – خدمات صحت جنسی باروری نوجوانان در اجتماع
 - سطوح وقایه و پیشگیری در اجتماع (اولیه، ثانوی و پیشرفته).

درس چهارم: ارتقای صحت

در این درس محصلان در استراتژی های ارتقای صحت می پردازند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- 1- توانمند سازی جامعه برای تحقیقات صحت
 - مشارکت
 - ارتقای صحت
 - توانمند سازی
 - تحقیق مشارکتی مبتنی بر جامعه
 - توانمند سازی و سطوح آن
 - استراتژی خدمات صحتی مبتنی بر اشتراک جامعه
- 2- تعلیمات صحتی و ارتقا صحت
 - تعلیمات صحتی
 - ارتقا صحت
 - دامنه فعالیت ها
 - الگو برنامه ریزی و تیوری ها

درس پنجم: مراقبت خانگی جامعه CHBC

در این درس محصلان درباره نقش قابله در تأمین خدمات مراقبت خانگی اجتماعی می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

بحث در مورد موضوعات ذیل در راستای فهم و عرضه خدمات مراقبت صحتی خانگی جامعه:

- مفهوم مراقبت خانگی و مراقبت خانگی جامع اجتماعی (CHBC).
- قابلیت اجتماعی.
- مراکز قابلیت یا مراکز ولادی.
- نقش و مسئولیت های فراهم کنندگان مراقبت خانگی.
- پالیسی های مرتبط به مراقبت خانگی.
- سطوح مراقبت در مراقبت خانگی جامع اجتماعی.
- مدل های مراقبت خانگی جامع اجتماعی.
- موضوعات مطروحه در مراقبت تسکینی و مراقبت خانگی.

- پلان گذاری برای رخصت نمودن و ادامه مراقبت .
- رویکرد چند سکتوری در مراقبت خانگی جامع اجتماعی .

درس ششم: اقدامات مرتبط به مادری مصنون

در این درس محصلان مفهوم مادری مصنون را آموخته و با مداخلاتی که برای کاهش مرگ و میر مادران، نوزادان و اطفال انجام می شوند، آشنا خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- صحت مادران
- مرگ و میر مادران
- مرگ مادری مربوط حاملگی

مادری مصنون

- تاثیر صحت مادر بر طفل
- تقسیم بندی میکانیزم مادری از نظر زمانی
- بعضی از عوامل حاملگی پر خطر
- صحت دوران حاملگی
- مراقبت های جسمی طبی

ثقافت اسلامی 3

عنوان : ثقافت اسلامی 3

کود مضمون : DM 1 03 2

کریدت : 2 کریدت (2 کریدت تیوری) سال دوم سمستر اول

ساعات : 34 ساعت درسی در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان نهایی (2 ساعت در هفته تیوری)

جایگزینی: ثقافت اسلامی 2

تشریح مضمون

این مضمون محصلان را با نظام سیاسی، اصول و ارزش های نظام سیاسی و روابط انسانها یا زنده گی سیاسی انسان ها را در روشنایی قوانین کشور آشنا میسازد.

اهداف مضمون

با تکمیل این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- آشنایی با نظام سیاسی اسلام
- ارزش ها و روابط انسانها

استراتژی های تدریس و یادگیری

- لکچر های تعاملی و دوطرفه.
- بحث های دوفره، گروهی و صنفی.
- وسایل کمکی سمعی و بصری.
- مطالعه شخصی.

توقعات مضمون

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون از محصلان توقع می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

1. حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
2. تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
3. اشتراک فعال در مباحث صنفی.
4. تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
5. تکمیل تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
6. با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

20%	امتحان میان‌سمستر یا 20 فیصد
80 %	امتحان نهایی
100%	جمع

منابع:

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	<u>درس اول:</u> مفهوم نظام سیاسی اسلامی و ارتباط اسلام با سیاست	4		
2	<u>درس دوم:</u> آیت شورا، آیت در مورد تجزیه دین از سیاست	3		
3	<u>درس سوم:</u> برنامه سیاسی رسول الله صلاالله علیه و سلم	3		
4	<u>درس چهارم:</u> مبدا نظام سیاسی اسلام و دولت در نظام سیاسی اسلام	2		
5	<u>درس پنجم:</u> ارکان دولت در نظام سیاسی اسلام و طریق انتخاب رئیس دولت	3		
6	<u>درس ششم:</u> رکن دوم دولت قوه مقننه یا شورا و رکن سوم قوه قضاییه	3		
*	<u>درس هفتم:</u> امتحان بیست فیصد	2		
7	<u>درس هشتم:</u> وظایف دولت در نظام سیاسی اسلام	3		
8	<u>درس نهم:</u> روابط دولت اسلامی	3		
9	<u>درس ده هم:</u> انواع صلح	3		
10	<u>درس یازده هم:</u> همبستگی مسلمانان	3		
11	<u>امتحان نهایی</u>	2		
*	<u>مجموعه</u>	34		

اهداف درسی

درس اول: مفهوم نظام سیاسی اسلامی

در این درس محصلان با مفاهیم نظام سیاسی آشنا می شوند.
در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بیست می آورند:

- تعریف نظام، تعریف نظام سیاسی اسلامی.
- فرق بین نظام سیاسی اسلامی و غیر اسلامی

- شبه جدایی دین از سیاست، و رد آن و عوامل و اسباب شبه جدایی دین از سیاست.
- دلایل قرآنی آن

درس دوم: آیت شورا

این درس محصلان در رابطه به اهمیت شوری در اسلام آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- آیت در رابطه به جدایی سیاست از دین که حرام است
- دلایل از احادیث رسول الله صل الله علیه و سلم
- شواهد و دلایل از تاریخ

درس سوم: برنامه سیاسی رسول الله صل الله علیه و سلم

در این درس محصلان با برنامه های سیاسی رسول الله صل الله علیه و سلم آشنا خواهند شد.

تشریح مضامین اساسی قرآن کریم بنابر نظریه علمایی که نامشان در ذیل می آید:

- مراحل تیوری سیاست رسول الله (ص)
- انگیزه ساسی هجرت به حبشه، سفر به طایف، بیعت عقبه، انتخاب نماینده گان مردم
- اولین خطبه جمعه در مدینه
- مرحله پرکتیک
- وثیقه سیاسی رسول الله (ص)

درس چهارم: مبادی نظام سیاسی اسلام و دولت در نظام سیاسی اسلام

در این درس محصلان با مبادی نظام سیاسی اسلامی معرفی خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- برتری قانون خداوندی، استخلاف فی الارض، عدل بین الناس، و مساوات مسلمانان
- مسولیت و جوابدهی حکومت، شوری، اطاعت در معروف، منع اقتدار طلبی و حریض بودن بر آن
- حکومت با هدف و تکلیف وظیفه امر بالمعروف و نهی عن المنکر
- تعریف دولت و اهمیت آن
- عناصر متشکله دولت و فرق بین دولت اسلامی و سایر دولت ها

درس پنجم: ارکان دولت در نظام سیاسی اسلام و طریق انتخاب ریس دولت

در این درس محصلان به ارکان دولت در نظام سیاسی اسلام معرفی خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- قوه اجراییه یا حکومت، قوه مقننه یا شوری، قوه قضاییه
- رکن اول: قوه اجراییه در کتاب و سنت
- انتخاب خلفای راشدین
- عزل، مشروعیت، و اسباب عزل رئیس دولت

درس ششم: رکن دوم دولت قوه مقننه یا شورا و رکن سوم دولت (قوه قضائیه)

در این درس محصلان به رکن دوم دولت یا قوه مقننه (شورا) و رکن سوم دولت قوه قضائیه آشنا خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف شوری و اهمیت آن
- حکم شوری، نتیجه شوری و اهل شوری
- تعریف و مشروعیت قضاء، حکم قضاء و اهمیت آن
- تعریف، شروط، مواصفات، آداب و وظایف قاضی
- ترک محرمات و انجام مستحبات، مکروهات، در حق قاضی و شرایط تعیین قاضی

درس هفتم: امتحان بیست فیصد

درس هشتم: وظایف دولت در نظام سیاسی اسلام

در این درس محصلان با وظایف اصلی دولت در نظام سیاسی اسلام آشنا می شوند.

تا ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- وظایف و اهداف تفصیلی دولت اسلامی
- وظایف دولت در روشنائی با قانون اساسی

درس نهم: روابط دولت اسلامی و صلح در نظام سیاسی اسلام

در این درس محصلان در رابطه به روابط دولت اسلامی خواهند آموخت.

تا ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- روابط دولت اسلامی با دولت های اسلامی و روابط دولت اسلامی با دولت های غیر اسلامی
- صلح در نظام سیاسی اسلام

درس دهم: انواع صلح

در این درس محصلان در رابطه به روابط دولت اسلامی خواهند آموخت.

تا ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- صلح میان مسلمانان و کافران، صلح میان زن و شوهر، صلح در رابطه به حقوق مالی و صلح میان دو گروه مسلمان در گیر جنگ
- تاکید اسلام در مورد صلح، وحدت ملی و همبستگی

درس یازدهم: عوامل و انگیزه صلح، وحدت و همبستگی مسلمانان

در این درس محصلان در رابطه عوامل و انگیزه صلح، وحدت و همبستگی میان مسلمانان خواهند آموخت.

تا ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- وحدت عقیده، شریعت، اخوت اسلامی و وحدت آمال و آلام
- شعایر و عبادات بازتات دهنده وحدت و همبستگی میان مسلمین

وزارت صحت عامه

انستیتوت علوم صحتی غصنفر

برنامه تعلیمی دیپلومه قابلیت

اختلاطات مادری و تغییرات طبیعی در پروسه پروسه ولادت

عنوان :	اختلاطات مادری و تغییرات طبیعی در پروسه پروسه ولادت
کود مضمون :	DM 1 02 9
کریدت :	7 کریدت (3 کریدت تیوری، 1 کریدت لابراتوار و 3 کریدت کلینیکی)
ساعات :	235 ساعت در سمستر 2 ساعت امتحان تیوری و 9 ساعت امتحان عملی (3 ساعت در هفته تیوری، 2 ساعت در هفته لابراتوار و 9 ساعت در هفته کلینیکی)
چاگزینی :	سال دوم، سمستر دوم (سمستر چهارم)
پیش شرط :	اساسات قابلیت، آناتومی و فزیولوژی 1 و 2، علوم حیاتی برای قابله ها، ارزیابی صحتی، مراقبت در طول دوران حاملگی و مراقبت قبل از ولادت، ولادت نارمل

تشریح مضمون

در این مضمون محصلان به بررسی انحرافات از ولادت فزیولوژیکی و مشکلات مربوطه می پردازند و در مورد دلایل مستقیم و غیرمستقیم مرگ و میر مادران در دوران ولادت بحث خواهند کرد. محصلان طریقه تشخیص اختلاطات ولادی را فرا گرفته و یاد می گیرند که چطور اقدامات لازم را برای پیشگیری از واقعات ناخواسته و ناگوار، چه به شکل انفرادی و چه در قالب تیم های بین رشته ای، انجام دهند. آنها ضمن تشخیص دامنه عملکردشان با میکانیسم رجعت دهی در زمینه افغانستان آشنایی حاصل خواهند کرد.

اهداف مضمون

با تکمیل موفقانه این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشخیص مشکلات مرتبط به حاملگی به شمول خونریزی در دوران حاملگی، دیابت حاملگی، ازدیاد فشار خون در حاملگی و پری اکلامپسیا و اکلامپسیا.
- شناخت تأثیر خشونت همسر یا خشونت جنسی در مشکلات حاملگی.
- فهم نقش صحت روانی و خطر خودکشی در طول حاملگی و دوره بعد از ولادت.
- شناخت امراض و شرایط طبی عام حاد و مزمن که مختص دوران حاملگی، ولادت و بعد از ولادت می باشد، مانند دیابت، مرض قلبی و ازدیاد فشار خون، کم خونی شدید و جراحی.
- ارائه تحلیل در مورد فراهم آوری مراقبت مؤثر به شمول تشخیص و مدیریت زود هنگام مشکلات در دوره قبل از ولادت، حین ولادت و بعد از ولادت.
- تشخیص و رجعت دهی درست مشکلات زنان در دوران قبل از ولادت، حین ولادت و بعد از ولادت.
- تأمین مراقبت از طریق مودل قابلیت با کاربرد روش مراقبت محترمانه مادری (RMC) و تصمیم گیری مشترک ضمن استفاده از مهارت های نجات بخش مراقبت از مریضانی که در دوران حاملگی، حین ولادت و بعد از ولادت دچار مشکلات صحتی می شوند.

استراتژی های تدریس و یادگیری

- ارایه های تعاملی
- نمایش مهارت ها
- بحث های دوفره، گروهی و صنفی
- وسایل کمکی سمعی-بصری
- مطالعات قضایا (case studies)
- تمثیل
- مطالعات شخصی (self-study)

توقعات مضمون

از محصلان انتظار می رود تا موارد ذیل را برای برآورده سازی اهداف مضمون انجام دهند:

- حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
- تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
- اشتراک فعال در مباحث صنفی.
- تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
- تکمیل تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
- با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قایله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

10%	ارایه کارگروپی و سمینار
20%	امتحان میان سمستر یا 20 فیصد
10%	مهارت (نمایش مهارت و کسب شایستگی مطابق چک لست)
60%	امتحان نهایی
100%	مجموع
کامیاب/ناکام	امتحان نهایی کلینیکی/مهارت ها

منابع

- Marshall. J. E., & Raynor. M.D. (2020). *Myles' Textbook for Midwives*, 17th ed. Churchill Livingstone. Elsevier Health Sciences. ISBN: 9780702076428
- Ministry of Health. (Jan, 2016). *Basic Emergency Obstetric and Newborn care-A Manual for Basic Health Staff*. Yangon: MOHS.
- Skidmore, L. (2016). *Mosby's Drug Guide for Nursing Students*. 12th ed. Mosby: Elsevier Health Sciences.
- WHO. (2016). *WHO recommendations on antenatal care for a positive pregnancy experience*. (2016). Switzerland: WHO.
- WHO. (2017). *Managing Complications in Pregnancy and Childbirth: a guide for midwives and doctors* – 2nd ed. ISBN 978-92-4-156549-3

- Ministry of Health, Reproductive Health Directorate (2015) *Improved Midwifery for Maternal, Newborn and Child Health Services: Best Practices in Maternal and Newborn Care. Facilitators' Manual*. Baltimore. Jhpiego
- Ministry of Health (2015) *Improved Midwifery for Maternal, Newborn and Child Health Services: Best Practices in Maternal and Newborn Care. Learners' Manual*. Baltimore. Jhpiego
- Hesperian Guides, *A book for midwives and Where women have no doctor*: <https://hesperian.org/books-and-resources/>

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	<u>درس اول: اختلالات در دوران حاملگی</u>	8		
2	<u>درس دوم: اختلالات ولادی مرتبط به حاملگی</u>	13		
3	<u>درس سوم: اختلالات ولادی لیبر / ولادت</u>	13		
4	<u>امتحان میان سمستر یا 20 فیصد</u>	2		
5	<u>درس چهارم: اختلالات ولادی مرتبط به دوره بعد از ولادت</u>	1		
6	<u>درس پنجم: طرز العمل های ولادی خاص برای مدیریت ولادت غیرنارمل/ولادت های عاجل</u>	8		
7	<u>درس ششم: حمایت روانی برای خانواده های دچار اختلالات</u>	3		
8	<u>مهارت / تطبیقات</u>	32		
9	<u>ساعات درسی کلینیکی</u>	144		
*	<u>امتحان نهایی تیوری</u>	2		
	<u>امتحان نهایی عملی</u>	9		
*	<u>مجموع ساعات درسی</u>	<u>235</u>		

فعالیت های تطبیقات مهارت ها و جلسات آموزشی

رهنمودها

- مهارت ها بر اساس رهنمودهای عملکرد محصل نشان داده خواهد شد.
- بعد از نشان دادن مهارت توسط هیئت علمی، محصلان آن را در گروپ های کوچک تطبیق خواهند کرد.
- هر گروپ یک هدایت مشخص را از هیئت علمی دریافت خواهد کرد.
- ورود و خروج محصلان مطابق به رهنمودهای چک لیست عملکرد محصل ثبت خواهد شد.
- محصلان اجرای مهارت ها در مسلک قابلیتگی و همچنین در شفاخانه و اجتماع را تمرین خواهند کرد.

تقسیم اوقات تطبیقات

شماره	مهارت ها برای نمایش و تمرین	ساعات	تاریخ	استاد
1	مدیریت جامع اکلامپسیا و پری اکلامپسیا (PEE) - استفاده از MgSO ₄ و دواهای ضد فشار خون (anti-hypertensive) در مدیریت اکلامپسیا و پری اکلامپسیا	4		
2	مدیریت شاک: - انتقال خون - لباس های ضد شاک (antishock garments)	4		
3	مدیریت خونریزی در اوایل حاملگی - تخلیه رحم با واکيوم دستی - پلاسنتا پریویا - یا جفت سر راهی (placenta previa) - و ابرپشوپلاسنتا - جداسدن پلاسنتا از محل طبیعی آن قبل از تولد جنین (placental abruption)	5		
4	ولادت کمک شده: واکيوم اکسترکشن • ولادت بريچ • تقویت ولادت یا تقویت انقباضات رحمی (augmentation of labor) • مدیریت دیستوشی شانه (shoulder dystocia) • مدیریت ولادت طبیعی یا واژینال (vaginal birth) در موارد دیسترس جنینی (fetal distress) • سقوط بند ناف و افتادگی بند ناف (prolapsed cord)	6		
5	مدیریت خونریزی یا هیموراژ بعد از ولادت: • کمپریشن با هر دو دست (bimanual compression) • جداسازی پلاسنتا با دست • میزوپروستول (misoprostol) و تخلیه رحم با واکيوم دستی (MVA) برای باقیمانده پلاسنتا و اغشیه • فارماکولوژی برای مراقبت ولادی عاجل • تامپوناد کردن بالون رحمی (Uterine balloon tamponade/UBT) • ترمیم پارگی های پرینیل (perineal) و گردن رحم	11		
6	مدیریت انتان ها: - تشخیص منشاء انتان - تداوی آنتی بیوتیکی - تداوی شاک و سپسیس (sepsis)	2		
	مجموع	32		

اهداف درسی

درس اول: اختلالات در دوران حاملگی

در این درس محصلان با مشکلات و اختلالات در دوران حاملگی آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- شناخت امراض و شرایط طبی عام حاد و مزمن که مختص دوران حاملگی، ولادت و بعد از ولادت می باشد، مانند دیابت، مرض قلبی و ازدیاد فشار خون، کم خونی شدید و در نصاب انگلیسی نیست.
- حالات و مشکلات صحی مرتبط به حاملگی.
- اختلالات خونی:
 - کم خونی شدید.
 - دلایل انتانی و تغذیوی کم خونی در دوران حاملگی و چگونگی مدیریت آنها.
 - ناسازگاری خونی (blood incompatibility)
 - مشکلات قلبی.
 - دیابت حاملگی انتانات (انتان دستگاه ادراری، انتان های مقاربتی، توبرکلوز، اچ آی وی/ایدز)
 - مدیریت مریضی.
 - صحت و امراض روانی.
 - خشونت و آزار، اختلال استرس زای پس از سانحه یا PTSD و آزار جنسی). به فصل های بعدی انتقال نمود

درس دوم: ارزیابی، شناسایی و مدیریت مشکلات مرتبط به حاملگی

در این درس محصلان طریقه اسکرین کردن، شناسایی و مدیریت طرز العمل هایی که برای مشکلات مرتبط به حاملگی استفاده می شوند را فرا گرفته و نمایش خواهند داد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشخیص مشکلات مرتبط به حاملگی به شمول خونریزی در دوران حاملگی، دیابت حاملگی، ازدیاد فشار خون در حاملگی و اکلامپسیا یا پری اکلامپسیا، و فراهم آوری مراقبت های لازم.
- تشریح علائم و نشانه های مشکلات در دوران حاملگی که مستلزم رجعت دهی بوده و ناشی از آسم، انتان اچ آی وی، دیابت، مشکلات قلبی، ولادت پیش از موعد و حاملگی طولانی (postdates pregnancy) می باشند.
- تشخیص و مراقبت از خانم هایی که در اوایل یا اواخر حاملگی دچار خونریزی می شوند.
- بحث در مورد اثرات شرایط صحی حاد و مزمن بر حاملگی و جنین.
- شناسایی، مدیریت و رجعت دهی انحرافات از حالت نارمل در دوران حاملگی.
- تشریح پروسه مدیریت انتان ها به شمول انتان های مقاربتی، التهاب مهبل (vaginitis)، انتان های دستگاه ادرار و انتان های دستگاه تنفسی فوقانی.
- تشخیص و مدیریت خونریزی در اوایل یا اواخر حاملگی: حاملگی خارج رحمی (ectopic pregnancy)، سقط جنین خودبخودی (spontaneous abortion)، مشکلات ناشی از حاملگی
- دیابت حاملگی
- اختلالات ازدیاد فشار خون در حاملگی
- اکلامپسیا و پری اکلامپسیای شدید:
- مرور
- تعریف/تشریح پری اکلامپسیا/اکلامپسیا
- معیارهای پری اکلامپسیای شدید
- رویکرد صحت عامه در ارتباط با پیشگیری از مرگ و میر ناشی از پری اکلامپسیا و اکلامپسیا.
- سقط جنین.

- مدیریت جامع پری اکلامپسیا و اکلامپسیا (Pre-eclampsia and eclampsia) (PEE)
 - شریک ساختن عملکردهای برتر (best practices) و معلومات جدید در ارتباط با مدیریت جامع پری اکلامپسیا و اکلامپسیا.
 - تشریح استراتژی های پیشگیری و تداوی تشنجات در خلال مدیریت پری اکلامپسیا و اکلامپسیا.
 - بحث در مورد استفاده از $MgSO_4$ و دواهای ضد فشار در مدیریت جامع پری اکلامپسیا و اکلامپسیا.
 - بحث در مورد استفاده از دواهای ضد فشار.
 - بحث در مورد پلان ولادت و نظارت دقیق آن.
- هایپریمزیس گراویداروم (hyperemesis gravidarum) یا استفراغ شدید حاملگی.
- اختلالات مایع آمنیوتیک:
 - پولی هیدرامنیوس (polyhydramnios)
 - اولیگو هیدرامنیوس (oligohydramnios)
- شرایط پلاسنطایی:
 - ابرپشو پلاسنط یا جدا شدن پلاسنط از محل طبیعی آن .
 - پلاسنط پریویا یا جفت سرراهی .
- حاملگی چندگانه با تشکیل غیرطبیعی پلاسنط .
- طولانی شدن حاملگی .
- محدودیت های رشد داخل رحمی، کوچک بودن جنین نسبت به سن حاملگی.
- بزرگ بودن جنین برای سن حاملگی و جنین ماکروزومیک (macrosomic fetus).

درس سوم: اختلالات ولادی مرتبط به ولادت

در این درس محصلان طریقه ارزیابی، تشخیص و مدیریت مشکلات عام ولادی مرتبط به ولادت را می آموزند و نمایش خواهند داد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشریح شاخص های مشکلات در ولادت: خونریزی، طولانی شدن ولادت یا ولادت انسدادی، پرزنتیشن یا پوزیشن غیرطبیعی (malpresentation/malposition)، اکلامپسیا، دیسترس مادر، دیسترس جنین، انتان و افتادگی بند ناف.
- بحث در مورد طرز العمل های وقایوی: مراقبت قبل از ولادت، توقف سگرت کشیدن، تشخیص و مدیریت انتان ها/امراض/اختلالات، برای مثال پری اکلامپسیا/اکلامپسیا .
- تجویز صحیح اوکسیتوسیک ها (oxytocics) برای تقویت (augmentation) یا القاء (induction) ولادت
- بحث و یادگیری در مورد مداخلات ذیل:
 - وقایوی: تداوی پروژسترونی (progesterone therapy).
 - ولادت قریب الوقوع: کورتیکواستروئیدهای قبل از ولادت (ACS)/دیگزامتازون، توکولایتیک ها (برای مثال، نیفیدپین)، آنتی بیوتیک ها.
- تشخیص و مدیریت طرز العمل های مربوط به موارد ذیل:
 - پارگی پیش از موعد پرده های جنینی (premature rupture of membranes/PROM) و پارگی نابهنگام. پیش از موعد پرده های جنینی (PPROM) و کوریو آمنیونایتیس (chorioamnionitis)
 - پرزنتیشن بند ناف (cord presentation) و افتادگی بند ناف (prolapsed cord)
 - مرگ جنین در داخل رحم، دیسترس مادری و جنینی.
 - طولانی شدن ولادت و ولادت انسدادی.
 - تقلصات غیرطبیعی رحم.
 - عدم تناسب سیفالوپلوئیک (عدم تناسب سر جنین با لگن مادر/ Cephalopelvic disproportion)
 - پرزنتیشن و پوزیشن غیرطبیعی:
 - حالت عرضی (transverse lie).
 - بریچ (breech).

- دیستوشی شانه (shoulder dystocia).
- دیستوشی گردن رحم (cervical dystocia) و عدم موفقیت در پیشرفت.
- پارگی رحم.
- ولادت بسیار سریع (precipitous labor).
- ولادت پیش از موعد.

درس چهارم: مشکلات ولادی مرتبط به دوره بعد از ولادت

در این درس محصلان درباره ارزیابی، تشخیص و مدیریت مشکلات عام در دوره بعد از ولادت می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- شناسایی و مدیریت مشکلات ولادی مثل احتباس یا ابقاء پلاسنتا و غشا ها .
- شناسایی و ترمیم پارگی های پرنیوم و گردن رحم.
- تعریف و شناسایی دلایل و مدیریت خونریزی بعد از ولادت (PPH).
- بحث در مورد اصول وقایوی در ارتباط با خونریزی بعد از ولادت:
- ولادت در شفاخانه:
- مدیریت فعال مرحله سوم ولادت (AMTSL)- بویژه زرق داخل عضلانی اوکسیتوسین IU 10 بلافاصله بعد از ولادت
- ولادت در تأسیسات اجتماعی:
- ترویج ولادت در شفاخانه.
- آموزش درباره خونریزی بعد از ولادت.
- توزیع میزوپروستول برای زنان جهت خود تجویزی بعد از ولادت .
- شناسایی، تداوی و رجعت دهی انتان های بعد از ولادت و سپسیس.
- بحث و نمایش طریقه مدیریت خونریزی بعد از ولادت و طرز العمل های تداوی آن.
- تشریح شیوه های فارماکولوژیکی تسکین درد در مواقع ضرورت.
- تجویز دواهای یوتروتونیک (uterotonics) یا تامپوناد کردن بالون رحمی (UBT) برای تداوی خونریزی بعد از ولادت.
- شامل کردن مودل قابلیت، مراقبت محترمانه و تصمیم گیری مشترک در پروسه مدیریت عاجل مشکلات بعد از ولادت

درس پنجم: طرز العمل های خاص ولادی برای مدیریت ولادت غیرطبیعی یا عاجل

در این درس محصلان به فراگیری و نمایش طرز العمل های مدیریت ولادت غیرنارمل و عاجل می پردازند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

مراقبت ولادی

- بیان کلیات درباره مادری مصنوعی و "ولادت های عاجل و مراقبت نوزادی" (EmONC)
- اساسی و جامع.
- شاخص های عملکردی یا signal functions:
- دامنه عملکرد قابلیت در "ولادت های عاجل و مراقبت نوزادی"
- تشریح و نمایش دادن طرز العمل های ولادی انتخابی
- مدیریت انتان
- مدیریت خونریزی در اوایل و اواخر حاملگی
- تخلیه رحم با واکيوم دستی

مدیریت شکاف:

- انتقال خون

- لباس های ضد شکاف

مدیریت ولادت پیش از موعد:

کورتيكواستروئيدهاى قبل از ولادت

1. ولادت كمك شده:

a. ولادت بريچ

b. تقويت ولادت (augmentation of labor)

c. مدیریت دیستوشی شانه

2. عملیات سزارین:

a. مراقبت قبل از عملیات

b. پروسه التیام زخم

c. احیاء یا به هوش آوردن مادر

3. مدیریت خونریزی بعد از ولادت

a. كمپرشن دو دستى (bimanual compression)

b. كمپرشن آنورت (aortic compression)

c. جدا ساختن پلاسنتا با دست

d. در بخش فارمكولوژى درج است

e. تامپوناد كردن بالون رحم (UBT)

f. ترميم پارگى هاى پرينيل و گردن رحم

○ تشریح علل‌می که انجام تدابیر عاجل را ایجاب می کند مثل اختناق نوزاد (neonatal asphyxia)

○ تشریح علل‌می که انجام ولادت از طریق عملیات را ایجاب می کند مثل دیسترس جنینی، عدم تناسب سر جنین با

لگن مادر (cephalo-pelvic disproportion)

درس ششم: حمایت روانشناختی برای خانواده های دچار مشکلات

در این درس محصلان طریقه فراهم آوری حمایت روانشناختی برای خانواده های دچار مشکلات را فرا می گیرند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

○ فراهم آوری حمایت روانشناختی برای مادر/والدین در صورت بروز نارسایی های ولادی مادرزادی یا سقط

خودبخودی جنین (loss of pregnancy)/مرگ نوزاد در داخل رحم.

○ فراهم آوری حمایت عاطفی برای مادران، پدران و اعضای خانواده در صورتی که نوزاد با نارسایی یا اختلال

به دنیا می آید:

• کار کردن در شرایط بحرانی.

• اجتناب از ارتباطات منفی.

• همدردی در موارد نارسایی ولادی مادرزادی، سقط خودبخودی جنین یا مرگ نوزاد.

• آموزش مادر و پدر و دیگر اعضای خانواده.

• پذیرش نوزاد توسط والدین.

• تعریف مفهوم "نظارت و واکنش به مرگ مادر و نوزاد" (MNDSR) و منطق آن .

○ فهم تأثیر تروما یا تکان بر صحت روانی قابله ها.

○ فهم هدف جلسات توجیهی.

○ پروسه همدردی با قابله ها در صورت عدم دستیابی به نتایج مطلوب.

○ توانایی حمایت از دیگر قابله هایی که بعد از تجربه ولادت دچار تکان یا تروما می شوند.

تنظیم خانواده

عنوان :	تنظیم خانواده
کود مضمون :	DM 1 02 10
کریدت :	4 کریدت (1 کریدت تیوری، 1 کریدت لابراتوار و 2 کریدت کلینیکی)
ساعات :	150 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان تیوری و 4 ساعت امتحان عملی (1 ساعت در هفته تیوری، 2 ساعت در هفته لابراتوار و 6 ساعت در هفته کلینیکی)
جایگزینی :	سال دوم، سمستر دوم (سمستر چهارم)
پیش شرط :	اساسات قابلگی، آناتومی و فزیولوژی 1

تشریح مضمون

در این مضمون محصلان با تنظیم خانواده و مراقبت بعد از سقط، به عنوان مبنایی برای وقایه از مرگ و میر ناشی از حاملگی های چندگانه، بی موقع یا ناخواسته آشنا خواهند شد. محصلان از توانایی مشوره دهی، تجویز و رجعت دهی برای موارد ذیل بنا بر اصول علمی و دامنه عملکرد قابلگی در افغانستان برخوردار خواهند شد: روشهای کوتاه مدت/روشهای فاصله دهی میان ولادت ها برگشت پذیر با اثر طولانی مدت (LARCs) یا روشهای فاصله دهی میان ولادت ها برگشت پذیر. محصلان ارزش ها و باورهای شان را در ارتباط با سقط جنین به بررسی گرفته و به تأمین مراقبت زن محور بعد از سقط جنین و خدمات تنظیم خانواده بعد از ولادت و ولادت در تناسب با قوانین و پالیسی های افغانستان خواهند پرداخت.

تشریح مضمون

در ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

1. تشریح مفهوم جمعیت، رشد جمعیت و پالیسی های جمعیتی در سطح کشور.
2. تشریح جوانب اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، دینی، روانشناختی و عاطفی صحت و تنظیم خانواده.
3. تشریح در مورد چگونگی تطبیق برنامه های تنظیم خانواده و نقش قابله ها در این برنامه ها.
4. تشریح آناتومی و فزیولوژی سیستم باروری مردانه و زنانه در ارتباط با قاعدگی، صحت جنسی، حاملگی و فاصله دهی میان ولادت ها.
5. ارائه آموزش و مشاوره صحی برای زنان درباره تنظیم خانواده و روشهای فاصله دهی میان ولادت ها.
6. لست کردن و دسته بندی انواع مختلف روشهای فاصله دهی میان ولادت ها.
7. تشریح موارد تجویز، منع استعمال، مکانیزم تأثیرگذاری و اثرات جانبی روشهای فاصله دهی میان ولادت ها.
8. تشخیص مشکلات حاملگی زود هنگام که منجر به سقط جنین می گردد، و اجرای امور مدیریتی ضروری به شمول تنظیم خانواده و مراقبت بعد از سقط بنابر رهنمود ملی افغانستان.
9. فراهم آوری آموزش و خدمات تنظیم خانواده با استفاده از مودل مراقبت قابلگی و رویکرد حقوقی.

استراتژی های تدریس و یادگیری

- ارایه تعاملی
- نمایش مهارت ها
- بحث های دو نفره، گروهی و صنفی
- مطالعات موردی
- وسایل کمکی سمعی و بصری
- تمثیل
- مطالعات شخصی (self-study)

توقعات مضمون

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون درسی از محصلان توقع می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

1. حضور در تمام جلسات ارایه متقابل (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
2. تکمیل مطالعات قبلی و مطالعات بعدی برای هر جلسه.
3. اشتراک فعال در مباحث صنفی.
4. تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
5. انجام تمام وظایف و بررسی ها/معاینات در تاریخ های معینه.
6. با محصولانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

10%	ارایه کارگروپی و سمینار
20%	امتحان میان سمستر یا 20 فیصد
10%	مهارت (نمایش مهارت و کسب شایستگی مطابق چک لست)
60%	امتحان نهایی
100%	مجموع
کامیاب/ناکام	امتحان نهایی کلینیکی/مهارت ها

منابع

- Marshall. J. E., & Raynor. M.D. (2019). *Myles' Textbook for Midwives*, 17th ed. Church hill Livingstone. Elsevier Health Sciences. ISBN: 9780702076428
- Ministry of Public Health. Reproductive health directorate. (2017). *National Family Planning Service Delivery Guideline in Afghanistan*. MoPH
- Maternal and Child Survival program (MCSP). 2017. Providing Long-Acting Reversible Contraception (LARC) Learning Resource Package. http://resources.jhpiego.org/resources/Modular_LARC_LRP.
- Population Council. 2016. The Balanced Counseling Strategy Plus: A Toolkit for Family Planning Service Providers Working in High HIV/STI Prevalence Settings, 3rd ed. New York: Population Council.
- World Health Organization. (2011). *Family Planning: A Global Handbook for Providers*. ISBN 13: 978-0-9788563-7-3, ISBN 10: 0-9788563-0-9
- Ministry of Public Health. Reproductive health directorate. (2017). *National Guidelines for Post Abortion Care (PAC)*. MoPH
- World Health Organization. (2015). *Medical eligibility criteria for contraceptive use* (5th ed.): WHO
- World Health Organization. (2016). *Selected practice recommendations for contraceptive use* (3rd ed.): WHO.
- Hesperian Guides, *A book for midwives and Where women have no doctor*: <https://hesperian.org/books-and-resources/>

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	درس اول: امور جمعیتی و رهنمودهای ملی افغانستان	2		
2	درس دوم: تنظیم خانواده و صحت در مدل مراقبت قابلیت	3		
3	درس سوم: خدمات تنظیم خانواده	2		
4	درس چهارم: روشهای فاصله دهی میان ولادت ها-1	2		
5	درس پنجم: روشهای فاصله دهی میان ولادت ها-2	4		
6	امتحان میان سمسטר یا 20 فیصد	2		
7	درس ششم: مراقبت بعد از سقط جنین (PAC)	2		
8	درس هفتم: رضایت آگاهانه، امتناع و مشارکت زن در گزینه های تنظیم خانواده	2		
9	مهارت / تطبیقات	32		
10	ساعات درسی کلینیکی	96		
*	امتحان نهایی تیوری	2		
	امتحان نهایی عملی	4		
*	مجموع ساعات درسی	150		

فعالیت های تطبیقات مهارت ها و جلسات آموزشی

رهنمودها

- مهارت ها بر اساس رهنمودهای عملکرد محصل نشان داده خواهد شد.
- بعد از نشان دادن مهارت توسط هیئت علمی، محصلان آن را در گروه های کوچک تطبیق خواهند کرد.
- هر گروه یک هدایت مشخص را از هیئت علمی دریافت خواهد کرد.
- ورود و خروج محصلان مطابق به رهنمودهای چک لست عملکرد محصل ثبت خواهد شد.
- محصلان اجرای مهارت ها در مسلک قابلیت و همچنین در شفاخانه و جامعه را تمرین خواهند کرد.

تقسیم اوقات مهارت های تطبیقات

شماره	مهارت ها برای نمایش و تمرین	ساعات	تاریخ	استاد
1	نمایش پروسه مشوره دهی در مورد خدمات تنظیم خانواده	4		
2	ارزیابی و اسکرین کردن زنان قبل از دادن هر نوع دواى فاصله دهی میان ولادت ها	6		
3	مشوره دهی و دادن دواهای فاصله دهی میان ولادت ها: - تابلیت های فاصله دهی میان ولادت ها، تابلیت های ترکیبی (LD، HD، سه مرحله ای) - تابلیت های پروژستین (تابلیت های کوچک)	4		

4	دادن پیچ کاری های فاصله دهی میان ولادت ها (DMPA داخل عضلانی و SC، موجودیت و دسترسی پذیری)	5	
5	داخل کردن و برداشتن امپلانت ها (implants)	6	
6	داخل کردن و برداشتن وسیله داخل رحمی IUD و "وسیله فاصله دهی میان ولادت ها داخل رحمی بعد از ولادت PPIUCD"	6	
7	تکنیک های جراحی: عقیم سازی و بسته لوله رحم	1	
	مجموع	32	

اهداف درسی

درس اول: امور جمعیتی و رهنمودهای ملی افغانستان

در این درس محصلان به بررسی جمعیت و چشم انداز های جمعیتی خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- شناخت جمعیت، جمعیت شناسی (دموگرافی)، جمعیت شناسی از دیدگاه سایکل جمعیتی نهاد ملل متحد.
- شناخت انواع جمعیت، ترکیب جمعیت، هرم جمعیتی.
- شناخت تحرکات جمعیت و مشکلات ناشی از رشد جمعیت.
- شناخت پالیسی جمعیتی در افغانستان.

درس دوم: تنظیم خانواده و صحت

در این درس محصلان به بررسی تنظیم خانواده و ارتباط آن با صحت و مرگ و میر مادر و نوزاد می پردازند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد جنبه های صحتی تنظیم خانواده: اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، دینی، روانشناختی و عاطفی
- شناسایی عوامل اثرگذار بر عدم تنظیم خانواده.
- بحث در مورد مفهوم زمان بندی و فاصله دهی صحتی میان ولادت ها (HTPS).
- شناخت شایستگی های قابلیت کنفراسیون بین المللی قابل ها و تطبیق اصول مرتبط به تنظیم خانواده.
- فهم اهمیت رویکرد مبتنی بر حقوق و رضایت آگاهانه در فراهم آوری آموزش و خدمات تنظیم خانواده.

درس سوم: خدمات تنظیم خانواده

در این درس محصلان با خدمات تنظیم خانواده برای زوج ها آشنا خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد خدمات تنظیم خانواده و مفاهیم مربوطه.
 - نوع اقدام.
 - مؤثریت.
 - برآورده کردن شرایط (معیارهای شایستگی طبی نهاد صحتی جهان).
 - مزایا و خطرات.
 - شایعات و باورهای غلط.
- تشریح استراتژی مشوره دهی متوازن (BCS+) با استفاده از کارت های مشوره دهی ضمن تمرکز بر رضایت آگاهانه در انتخاب روش و تغییر به روش فاصله دهی میان ولادت ها متفاوت در صورت مناسب نبودن روش فعلی

- بحث و نمایش پروسه مشوره دهی برای خدمات تنظیم خانواده.
- بحث در مورد سهم گیری مرد در تنظیم خانواده.

درس چهارم: روشهای فاصله دهی میان ولادت ها- 1

در این درس محصلان با روشهای طبیعی فاصله دهی میان ولادت ها آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

بحث در مورد انواع روشهای فاصله دهی میان ولادت ها، موارد تجویز و منع استعمال، مکانیزم اثرگذاری و اثرات جانبی به شمول موارد ذیل:

- روش های طبیعی (تنظیم خانواده با روش های طبیعی).
 - روشهای پرطرفدار که قابل اعتماد نیستند: برای مثال، بیرون کشیدن ذکر از مهبل پیش از انزال (coitus interruptus)، شستن مهبل بعد از مقاربت جنسی و موارد دیگر.
 - LAM (روش شیردهی مداوم یا lactation amenorrhea method)
 - آگاهی از باروری (تقویم، تعیین درجه حرارت، روش uterus cervical mucus)
- روش های مانع (barrier methods):
 - کاندوم (مردانه و زنانه).
 - اسپرم کش ها .
- انواع وسایل داخل رحمی یا IUD (پولی اتیلین polyethylene، وسیله داخل رحمی حاوی مس، پروژسترون) و داخل کردن PPIUCD.

درس پنجم: روشهای فاصله دهی میان ولادت ها- 2

در این درس محصلان به بررسی عمیق روشهای هارمونی فاصله دهی میان ولادت ها پرداخته و مهارت های لازم برای اجرای هر روش را نمایش خواهند داد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشریح روشهای هارمونی (تعریف روشهای فاصله دهی میان ولادت ها، مکانیزم های اثرگذاری، موارد تجویز و منع استعمال، اقدامات احتیاطی و اثرات جانبی):
 - تابلیت های فاصله دهی میان ولادت ها، تابلیت های ترکیبی (LD، HD، سه مرحله ای)
 - تابلیت های پروژستین (تابلیت های کوچک)
 - پیچ کاری فاصله دهی میان ولادت ها
 - امپلانت
- بحث در مورد مشوره دهی، تجویز و رجعت دهی برای "دوای فاصله دهی میان ولادت ها طولانی اثر برگشت پذیر (LARCS) و روش برگشت ناپذیر.
- بحث در مورد روش جراحی (عقیم سازی): وازکتومی (vasectomy)، بستن لوله رحم (tubal ligation)، بیرون آوردن رحم/هیسترکتومی (hysterectomy)
- بحث در مورد جلوگیری اضطراری

درس ششم: مراقبت بعد از سقط جنین (PAC)

در این درس محصلان درباره سقط جنین و مقررات ملی مربوطه می آموزند و مهارت های مراقبتی را مطابق به رهنمودهای ملی "مراقبت بعد از سقط جنین" نمایش خواهند داد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- معرفی بسته مراقبت بعد از سقط جنین.
- بحث در مورد مقررات ملی مربوط به سقط جنین.
- بحث در مورد نورم های فرهنگی و شیوه های مرسوم سقط جنین.
- بحث در مورد انواع سقط جنین و دلایل آن.
- شناسایی و لست نمودن علائم و نشانه های سقط جنین و سقط ناقص.
- شناسایی و بحث در مورد خطرات سقط جنین غیر مصئون و عوارض بعد از سقط جنین.
- مدیریت و رجعت مشکلات مرتبط به سقط جنین .
- بحث در مورد رهنمود ملی مراقبت بعد از سقط جنین .
- بحث در مورد تخلیه رحم با واکيوم دستی.
- بررسی تعلیمات صحی در مورد فاصله دهی میان ولادت ها و مشوره دهی به زنان و خانواده ها بعد از انجام سقط جنین.
- فراهم آوری و بحث در مورد مشوره دهی و خدمات تنظیم خانواده.

درس هفتم: رضایت آگاهانه، امتناع و مشارکت زن در گزینه های تنظیم خانواده

در این درس محصلان درباره رویکرد حقوق محور در زمینه مشاوره، آموزش و خدمات مرتبط به فاصله دهی میان ولادت ها می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- ارائه معلومات بی غرضانه و محترمانه در مورد تنظیم خانواده.
- فهم و تطبیق پروسه رضایت و امتناع آگاهانه.
- تطبیق رویکرد جنسیتی در ارتباط با مشاوره و خدمات تنظیم خانواده.

منابع:

Hesperian manuals: A book for midwives and Where there is no Doctor for Women

عنوان :	فارماکولوژی برای مراقبت قابلگی 2
کود مضمون :	DM 1 01 9
کریدت :	2 کریدت (2 کریدت تیوری)
ساعات :	34 ساعت در سمستر تیوری به شمول 2 ساعت امتحان (2 ساعت در هفته تیوری)
جایگزینی :	سال دوم، سمستر دوم (سمستر چهارم)
پیش شرط :	اساسات قابلگی، فارماکولوژی برای مراقبت قابلگی 1

تشریح مضمون

در این مضمون محصلان فهم عمیقی از دواهایی که برای تداوی اولیه و مدیریت مشکلات مادر و نوزاد استفاده می شود، کسب نموده و به بررسی ابعاد فارماکودینامیک و فارماکوکینتیک، مسیر تجویز و منع استعمال، شناسایی اثرات جانبی و معکوس دواها خواهند پرداخت.

اهداف مضمون

- در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:
- تشریح کارکرد گروپ های مختلف دوا در طول حاملگی، ولادت و شیردهی، اثرات جانبی و خطرات صحی برای مادر، جنین و نوزاد.
 - اثرات و خطرات دواها در طول حاملگی (کتگوری های تنظیم غذا و دوا FDA برای دوره حاملگی)
 - نام گرفتن دواهای تراتوژنیک (teratogenic) و اثرات آنها بر جنین.
 - تشریح اثرات معکوس بالقوه دواها بر زنان و نوزادان.
 - محاسبه صحیح دوز بر حسب سن و قد بیمار.
 - تداوی انتان های سیستم باروری (تناسلی) (به شمول انتان های باکتریایی، قارچ و پرازیت ها)، بویژه در طول حاملگی و شیردهی.
 - نمایش دانش مرتبط به موارد منع استعمال و اثرات معکوس دواها در خلال تجویز و قبل از آن.
 - شناسایی گروپ های مختلف دوا، موارد تجویز، عملکرد، مسیر تجویز، اثرات جانبی، موارد منع استعمال و پیامدهای دواهایی که در تداوی کیس های پرخطر استعمال می گردد.
 - شناسایی دواها و تشریح مسیر تجویز، عملکرد، اثرات جانبی، عواقب و موارد منع استعمال دواهایی که در تداوی اختلالات متابولیک و اندوکراین (endocrine) استفاده می گردد.
 - ارزیابی خطرات و مزایای یک دوا، تجویز شده برای مادر و مشوره دهی در مورد دواها.

استراتژی های تدریس و یادگیری

- (1) ارایه های تعاملی.
- (2) بحث های دوفره، گروپی و صنفی.
- (3) یادگیری مسئله محور (PBL) و یادگیری کلینیکی (CBL).
- (4) وسایل کمکی سمعی و بصری.
- (5) مطالعات شخصی.
- (6) وظایف.

توقعات مضمون

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون از محصلان انتظار می رود تا:

- در تمام ارایه ها (لکچرها) مطابق به پالیسی حضور داشته باشند.
- مطالعات قبل و بعد از هر جلسه را تکمیل نمایند.
- در مباحث صنفی شرکت فعال داشته باشند.
- تمام جداول کاری یا کارهای خانگی را به شکل رضایت بخش تکمیل نمایند.
- تمام کارهای خانگی و آزمایشات را در تاریخ های معینه تکمیل نمایند.
- با محصلانی که این توقعات را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابل های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

20%	ارائه گروپی و وظایف/پروژه ها
20%	امتحان میان سمستر یا 20 فیصد
60%	امتحان نهایی
100%	مجموع

منابع

- Katzung B, Trevor A. 2018. *Basic and Clinical Pharmacology*. 14th ed. Mc-Graw Hill/Lange. ISBN-10: 1259641155.
- Lehne RA. 2015. *Pharmacology for Nursing Care*. 9th ed. Saunders. ISBN10:0323321909
- Ministry of Health, General Directorate of Curative Medicine. *Essential Drugs Guideline 2019*. MoPH
- *Drugs during Pregnancy and Lactation: Treatment Options and Risk Assessment*, (2016) edited by Christof Schaefer, Paul W.J. Peters, Richard K Miller, Academic Press, 3rd ed.
- Cunningham F. G., Leveno K., Bloom S. (2018). *Williams Obstetrics*, 25th Edition. ISBN-13: 978-1259644320
- King T. L., CNM, MPH; Brucker M. C., CNM, PhD; (2018). *Varney's Midwifery*. 6th ed. ISBN: 9781284160215
- Marshall. J. E., & Raynor. M.D. (2019). *Myles' Textbook for Midwives*, 17th ed. Churchill Livingstone. Elsevier Health Sciences. ISBN: 9780702076428

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	<u>درس اول:</u> کتگوری های مصرف دوا ها در زمان حاملگی	4		
2	<u>درس دوم:</u> دواهای اثرگذار بر سیستم باروری و هورمون ها	4		
3	<u>درس سوم:</u> دواهایی که توسط قایله استفاده می شود - شرایط خطر کم	4		
*	<u>امتحان میان سمستر یا 20 فیصد</u>	2		
4	<u>درس چهارم:</u> دواهایی که توسط قایله استفاده می شود- شرایط خطر زیاد	5		
5	<u>درس پنجم:</u> تداوی ضد میکروبی (antimicrobial therapy)	5		
6	<u>درس ششم:</u> مدیریت تجویز دوا	4		
7	<u>درس هفتم:</u> ویتامین ها و منرال ها	2		
8	<u>درس هشتم:</u> ادویه مستعمله در تشوشت اب و الکترولیت های بدن و تعویض کننده گان پلازما	2		
*	<u>امتحان نهایی</u>	2		
*	<u>مجموع ساعات</u>	<u>34</u>		

اهداف درسی

درس اول: کتگوری های مصرف دوا ها در زمان حاملگی

در این درس محصلان با کتگوری های تنظیم غذا و دوا، اثرات جانبی و خطرات هر یک از کتگوری ها در ساینکل ولادت آشنا خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- آشنایی با کتگوری های غذا و دوا در دوره حاملگی.
- شناسایی اثرات و خطرات دواها در طول دوره حاملگی (کتگوری های غذا و دوا در دوره حاملگی).
- گتکوری A گتکوری B گتکوری C گتکوری D گتکوری X
- شناخت اثرات و خطرات دواها در دوره ولادت و شیردهی.

درس دوم: دواهای اثرگذار بر سیستم باروری و هورمون ها

در این درس محصلان درباره دواهای اثرگذار بر سیستم باروری، دسته بندی، مکانیزم عملکرد، موارد تجویز و منع استعمال، اثرات معالجوی و معکوس، نکات احتیاطی و تداخلات آنها خواهند آموخت. تأکید این درس بالای اقدامات قابلیت و آموزش در راستای تأمین مصئونیت بیمار خواهد بود. محصلان همچنان درباره دواهایی که برای صحت باروری استفاده می شود، خواص فارماکوکینتیک آنها و اقدامات قابلیت خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد هورمون های عمومی مرتبط به امراض نسائی-ولادی و مشکلات باروری.
- هورمون های نخایی GH – FSH – LH-TSH پرولاکتین- اوکسی توسین فارماکودینامیک -
- فارماکوکینتیک استتبابات و مضاد استتباب عوارض جانبی – مقدار و احتیاط آنها
- هورمون های درقیه و تاثیرات ان بالای پروسه تولد و تناسل
- دوا های مستعمله در هایپر تائیرودیزوم و هایپو تائیرودیزوم
- انسولین و مشتقات فمی انسولین در بارداری
- استروئیدهای غدد آدرنال و مشتقات آن در بارداری.
- استروژن ها و دواهای آنابولیک.
- آگونیست ها و آنتاگونیست های GnRH.
- کلسی تونین (calcitonin) و منرال ها، کلسیم، ویتامین دی (برای پائسگی).
- بحث در مورد دواهایی که برای اختلالات تخمدان استفاده می گردد.
- دواهای ضد کیست تخمدان.
- تحریک کننده های تخمدان.
- بحث در مورد دواهایی که برای اختلالات سینه استفاده می گردد.
- دواهایی که برای تورم پستان، فیبروکیستیک پستان (fibrocystic breast)، پستان درد (mastalgia)، توده پستانی (breast mass) و غیره استفاده می گردد.
- ابعاد فارماکوکینتیک تنظیم خانواده.
- دواهای مخصوص انتان های مقاربتی و تداخلات آن با دواهای دیگر.
- محاسبه صحیح دوز تجویز دوا.
- اثرات دوا/دوای خیابانی/دوای گیاهی بر حاملگی و جنین.
- بحث در مورد دواهای تجویز شده.
- شناسایی دواهای خیابانی.
- شناسایی دواهای سنتی.
- بحث در مورد دواهای بدون نسخه (over-the-counter drugs) .

درس سوم: دواهایی که توسط قابل استفاده می شود - شرایط خطر کم

در این درس محصلان درباره مقتضیات قابلگی در ارتباط با دواهایی که در دوره های قبل از ولادت، حین ولادت و بعد از ولادت استفاده می شوند، می آموزند. آنها همچنان با فارماکولوژی و فارماکوکینتیک مرتبط به مراقبت قابلگی در سراسر دوره ولادت آشنا خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد لست دواهایی که استفاده آن در طول حاملگی منع شده است.
- بحث و لست نمودن دواهایی که قابله باید با خود داشته باشد و به شکل مستقلانه تجویز نماید.
- تشریح دواهایی که برای به حداقل رساندن ناراحتی های جزئی در طول حاملگی استفاده می گردد و اثرات و عملکرد این دواها.
- بحث در مورد:
 - مکمل های آهن برای دواهای قبل از ولادت، آنتی بیوتیک ها.
 - اکسیتوسین ولادی،
 - میزوپروستول (misoprostol)،
 - ارگومترین (ergometrine).
 - آنتی اوکسی توسیک ها
 - سالیتامول
 - نفیدپین
 - آنتی بیوتیک های بعد از ولادت.

درس چهارم: دواهایی که توسط قابله استفاده می شود- شرایط خطر زیاد

در این درس محصلان با دواهایی که توسط قابله برای شرایط خطر زیاد مرتبط به صحت مادر و نوزاد استفاده می گردد، آشنایی حاصل می کنند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد دواهایی که برای واقعات پرخطر مرتبط به صحت مادر و نوزاد استفاده می گردد:
- دواهایی که قابله باید با خود داشته باشد و به طور مستقلانه تجویز نماید.
- تشریح در مورد تداوی کم خونی در زنان در طول دوره حاملگی و شیردهی
- بحث در مورد دواهای عام که در دوره ولادت استفاده می گردد- واقعات پرخطر
- دواهای عام که در مراحل مختلف ولادت و برای مشکلات ولادی استفاده می گردد:

○ مکمل های مختلف	○ فینرجان/Phenergan (پرومتازین/promethazine)
○ آرام بخش ها	○ دواهای ضد درد در طول ولادت
○ ضد استفراغ	○ استفاده از دواهای مختلف در طول شیردهی
○ انتی اسیدها	○ دواهای مؤثر برای ترشح شیر و غیره
○ انتی رفلکس	

- بحث در مورد دواها و تجویز توکولیتیک ها (tocolytics) و تحریک کننده های رحم.

- تجویز دواهایی که سبب تغییر حرکات رحم یا تحریک عضلات رحم شده و قبل و بعد از ولادت استفاده می شوند.
- بحث در مورد فارماکوکینتیک میزوپروستول (misoprostol).
- دواهای توکولیتیک.
- دواهایی که برای تداوی ولادت پیش از موعد استفاده می گردد .

- بحث در مورد دواهای عام برای نوزادان.

- ویتامین ها و مکمل های مختلف	- دواهای ضد درد (analgesics)
- انتی کولیک یا ضد قولنج (anti-colic)	- ضد استفراغ
- ضد اسهال	- انتی الرژی و دواهای سرماخوردگی
- دواهای اشتها آور	- دواهای ضد میکروب برای امراض عام

درس پنجم: تداوی ضد میکروبی (antimicrobial therapy)

در این درس محصلان درباره انتانات دواهایی که برای تداوی آنها استفاده می گردد، خواص فارماکوکینتیکی آنها و اقدامات قابلیت می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد دسته بندی آنتی میکروب ها:
- طیف وسیع (broad spectrum) در برابر طیف باریک (broad spectrum)
- باکتریواستاتیک (bacteriostatic) در برابر باکتریسیدال (bactericidal)
- مکانیزم اقدام:
- دواهایی که دیواره حجره ای باکتری را تضعیف می سازند
- دواهای مهار کننده سنتز پروتئین باکتریایی (bacterial protein synthesis)

- دواهای مهارت کننده سنتز DNA یا RNA یا مختل کننده کارکرد DNA
- آنتی بیوتیک ها
- دواهایی که از تکثیر ویروس جلوگیری می کنند
- دسته بندی بر حسب ارگانیزم آسیب پذیر
- تشخیص مشکلات در تداوی آنتی میکروبی
 - مقاومت اکتسابی
 - انتان اضافی (super infection)
 - واکنش آلرژیکی
 - آنافیلاکسیس (anaphylaxis)
 - آنتی بیوتیک ها
 - سولفونامید ها (sulfonamides)
 - کلورامفنیکول (chloramphenicol)
 - دواهای ضد قارچ
- بحث در مورد دواهای ضد انتانی پرازیتی
 - سیستودها (cestodes)
 - نِماتودها (nematodes)
 - اسکیتوسومیاسیز (schistosomiasis)
 - آمیب

درس ششم: مدیریت تجویز دوا

در این درس محصلان درباره بحث در مورد کیفیت و مصنوعیت دوا درمانی (مسئولیت قابله) میدانند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد کیفیت و مصنوعیت دوا درمانی (مسئولیت قابله)
 - حق تجویز دوا.
 - روش تجویز مصنوع دوا.
 - برقراری ارتباط با کارمند صحتی تجویز کننده دوا و فارماسیست (دواساز).
 - محاسبات دوايي .
- بحث در مورد تقنین دوايي در ارتباط با تجویز و مصرف دوا در افغانستان .
 - قوانین مرتبط با مواد مخدر .
- تست دواهای جدید .

درس هفتم: ویتامین ها و منرال ها تعریف و اهمیت ویتامین ها در زمان بارداری

در این درس محصلین در باره تجویز ویتامین ها و منرال ها در زمان بارداری بدانند.

ویتامین ها و منرال ها

- تعریف و اهمیت ویتامین ها در زمان بارداری
- ویتامین های منحل در آب
- ویتامین های منحل در شحم
- ویتامین b2 b6 b1 و b9 و بیویتامین b12 و ویتامین سی
- فولیک اسید و اهمیت آن در بارداری
- ویتامین k و ویتامین e و ویتامین d و ویتامین a
- ویتامین D و مینوپوز
- منرال ها کلسیم گلو کونات و یاسگی مگنیزیم پتاشیم آیودین و فلوراید

درس هشتم : ادویه مستعمله در تشوشات اب و الکترولیت های بدن و تعویض کننده گان پلازما

در این درس محصلین در مورد بحث سیروم ها بدانند.

- گلوگوز یا دکستروز
- سودیم کلوراید
- رینگر لکتات
- دکستران
- البومین

مقدمه اپیدمیولوژی باروری

عنوان	:	مقدمه اپیدمیولوژی باروری
کود مضمون	:	DM 1 01 10
کریدت	:	1 کریدت (1 کریدت تیوری)
ساعات	:	18 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان تیوری (1 ساعت در هفته تیوری)
چاپگزینی	:	سال دوم، سمستر دوم (سمستر چهارم)
پیش شرط	:	اساسات قابلیتگی، آناتومی و فزیولوژی، علوم حیاتی برای قابله ها

تشریح مضمون

در این مضمون محصلان با مفاهیم اساسی اپیدمیولوژی در سراسر دوران زندگی ضمن تمرکز ویژه بر صحت باروری آشنا می شوند. محصلان با بکارگیری دانش پیشین نظارت، شناختی از مفاهیم احصائیوی مثل باروری، فاصله دهی میان ولادت ها، مرگ و میر مادر و نوزاد و سقط خودبخودی جنین (pregnancy loss) بدست خواهند آورد. آنها با فهم اینکه چه عواملی بر مشکلات صحت باروری اثرگذارند، دانش خویش را در مورد مشکلات صحتی و در راستای بهبود صحت باروری توسعه خواهند داد.

اهداف مضمون

- در ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:
- تشریح اهمیت و کاربرد اپیدمیولوژی و جمعیت شناسی (دموگرافی) در صحت عامه.
 - تشریح مفاهیم اپیدمیولوژی و ارتباط آن با طب/صحت عامه/قابلیگی.
 - کاربرد مفاهیم و اصول اساسی اپیدمیولوژی و جمعیت شناسی در زمینه قابلیتگی بویژه در ارتباط با صحت جامعه
 - تشریح مدل اپیدمیولوژیکی.
 - تعریف و تفسیر معیارهای اساسی همبستگی اپیدمیولوژیکی (measures of association) از جمله تلفات.
 - تشریح تاریخچه و سیر طبیعی مریضی.
 - شناخت کاربرد اپیدمیولوژی و جمعیت شناسی در عرصه های صحت عامه و قابلیتگی.
 - محاسبه و تفسیر معلومات بر مبنای مفاهیم اپیدمیولوژیکی.
 - کاربرد مفاهیم اپیدمیولوژیکی در تمرین های ساحوی.

استراتژی های تدریس و یادگیری

- ارایه های تعاملی.
- بحث های دو نفره، گروهی و صنفی .
- وسایل کمکی سمعی و بصری.
- مطالعات شخصی (self-study).
- وظایف.

توقعات مضمون

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون درسی از محصلان توقع می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

- حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
- تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
- اشتراک فعال در مباحث صنفی.
- تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
- انجام تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
- با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

ارائه گروپی و وظایف/پروژه ها	20%
امتحان میان سمستر	20%
امتحان نهایی	60%
مجموع	100%

منابع

- Farmer, R., & Miller, D. *Lecture note on Epidemiology and Community Medicine*. (5th ed). Oxford: Blackwell.
- Stanhope, M., & Lancaster, J. *Community and Public Health Midwifery*, (6th ed). St. Lois: Mosby.
- Logan, B.B., & Daw Kins, C.E. (1996). *Family Center Midwifery in the Community*. (4th ed)
- Comprehensive Book of Public Health, the Committee on Research and technology of Ministry of Health, Treatment and Medical Education, Last ed. electronic version: http://www.elib.hbi.ir/persian/PUBLIC_HEALTH_EBOOK/PUBLIC_HEALTH_INDEX1.htm

S/N	موضوع درسی	ساعت	استاد
1	<u>درس اول: اساسات اپیدمیولوژی باروری</u>	6	
2	<u>درس دوم: تاریخچه و سیر طبیعی مریضی</u>	2	
3	<u>امتحان میان سمستر یا 20 فیصد</u>	1	
4	<u>درس سوم: شاخص های صحتی در اپیدمیولوژی</u>	4	
5	<u>درس چهارم: دموگرافی (جمعیت شناسی)</u>	3	
*	<u>امتحان نهایی</u>	2	
*	<u>مجموع ساعات درسی</u>	<u>18</u>	

اهداف درسی

درس اول: اساسات اپیدمیولوژی باروری

این درس محصلان را با مفاهیم ضروری و اساسی اپیدمیولوژی باروری و کاربرد آن در قابلیت آشنا می کند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف اپیدمیولوژی.
- بحث در مورد سیر تاریخی اپیدمیولوژی.
- تشریح کاربردهای اپیدمیولوژی و کارکردهای اساسی آن.
- بحث در مورد رویکرد اپیدمیولوژیکی.
- تشریح مفاهیم وقوع مریضی و زنجیره ابتلاء.
- فهم عوامل اجتماعی اثرگذار بر صحت و مدل اقتصادی-اجتماعی.
- بحث در مورد مطالعات اپیدمیولوژیکی.
- بحث در مورد اصطلاحات و اصول اساسی.
- معافیت (مصنوعیت)، شیوع، تحقیق، نظارت، تفسیر معلومات، ارزیابی، سیر طبیعی امراض، کنترل و وقایه از امراض.
- مدیریت معلومات صحتی.
- اجرای بررسی اپیدمیولوژیکی و تألیف گزارش اپیدمیولوژیکی.
- همه گیری در سطوح ملی، منطقوی و جهانی.

درس دوم: تاریخچه و سیر طبیعی مریضی

در این درس محصلان به بررسی سیر تاریخی مریضی و پروسه آمادگی برای مقابله با حوادث می پردازند.

در ختم این درس محصلان قادر به بحث در مورد موضوعات ذیل خواهند بود:

- بررسی شیوع.
- عوامل اجتماعی اثرگذار بر صحت.
- نظارت.
- مجدد همه گیری های در حال شکل گیری یا شکل گیری مجدد در سطوح ملی، منطقوی و جهانی.

- تفسیر معلومات.
- گزارش اپیدمیولوژیکی.
- بررسی جمعیت: حساسیت، ویژگی.

آمادگی مقابله با حوادث

- ارزیابی حوادث.
- مدیریت حوادث.
- دامنه و ماهیت فاجعه و اوضاع اضطراری.
- نقش و مسئولیت های قابل، تیم مقابله با حوادث و سایر سهم گیرندگان در مدیریت حوادث.
- پلان آمادگی مقابله با حوادث.
- آمادگی مقابله با حوادث برای جوامع.
- اصول رده بندی درمانی/معالجی در مدیریت حوادث.

درس سوم: شاخص های صحت در اپیدمیولوژی

در این درس محصلان شاخص های صحت مرتبط به اپیدمیولوژی باروری را فرا می گیرند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- شناخت انواع شاخص های صحت
- تعریف و نام گرفتن انواع احصائیه های صحت
- مروری بر اندازه گیری میزان مرگ و میر:
 - میزان ناخالص مرگ و میر
 - میزان مرگ و میر مادران
 - میزان مرگ و میر شیرخواران (اطفال زیر یک سال) (infant mortality rate)
 - میزان مرگ و میر نوزادان (زیر یک ماه یا 28 روز) (neonatal mortality rate)
 - میزان مرگ و میر (stillbirth rate)
 - میزان مرگ و میر (age-specific death rate)
- شاخص های میزان ابتلاء (measures of morbidity)
- لست کردن و تعریف میزان های امراض در اپیدمیولوژی
- میزان شیوع (prevalence) و وقوع (incidence) یک مرض
- خطر نسبی (relative risk)
- خطر قابل انتساب (attributable risk)
- تعریف و دامنه همه گیری
 - نظارت اپیدمیولوژیکی
 - وقایع و کنترل همه گیری (اپیدمی)
 - همه گیری در شرایط اضطراری و عادی
 - نقش عوامل اجتماعی اثرگذار بر صحت در همه گیری
- تهیه اسناد مریض در تأسیسات صحت
 - اصطلاحات عام که در گزارشات اپیدمیولوژیکی استفاده می شود
 - اهمیت گزارشات اپیدمیولوژیکی
 - سیستم مدیریت موجودی در تأسیسات صحت
- صحت عامه و قابلیت
- سروی اپیدمیولوژیکی (نمرین های ساحوی، لابراتوار)

درس چهارم: جمعیت شناسی (دموگرافی)

در این درس محصلان با مفاهیم اساسی جمعیت شناسی و کاربرد آن در قابلیت آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف جمعیت شناسی.
- تعریف اصطلاحات جمعیت شناسی.
- بحث در مورد اندازه گیری هایی که در جمعیت شناسی انجام می شود.
- تشریح شاخص های اساسی مرتبط به مادر و طفل .
- شناخت منابع معلومات جمعیت شناختی.
- شناخت نرخ ها و میزان های مرگ و میر.
- تشریح عوامل اثرگذار بر باروری.
- بحث در مورد سرشماری و نفوس.
- فهم روابط میان مدل های گذار جمعیت، حقوق و توانمندی زنان.

عنوان	:	روان شناسی
کود مضمون	:	DM 1 01 11
کریدت	:	1 کریدت (1 کریدت تیوری)
ساعات	:	18 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان تیوری (1 ساعت در هفته تیوری)
جایگزینی	:	سال دوم، سمستر دوم (سمستر چهارم)
پیش شرط	:	اساسات قابلیتگی، مراقبت قبل از حاملگی و بعد از ولادت، ولادت

تشریح مضمون

این مضمون برای کمک به فهم اصول ناظر بر رفتارهای بشر و واکنش انسان به استرس طراحی شده. محصلان به شناختی از مفاهیم و تیوری های روانشناسی با تأکید بر رشد و عوامل اثرگذار بر رفتار در سراسر دوران زندگی دست خواهند یافت.

اهداف مضمون

- در ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:
- تعریف روان شناسی و سیر تکوینی علم روان شناسی.
 - فهم تیوری های بیولوژیکی، رفتاری و یادگیری اجتماعی.
 - تشریح نقش انگیزه به عنوان پروسه ای برای تبیین رفتارهای انسانی.
 - بحث در مورد پروسه رشد و شکل گیری شخصیت.
 - شناخت مراحل رشد روان شناختی در سراسر دوران زندگی .
 - تشریح پروسه های مختلف در "روان شناسی رشد" (developmental psychology) از جمله رشد شناختی، رشد اجتماعی-عاطفی، رشد شخصیت، رشد جنسیت (development of sexuality)، رشد جسمی و وضعیت صحتی، و چرخه زندگی خانوادگی.
 - تشریح اینکه باورها و رسوم فرهنگی چگونه می توانند بر باورهای صحتی مردم تأثیرگذار باشند.
 - تحلیل عوامل اثرگذار بر رفتار بشر در مراحل مختلف رشد.
 - بکارگیری مفاهیم روانشناختی و جامعه شناختی در فراهم آوری حمایت عاطفی و مشوره دهی به افراد دچار به امراض جسمی و روانشناختی.
 - فراهم آوری مراقبت اساسی "آگاه از تکان" (trauma-informed) برای زنان و انجام بررسی برای تشخیص خشونت خانگی و جنسی، اختلالات استرس زای بعد از سانحه (PTSD) و دیگر تجارب تکان دهنده ای که بر صحت فرد و جامعه اثرگذارند.
 - بررسی اولیه برای تشخیص امراض روانی به شمول افسردگی بعد از ولادت.

استراتژی های تدریس و یادگیری

- ارایه تعاملی و متقابل.
- بحث های دوفره، گروهی و صنفی.
- وسایل کمکی سمعی و بصری.
- تمثیل.
- مطالعه شخصی.

توقعات مضمون

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون درسی از محصلان توقع می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

- حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
- تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
- اشتراک فعال در مباحث صنفی.
- تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
- تکمیل تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
- با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

20%	فعالیت های صنفی و ارائه گروپی
20%	امتحان میان سمستر یا 20 فیصد
60%	امتحان نهایی
100%	جمع

منابع:

- Myers, D. *Social Psychology*. (2019). 13th ed. New York: Mc Grawhill.
- Robert, L.S., & Homer, J.J. *Experimental Psychology*. (2016). 5th ed.
- Smith, E., & Mavkie, D. *Social Psychology*, (2016). 4th ed.
- Reece, B. and Brandt, R. *Effective Human Relations in Organization*. Houghton Mifflin Company, New Jersey.
- Hesperian manual: Where there is no doctor for women, A book for midwives.

شماره	موضوع درسی	ساعات	استاد
1	<u>درس اول: مقدمه روانشناسی</u>	1	
2	<u>درس دوم: تیوری های روانشناختی</u>	3	
3	<u>درس سوم: مقدمه روانشناسی رشد</u>	3	
4	<u>درس چهارم: خودآگاهی/خودفهمی</u>	2	
5	<u>امتحان میان سمستر یا 20 فیصد</u>	1	
6	<u>درس پنجم: شخصیت</u>	2	
7	<u>درس ششم: محرک</u>	2	
8	<u>درس هفتم: معیار های روانشناختی</u>	2	
*	<u>امتحان نهایی</u>	2	
*	<u>مجموع ساعات درسی</u>	<u>18</u>	

اهداف درسی

درس اول: مقدمه روانشناسی

در این درس محصلان با رشته روانشناسی و اهمیت آن برای مسلک قابلیت آشنایی شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف روانشناسی.
- شناخت چشم اندازهای مختلف در روانشناسی.
- بحث در مورد شاخه های روان شناسی.
- اهمیت روان شناسی برای مسلک قابلیت.
- سیر تاریخی روان شناسی (از روانشناسی ساختارگرا تا روانشناسی عصب شناختی (نیوروسایکولوژیک).
- شناخت رشته های مختلف روان شناسی.
- فهم و نشان دادن کاربردهای عملی روان شناسی در کار قابلیت.

درس دوم: تیوری های روانشناختی

در این درس محصلان با تیورهای مختلف روانشناختی آشنا می شوند.

تا ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد مبانی بیولوژیکی رفتار.
 - مغز و رفتارها
 - ناقلان عصبی (نیوروترانسمیترها/neurotransmitters) و رفتارها.
 - ژن ها و رفتارها.
- بحث در مورد تیوری های سایکودینامیک/روانکاوانه.
 - زیگموند فروید (1856-1939).
 - آنا فروید- <https://www.thoughtco.com/anna-freud-4685538>
- تشریح تیوری های رفتاری.
 - تیوری شرطی سازی کلاسیک پاولف (Pavlov)
 - تیوری شرطی سازی کنشگر تورندیک (Thorndike) و اسکینر (skinner)
- تیوری های یادگیری اجتماعی.
 - تیوری یادگیری اجتماعی-شناختی باندورا (Bandura).
 - نظریه های استرس.
 - سندروم سازگاری عمومی سلیه (Selye's general adaptation syndrome).
 - تیوری استرس و هیجان لازاروس (Lazarus).
 - چرخه خشونت.

درس سوم: مقدمه روانشناسی رشد

در این درس محصلان با مفهوم "رشد در دوران زندگی"؛ از حاملگی تا نوزادی، طفولیت، نوجوانی، بزرگسالی و مرگ؛ آشنا خواهند شد. محصلان با تیوری های روانشناسان رشد (فروید، اریکسون و پیاژه) معرفی خواهند شد.

تا ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف روانشناسی رشد.
- شناخت مراحل مختلف رشد.
- تشریح تیوری های رشد (فروید، اریکسون و پیاژه).
- تشریح تعامل میان وراثت و محیط.

درس چهارم: خودآگاهی/خودفهمی

در این درس محصلان مفهوم "تحلیل خود" و کاربرد مفهوم "خود" به مثابه یک ابزار کمکی در روانشناسی را فرا می گیرند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف اصطلاح خودآگاهی.
- بحث در مورد اهمیت خودآگاهی.
- تشریح مدل خودآگاهی (کلکین جوهاری (Johari).
- بیان کردن احساسات خود و نشان دادن خودآگاهی و خودفهمی فزاینده.
- بحث در مورد شیوه های بهبود خودآگاهی.
- کاربرد خودآگاهی و خودفهمی در قابلیت برای پیشگیری از فرسودگی روانی (burnout).

درس پنجم: شخصیت

در این درس محصلان با مفهوم شخصیت و مفاهیم مرتبط به رشد آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد اهمیت شخصیت.
- تشریح انواع شخصیت: درونگرا، برونگرا.
- تشریح صفات شخصیتی (personality traits).
- بحث در مورد تیوری های شخصیت.
- شناخت شخصیت.
- بحث در مورد روانشناسی رشد در سراسر دوران زندگی.
- عوامل سرشتی (طبیعی) در برابر عوامل تربیتی.
- ثبات و تغییر.
- پیوستگی و گسست.

درس ششم: محرک (motivation)

در این درس محصلان درباره مفاهیم هوش و محرک و اهمیت و کاربرد آن در زندگی روزانه می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشریح مفهوم هوش.
- انگیزه های بیولوژیکی، برای مثال، تیوری محرک- سلسله مراتب نیازهای مزلو (Maslow).
- فهم نقش محرک ها در موفقیت و شکست.
- شناخت علانم فرسودگی روانی و طریقه کاهش و پیشگیری از آن.

درس هفتم: معیارهای روانشناختی

ارتباط و مشاوره بین فردی.

○ تعریف عناصر ارتباط و مشاوره بین فردی (IPCC).

○ مفاهیم اساسی مرتبط به ارتباط و مشاوره بین فردی.

• برداشت.

• ارزش ها.

- نگرش .
- ارتباط و مشاوره بین فردی و حقوق استفاده کننده خدمات.
- تکنیک های ارتباط و مشاوره بین فردی.
- گوش دادن.
- سوال کردن.
- تغییر عبارات و خلاصه کردن.
- ارتباط و مشاوره بین فردی و عناصر ضروری مشاوره مؤثر (GATHER):
- خوشامدگویی به مراجعه کننده (برقراری روابط دوستانه).
- سوال کردن از مراجعه کننده (جمع آوری معلومات).
- گفتن (ارائه معلومات).
- "کمک کردن" به مراجعه کننده (کمک کردن به زنان برای تصمیم گیری یا حل مشکل).
- تشریح کردن برای مراجعه کننده.
- بازگرداندن/رجعت دادن/بررسی واقعیت (مراحل بعدی).
- مواد معلوماتی، آموزشی و ارتباطی.
- فلپ چارت. -بروشور. -پوستر. -جزوه. -کتابچه. کارت یادآوری (cue cards).
- موانع استفاده از مواد معلوماتی، آموزشی و ارتباطی (IEC).
- مواد موجود نیست (در جای دیگر نگهداری می شود یا در محل عرضه خدمات موجود نیست).
- نداشتن دانش درباره اهمیت استفاده از این مواد.
- نداشتن دانش درباره نحوه استفاده از آنها.
- موانع زبانی (اگر به زبان محلی باشد).
- بی توجهی.
- این فرضیه که مراجعه کننده همه چیز را می داند، پس ضرورت به دیدن او وجود ندارد.
- استفاده از مواد توسط ناظر یادآوری نشده است.
- استفاده از این مواد بسیار وقت گیر است.
- مزایای استفاده از موارد معلوماتی، آموزشی و ارتباطی.
- اگر حجم معلومات زیاد باشد، ممکن است مخاطب همه چیز را به خاطر نسپارد.
- اهمیت آگاه بودن از نورم ها و کلیشه های جنسیتی به هنگام تهیه مواد معلوماتی، آموزشی و ارتباطی.
- مراقبت مبتنی بر رابطه، تصمیم گیری مشترک و مدل قابلیت

رشد اولیه طفولیت

عنوان :	رشد اولیه طفولیت
کریدت :	1 کریدت (1 کریدت تیوری)
ساعات :	18 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان تیوری (1 ساعت در هفته تیوری)
جایگزینی :	سال دوم، سمستر دوم (سمستر چهارم)
پیش شرط :	آموزش و مشاوره صحی، مراقبت از نوزاد، تغذیه دوره حیات، میکروبیولوژی و طریقه های وقایه از انتان در مراقبت قابلیگی.

تشریح مضمون

این مضمون محصلان را قادر به فراگیری مفهوم رشد اولیه و تکامل طفل ساخته و بر روی رشد مغز نوزاد، تعامل والدین و نوزاد و شناخت نشانه های نوزاد (درد، گرسنگی و غیره) تمرکز خواهد داشت. این مضمون فهم محصلان از مفهوم بازی را ارتقاء داده و نقش قابله را در بهبود توانایی والدین برای کمک به رشد و تکامل صحتمند نوزاد و طفل به بحث خواهد گرفت.

اهداف مضمون

- در ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:
- تشریح مراحل طبیعی رشد و تکامل طفل.
 - تشریح اصول و الگوهای رشد و تکامل.
 - نقاط عطف نارمل و ارزیابی رشد طفل.
 - بحث در مورد رشد جسمی و تغییرات روانشناختی در طفولیت.
 - عواملی که بر رشد طفل اثرات مثبت و منفی وارد می کنند.
 - ارزیابی رشد طفل.
 - بحث در مورد عوامل تأثیرگذار بر رشد جسمی و عاطفی.
 - تفکیک بین رشد نارمل و غیرنارمل طفل.
 - تشریح نیازمندی های تغذیوی نوزاد و طفل.
 - بررسی وضعیت تغذیوی نوزاد (newborn)، شیرخوار (infant) و طفل.
 - مشکلات و اختلالات رشد که در هر مقطع از رشد رخ می دهند.

استراتژی های تدریس و یادگیری

- (1) ارایه های تعاملی.
- (2) بحث های دوفره، گروهی و صنفی.
- (3) یادگیری مسئله محور و یادگیری کلینیکی.
- (4) وسایل کمکی سمعی و بصری.
- (5) تمثیل.
- (6) مطالعات شخصی.
- (7) سمینار و پروژه های گروهی.

توقعات مضمون

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون از محصلان انتظار می رود تا:

- در تمام ارایه ها (لکچرها) مطابق به پالیسی حضور داشته باشند.
- مطالعات قبل و بعد از هر جلسه را تکمیل نمایند.
- در مباحث صنفی شرکت فعال داشته باشند.
- تمام جداول کاری یا کارهای خانگی را به شکل رضایت بخش تکمیل نمایند.
- تمام کارهای خانگی و آزمایشات را در تاریخ های معینه تکمیل نمایند.
- با محصلانی که این توقعات را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

ارائه گروپی و وظایف/پروژه ها	20%
امتحان میان سمستر یا 20 فیصد	20%
امتحان نهایی	60%
مجموع	100%

منابع

- Catholic Relief Services 2016, *Early Childhood Development – Basic Concepts*, Baltimore, MD 21201-3443 USA

شماره	موضوع درسی	ساعات	تاریخ	استاد
1	<u>درس اول: رشد و تکامل طفل</u>	4		
2	<u>درس دوم: عوامل تأثیرگذار بر رشد و تکامل</u>	4		
*	<u>امتحان میان سمستر یا 20 فیصد</u>	2		
3	<u>درس سوم: تغذیه و ارزیابی دوره طفولیت</u>	4		
4	<u>درس چهارم: حوادث عام در طفولیت و پیشگیری از آن</u>	2		
*	<u>امتحان نهایی</u>	2		
*	<u>مجموع ساعات درسی</u>	<u>18</u>		

اهداف درسی

درس اول: رشد و تکامل اطفال

در این درس محصلان درباره رشد و تکامل طفل و نقاط عطف رشد طفل می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف اصطلاحات ذیل:
 - نوزاد (neonate)، طفل شیرخوار (infant)، طفل نوپای (toddler)، اطفال در سنین قبل از مکتب، اطفال سن مکتب، نوجوان، بزرگسال.
- تشریح مراحل رشد و تکامل.
- تشریح اصول و الگوهای رشد و تکامل.
- بحث در مورد رشد جسمی و شناختی و تغییرات فزیولوژیکی.
- بحث در مورد نقاط عطف رشد نارمل و ارزیابی رشد طفل.
- بحث در مورد رشد و تکامل غیرنارمل.

درس دوم: عوامل اثرگذار بر رشد و تکامل

در این درس محصلان درباره عوامل اثرگذار بر رشد و تکامل دوره طفولیت می آموزند:

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشریح عوامل مثبت و منفی اثرگذار بر رشد و تکامل.
- بحث در مورد عوامل اثرگذار بر رشد جسمی و عاطفی.
- بحث در مورد رشد زبانی و فکری.
- مشکلات یا اختلالات رشد که به طور بالقوه در هر مقطع رشد رخ می دهند.
- آموزش و مشاوره صحی برای والدین یا سرپرستان درباره رشد و تکامل طفل.
- اهمیت بازی و وسایل بازی در سنین مختلف.
- شیوه های تغذیه.
- موانع رشد و تکامل نارمل.
- مشکلات رفتاری طفل، برای مثال مکیدن شصت، ترس، بدخلقی، شب ادراری، پرخاشگری، دروغگویی، رقابت با خواهر و برادر و غیره.
- فهم تأثیر صحت جسمی و روانی مادر بر رشد طفل.

درس سوم: تغذیه و ارزیابی دوره طفولیت

- بررسی اصل تغذیه طفل.
- ارزیابی.
- اندازه گیری آنتروپومتریک و تفسیر نتایج: وزن و قد، دور بازو (MUAC).
- چارت نظارت بر رشد.
- ارزیابی عمومی (قد تا نوک پای).
- دلایل سوء تغذی و مدیریت آن.
- سوء تغذی پروتئین-انرژی (PEM).
- کمبود ویتامین.
- آموزش و مشاوره صحی برای والدین یا سرپرستان درباره تغذیه طفل و رژیم غذایی به دنبال از شیر گرفتن طفل.
- مدیریت و رسیدگی به اطفال دچار سوء تغذی.

درس چهارم: حوادث عام در دوره طفولیت و پیشگیری از آن

- مسمومیت.
- اجسام خارجی در بدن.
- زمین خوردن .
- خفگی شدن.
- سوختگی .
- تدابیر وقایوی.
- خشونت، آزار و آزار جنسی.

ثقافت اسلامی 4

عنوان : ثقافت اسلامی 4

کود مضمون : DM 1 03 4

کریدت : 2 کریدت (2 کریدت تیوری) سال دوم سمستر دوم

ساعات : 34 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان نهایی (1 ساعت در هفته تیوری)

جایگزینی: ثقافت اسلامی 4

تشریح مضمون

این مضمون محصلان را با نظام اقتصادی، اصول و ارزش های نظام اقتصادی از دیدگاه اسلامی آشنا میسازد.

اهداف مضمون

با تکمیل این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

○ آشنایی با نظام اقتصاد و اصول و ارزش های آن از نگاه اسلام

استراتژی های تدریس و یادگیری

- لکچرهای تعاملی و دوطرفه.
- بحث های دوفره، گروهی و صنفی.
- وسایل کمکی سمعی و بصری.
- مطالعه شخصی.

توقعات مضمون

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون از محصلان توقع می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

1. حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
2. تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
3. اشتراک فعال در مباحث صنفی.
4. تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
5. تکمیل تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
6. با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قباله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

امتحان میان‌سمستر یا 20 فیصد
 امتحان نهایی
 جمع
 20%
 80 %
 100%

شماره	موضوع درسی	ساعات	استاد
1	<u>درس اول: شناخت اقتصاد اسلامی و تعریف و اصول اقتصادی</u>	3	
2	<u>درس دوم: نظام سوسیالیزم و مکتب اقتصادی اسلام</u>	3	
3	<u>درس سوم: مصادر اقتصادی اسلام</u>	4	
4	<u>درس چهارم: مصادر اتفاقی</u>	2	
5	<u>درس پنجم: تاریخچه اقتصاد اسلامی</u>	3	
6	<u>درس ششم: تاریخچه اقتصاد اسلامی در عصر خلفا راشدین</u>	2	
*	<u>درس : امتحان بیست فیصد</u>	2	
7	<u>درس هفتم: مفاهیم اقتصادی و وسایل تولید، و توزیع ثروت در نظام های مختلف</u>	3	
8	<u>درس هشتم: بازار و ظوابط تعامل</u>	3	
9	<u>درس نهم: ملکیت در اسلام</u>	3	
10	<u>درس دهم: شرکت ها در نظام اقتصادی اسلامی</u>	2	
11	<u>درس یازدهم: شناخت پول و شناخت بانکهای اسلامی</u>	2	
12	<u>امتحان نهایی</u>	2	
*	<u>مجموعه نمرات</u>	34	

اهداف درسی

درس اول: شناخت اقتصاد اسلامی و تعریف و اصول اقتصادی

در این درس محصلان با مفاهیم نظام اقتصاد اسلامی آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف شناخت اقتصاد اسلامی
- تعریف و اصطلاحات اقتصادی
- اصول و مشکلات اقتصاد

درس دوم: نظام سوسیالیزم و مکتب اقتصادی اسلام

این درس محصلان در رابطه با تفاوت های نظام اقتصادی اسلامی و سوسیالیزم آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- نظام سوسیالیزم و سلیبیت آن
- مکتب اقتصاد اسلامی بخش اول: مبادی و اصول
- بخش تغیر پذیری یا ویژه گی های نظام اقتصادی اسلامی

درس سوم: مصادر اقتصاد اسلامی

در این درس محصلان با مصادر اقتصاد اسلامی و مفاهیم آن آشنا میگردند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- مصادر اتفاقی (قران و سنت) با تعاریف و حجیت

درس چهارم: مصادر اتفاقی

در این درس محصلان در مورد مصادر اتفاقی و مصادر اختلافی معلومات حاصل خواهند کرد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- اجماع و قیاس و مصادر اختلافی بدون تفصیل

درس پنجم: تاریخچه نظام اقتصادی اسلامی

در این درس محصلان به تاریخچه نظام اقتصادی اسلامی در زمان پیغمبر اسلام (ص) معرفی خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تاریخچه اقتصاد اسلامی در زمان پیغمبر اسلام صل الله علیه و سلم

درس ششم: تاریخچه اقتصاد اسلامی در زمان خلفای راشدین

در این درس محصلان با تاریخچه نظام اقتصادی اسلامی در زمان خلفای راشدین معرفی خواهند گردید.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تاریخچه نظام اقتصادی در زمان خلفای راشدین و بعد از آن

درس : امتحان بیست فیصد

درس هفتم : مفاهیم اقتصادی و وسایل تولید و توزیع ثروت

در این درس محصلان با و مفاهیم اقتصادی و وسایل تولید آشنا خواهند شد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- اقتصادی و وسایل تولید (کار)
- وسایل تولید و توزیع ثروت در نظام های مختلف

درس هشتم : بازار و ظوابط تعامل

در این درس محصلان با بازار و ظوابط تعامل آشنا می شوند.

تا ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بازار و ظوابط تعامل در آن

درس نهم : ملکیت در اسلام

در این درس محصلان در رابطه به ملکیت در اسلام و شرایط مشروعیت کسب آن خواهند آموخت.

تا ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- ملکیت در اسلام و شرایط کسب مشروعیت آن

درس دهم : شرکت ها در نظام اقتصادی اسلامی

در این درس محصلان در رابطه به شرکت ها در نظام اقتصادی اسلامی خواهند آموخت.

تا ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

شرکت ها در نظام اقتصادی اسلامی (تولید، انواع، و سیستم نرخ)

درس یازدهم : شناخت پول و شناخت بانک های اسلامی

در این درس محصلان در رابطه شناخت پول خواهند آموخت.

تا ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف پول و فرق آن با نقد و سیستم نرخ
- شناخت بانکهای اسلامی

سمستر پنجم

وزارت صحت عامه
انستیتوت علوم صحتی غرضنفر
برنامه تعلیمی دیپلومه قابلیت
اختلاطات دوره نوزادی

عنوان	:	اختلاطات دوره نوزادی
کریڈت	:	6 کریڈت (3 کریڈت تیوری، 1 کریڈت لابراتوار و 2 کریڈت کلینیکی)
ساعات	:	182 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان تیوری و 4 ساعت امتحان عملی (3 ساعت در هفته تیوری، 2 ساعت در هفته لابراتوار و 6 ساعت در هفته کلینیکی)
جایگزینی	:	سال سوم، سمستر اول (سمستر پنجم)
پیش شرط	:	آناتومی و فزیولوژی 1 و 2، ارزیابی صحتی، فارماکولوژی و محاسبات دوائی، مراقبت از نوزاد، رشد اولیه طفولیت

تشریح مضمون

این مضمون محصلان را در کسب شایستگی تشخیص اختلاطات و اختلالات نوزاد و فراهم آوری مراقبت بر مبنای دامنه عملکردشان یاری می‌رساند. محصلان ضمن ادغام مفاهیم آموخته شده در زمینه های مراقبت نوزاد، رشد اولیه طفولیت و مضامین فارماکولوژی، مهارت های تفکر انتقادی را از خود به نمایش گذاشته و به مدیریت مشکلات نوزاد همراه با تیم های بین رشته ای خواهند پرداخت. آنها ضمن تشخیص دامنه عملکردشان با مکانیزم رجعت دهی در زمینه افغانستان آشنا می شوند.

اهداف مضمون

- با تکمیل موفقانه این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:
- انجام مراقبت قابلیت برای تشخیص زود هنگام، مدیریت و رجعت دهی نارسایی های مادرزادی و مشکلات صحتی در نوزادان.
 - تشخیص و رجعت دادن نوزادانی که در طول ولادت و بعد از ولادت دچار اختلاطات و اختلالات می شوند.
 - همکاری با تیم بین رشته ای برای حصول اطمینان از مدیریت مناسب مشکلات نوزاد.
 - ثبت یافته های مرتبط به مداخلات اولیه و پیگیری.
 - مشوره دهی به والدین و همدردی با آنان در صورت بروز نارسایی های ولادی، سقط ناخواسته جنین یا مرگ نوزاد.
 - بحث در مورد مفهوم و منطق "نظارت و واکنش به مرگ و میر مادر و نوزاد". (MNDSR).
 - بحث در مورد مفهوم نظارت و واکنش به مرگ و میر قبل و بعد از ولادت (MPDSR) و چرخه واکنش.

استراتژی های تدریس و یادگیری

- ارائه های تعاملی .
- نمایش مهارت ها.
- بحث های دوفره، گروهی و صنفی.
- یادگیری مسئله محور و یادگیری کلینیکی.

- وسایلی کمکی سمعی و بصری.
- تمثیل.
- مطالعات شخصی (self-study).
- سمینار و پروژه های گروهی.

توقعات مضمون

به منظور برآورده سازی اهداف این مضمون از محصلان انتظار می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

- حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
- تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
- اشتراک فعال در مباحث صنفی.
- تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
- انجام تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
- با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

10%	فعالیت های صنفی کار گروهی ها
20%	امتحان میان سمستر یا 20 فیصد
10%	مهارت (نمایش مهارت و کسب شایستگی مطابق چک لست)
60%	امتحان نهایی
100%	مجموع
کامیاب/ناکام	امتحان نهایی کلینیکی/مهارت ها

منابع

- Cunningham F. G., Leveno K., Bloom S. (2018). Williams Obstetrics, 25th Edition. ISBN-13: 978-1259644320
- King T. L., CNM, MPH; Brucker M. C., CNM, PhD; (2018). *Varney's Midwifery*. 6th ed. ISBN: 9781284160215
- Marshall. J. E., & Raynor. M.D. (2019). *Myles' Textbook for Midwives*, 17th ed. Church hill Livingstone. Elsevier Health Sciences. ISBN: 9780702076428

شماره	موضوع درسی	ساعات	استاد
1	<u>درس اول: میزان ابتلاء (morbidity) و مرگ و میر نوزادان در افغانستان</u>	2	
2	<u>درس دوم: مشکلات عام نوزاد</u>	8	
	<u>درس سوم: نوزاد پیش از موعد</u>	10	
3	<u>درس چهارم: نارسایی های مادرزادی</u>	4	
4	<u>درس پنجم: مشکلات تنفسی و اختلالات قلبی</u>	7	
*	<u>امتحان میان سمستر یا 20 فیصد</u>	2	
5	<u>درس ششم: نارسایی های جهاز روده و معده</u>	5	
6	<u>درس هفتم: جراحات های عمده ولادی</u>	6	
7	<u>درس هشتم: حمایت روانی برای خانواده های دچار مشکلات</u>	4	
9	<u>جلسات آموزشی تطبیقات</u>	32	
10	<u>ساعات کلینیکی</u>	96	
*	<u>امتحان نهایی</u>	2	
	<u>امتحان کلینیکی</u>	4	
*	<u>مجموع ساعات درسی</u>	<u>182</u>	

فعالیت های لاپراتوار مهارت ها و جلسات آموزشی

رهنمودها

1. مهارت ها بر اساس رهنمودهای عملکرد محصل نشان داده خواهد شد.
2. بعد از نشان دادن مهارت توسط هیئت علمی، محصلان آن را در گروه های کوچک تطبیق خواهند کرد.
3. هر گروه یک هدایت مشخص را از هیئت علمی دریافت خواهد کرد.
4. ورود و خروج محصلان مطابق به رهنمودهای چک لیست عملکرد محصل ثبت خواهد شد.
5. محصلان اجرای مهارت ها در مسلک قابلیت و همچنین در شفاخانه و جامعه را تمرین خواهند کرد.

تقسیم اوقات مهارت های تطبیقات

شماره	مهارت ها برای نمایش و تمرین	ساعات	استاد
1	مشکلات عام نوزاد (علائم، نشانه ها، تشخیص و تدای)	6	
2	○ مراقبت ضروری برای نوزادان کوچک (ECSB) ○ مراقبت ضروری عاجل از نوزاد (ENC)	10	
3	○ مراقبت مادرانه کانگوروی (KMC) ○ مراقبت پدرانه کانگوروی (KFC) ○ مراقبت توسط اینکیوباتور (incubator)	8	
4	تغذیه با شیر مادر، تغذیه با گلاس یا تغذیه نازوگاستریک/تغذیه از طریق لوله بینی-معدوی (nasogastric) در تناسب با شرایط نوزاد ○ داخل کردن لوله بینی-معدوی (nasogastric tube)	6	
5	مشوره دهی، ارتباط و حمایت روانی برای خانواده های دچار مشکلات	2	
	مجموع	32	

اهداف درسی

درس اول: میزان ابتلاء (morbidity) و مرگ و میر در افغانستان

- دلایل مرگ و میر نوزادان در سطوح جهانی، منطقه ای و ملی- اهمیت وقایع از انتان و مراقبت عاجل نوزاد در کاهش مرگ و میر نوزادان (NMR) و مرگ و میر قبل و بعد از ولادت
- تعریف مفهوم "نظارت و واکنش به مرگ و میر مادر و نوزاد" و منطق آن

درس دوم: مشکلات عام نوزاد

در این درس محصلان به بررسی پروسه تشخیص و مدیریت اولیه و رجعت دهی مشکلات صحتی و اختلالات عام در نوزادان می پردازند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- ارزیابی نوزاد جهت شناسایی انحرافات از وضعیت نارمل
- بحث، تشخیص و مدیریت مشکلات عام ذیل در نوزادان به شمول تشخیص اولیه و رجعت دهی به سطح بعدی مراقبت:

علائم، نشانه ها و تدای مشکلات انتخابی

- وزن غیرنارمل در زمان ولادت: نوزادان کوچک (پیش از موعد و کوچک برای سن حاملگی) یا بزرگ برای سن حاملگی
- ولادت پیش از موعد
- هایپوترمیا یا کم گرمایی (hypothermia) و هایپرترمیا یا فزون گرمایی (hyperthermia)

- ولادت بعد از موعد
- اختناق یا خفگ شدن نوزاد (asphyxia neonatorum)
- زردی نوزاد
- اختلالات متابولیک نوزاد
- هماتوم یا غده حاوی خون خارج شده از رگ ها (hematoma)
- جراحت های ولادی
- همانژیوم (غده یا خال مادرزادی خوش خیم که از شبکه بهم فشرده رگ های خونی درست شده است) (haemangioma)
- نارسایی های مادرزادی
- سپسیس نوزاد (sepsis)
- انتان اچ آی وی در نوزاد
- اسپاسم یا تشنجات (انتان های عمده) سیفیلیس سپسیس (syphilis sepsis)

درس سوم: نوزاد پیش از موعد

در این درس محصلان درباره مشکلات اصلی نوزاد پیش از موعد و طریقه مدیریت و مراقبت از چنین نوزادانی می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- ارائه ویژگی ها و مشکلات عام نوزاد پیش از موعد
- فراهم آوری مراقبت و مدیریت نوزاد پیش از موعد مطابق به بسته های ذیل:
- مراقبت ضروری برای نوزادان کوچک (ECSB)
- مراقبت ضروری عاجل از نوزاد (ENC)
- حفظ گرما
 - مراقبت کانگورویی مادرانه (KMC)
 - مراقبت کانگورویی پدرانه (KFC)
 - مراقبت توسط اینکیوباتور (incubator)
- نظارت بر تنفس و احیاء یا به هوش آوری در صورت نیاز (استفاده از خریطه/ماسک با اندازه مناسب)
- کمک به نوزاد برای برون رفت از استرس ولادت
- نظارت بر دیگر علائم حیاتی (درجه حرارت بدن، تنفس، ضربان قلب، رنگ)
- تغذیه با شیر مادر، تغذیه با گیلان یا تغذیه نازوگاستریک در تناسب با شرایط نوزاد
- پمپ کردن و ذخیره سازی شیر مادر جهت استفاده در بخش مراقبت ویژه نوزاد (NICU)
- وقایع از انتان: شست و شوی صحیح دست، پاک نمودن سطوح، رعایت نظافت در طول ولادت، طرز العمل های بهداشتی
- آموزش مادر/پدر/سایر سرپرستان (برای مثال مادرکلان) در مورد چگونگی مراقبت از نوزاد

درس چهارم: نارسایی های مادرزادی

در این درس محصلان با چگونگی تشخیص و مدیریت نارسایی های مادرزادی آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد نارسایی های عام مادرزادی:
 - نارسایی لوله عصبی (اسپینا بیفیدا یا ستون فقرات شکافدار spina bifida، آناسیفالی (anecephaly)، مینژیل (meningeal)، هایدروسفالوس (hydrocephalus)
 - سندروم ایکس شکننده (fragile X syndrome)
 - سندروم داون (down) و تریزومی های دیگر (trisomy)

- کیستیک فیبروزیس (cystic fibrosis)
- مشکلات دیگر: هرnia، بیضه نزول نکرده (undescended testis) و غیره
- بریدگی لب (cleft lip) یا کام (cleft palate)
- نارسایی های قلبی
- تشخیص و مدیریت نارسایی های

درس پنجم: مشکلات تنفسی و اختلالات قلبی

در این درس محصلان به بررسی اختلالات قلبی و تنفسی در نوزادان می پردازند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشریح، تشخیص و مدیریت سندروم دیسترس تنفسی (RDS)، آزیکسیا یا خفگ شدن (asphyxia)، سینه بغل (pneumonia)، سندروم آسپیراسیون مکنونیوم (meconium aspiration syndrome)
- تشریح، تشخیص و مدیریت اختلالات قلبی
 - مرض قلبی مادرزادی
 - نارسایی احتقانی قلبی (congestive heart failure)
- تشریح، تشخیص و مدیریت مرض همولیتیک (haemolytic disease)

درس ششم: نارسایی های جهاز معدی معایی یا هضمی

در این درس محصلان چگونگی تشخیص و مدیریت نارسایی های جهاز معدی معایی یا هضمی در نوزادان را فرا می گیرند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف، تشخیص و مدیریت نارسایی های جهاز معدی معایی یا هضمی:
 - مسدود شدن جهاز هاضمه
 - پیلوریک استنوزیس (pyloric stenosis)
 - هیاتال هرnia (hiatal hernia)
 - مقعد بسته یا بدون سوراخ (imperforate anus)

درس هفتم: جراحات های عمده ولادی

در این درس محصلان با جراحات هایی که ممکن است در طول ولادت برای نوزاد رخ دهد، آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف، تشخیص و مدیریت جراحات های ولادی ذیل:
 - فلج ارب (Erb palsy)، سیفالوهماتوم (cephalohematoma)، کاپوت ساکسینوم (caput succedaneum)، جراحات های عضلانی، شکستگی استخوان، برآمدن مفصل سورین و شانه
 - جراحات های درون جمجمه (intracranial injuries)
 - جراحات های ناشی از اقدامات طبی (فورسپس، سزارین، جابجایی غیر صحیح)

درس هشتم: حمایت روانی برای خانواده های دچار مشکلات

در این درس محصلان چگونگی تأمین حمایت روانی برای خانواده های دچار مشکلاتی نظیر نارسایی های مادرزادی و مرگ نوزاد را فرا می گیرند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تأمین حمایت روانی برای مادر/والدین در صورت بروز نارسایی ولادی مادرزادی، سقط ناخواسته یا مرگ داخلی رحمی جنین
- تأمین حمایت عاطفی برای مادران، پدران و اعضای خانواده در صورتیکه نوزاد با یک اختلال به دنیا می آید:
 - کار کردن در شرایط بحرانی
 - خودداری از برقراری ارتباط به شکل منفی
 - پروسه همدردی به خاطر نارسایی های ولادی مادرزادی، سقط ناخواسته جنین یا مرگ نوزاد
 - آموزش مادر و پدر یا دیگر اعضای خانواده
 - پذیرش نوزاد توسط والدین
 - مراقبت آگاه از تکان (trauma informed care)، اختلال استرس زای بعد از سانحه (PTSD)، مراقبت غیرمحترمانه و آزار
- تعریف مفهوم "نظارت و واکنش به مرگ مادر و نوزاد" و منطق آن

صحت روانی در دوره حاملگی

عنوان	:	صحت روانی پریناتال
کریدت	:	2 کریدت (3 2 کریدت تیوری)
ساعات	:	34 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان تیوری (2 ساعت در هفته تیوری)
جایگزینی	:	سال سوم، سمستر اول (سمستر پنجم)
پیش شرط	:	اساسات قابلگی، آناتومی و فزیولوژی 1 و 2، علوم اساسی جامع، روانشناسی، ابعاد تغذیوی، اخلاقی و قانونی در مراقبت قابلگی، ارزیابی صحتی، فارماکولوژی و محاسبات دوايي

تشریح مضمون

این مضمون محصلان را با مفاهیم صحت روانی و بیماری روانی در دوره حاملگی ولادت و بعد از ولادت آشنا می سازد. محصلان توانایی های ذیل را کسب می کنند: تشخیص علائم بالقوه و رفتارهای نشان دهنده مشکلات صحت روانی قبل از ولادت، اجرای تدابیر اولیه یا تثبیت شرایط شناسایی شده و رجعت دهی به خدمات شفاخانه ای یا اجتماعی جهت تأمین حمایت و تداوی در صورت لزوم. محصلان برداشت های شخصی و فرهنگی، ارزش ها و عقاید اثرگذار بر صحت روانی زنان در دوره ولادت را مورد بررسی قرار داده و لزوم خدمات ارتقاء صحت روانی توسط قابله ها در افغانستان را کاوش خواهند نمود.

اهداف مضمون

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بررسی عوامل فیزیکی، اجتماعی، محیطی و روانشناختی تأثیرگذار بر صحت روانی
- تطبیق فعالیت ها در راستای ارتقاء صحت روانی زنان در دوره پریناتال بر مبنای تیوری ها و مفاهیم اساسی روانپزشکی
- شناسایی مشکلات روانی مختلف که ممکن است در سال های ولادت و بویژه در دوره پریناتال
- استفاده از ابزارش های مختلف ارزیابی، ارزیابی صحت روانی پریناتال و مدیریت اختلالات روانی با رویکرد جامع مراقبت صحتی اساسی (PHC)، به شمول رجعت دهی به کلینیک های صحت روانی یا داکتران روانی.
- مشوره دهی به زنان دچار به امراض روانی دوره پریناتال و تطبیق دیگر اقدامات وقایوی
- تشریح علائم و نشانه های مادری که روان پریشی بعد از ولادت را تجربه می کند
- تشریح در مورد ترتیب معالجوی مادران دچار شده به روان پریشی بعد از ولادت
- بررسی اثرات سقط ناخواسته جنین بر زنان و خانواده ها
- نمایش فهم جنسیت و موضوعات مرتبط به آن که بر صحت زنان و نوزادان تأثیرگذارند
- شناخت نقش قابله در فراهم آوری خدمات ارتقاء صحت روانی در افغانستان

استراتژی های تدریس و یادگیری

- ارایه های تعاملی و نمایش
- بحث های دو نفره، گروهی و صنفی
- یادگیری مسئله محور و یادگیری کلینیکی
- وسایل کمکی سمعی-بصری
- تمثیل
- مطالعات شخصی (self-study)

توقعات مضمون

از محصلان انتظار می رود تا موارد ذیل را برای برآورده سازی اهداف مضمون انجام دهند:

1. حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
2. تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
3. اشتراک فعال در مباحث صنفی.
4. تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
5. تکمیل تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
6. با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قباله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

20%	فعالیت های صنفی کار گروهی
20%	امتحان میان سمستر یا 20 فیصد
60%	امتحان نهایی
100%	مجموع

منابع

1. Ministry of Health, Mental Health Directorate. *National Mental Health Strategic Plan for Afghanistan, 2018 - 2022*.
2. World Health Organization (WHO). 2015. *Thinking Healthy: A Manual for Psychosocial Management of Perinatal Depression*. Geneva, Switzerland: WHO.

شماره	موضوع درسی	ساعات	استاد
-------	------------	-------	-------

1	درس اول: مشکلات روانی مادران	2		
2	درس دوم: عوامل اثرگذار بر صحت و مرض روانی	2		
3	درس سوم: سابقه نگاری و بررسی وضعیت روانی	3		
4	درس چهارم: موضوعات اجتماعی و مرض روانی	2		
5	درس پنجم: حقوق بشر و مراقبت آگاه از تکان (trauma informed care)	2		
6	درس ششم: مکانیزم های دفاعی روانشناختی	3		
*	امتحان میان سمستر یا 20 فیصد	2		
7	درس هفتم: سایکوپتولوژی (psychopathology)	2		
8	درس هشتم: فارماکولوژی روانی یا سایکوفارماکولوژی (psychopharmacology)	2		
9	درس نهم: روان پریشی بعد از ولادت	8		
10	درس دهم: کاهش مشکلات صحت روانی	4		
*	امتحان نهایی	2		
*	مجموع ساعات درسی	34		

اهداف درسی

درس اول: مشکلات روانی مادران

در این درس محصلان درباره مشکلات روانی مادران می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- شناسایی مشکلات صحت روانی زنان در افغانستان
- بحث در مورد "بار بیماری" (burden of disease) در کشور
- تعریف صحت روانی، مرض روانی و صحت روانی قبل از ولادت
- نام بردن ویژگی های صحت روانی و مرض روانی
- بحث در مورد قانون صحت روانی در زمینه های ملی و بین المللی
- بحث در مورد اختلال استرس زای بعد از سانحه (post traumatic stress disorder)
- شناخت نقش قابله در ارتقاء صحت روانی

درس دوم: عوامل اثرگذار بر صحت و مرض روانی

در این درس محصلان به یادگیری عوامل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اثرگذار بر صحت می پردازند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد تأثیرات عوامل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بر تجربه مادری
- شناخت پروسه های ولادت از جمله در افغانستان (برای مثال، افزایش میزان ولادت های غیرطبیعی و سزارین، بی احترامی و آزار، مرگ و میر مادران)
- تشریح در مورد تأثیر بی احترامی و آزار بر صحت روانی مادر
- تشریح اثرات خشونت سیستمی و خانگی بر صحت روانی مادر
- تشریح اثرات مرگ و میر مادر و مرگ و میر قبل از ولادت بر اجتماعات و صحت و سلامت زنان (بویژه آنهایی که تجربه سقط جنین یا به دنیا آوردن طفل مرده و یا مرگ نوزاد را داشته اند) و خانواده ها

درس سوم: سابقه نگاری و بررسی وضعیت روانی

در این درس محصلان با بررسی وضعیت صحت بیولوژیکی، روانشناختی، اجتماعی و فرهنگی زنان از طریق سابقه نگاری و بررسی وضعیت صحت روانی آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بررسی سابقه امراض جسمی و روانی
- تشریح در مورد پروسه بررسی وضعیت روانی
- اجرای ارزیابی عاطفی و فزیولوژیکی زنان به شمول تأثیر شرایط اجتماعی، اقتصادی و محیطی

درس چهارم: موضوعات اجتماعی و مرض روانی

در این درس محصلان با موضوعات اجتماعی اثرگذار بر صحت روانی زنان آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- نام بردن موضوعات اجتماعی اثرگذار بر صحت روانی زنان
- بحث در مورد خشونت جنسیتی و تأثیر آن بر حاملگی و صحت روانی
- بحث در مورد اینکه بی احترامی و آزار در عرضه خدمات صحت مادر چه تأثیری بر صحت مادر دارد
- تشریح در مورد سوء مصرف مواد مخدر و تأثیر آن بر صحت روانی
- فهم نقش خودکشی و خودسوزی در نتایج صحت مادر

درس پنجم: حقوق بشر

در این درس محصلان درباره واکنش های انطباقی روانشناختی و چگونگی مدیریت آنها می پردازند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- قانون حقوق بشر
- ارزش های مرتبط به حقوق بشر
- ابتکارات ملی و بین المللی در ارتباط با حقوق بشر
- حقوق انسانی بین المللی زنان در دوره ولادت
- فهم نقش مودل قابلیت در حفاظت از حقوق زنان و حقوق بشر
- حق زنان مبنی بر دسترسی به خدمات صحت

درس ششم: مکانیزم های دفاعی روانشناختی و اختلال تشویش

در این درس محصلان درباره واکنش های انطباقی روانشناختی و چگونگی مدیریت آن می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد مفهوم مکانیزم های دفاعی
- بحث در مورد اهمیت مکانیزم های دفاعی
- تحلیل مکانیزم های دفاعی مختلف و ارائه مثال

درس هفتم: سایکوپاتولوژی (psychopathology)

در این درس محصلان درباره خصوصیات سایکوپاتولوژیکی عواملی که زمینه ساز مشکلات روانی ذیل می شوند، می آموزند:

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف و بحث در مورد اصطلاحات ذیل:
 - روان گسیختگی (schizophrenia)
 - اختلال دوقطبی، اختلال هویت گسسته (dissociative identity disorder)
 - افسردگی و تشویش
 - صحت روانی قبل از ولادت: افسردگی بعد از ولادت، مقیاس ادینبرگ (Edinburgh scale) و فراهم آوری حمایت بعد از ولادت در خانواده و جامعه
 - سندروم قبل از قاعدگی (pre-menstrual syndrome)
 - سندروم قبل از یائسگی (pre-menopausal syndrome)

درس هشتم: سایکوفارماکولوژی

در این درس محصلان درباره انواع دواهایی که برای تداوی اختلالات و مشکلات روانی استفاده می گردد، می آموزند. آنها همچنین در مورد مکانیزم عملکرد این دواها و اقداماتی که قابل به برای تأمین مصئونیت مریضان با استفاده از این دواها انجام دهد، خواهند آموخت. (دوای ضد روان پریشی (anti-psychotic)، ضد افسردگی، ضد تشویش، دواهای دو قطبی، تداوی با ضربه الکتریکی تشنج آور یا الکتروشاک درمانی (electro convulsive therapy).

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف سایکوفارماکولوژی
- تفکیک میان اثرات اولیه، ثانوی و ثالث دواهای روانی
- تشریح ویژگی های دواهای ضد روان پریشی، ضد تشویش، آرامش بخش-خواب آور و دواهای ضد افسردگی از نقطه نظر مکانیزم عملکرد، موارد تجویز و اثرات جانبی
- تشریح استراتژی های وقایه، تشخیص و تداوی واکنش های ناشی از ترک بنزودیازپین (benzodiazepine)
- تشخیص الزامات عملی قابلیت برای کتگوری های مختلف دواهای روانی
- تشریح اهمیت آموزش خانواده و استفاده کنندگان خدمات در مورد دواهای روانی
- بحث در مورد مراقبت مریضانی که تحت الکتروشاک درمانی قرار دارند.

درس نهم: روان پریشی بعد از ولادت- این مورد به بخش صحت روانی قبل از ولادت افزوده شود

در این درس محصلان به فهم عمیقی از روان پریشی بعد از ولادت می‌رسند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می‌آورند:

- علائم و نشانه های روان پریشی بعد از ولادت
- دلایل روان پریشی بعد از ولادت
- ارزیابی برای افسردگی بعد از ولادت
- مقیاس افسردگی بعد از ولادت ادینبرگ (EDPS)
- مدیریت روان پریشی بعد از ولادت

درس دهم: کاهش مشکلات صحت روانی

در این درس محصلان درباره مراقبت وقایوی و معالجوی برای کاهش مشکلات صحت روانی می‌آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می‌آورند:

- ارائه تشریحات و فراهم آوری خدمات مراقبتی ذیل برای کاهش مشکلات صحتی روانی قبل از ولادت
- بهبود مراقبت قبل و بعد از ولادت برای کاهش اختلالات و اختلالات روانی در دوران حاملگی:
 - a. مریضان در معرض خطر باید معاینه بعد از ولادت را انجام دهند.
 - b. نقش خشونت و جنسیت در صحت روانی.
- تدای زودهنگام هر نوع از مشکلات جسمی یا فزیولوژیکی.
- آموزش (معلومات رسانی، آموزش و ارتباطات IEC/تغییر رفتار BCC) در مورد خطرات دواهای سمی که توسط طبیبان سنتی استفاده می‌گردد)

صحت جنسی و باروری

عنوان :	صحت جنسی و باروری
کریبت :	1 کریبت (1 کریبت تیوری)
ساعات :	18 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان تیوری (1 ساعت در هفته تیوری)
جایگزینی :	سال سوم، سمستر اول (سمستر پنجم)
پیش شرط :	آناتومی و فزیولوژی اعضای باروری مردانه و زنانه، آموزش و مشاوره صحتی، ارتباط و مشاوره مؤثر بین فردی، روش های وقایه از انتان در مراقبت صحتی قابلیت

تشریح مضمون

در این مضمون محصلان توانایی بررسی بخش های ضروری "صحت باروری و جنسی و حقوق مربوط به آن" را کسب می کنند. محصلان همچنان به بحث در مورد قوانین، مقررات و پالیسی هایی می پردازند که در فراهم آوری این نوع خدمات ضروری می باشند. بر علاوه، محصلان به مدیریت پروسه مراقبت بر مبنای شواهد خواهند پرداخت تا بتوانند پروسه مراقبت از زنان، نوزادان و اطفال در کشورهای دارای درآمد پایین و متوسط را بویژه در زمینه افغانستان و با توجه به استراتژی های جهانی بهبود ببخشند.

اهداف مضمون

با تکمیل این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- کاربرد آناتومی و فزیولوژی سیستم باروری در ارتباط با بلوغ، قاعدگی، صحت جنسی، حاملگی، فاصله دهی میان ولادت ها و یائسگی
- تشریح مفاهیم صحت جنسی و باروری
- بحث در مورد تنظیم خانواده و مقتضیات قانونی و پالیسی
- شناسایی و مدیریت صحیح زنان مصاب به امراض حاد و مزمن نسائی-ولادی به شمول رجعت دهی
- تشریح الزامات عمده در تأمین خدمات مناسب صحت جنسی و باروری برای نوجوانان
- نشان دادن توانایی مدیریت نیازهای صحت جنسی و باروری افراد، خانواده ها و جوامع
- فراهم آوری آموزش، مشاوره و خدمات با کیفیت و محترمانه صحت جنسی و باروری در تناسب با نورم های فرهنگی در زمینه های مختلف برای افراد مختلف از قبیل نوجوانان و اقلیت های جنسی
- تشریح در مورد تأثیر نورم های فرهنگی بر صحت جنسی و باروری مردان و زنان
- بکارگیری دانش جدیداً کسب شده، نگرش ها و مهارت ها به هنگام تشخیص و تدای امراض صحت جنسی و باروری برای مریضان در تمام گروه های سنی
- یکپارچه سازی و تطبیق روش تأمین خدمات صحت جنسی و باوری بر اساس شواهد در زمینه های کلینیکی
- تطبیق مهارت های مؤثر ارتباط، آموزش و مشوره دهی در مورد امراض صحت جنسی و باروری و اجرای گزینه های تدای برای جمعیت های مختلف
- تشریح عوامل اثرگذار بر ابتلائات و مرگ و میر مادران و نوزادان که مربوط به حاملگی ناخواسته و فاصله کم میان ولادت ها می باشد.
- شناسایی مشکلات نوجوانان در دسترسی به خدمات صحتی و نشان دادن طریقه فراهم آوری خدمات صحتی مناسب برای نوجوانان
- تشریح ماهیت و تأثیر انتان های سیستم باروری بر صحت زنان
- تشریح پاتوفیزیولوژی ناباروری (نازایی) و تأثیر آن بر زندگی زنان در افغانستان
- بحث در مورد سرطان سینه و رحم در افغانستان
- فراهم آوری خدمات صحت جنسی و باروری از طریق مدل مراقبت قابلیت

- بحث در مورد ممنوعیت تست باکرگی که فاقد جنبه قانونی و ارزش طبی بوده و یک نوع نقض حقوق زن به شمار می آید

استراتژی های تدریس و یادگیری

- ارایه های تعاملی
- بحث های دو نفره، گروهی و صنفی
- یادگیری مسئله محور و یادگیری کلینیکی
- وسایل کمکی سمعی-بصری
- تمثیل
- مطالعات شخصی (self-study)

توقعات مضمون

از محصلان انتظار می رود تا موارد ذیل را برای برآورده سازی اهداف مضمون انجام دهند:

- حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
- شرکت فعال در مضمون و لابراتوار
- تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
- اشتراک فعال در مباحث صنفی.
- تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
- تکمیل تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
- با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

20 %	ارایه کار گروهی و سمینار
20%	امتحان میان سمستر یا 20 فیصد
60%	امتحان نهایی
100%	مجموع

منابع

- World Health Organization. 2011. *Sexual and Reproductive Health: Core Competencies in Primary Care*. WHO. ISBN: 9789241501002.
http://www.who.int/reproductivehealth/publications/health_systems/9789241501002/en.
- Population Council. 2016. *The Balanced Counseling Strategy Plus: A Toolkit for Family Planning Service Providers Working in High HIV/STI Prevalence Settings*, 3rd ed. New York: Population Council.
- World Health Organization (WHO). 2015. *Medical Eligibility Criteria for Contraceptive Use*, 5th ed. Geneva, Switzerland: WHO.
http://www.who.int/reproductivehealth/publications/family_planning/MEC-5/en.

- World Health Organization (WHO). 2016. *Selected Practice Recommendations for Contraceptive Use*, 3rd ed. Geneva, Switzerland: WHO.
http://www.who.int/reproductivehealth/publications/family_planning/SPR-3/en/.
- Hesperian manual: Where there is no doctor for women, A book for midwives.

شماره	موضوع درسی	ساعات	استاد
1	<u>درس اول: آناتومی و فیزیولوژی سیستم باروری</u>	1	
2	<u>درس دوم: صحت باروری در مدل قابلیت</u>	1	
3	<u>درس سوم: اختلالات عام صحت باروری و جنسی</u>	2	
4	<u>درس چهارم: مروری بر امراض نسائی-ولادی</u>	3	
5	<u>درس پنجم: شرایط اثرگذار بر اعضای باروری</u>	2	
*	<u>امتحان میان سمسטר یا 20 فیصد</u>	1	
6	<u>درس ششم: خشونت جنسی و مبتنی بر جنسیت</u>	1	
7	<u>درس هفتم: صحت باروری نوجوانان و جوانان</u>	3	
8	<u>درس هشتم: ارزیابی سرطان سینه و گردن رحم</u>	2	
*	<u>امتحان نهایی</u>	2	
*	<u>مجموع ساعات درسی</u>	<u>18</u>	

اهداف درسی

درس اول: آناتومی و فیزیولوژی سیستم باروری

در این درس محصلان در مورد آناتومی و فیزیولوژی سیستم باروری در ابعاد بلوغ، قاعدگی، صحت جنسی، باروری و ناباروری، حاملگی، فاصله دهی میان ولادت ها و یائسگی می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- مروری بر آناتومی و فیزیولوژی ساختار و اعضای باروری و تناسلی زنانه و مردانه.
- بحث در مورد اعضای بیرونی، درونی و کارکردهای آنها.
- تشریح این اصطلاحات: بلوغ، اولین قاعدگی، قاعدگی و تخمک گذاری، حاملگی و یائسگی.
- بحث در مورد پروسه و فیزیولوژی رشد جنسی و جنسیت.
- تشریح مفاهیم مرتبط به جنسیت (هویت جنسیتی، ابراز جنسیت، اشاعه جنسیت gender mainstreaming)
- تعریف فاصله دهی میان ولادت ها.
- تشریح دلایل ناباروری یا نازایی (مردان و زنان).
- تشریح در مورد مکانیزم دفاعی سیستم تناسلی زنانه.

درس دوم: صحت باروری در مودل قابلیت

در این درس محصلان با حقوق و پالیسی صحت باروری آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- معرفی صحت جنسی و باروری
 - تنظیم خانواده و الزامات قانونی و پالیسی.
 - قوانین بین المللی پیرامون صحت جنسی و باروری و خدمات نوجوانان.
 - خدمات صحت جنسی و باروری.
 - صحت و حقوق جنسی و باروری.
 - صحت باروری نوجوانان.
 - موانع.
- ارائه آموزش و مشاوره صحت جنسی.
 - صحت باروری برای جمعیت های مختلف.
 - رویکردهای مبتنی بر حقوق.
 - رضایت آگاهانه، تصمیم گیری مشترک و مراقبت محترمانه.

درس سوم: مشکلات عام صحت جنسی و باروری

در این درس محصلان دانش عمیقی در مورد مشکلات عام صحت جنسی و باروری کسب می کنند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- شناسایی و تشریح فشرده مشکلات عام مرتبط به صحت جنسی و باروری که در ذیل می آیند:
 - انتان های مقاربتی.
 - سقط جنین.
 - اختلالات قاعدگی (به شمول سندروم قبل از قاعدگی PMS).
 - خونریزی غیرطبیعی رحم.
 - زخم آلت تناسلی.
 - ناباروری (نازایی) در زنان و مردان.
 - اختلال عملکرد جنسی (sexual dysfunction)
 - آزار جنسی
- ارزیابی و مدیریت مشکلات صحت جنسی و باروری:
 - علت شناسی مشکلات صحت جنسی و باروری.
 - ارزیابی مریضان دچار به مشکلات صحت جنسی و باروری.
 - پروسه های پاتوفیزیولوژیکی و مدیریت مشکلات و شرایط ناشی از انتان های مقاربتی .
 - تست های تشخیصیه برای مشکلات صحت جنسی و باروری.
 - دواهای فارماکولوژیکی که در تداوی مشکلات صحت جنسی و باروری استفاده می گردد.
 - وقایه و مدیریت ناباروری (نازایی) و اختلال عملکرد جنسی در زنان و مردان.
 - تداوی و پشتیبانی از بازماندگان آزار جنسی.

درس چهارم: مروری بر امراض نسائی-ولادی

در این درس محصلان با ابعاد نسائی-ولادی مراقبت قابلیت آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشریح و مرور امراض نسائی-ولادی

- کاربرد آناتومی و فیزیولوژی باروری در ارتباط با امراض نسائی-ولادی
 - آناتومی باروری
 - چرخه باروری
 - ثدیه ها
 - هورمون ها
 - سیستم قلبی-عروقی
 - سیستم عضلانی-اسکلتی
 - سیستم ادراری
- مراقبت قابلیت از زنان صحتمند
 - صحت ثدیه ها، ارزیابی سرطان گردن رحم، تمرین (ورزش)، تغذیه، جنسیت، رسوم سنتی و فرهنگی اثرگذار بر صحت زنان و دختران، ختنه دختران، باورهای دینی، قومیت در افغانستان.

درس پنجم: شرایط اثرگذار بر اعضای باروری

در این درس محصلان به بررسی شرایط اثرگذار بر اعضای باروری می پردازند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد شرایط اثرگذار بر گردن رحم و رحم:
 - تورم گردن رحم (cervicitis)، التهاب درون رحم یا اندومتریئیس (endometritis)، امراض التهابی لگن خاصره (pelvic inflammatory disease)، جابجایی رحم، تومورها
- شناسایی غده های بدخیم (malignancies):
 - کارسینوم یا غده سرطانی اندومتریال، گردن رحم (endometrial, cervical carcinoma)
- بحث در مورد تومورهای خوش خیم:
 - فیبرومای رحم (uterine fibromas)
- تعریف ساختمان عضلانی لگن خاصره و دیواره مهبل:
 - رکتوسیل (rectocele)، کیستوسیل (cystocele)، افتادگی رحم (uterine prolapsed)، فیستولا، توده ها و زخم ها
 - کوفتگی ها و تروما (تکان)
- بحث در مورد مشکلات تخمدان ها و لوله فالوپ (fallopian tubes)
 - سالپنجیتز یا التهاب در لوله فالوپ (salpingitis)، حاملگی خارج رحمی (ectopic pregnancy)، کیست ها و تومورها
- بحث در مورد نارسایی های مادرزادی:
 - پرده بکارت بدون منفذ (imperforate hymen)، کیست ها، تومورها
- بحث در مورد شرایط اثرگذار بر سینه ها
 - انتان ها، تورم پستان (mastitis)، غده ها، تومورها، تشخیص زودهنگام و پیشگیری از سرطان، ترشحات شفاف یا خونی از نوک پستان
- سایر مشکلات اثرگذار بر صحت زنان
 - قاعدگی دردناک یا دبسمنوره (dysmenorrhea)، ازدیاد خون در قاعدگی یا منوره‌هاژیا (menorrhagia)، لکه بینی یا خونریزی بین قاعدگی (مترورهاژیا metrorrhagia)، آمنوره یا قطع قاعدگی (amenorrhea)

درس ششم: خشونت جنسی و مبتنی بر جنسیت

در این درس محصلان با خشونت جنسی و مبتنی بر جنسیت آشنا می شوند
در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تشریح خشونت جنسی و مبتنی بر جنسیت

- شناخت انواع خشونت جنسی و مبتنی بر جنسیت
 - فیزیکی، عاطفی/روانی، جنسی، اقتصادی، مقعدی، مهبل، دهانی
- تشریح عواقب خشونت جنسی و مبتنی بر جنسیت برای صحت باروری و بحث در مورد اثرگذاری جنسیت بر نتایج صحت.
- تشریح مراقبت حساس به جنسیت و معیارهای آن.
- بحث در مورد طرز العمل های ارزیابی برای خشونت جنسی و مدیریت کلینیکی بازماندگان خشونت جنسی.
- بحث در مورد مدیریت کلینیکی خشونت جنسی.
- نشان دادن اینکه بازماندگان خشونت مبتنی بر جنسیت به کجا و به چه کسانی باید مراجعه نمایند.
- چگونگی جمع آوری معلومات در مورد قضایای خشونت مبتنی بر جنسیت.

درس هفتم: صحت باروری نوجوانان و جوانان

در این درس محصلان درباره فراهم آوری خدمات مناسب صحت جنسی و باروری برای نوجوانان می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف دوره نوجوانی.
- بحث در مورد رفتار جنسی صحتمند و آزار جنسی.
- بحث در مورد مشاوره قبل از ازدواج برای زوج های نوجوان.
- بحث در مورد مشکلات حاملگی در دوران نوجوانی، شرایط و چگونگی به تأخیر انداختن حاملگی اول توسط زوج های نوجوان با استفاده از روشهای تنظیم خانواده.
- بحث در مورد مشکلات صحت باروری نوجوانان، تغذیه، جراثیم، سوء مصرف مواد مخدر، صحت روانی
- تعریف خدمات مناسب صحت باروری برای جوانان.
- نشان دادن و ارائه مشاوره و آموزش همسالان در مورد رفتار جنسی صحتمند، پیشگیری از حاملگی ناخواسته، انتان های مقاربتی و اچ آی وی.
- تشریح در مورد آموزش جنسی جامع.
- فراهم آوری مراقبت با استفاده از رویکرد مبتنی بر حقوق.

درس هشتم: ارزیابی و دلایل سرطان سینه و گردن رحم

در این درس محصلان در مورد ارزیابی و دلایل سرطان سینه و گردن رحم می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- شناخت پروسه و طرز العمل های ارزیابی
- بحث در مورد تدابیر وقایوی برای سرطان سینه و گردن رحم
- تعریف سرطان سینه و گردن رحم و ارزیابی:
 - ارزیابی سرطان گردن رحم
 - معاینه چشمی با اسید استیک، پاپ تست (pap test)، کولپوسکوپی (colposcopy)
 - واکسین ویروس پاپیلوم انسانی یا HPV
 - پیشرفت HPV، نئوپلازی داخل اپیتلیال دهانه رحم (CIN)، سرطان گردن رحم
 - سرطان سینه
 - خودآزمایی سینه (self-breast examination)
 - ماموگرافی یا عکسبرداری از پستان (mammography)
- بحث در مورد تشخیص زودهنگام و رجعت دهی بموقع سرطان سینه و گردن رحم

مدیریت جامع امراض دوره طفولیت و واکسیناسیون

عنوان	:	مدیریت جامع امراض دوره طفولیت و واکسیناسیون
کریدت	:	4 کریدت (2 کریدت تیوری ، 1 کریدت تطبیقات و 1 کریدت کلینیکی)
ساعات	:	109 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان فاینل 3 ساعت امتحان عملی (1.5 ساعت در هفته تیوری و 2 ساعت در هفته تطبیقات 3 ساعت در هفته کلینیکی)
جایگزینی	:	سال سوم، سمستر اول (سمستر پنجم)
پیش شرط	:	ارزیابی صحتی، فارماکولوژی، اساسات قابلگی، علوم حیاتی برای قابله ها، مراقبت از نوزاد

تشریح مضمون

در این مضمون محصلان مدیریت جامع امراض و واکسین های طفولیت را به مثابه رویکردی یکپارچه به صحت طفل که بر بهروزی اطفال زیر پنج سالگی تمرکز دارد، مورد بررسی قرار می دهند. محصلان بر روی مدیریت یکپارچه امراض طفولیت و واکسین ها به عنوان استراتژی های کم هزینه برای کنترل و کاهش امراض، مرگ و میر و معلولیت، بویژه موارد ناشی از امراض قابل پیشگیری توسط واکسین، تمرکز خواهند کرد. محصلان در مورد ارزیابی عاجل، مدیریت و رجعت اطفال مصاب به امراض طفولیت می آموزند و به خانواده ها در مورد شیوه های بهبود یافته صحتی مشورت خواهند داد. آنها همچنان در مورد پالیسی صحت افغانستان که در راستای مدیریت جامع امراض طفولیت و شیوه های مصنون سازی اطفال عمل می کند، بحث خواهند نمود.

اهداف مضمون

- در ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:
- ارائه خلاصه جامع از مشکلات پدیاتریک (pediatric) در کشورهای در حال انکشاف و بویژه افغانستان.
 - تشریح نقش و مسئولیت های فراهم کننده مراقبت صحتی در ارتباط با اطفال مریض
 - تشریح اهمیت مراقبت جامع اطفال با در نظر داشت مراحل رشد و تکامل آنان
 - بکارگیری مفهوم مراقبت خانواده محور هنگام مراقبت از اطفال بویژه در ارتباط با اختلالات ژنتیکی، نارسایی های مادرزادی و مراقبت طولانی مدت.
 - کاربرد دانش مرتبط به رشد و تکامل در پروسه مراقبت از اطفال مصاب به امراض حاد و مزمن
 - تشریح تفاوت ها و شباهت ها در مدیریت مراقبت صحتی از اطفال دچار به امراض حاد و مزمن
 - تشریح پتوفزیولوژی و فارماکولوژی علل عام مرگ و میر در میان اطفال خورده سال
 - تشریح علل عام پنج گانه مرگ و میر در میان اطفال زیر 5 سال در کشورهای در حال انکشاف و افغانستان
 - تشریح استراتژی نهاد صحتی جهان موسوم به "مدیریت جامع امراض اطفال و نوزادان" (IMNCI)
 - تشریح اهداف استراتژی مدیریت جامع امراض اطفال و نوزادان و واکسیناسیون
 - تشریح نقش فراهم کننده مراقبت در تطبیق استراتژی مدیریت جامع امراض اطفال و نوزادان
 - تشریح در مورد علت شناسی، علائم، نشانه ها، پتوفزیولوژی، وسایل تشخیص و ارزیابی، مراقبت و تداوی اطفال، از جمله تدابیر فارماکولوژیکی،
 - برای امراض انتخابی مثل بیماری هایی که توسط واکسین قابل پیشگیری است

استراتژی های تدریس و یادگیری

- ارائه های تعاملی و نمایش
- نمایش مهارت ها
- بحث های دوفره، گروهی و صنفی

- یادگیری مسئله محور و یادگیری کلینیکی
- وسایلی کمکی سمعی و بصری
- تمثیل
- مطالعات شخصی (self-study)

توقعات مضمون

به منظور برآورده سازی اهداف این مضمون از محصلان انتظار می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

1. حضور در تمام ارایه های تعاملی (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
2. تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
3. اشتراک فعال در مباحث صنفی.
4. تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
5. انجام تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
6. با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قایله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

ارائه گروپی و وظایف/پروژه ها	10%
مهارت (نمایش مهارت و کسب شایستگی مطابق چک لست)	10%
امتحان میان سمستر یا 20 فیصد	20%
امتحان نهایی	60%
مجموع	100%

منابع

- Ball JW, Bindler RC, Cowen KJ. 2015. *Child Health Nursing: Partnering with Children and Families*. 6th ed. Prentice Hall.
- *Integrated Management of Neonatal and Childhood Illness: Afghanistan Modules*, 2016
- *Immunization in Practice (IIP)*, World Health Organization (WHO), 2015

شماره	موضوع درسی	ساعات	استاد
1	<u>درس اول: اصول مدیریت اطفال مصاب به امراض حاد</u>	6	
2	<u>درس دوم: مراقبت از اطفال مریض</u>	5	
3	<u>درس سوم: فعالیت های مراقبتی مندرج استراتژی مدیریت جامع امراض اطفال و نوزادان (IMNCI) (چارت اطفال 2 ماهه تا 5 ساله)</u>	7	
*	<u>امتحان میان سمستر یا 20 فیصد</u>	2	
4	<u>درس چهارم: فعالیت های مراقبتی مندرج استراتژی مدیریت جامع امراض اطفال و نوزادان (چارت اطفال 0 تا 2 ماهه)</u>	7	
5	<u>درس پنجم: مصنون سازی (واکسین ها)</u>	5	
	<u>مهارت / تطبیقات</u>	32	
*	<u>ساعات کلینیکی</u>	48	
*	<u>امتحان نهایی</u>	2	
	<u>امتحان کلینیکی</u>	3	
*	<u>مجموع ساعات درسی</u>	117	

اهداف درسی

درس اول: اصول مدیریت اطفال مصاب به امراض حاد

در این درس محصلان اصول مدیریت اطفال مصاب به امراض حاد را فرا می گیرند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- مراقبت از طفل بستری شده
- بستری کردن طفل
- عوامل استرس و واکنش های مرتبط به مراحل رشد، و مرگ میر اطفال مریض یا بستری شده
- آموزش و مشوره دهی به خانواده
- فعالیت های بازی برای اطفال بستری شده و اقدامات احتیاطی و ایمنی
- اصول و شیوه های مراقبت از اطفال بستری شده و خانواده های آنها
- بحث در مورد طرز العمل های عام طب اطفال
 - پذیرش طفل
 - گرفتن تست خون و دیگر تست های لابراتواری
 - آمادگی قبل از عملیات
 - تکنیک های خاص تغذیه، داخل کردن لوله (تیوب) و مراقبت:
 - وارد کردن مایعات به معده از راه لوله گاواز (gavage) و شستشوی معده (lavage)

- لوله نازوگاستریک (nasogastric tube)
- گاستروستومی (gastrostomy)
- تحلیل و تفسیر یافته های لابراتواری
- تجویز دواها برای اطفال مریض
- اصول عمومی
- تکنیک های تجویز مصنون دواهای عام پدیاتریک یا اطفال (pediatric)
- دواهای خوراکی
- دواهای رکتال یا مقعدی (rectal)
- قطره های بینی، گوش و چشم
- دواهای استنشاقی (برای مثال، نبولیزاسیون (nebulization)، دواهای استنشاقی با دوز اندازه گیری شده یا MDI)

درس سوم: مراقبت از اطفال مریض

در این درس محصلان طریقه مراقبت از اطفال مریض را آموخته و نشان خواهند داد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را کسب می کنند:

- بحث در مورد شرایط، پتوفزیولوژی، فارماکولوژی، مدیریت و موضوعات مرتبط به مراقبت از اطفال مریض
- مراقبت از اطفال مریض زیر 5 سال
 - بحث در مورد علل عام مرگ و میر اطفال زیر 5 سال در کشورهای در حال انکشاف/افغانستان
- بحث در مورد مدیریت جامع امراض اطفال و نوزادان (IMNCI)
 - نام بردن اهداف استراتیژی مدیریت جامع امراض اطفال و نوزادان
 - بحث در مورد استراتیژی مدیریت جامع امراض اطفال و نوزادان
 - شناسایی اجزاء و عناصر استراتیژی مذکور
 - بحث در مورد استراتیژی مذکور و اصلاحات سکتور صحت
 - نام بردن مزایای استراتیژی مدیریت جامع امراض اطفال و نوزادان
 - بحث در مورد اصول استراتیژی مذکور
 - شناسایی علل که برای دسته بندی اقدامات عاجل غیر از تشخیص استفاده می گردد
 - تشریح کاربرد دواهای ضروری انتخاب در استراتیژی مدیریت جامع امراض اطفال و نوزادان
 - ارائه مشاوره که یکی از بخش های ضروری استراتیژی به شمار می آید

درس سوم: فعالیت های مراقبتی مندرج استراتیژی مدیریت جامع امراض اطفال و نوزادان (چارت اطفال 2 ماهه تا 5 ساله)

در این درس محصلان طریقه اجرای فعالیت های مراقبت از اطفال 2 ماهه تا 5 ساله را مطابق به کتابچه استراتیژی مدیریت جامع امراض اطفال و نوزادان فرا می گیرند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- ارزیابی و دسته بندی اطفال مریض 2 ماهه تا 5 ساله
 - علل اصلی/امراض
- تشخیص و تدای اطفال مریض 2 ماهه تا 5 ساله
 - فعالیت ها:
 - رجعت دهی در صورت نیاز
 - تدای های قبل از رجعت دهی

- دادن دواهای خوراکی به شمول آنتی بیوتیک ها، دواهای ضد ملاریا، پراستامول، ویتامین A، آهن، فولیک اسید و مپندازول (mebendazole))
- تداوی انتان های موضعی
 - **مشوره دهی به مادر یا مراقبت کننده**
 - وضعیت مصئونیت طفل (واکسین ها)
 - مشوره دهی به مادر/مراقبت کننده و پدر درباره مشکلات تغذیوی و جذب مایعات
 - زمان مراجعه مجدد برای ویزیت های تعقیبی
 - زمان مراجعه برای مراقبت عاجل و واکسین ها
 - مشوره دهی به مادر/مراقبت کننده درباره شرایط صحی خودش
 - اجرای ویزیت های تعقیبی

درس چهارم: فعالیت های مراقبتی مندرج استراتیژی مدیریت جامع امراض اطفال و نوزادان (چارت اطفال 0 تا 2 ماهه)

در این درس محصلان طریقه اجرای فعالیت های مراقبت از اطفال 0 تا 2 ماهه را مطابق به کتابچه استراتیژی مدیریت جامع امراض اطفال و نوزادان فرا می گیرند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد ارزیابی اولیه
- مراقبت از اطفال خورده سال 0 تا 2 ماهه
 - امراض عمده و مراقبت
 - انتان باکتریایی: تیتانوس نوزاد، سپسیس نوزاد
 - اسهال
 - مشکلات تغذیه یا کم وزنی
 - مشکلات در تغذیه با شیر مادر
 - آنتی بیوتیک های خوراکی یا داخل عضله ای
 - مایعات برای تداوی اسهال
- تشریح چگونگی مدیریت اطفال 0 تا 2 ماهه که دچار به امراض ذیل می باشند:
 - اسهال
 - تب
 - مشکلات گوش
 - ارزیابی تغذیه طفل در صورتیکه طفل کم خونی و یا وزن بسیار کم داشته باشد یا سنش زیر دو سال باشد
 - چک کردن مشکلات تغذیوی
 - چک کردن وضعیت مصئونیت طفل (واکسین ها):

درس پنجم: مصئون سازی (واکسین ها)

- مقدمه مصئون سازی
 - تشریح و کارکرد
 - عنصر لابر اتواری: تمرین تفسیر جدول زمانی واکسین، آموزش خانواده ها، تجویز و مستندسازی واکسین ها
 - مدیریت و رسیدگی به مسئله تردید در دریافت واکسین
- تعریف و بحث در مورد معافیت فعال:
 - واکسین BCG

- DTwPHibHep: دیفتیریا (diphtheria)، تیتانوس (tetanus)، سیاه سرفه یا پرتوسیس (pertussis)، هموفیلوس آنفلوانزای B (haemophilus influenza B)، هپاتیت B، پنیوموکوسی (pneumococcal)
- سرخکان (rubella)
- تب زرد
- واکسین خوراکی پولیو
- تعریف و بحث در مورد معافیت غیرفعال (passive immunity):
- ایمونوگلوبولین (Immunoglobulin)
- تیتانوس توکسوئید (tetanus toxoid)
- آنتی ژن برای تست های تشخیصیه، برای مثال تست جلدی PPD
- مصنون سازی:
 - هدف
 - انواع مصنون سازی اطفال و مسیر تجویز
 - ذخیره سازی و دور انداختن واکسین به شکل صحیح:
 - زنجیره سرد (cold chain)
 - نظارت بر بوتل واکسین
 - تاریخ انقضاء
 - طریقه صحیح دور انداختن وسایل
 - فرمایش دادن واکسین
 - تهیه و نگهداری اسناد
 - جدول زمانی واکسین
 - موارد منع استعمال
 - اثرات جانبی و مدیریت آنها

آموزش عملی کلینیکی 1

عنوان :	آموزش عملی کلینیکی 1
کریدت :	2.5 کریدت (1 کریدت تیوری و 2 کریدت کلینیکی کریدت کلینیکی)
ساعات :	129 ساعت در سمستر به شمول 9 ساعت امتحان عملی (9 ساعت در هفته کلینیکی)
جایگزینی :	سال سوم، سمستر اول (سمستر پنجم)
پیش شرط :	تمام مضامین مسلکی که در سمسترهای اول تا چهارم لست شده اند

تشریح مضمون کلینیکی

این یک مضمون مبتنی بر کلینیک است که در آن محصلان تمام مفاهیم نظری فراگرفته شده مثل مراقبت قبل از ولادت، حین ولادت، بعد از ولادت و مراقبت از نوزاد را در تجربه کار کلینیکی ادغام خواهند کرد. از محصلان انتظار می رود تا شایستگی های لازم را با تمرین کردن در زمینه های کلینیکی مختلف احراز نمایند. این مضمون قابلیت های رهبری محصلان را بالا برده و مهارت های تفکر انتقادی، حل مسئله و تصمیم گیری را در آنان پرورش می دهد. از محصلان انتظار می رود تا یک دوسیه کلینیکی برای خود تهیه نموده و آموخته های کلینیکی شان را ثبت نمایند.

اهداف مضمون کلینیکی

- با تکمیل این مضمون کلینیکی محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:
- نمایش رفتارها و نگرش های مرتبط به مراقبت محترمانه مادری
 - فراهم آوری مراقبت قبل از ولادت برای زنان نارمل معروض به خطر پایین مطابق به مودل قابلیت
 - فراهم آوری مراقبت برای مادر و نوزاد در طول ولادت با استفاده از رهنمود ولادی نهاد صحتی جهان به عنوان ابزار نظارت، مدیریت و مستندسازی مراقبت های فراهم شده
 - مدیریت و کمک به انجام ولادت فیزیولوژیکی نارمل در مودل مراقبت قابلیت
 - مدیریت فعال مرحله سوم ولادت (AMTSL)
 - فراهم آوری مراقبت بعد از ولادت برای زنان و نوزادان مطابق به رهنمودهای معیاری و مودل مراقبت قابلیت
 - شناسایی انحرافات از وضعیت نارمل و رجعت دهی زنان و نوزادان به بخش مراقبت قبل از ولادت بر مبنای پروتوکل معیاری
 - نشان دادن شیوه های مصئون برای به اجرا گذاشتن مهارت های مراقبت صحتی
 - فراهم آوری مراقبت همه جانبه برای زنان و خانواده ها به شمول مراقبت فیزیکی، روحی و روانی مطابق به مودل قابلیت
 - کمک خواستن از استاد یا دیگر اعضای کدر صحتی در صورت لزوم به هنگام فراهم آوری مراقبت

ساحه کار عملی

- تطبیقات
- کلینیک حمایه طفل و مادر
- کلینیک واکسیناسیون و مصئون سازی
- جامعه
- بخش ولادی به شمول مراقبت های بعد از ولادت
- بخش نسائی-ولادی
- بخش صحت جامعه

- کلینیک تنظیم خانواده
- لابراتوار مهارت های کلینیکی
- کمک رسانی اجتماعی

استراتژی های تدریس و یادگیری

- تمرین و نمایش دادن مهارت ها بالای مریض تحت نظارت
- نمایش مهارت های شامل شده در تمام واحدهای آموزشی
- بحث های دو نفره و گروهی
- یادگیری مسئله محور و یادگیری کلینیکی
- وسایل کمکی سمعی-بصری
- سمینار و پروژه های گروهی
- استفاده از بازی های آموزشی برای تقویت درس ها و کمک به انتقال دانش و مهارت
- مطالعات موردی و ارائه عمومی و بحث در مورد تجارب کلینیکی
- تمثیل
- مطالعات شخصی

توقعات مضمون

به منظور برآورده سازی اهداف این مضمون از محصلان انتظار می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

1. حضور در تمام ساعات و جلسات کلینیکی مطابق به پالیسی وضع شده.
2. تکمیل مطالعات قبلی و مطالعات بعدی برای هر جلسه.
3. اشتراک فعال در مباحث صنفی.
4. تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
5. انجام تمام وظایف و بررسی ها/معاینات در تاریخ های معینه.
6. با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

ارزیابی کلینیکی

- ارزیابی فزیک و ثبت یافته ها:
 - لاگ بوک (کتاب برای درج وظایف)
 - سابقه صحنی، مرور سیستم ها و ثبت معلومات
- ارزیابی عملی به شمول امتحان کلینیکی ساختارمند عینی (OSCE) برای امتحانات عملی
- معاینه تمام سیستم های بدن

معیارهای ارزیابی

20%	سمینار و کار گروهی
20%	امتحان میان سمستر یا 20 فیصد
60%	امتحان نهایی
100%	مجموع
	امتحان نهایی کلینیکی/مهارت ها- امتحان کلینیکی ساختارمند عینی
<u>کامیاب/ناکام</u>	

- Cunningham F. G., Leveno K., Bloom S. (2018). Williams Obstetrics, 25th Edition. ISBN-13: 978-1259644320
- King T. L., CNM, MPH; Brucker M. C., CNM, PhD; (2018). *Varney's Midwifery*. 6th ed. ISBN: 9781284160215
- Marshall. J. E., & Raynor. M.D. (2019). *Myles' Textbook for Midwives*, 17th ed. Church chill Livingstone. Elsevier Health Sciences. ISBN: 9780702076428
- National obstetrical guidelines and protocols
- WHO. (2016). *IMNCI Integrated Management of Childhood Illness*, Geneva, World Health Organization.
- WHO. (2015). *Immunization in Practice (IIP)*, World Health Organization (WHO)
- WHO. (2016). *WHO recommendations on antenatal care for a positive pregnancy experience*. (2016). Switzerland: WHO.
- WHO. (2018). *WHO recommendations: intrapartum care for a positive childbirth experience*. (2018). Switzerland: WHO.
- WHO (2020) *Labor care guide*. (2020). Switzerland: WHO.
- Hesperian Guides, *A book for midwives and Where women have no doctor*: <https://hesperian.org/books-and-resources/>

شماره	موضوع درسی	ساعات	استاد
1	طرز العمل های پذیرش، انتقال و مرخص سازی	1	
2	حفظ الصحة دست روش پوشیدن دستکش	1	
3	اندازه گیری قد و وزن مریض و ثبت دقیق نتایج	1	
4	بررسی و ثبت علائم حیاتی	1	
5	اجرای ارزیابی فیزیکی آماده سازی پلان های مراقبتی اندازه گیری و ثبت دقیق میزان جذب و دفع مایعات	1	
6	دادن اکسیجن	1	
7	خواندن یا تفسیر نتایج لابراتوار (تحلیل تست ادرار)	1	
8	روش های سکشن کردن (suctioning procedures)	1	
*	امتحان میان سمستر یا 20 فیصد	1	

9	روش های وقایه از انتان	1
10	طرز العمل های تنفس مصنوعی	1
11	ثبت تاریخچه خانم حامله / مریض مراقبت قبل از ولادت اجرای معاینات فیزیکی	1
12	نظارت بر رشد جنین، مانور لنوپولد (Leopold's maneuver)	1
13	نظارت بر ولادت با استفاده از پارتوگراف (partograph)	1
14	مدیریت ولادت در هر مرحله برای پیشگیری از مشکلات و عوارض مراحل اول، دوم و سوم ولادت مدیریت فعال مرحله سوم ولادت (AMTSL)	1
15	مراقبت بعد از ولادت (عاجل، سه روز، شش روز و شش هفته)	1
*	ساعات کلینیکی	96
*	امتحان نهایی تیوری	2
*	امتحان	6
مجموعه		120

نتایج متوقعه

در ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- نشان دادن شیوه های وقایه از انتان بر مبنای رهنمودهای نهاد صحتی جهان به منظور حفاظت از مراقبت کنندگان و استفاده کنندگان خدمات
- فراهم آوری مراقبت با کیفیت قبل از ولادت مطابق به چک لیست مودل مراقبت قابلیت
- مراقبت از مادر و نوزاد در طول ولادت با استفاده از گراف راهنمای ولادی نهاد صحتی جهان به عنوان یک ابزار نظارتی برای مدیریت و مستند سازی مراقبت هایی که فراهم می گردد
- مدیریت و کمک به لیبر نارمل و ولادت مطابق به مودل قابلیت
- نشان دادن مدیریت فعال مرحله سوم ولادت (AMTSL)
- ارزیابی، مشوره دهی، فراهم آوری مراقبت و رجعت دهی صحیح نوزاد و مادر در خلال شش هفته بعد از ولادت مطابق به مودل قابلیت
- نشان دادن طریقه مراقبت از نوزاد به شمول احیاء نوزاد
- فراهم آوری مراقبت با کیفیت برای مادران دچار به مشکلات حاملگی، ولادت و مشکلات بعد از ولادت، از جمله مدیریت خونریزی بعد از ولادت ضمن تطبیق اصول مراقبت محترمانه مادری
- خودداری از هر نوع بی احترامی و آزار
- اجرای مراقبت مبتنی بر اسناد و شواهد
- مشارکت در تصمیم گیری مشترک و مراقبت تیمی

- ارزیابی و فراهم آوری مراقبت عاجل و رجعت دهی صحیح زنان در حالت شک

تقسیم اوقات مهارت مربوط شفاخانه

شماره	مهارت ها	ساعات	استاد
1	طرز العمل های پذیرش، انتقال و مرخص سازی		
2	حفظ الصحه دست روش پوشیدن دستکش		
3	اندازه گیری قد و وزن مریض و ثبت دقیق نتایج		
4	بررسی و ثبت علائم حیاتی		
5	اجرای ارزیابی فیزیکی آماده سازی پلان های مراقبتی اندازه گیری و ثبت دقیق میزان جذب و دفع مایعات		
6	دادن اکسیجن		
7	خواندن یا تفسیر نتایج لابراتوار (تحلیل تست ادرار)		
8	روش های سکشن کردن (suctioning procedures)		
9	روش های وقایه از انتان		
10	طرز العمل های تنفس مصنوعی		
11	ثبت تاریخچه خانم حامله / مریض مراقبت قبل از ولادت اجرای معاینات فیزیکی		
12	نظارت بر رشد جنین، مانور لنوپولد (Leopold's maneuver)		
13	نظارت بر ولادت با استفاده از پارتوگراف (partograph)		
14	مدیریت ولادت در هر مرحله برای پیشگیری از مشکلات و عوارض مراحل اول، دوم و سوم ولادت		
15	مدیریت فعال مرحله سوم ولادت (AMTSL)		
16	مراقبت بعد از ولادت (عاجل، سه روز، شش روز و شش هفته)		

ثقافت اسلامی 5

عنوان :	ثقافت اسلامی 5
کود مضمون :	DM 1 03 5
کریدت :	2 کریدت (2 کریدت تیوری) سال سوم سمستر اول
ساعات :	18 ساعت در سمستر بر علاوه 2 ساعت امتحان نهایی (2 ساعت در هفته تیوری)
جایگزینی:	ثقافت اسلامی 4

تشریح مضمون

این مضمون محصلان را با مفهوم، مراحل نزول، جمع آوری، فضایل و اعجاز علمی قرآن کریم آشنا می سازد. محصلان در مورد دین مبین اسلام و اخلاقیات اسلامی نیز دانش کسب خواهند کرد.

اهداف مضمون

با تکمیل این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بررسی مفهوم، مراحل نزول، جمع آوری، فضایل و اعجاز علمی قرآن کریم.
- آشنایی با دین مبین اسلام و اخلاقیات اسلامی.

استراتژی های تدریس و یادگیری

- لکچرهای تعاملی و دوطرفه.
- بحث های دوفره، گروهی و صنفی.
- وسایل کمکی سمعی و بصری.
- مطالعه شخصی.

توقعات مضمون

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون از محصلان توقع می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.

1. تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
2. اشتراک فعال در مباحث صنفی.
3. تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
4. تکمیل تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
5. با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

20 %	امتحان میان‌سمستر یا 20 فیصد
80 %	امتحان نهایی
100 %	جمع
کامیاب/ناکام	امتحان نهایی کلینیکی/مهارت ها

شماره	موضوع درسی	ساعات	استاد
1	<u>درس اول: مفاهیم قرآن کریم و مراحل نزول قرآن کریم</u>	3	
2	<u>درس دوم: جمع آوری و نشر قرآن کریم</u>	3	
3	<u>درس سوم: سورها و آیات قران کریم</u>	3	
4	<u>درس چهارم: موضوعات اساسی قران کریم</u>	2	
5	<u>درس پنجم: فضایل و معجزات قران کریم</u>	3	
6	<u>درس ششم: انواع معجزات قران کریم</u>	2	
*	امتحان بیست فیصد	2	
7	<u>درس هفتم: اعجاز علمی قران کریم</u>	2	
8	<u>درس هشتم: اعجاز علمی قران کریم</u>	3	
9	<u>درس نهم: اعجاز علمی قران کریم</u>	4	
10	<u>درس دهم: اعجاز علمی قران کریم</u>	3	
11	<u>درس یازدهم: قران و موضوعات تداوی</u>	2	
*	<u>امتحان نهایی</u>	2	
	<u>مجموعه ساعات</u>	34	

اهداف درسی

درس اول: مفاهیم قرآن کریم و مراحل نزول آن

در این درس محصلان با مفاهیم قرآن کریم و مراحل نزول آن آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف معنای لغوی و مفهومی قرآن کریم.
- بحث در مورد نام های قرآن کریم.
- شناخت نزول قرآن کریم و حکمت آن.
- تشریح مراحل نزول قرآن کریم.

درس دوم: جمع آوری و نشر قرآن کریم

این درس محصلان را با چگونگی جمع آوری، تألیف و نشر قرآن کریم آشنا می سازد.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- یادگیری در مورد تاریخ جمع آوری، تألیف و نشر قرآن کریم.
- تشریح در مورد جمع آوری قرآن کریم و نشر آن در دوره های مختلف (عهد پیامبر اسلام (ص)، حضرت ابوبکر صدیق، حضرت عثمان ابن عفان.
- بحث در مورد سوره ها و آیات قرآن کریم و تفاوت در تعداد آیات.

درس سوم: سوره و آیات قرآن کریم

در این درس محصلان نگاهی اجمالی به سوره ها و آیات قرآن کریم، سبب و اختلاف در شمارش آیات خواهند داشت.

تشریح مضامین اساسی قرآن کریم بنابر نظریه علمایی که نامشان در ذیل می آید:

- سوره ها و آیات قرآن کریم
- سبب اختلاف در شمارش آیات قرآن کریم

درس چهارم: موضوعات اساسی قرآن کریم

در این درس محصلان نگاهی اجمالی به مضامین اساسی قرآن کریم از دیدگاه علماء مختلف خواهند داشت.

تشریح مضامین اساسی قرآن کریم بنابر نظریه علمایی که نامشان در ذیل می آید:

- نظریه ابو حامد الغزالی
- نظریه شیخ رشید رضا
- نظریه شیخ طاهر ابن عاشورا
- نظریه شاه ولی الله دهلوی

درس پنجم: فضایل و معجزات قرآن کریم

در این درس محصلان درباره فضایل قرآن کریم می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- نام بردن فضایل تلاوت قرآن کریم
- بحث در مورد اهمیت قرآن کریم در زندگی مسلمانان
- تعریف معنای لغوی و مفهومی اعجاز.
- نام بردن تمام انواع معجزه.
- تعریف معجزات قرآن کریم و انواع آن؛ معجزات میتافیزیکی قرآن کریم (گذشته، حال و آینده)؛ اعجاز تقنینی، بلاغی و علمی قرآن کریم.

درس ششم: انواع معجزات قرآن کریم

در این درس محصلان به بررسی اعجاز علمی قرآن کریم می پردازند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- انواع معجزات (حسی، عقلی)
- تفاوت بین معجزات پیامبر اسلام با سایر پیامبران
- اعجاز قرآن کریم (غیبی، ترشیحی، بیانی)

امتحان بیست فیصد

درس هفتم: اعجاز علمی قرآن کریم

در این درس محصلان به بررسی اعجاز علمی قرآن کریم خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف اعجاز علمی قرآن کریم
- نمونه های از معجزات قرآن کریم
- خلقت و توسعه کاینات

درس هشتم: اعجاز علمی قرآن کریم

در این درس محصلان به بررسی اعجاز علمی قرآن کریم خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- و السماء ذات الرجع
- هدف از السما
- لایه های گازی زمین

درس نهم: اعجاز علمی قرآن کریم

در این درس محصلان به بررسی اعجاز علمی قرآن کریم خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- اشکال مختلف رجع السما
- مفهوم و الارض ذات الصدع و تحقیق علمی در مورد آن

- شق شدن خاک برای نبات و درز های موجود در کره زمین
- شکستن سنگریزه های قسمت خشکه زمین

درس دهم : اعجاز علمی قرآن کریم

در این درس محصلان به بررسی اعجاز علمی قرآن کریم خواهند پرداخت.

تا ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- خلقت انسان و مراحل خلقت
- اعجاز علمی در این آیات
- میوه و نبات و اعجاز در محرمات غذایی
- حائل میان بحریا
- امراض جنسی

درس یازدهم : قرآن و موضوع تداوی

در این درس محصلان به بررسی اعجاز علمی قرآن کریم خواهند پرداخت.

تا ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- آیات های قرآن در مورد تداوی و حرمت گوشت خینزیر
- اسلام و موضوع صحت، نظافت و دوری از چیزی های کثیف
- حرمت مقاربت با همسر در وقت عادت های ماهوار و اضرار آن

سمستر ششم

وزارت صحت عامه انستیتوت علوم صحتی غضنفر برنامه تعلیمی دیپلومه قابلیت

آموزش عملی کلینیکی 2

عنوان :	آموزش عملی کلینیکی 2
کریدیت :	9 کریدیت (2 کریدیت تیوری و 7 کریدیت کلینیکی)
ساعات :	376 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان تیوری و 21 ساعت امتحان عملی (2 ساعت در هفته تیوری و 21 ساعت در هفته کلینیکی) 2 ساعت امتحان تیوری و 6 ساعت امتحان عملی
جایگزینی :	سال سوم، سمستر دوم (سمستر ششم)
پیش شرط :	موضوعات مسلکی در قابلیت

تشریح مضمون کلینیکی

این مضمون محصلان را قادر می سازد تا تمام شایستگی های قابلیت که برای ورود به مسلک قابلیت ضروری می باشند را به شکل عملی نشان دهند. این مضمون شایستگی ها و قابلیت های رهبری محصلان را بالا برده و مهارت های تفکر انتقادی، حل مسئله و تصمیم گیری را در آنان ارتقاء می دهد. محصلان با رهنمایی استاد به اجرای تمرین در زمینه های کلینیکی مختلف از جمله مراقبت قبل از ولادت، حین ولادت، بعد از ولادت و مراقبت نوزاد خواهند پرداخت. از محصلان انتظار می رود تا دانش، مهارت ها و نگرش های اکتساب شده در تمام مضامین قبلی را با یکدیگر ادغام نمایند. آنها باید یک دوسیه کلینیکی تهیه نموده و یک کتابچه برای ثبت آموخته های کلینیکی داشته باشند. محصلان به منظور تشریح تجارب آموزشی باید در سمینارهای هفته وار سایر محصلان اشتراک نمایند. از آنها انتظار می رود تا یک پروژه کلینیکی را با تمرکز بر موضوعات شناسایی شده پلان گذاری و اجرا نمایند.

هدف مضمون کلینیکی

این مضمون که در سمستر نهایی (ششم) جایگزین شده است، محصلان را در توسعه مهارت تطبیق تیوری ها، مفاهیم و طرز العمل های قابلیت در زندگی واقعی یاری می رساند.

اهداف مضمون کلینیکی

در ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را کسب می کنند:

- نشان دادن و کاربرد رفتارها و نگرش های مرتبط به مراقبت محترمانه مادری
- نشان دادن و کاربرد مدل مراقبت قابلیت در تمام تمرین ها و عرصه های شایستگی کلینیکی
- تطبیق اصول عملی مسلکی برای هدایت کار قابلیت
- تشریح اهمیت تمرین کردن در دامنه عملکرد قابلیت مطابق به قوانین افغانستان
- نمایش آگاهی از حقوق و مکلفیت های مرتبط به فراهم آوری مراقبت قابلیت
- نشان دادن توانایی برقراری رابطه کاری با تیم های مسلکی در ارتباط با "مراقبت خودی" به شمول افراد، خانواده ها، همکاران و جامعه
- اجرای ارزیابی جامع صحتی در مورد مریضان یا استفاده کنندگان خدمات با بکارگیری ابزارهای مناسب

- ثبت دقیق معلومات بدست آمده از ارزیابی، تفسیر نتایج ارزیابی و یافته های لابراتوار، تشخیص صحیح مشکلات صحتی استفاده کنندگان خدمات
- ارزیابی نقاط قوت و ضعف شخصی در تطبیق پروسه قابلیت
- همکاری با اعضای تیم صحتی در زمینه فراهم آوری مراقبت قابلیت با کیفیت
- تصمیم گیری مشترک همراه با مریضان
- خودداری از هر نوع بی احترامی و آزار
- نشان دادن رازداری در مدیریت معلومات مریض
- تحلیل عوامل اثرگذار بر خود تنظیمی و عملکرد مسلکی

جایگزینی

- لابراتوار مهارت ها
- کلینیک مراقبت قبل از ولادت
- کلینیک مصنون سازی (واکسین ها)
- کلینیک تنظیم خانواده
- شفاخانه/مراکز صحتی (بخش مریضان سرپایی و مریضان بستری شده، بخش های عمومی، بخش های عاجل، واحدهای مراقبت ویژه)
- کلینیک صحت جنسی و باروری
- لابراتوار مهارت های کلینیکی

استراتژی های تدریس و یادگیری

- تمرین و نمایش مهارت ها بالای مریضان تحت سرپرستی استاد
- نمایش مهارت های شامل شده در واحدهای آموزشی
- بحث های دوفره و گروهی
- یادگیری مسئله محور و یادگیری کلینیکی
- وسایل کمکی سمعی و بصری
- سمینارها، پروژه های گروهی و تمثیل
- استفاده از بازی های آموزشی برای تقویت درس ها و کمک به انتقال دانش و مهارت
- مطالعات موردی، ارائه عمومی و بحث در مورد تجارب کلینیکی
- مطالعات شخصی

توقعات مضمون

به منظور برآورده سازی اهداف این مضمون از محصلان انتظار می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

- حضور در تمام جلسات و ساعات کلینیکی مطابق به پالیسی وضع شده.
- تکمیل مطالعات قبلی و مطالعات بعدی برای هر جلسه.
- اشتراک فعال در مباحث صنفی.
- تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
- انجام تمام وظایف و بررسی ها/معاینات در تاریخ های معینه.
- با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابل های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

ارزیابی

- مشاهده هفته وار کتابچه هایی که برای ثبت عملکرد کلینیکی استفاده می گردد
- نظارت دوره ای با استفاده از چک لست بر مبنای ساختار برنامه انجام خواهد شد
- محصلان با استفاده از امتحان کلینیکی ساختار مند عینی (OSCE) ارزیابی خواهند شد
- در ختم مضمون آموزش عملی، محصلان به انستیتوت ها بازگشته و یک ارزیابی جامع توسط استادان انجام خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

کار گروهی و سمینار	20%
امتحان میان سمستر یا 20 فیصد	20%
امتحان نهایی	60%
مجموع	100%
امتحان نهایی کلینیکی/مهارت ها- امتحان کلینیکی ساختار مند عینی	<u>کامیاب/ناکام</u>

منابع/مواد آموزشی/کتاب های درسی

- Cunningham F. G., Leveno K., Bloom S. (2018). Williams Obstetrics, 25th Edition. ISBN-13: 978-1259644320
- King T. L., CNM, MPH; Brucker M. C., CNM, PhD; (2018). *Varney's Midwifery*. 6th ed. ISBN: 9781284160215
- Marshall. J. E., & Raynor. M.D. (2019). *Myles' Textbook for Midwives*, 17th ed. Churchill Livingstone. Elsevier Health Sciences. ISBN: 9780702076428
- National obstetrical guidelines and protocols
- WHO. (2016). *IMNCI Integrated Management of Childhood Illness*, Geneva, World Health Organization.
- WHO. (2015). *Immunization in Practice (IIP)*, World Health Organization (WHO)
- WHO. (2016). *WHO recommendations on antenatal care for a positive pregnancy experience*. (2016). Switzerland: WHO.
- WHO. (2018). *WHO recommendations: intrapartum care for a positive childbirth experience*. (2018). Switzerland: WHO.
- WHO (2020) *Labor care guide*. (2020). Switzerland: WHO.
- Hesperian Guides, *A book for midwives and Where women have no doctor*: <https://hesperian.org/books-and-resources/>

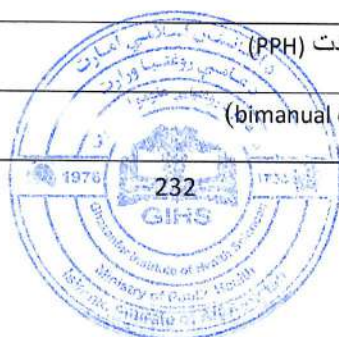

شماره	موضوع درسی	ساعات	استاد
<u>1</u>	مدیریت ولادت پیش از موعد: کورتیکواستروئیدهای قبل از ولادت (corticosteroids)	<u>2</u>	
<u>3</u>	مدیریت خونریزی در اوایل و اواخر ولادت	<u>1</u>	
<u>4</u>	تخلیه رحم با واکيوم دستی	<u>1</u>	
<u>5</u>	سقط جنین	<u>1</u>	
<u>6</u>	حاملگی مولار (molar pregnancy) حاملگی اکتوپیک یا خارج رحمی (ectopic)	<u>1</u>	
<u>7</u>	پلاسنٹا پریویا (placenta previa)	<u>1</u>	
<u>8</u>	مدیریت شک: لباس های ضد شک انتقال خون	<u>2</u>	
<u>*</u>	<u>امتحان میان سمستر با 20 فیصد</u>	<u>2</u>	
<u>9</u>	مدیریت ولادت با نمایش (presentation) و وضعیت (position) غیرطبیعی	<u>2</u>	
<u>10</u>	پرزنٹیشن بریچ (breech presentation)	<u>2</u>	
<u>11</u>	دیسٹوشی شانه (shoulder dystocia)	<u>1</u>	
<u>12</u>	مدیریت افتادگی بند ناف	<u>1</u>	
<u>13</u>	مدیریت خونریزی بعد از ولادت (PPH)	<u>3</u>	
<u>14</u>	فشار دو دستی (bimanual compression)	<u>1</u>	
<u>15</u>	فشار ابهر بطنی (aortic compression)	<u>1</u>	
<u>16</u>	جداسازی پلاسنٹا توسط دست	<u>1</u>	
<u>17</u>	فارماکولوژی مراقبت ولادی عاجل	<u>1</u>	
<u>18</u>	تامپوناد کردن رحم با بالون (uterine balloon tamponade/UBT)	<u>2</u>	
<u>19</u>	ترمیم پارگی های عجان و عنق رحم	<u>2</u>	
<u>20</u>	مدیریت انتان و سپسیس بعد از ولادت	<u>1</u>	
<u>21</u>	مدیریت پری اکلامپسیا و اکلامپسیا	<u>2</u>	

22	مدیریت احیاء مجدد نوزاد	<u>1</u>	
*	ساعات کلینیکی	<u>336</u>	
*	امتحان نهایی تیوری	<u>2</u>	
*	امتحان	<u>6</u>	
<u>مجموعه</u>		<u>376</u>	

مهارت های مربوط شفاخانه

<u>شماره</u>	<u>مهارت ها</u>	<u>استاد</u>
<u>1</u>	مدیریت ولادت پیش از موعد: کورتیکواستروئیدهای قبل از ولادت (corticosteroids)	
<u>3</u>	مدیریت خونریزی در اوایل و اواخر ولادت	
<u>4</u>	تخلیه رحم با واکيوم دستی	
<u>5</u>	سقط جنین	
<u>6</u>	حاملگی مولار (molar pregnancy) حاملگی اکتوپیک یا خارج رحمی (ectopic)	
<u>7</u>	پلاسنتا پریویا (placenta previa)	
<u>8</u>	مدیریت شاک: لباس های ضد شاک انتقال خون	
*	<u>امتحان میان سمستر یا 20 فیصد</u>	
<u>9</u>	مدیریت ولادت با نمایش (presentation) و وضعیت (position) غیرطبیعی	
<u>10</u>	پرزنیتیشن بریچ (breech presentation)	
<u>11</u>	دیسٹوشی شانه (shoulder dystocia)	
<u>12</u>	مدیریت افتادگی بند ناف	
<u>13</u>	مدیریت خونریزی بعد از ولادت (PPH)	
<u>14</u>	فشار دو دستی (bimanual compression)	

15	فشار ابهر بطنی (aortic compression)	
16	جداسازی پلاستنا توسط دست	
17	فارماکولوژی مراقبت ولادی عاجل	
18	تامپوناد کردن رحم با بالون (uterine balloon tamponade/UBT)	
19	ترمیم پارگی های عجان و عنق رحم	
20	مدیریت انتان و سپسیس بعد از ولادت	
21	مدیریت پری اکلامپسیا و اکلامپسیا	
22	مدیریت احیاء مجدد نوزاد	

نتایج متوقعه

در ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- نشان دادن شیوه های وقایه از انتان بر مبنای رهنمودهای نهاد صحتی جهان به منظور حفاظت از مراقبت کنندگان و استفاده کنندگان خدمات
- ارزیابی مریضان، افراد و جوامع با تأکید بر استفاده کننده خدمات قابلیت
- فراهم آوری مراقبت با کیفیت قبل از ولادت مطابق به چک لیست مهارت ها
- مراقبت از مادر و نوزاد در طول ولادت با استفاده از پارتوگراف به عنوان یک ابزار نظارتی برای مدیریت و مستند سازی مراقبت هایی که فراهم می گردد
- نشان دادن طریقه مدیریت فعال مرحله سوم ولادت (AMTSL)
- ارزیابی، مشوره دهی، فراهم آوری مراقبت و رجعت دهی صحیح نوزاد و مادر در خلال شش هفته بعد از ولادت مطابق به مدل قابلیت
- نشان دادن طریقه مراقبت از نوزاد به شمول احیاء نوزاد
- فراهم آوری مراقبت با کیفیت برای مادران دچار به مشکلات حاملگی، ولادت و مشکلات بعد از ولادت، از جمله مدیریت خونریزی بعد از ولادت
- ارزیابی و فراهم آوری مراقبت عاجل و رجعت دهی به موقع زنان در حالت شاک
- پیروی از پالیسی ها و طرز العمل های شفاخانه پروسه

رهبری و مدیریت

عنوان	:	رهبری و مدیریت
کریدت	:	3 کریدت (2 کریدت تیوری و 1 کریدت کلینیکی)
ساعات	:	85 ساعت در سمستر به شمول 2 ساعت امتحان 3 ساعت امتحان عملی (2 ساعت در هفته تیوری و 3 ساعت در هفته کلینیکی)
جایگزینی	:	سال سوم، سمستر دوم
پیش شرط	:	اساسات قابلگی

تشریح مضمون

این مضمون مفاهیم اساسی رهبری و مدیریت در مراقبت قابلگی را ارائه می کند. محصلان به بررسی و فراگیری پروسه های رهبری در فراهم آوری مراقبت صحتی مؤثر برای زنان و اطفال می پردازند. این مضمون بر تمرین مهارت های مدیریت، تیوری های رهبری و اصول مدیریت تمرکز خواهد داشت. محصلان به نقش بالقوه شان به مثابه یک رهبر در ساختارهای کلینیکی و اجتماعی پی خواهند برد.

اهداف مضمون

در ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- به نمایش گذاشتن رهبری مؤثر، مناسب و مسلکی هنگام کار کردن با زنان و خانواده های شان در وضعیت های پیچیده و بحرانی
- کاربرد دانش، مهارت ها و نگرش های مناسب در مدیریت خدمات قابلگی به ویژه در سطح کلینیک
- بحث در مورد مدیریت منابع بشری در چارچوب قانونی ناظر بر شیوه ولادت در سکتور صحت
- تشریح استراتژی های تأمین فرصت های مساویانه برای تمام کارمندان بدون در نظر داشت جنسیت در راستای ارتقای مسلک گرایی و کسب پاداش مساوی برای کار یکسان
- تشریح اهمیت تیم و محیط کاری مؤثر از طریق تأمین ارتباطات مؤثر میان مریضان، قابله ها و دیگر پرسونل مراقبت صحتی
- تشریح پروسه های مدیریت منابع بشری، اصول و تیوری های مرتبط به تفویض صلاحیت، تخصیص بندی و نظارت بر کارمندان
- به نمایش گذاشتن مهارت های همکاری و ارتباطات مؤثر در وضعیت های پیچیده
- به نمایش گذاشتن تفکر انتقادی که متضمن فراهم آوری مراقبت مصنون، مؤثر و همکارانه باشد.
- به نمایش گذاشتن مهارت تصمیم گیری مستقل و پیچیده که متضمن حفظ یکپارچگی همکاری ها در راستای فراهم آوری مراقبت قابلگی مصنون و مؤثر در وضعیت های پیچیده و مختلف باشد.
- تشریح روش های ارزیابی عملکرد کارمندان بر مبنای پالیسی نهاد و معیارهای پذیرفته شده ارزیابی عملکرد
- تطبیق ابتکارات بهبود کیفیت در عرضه خدمات قابلگی
- تشریح اساسات نظارت و ارزیابی در فراهم آوری مراقبت

استراتژی های تدریس و یادگیری

- رایانه های تعاملی
- بحث های دو نفره، گروهی و صنفی
- وسایل کمکی سمعی-بصری
- مطالعات شخصی
- سمینار و پروژه های گروهی

توقعات مضمون

از محصلان انتظار می رود تا موارد ذیل را برای برآورده سازی اهداف مضمون انجام دهند:

- حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.
- تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
- اشتراک فعال در مباحث صنفی.
- تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
- تکمیل تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
- با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

ارائه گروپی و وظایف/پروژه ها	%20
امتحان میان سمستر	%20
امتحان نهایی	%60
مجموع	%100
امتحان نهایی کلینیکی/مهارت ها	کامیاب/ناکام

منابع

- Howkins, E. & Thornton C. *Managing and Leading innovation in health Care*. (Latest edition.). London: Bailliere Tindall.
- Marriner Forney, A. *Guide Midwifery Management and Leadership*. (Latest edition.). St. Louis: Mosby.
- Sullivan .E.J. (2017). *Effective Leadership and Management in Nursing*. (9th ed). Pearson.
- Marquis .B.L & Huston C.J. (2017). *Leadership Roles and Management Functions in Nursing: Theory and Application*. (9th ed). Lippincott Williams & Wilkins

شماره	موضوع درسی	ساعات	استاد
1	درس اول: مقدمه مدیریت و رهبری	4	
2	درس دوم: ارتباطات در مدیریت	4	
3	درس سوم: سبک های رهبری	4	
4	درس چهارم: مدیریت زمان	3	
5	درس پنجم: تفکر انتقادی، حل مسئله و تصمیم گیری	3	
6	درس ششم: حل منازعات و دعاوی با قاطعیت	3	

7	درس هفتم: مدیریت شفاخانه‌یی	3	
8	درس هشتم: مدیریت منابع کیفیت	2	
9	درس نهم: مدیریت دفتر داری	2	
10	درس دهم: اسلام و مدیریت	2	
11	درس یازدهم: گزارش نویسی	2	
12	ساعات کلینیکی	48	
*	امتحان عملی	3	
*	امتحان نهایی تیوری	2	
*	مجموع ساعات درسی	85	

اهداف درسی

درس اول: مقدمه رهبری و مدیریت

در این درس محصلان با مفهوم رهبری و مدیریت آشنا می‌شوند. محصلان همچنان درباره فلسفه وجودی، اهداف و اهمیت مدیریت می‌آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی‌های ذیل را بدست می‌آورند:

- تعریف مدیریت.
- بحث در مورد اساسات و اصول رهبری.
- مفهوم مدیریت.
- اداره چیست اهمیت مدیریت
- وظایف عمومی مدیریت.

درس دوم: ارتباطات در مدیریت

در این درس، پروسه و اصول ارتباطات فعال مورد بررسی قرار خواهد گرفت. مفهوم ارتباطات سازمانی به شمول مجاری رسمی ارتباطات به محصلان معرفی خواهد شد.

در ختم این درس محصلان توانایی‌های ذیل را بدست می‌آورند:

- مقدمه
- تعریف
- اجزای افهام و تفهیم
- پروسه ارتباط
- اصول اساسی افهام و تفهیم
- دسته بندی افهام و تفهیم

○ مهارت های افهام و تفهیم

درس سوم: سبک های رهبری

در این درس محصلان سبک های مختلف رهبری و عوامل اثرگذار بر رهبری را فرا می گیرند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- بحث در مورد سبک های سه گانه رهبری
- تشریح اهمیت هر سبک در وضعیت های مختلف
- بحث در مورد عوامل اثرگذار بر رهبری
- بحث در مورد اساسات شش گانه قدرت که در رهبری بکار گرفته می شود

درس چهارم: مدیریت زمان

در این درس محصلان مدیریت زمان را فرا می گیرند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- مقدمه مدیریت زمان
- ضایع کننده گان زمان
- حفظ کننده گان زمان
- مدیریت نادرست زمان
- استفاده موثر از وقت
- از وقت چگونه استفاده کنیم

درس پنجم: تفکر انتقادی، حل مسئله و تصمیم گیری

در این درس محصلان به بررسی پروسه تصمیم گیری و اهمیت آن می پردازند. محصلان با انواع مختلف و مدل های تصمیم گیری به شمول مدل تصمیم گیری اخلاقی آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف اصطلاحات تفکر انتقادی، تصمیم گیری و حل مسئله
- بحث در مورد عناصر انتقادی در تصمیم گیری
- بحث در مورد رابطه میان تفکر انتقادی و تصمیم گیری
- تشریح پروسه یکپارچه سازی تصمیم گیری و حل مسئله
- بیان اهمیت تصمیم گیری و حل مسئله
- شناخت عواقب تصمیم گیری ضعیف
- کاربرد پروسه قابلیت به مثابه ابزاری برای تصمیم گیری
- تشریح انواع و مدل های تصمیم گیری
- تشریح کاربرد مدل ها در یک وضعیت معین
- بحث در مورد مدل اخلاقی تصمیم گیری

درس ششم: حل منازعه و قاطعیت

در این درس محصلان به بررسی مفهوم دعوا با قاطعیت و مقایسه آن با انفعال و پرخاشگری می پردازند. محصلان همچنان درباره پروسه مدیریت منازعه خواهند آموخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

-
- منازعه چیست
- تعریف منازعه
- دیدگاه مختلف در مورد بروز و موقعیت منازعه
- چرا منازعه بوجود میاید
- ویژه گی منازعه
- انواع منازعه
- قدمه ها در حل منازعه

درس هفتم: اخلاق و سلوک در محیط کار

در این درس محصلان درباره مفهوم اخلاق و سلوک در محیط کاری کسب دانش می کنند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- مفهوم محیط کار
- عادات نا پسند در محل کار
- دستور العمل های مهم جهت تامین اخلاق در محیط کار
- اصول مهم اخلاق در محیط کار
- روش های شاد بودن و شاد زیستن در محیط کار

درس هشتم: مدیریت کیفیت

در این درس محصلان با مفهوم مدیریت منابع که شامل مدیریت منابع بشری، فیزیکی و مالی می باشد، آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- پروسه مقدمه
- کیفیت چیست
- ابعاد کیفیت
- دسترسی به خدمات صحی
- موثریت خدمات صحی
- روابط بین کارمندان صحی
- مثریت خدمات صحی
- تضمین کیفیت چیست
- اصول تضمین کیفیت
- پروسه تضمین کیفیت

درس نهم: ارزیابی و ارزیابی عملکرد

- پروسهپرووسهپروسهتعریف ارزایی
- اهداف ارزیایی
- انواع ارزیایی
- مراحل ارزیایی
- معیارات ارزیایی

درس دهم: دفتر داری

- مقدمه
- دفتر و وظایف آن در مراکز صحي
- طرز سند رجعت دهی مريض
- رهنما کتاب صادره و وارده
- کتاب راجستر مکتوب وارده
- کتاب صادره
- ترتیب و تنظیم دوسیه ها

درس یازدهم: گزارش نویسی

در این درس محصلان درباره گزارش نویسی می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- مقدمه
- اجزای متشکله یک گزارش
- روش گزارش نویسی
- تحریری یک گزارش
- اهداف گزارش نویسی
- انواع گزارش نویسی

اهداف کلینیکی مدیریت و رهبری

تشریح مضمون کلینیکی

این مضمون محصلان را قادر می‌سازد تا نگرش‌ها و مهارت‌های لازم برای مدیریت خدمات صحتی را کسب نمایند. این مضمون بر توسعه شایستگی‌های حل مسئله، تصمیم‌گیری، مدیریت منابع، تحلیل و تفسیر پالیسی، شروع تغییر، ارزیابی عملکرد و بهبود کیفیت تمرکز خواهد داشت. این مضمون همچنان محصلان را در امر نظارت و ارزیابی عملکرد یاری خواهد کرد.

اهداف کلینیکی

در ختم این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- به نمایش گذاشتن توانایی رهبری و مدیریت تیم های با ترکیب چند مسلک.
- نشان دادن شایستگی در مدیریت منابع بشری مطابق به چارچوب قانونی کشور و قواعد کار در سکتور صحت

- نشان دادن توانایی ایجاد محیط کاری مثبت از طریق ارتباطات مؤثر.
- تفویض صلاحیت، سرپرستی، هدایت و کنترل پرسونل در زمینه اجرای نقش های شان در راستای دستیابی به اهداف مراقبتی.
- مدیریت منابع مالی و دیگر منابع مراقبت صحتی بر مبنای فهم موضوعات موجود در سیستم مراقبت یا خدمات صحتی.
- ارزیابی عملکرد کارمندان بر مبنای پالیسی سازمانی و معیارهای پذیرفته شده ارزیابی عملکرد.
- تطبیق اصول نظارت و ارزیابی در فراهم آوری مراقبت
- نشان دادن توانایی رهبری و مدیریت تغییر در پروسه مراقبت صحتی با هدف بهبود کیفیت مراقبت.
- تسهیل پروسه انکشاف متداوم مسلکی خود و پرسونل.
- تسهیل پروسه تشویق و انگیزه دهی در درون تیم ها.
- شناخت فرسودگی روانی، فشار و تکان روانی در میان اعضای تیم.
- به نمایش گذاشتن مهارت های همکاری با تیم های مراقبتی بین رشته ای، استفاده کنندگان خدمات و قابل ها در راستای ارتقاء صحت افراد، خانواده ها و گروه ها.

جایگزینی در کلینیک

- بخش های شفاخانه
- دفتر مدیریت نرسنگ
- بخش مریضان سراپا
- اداره شفاخانه
- دیپارتمنت صحت جامعه

مهارت های کلینیکی

- مستندسازی و گزارش دهی
- گزارش نویسی
- ریاست جلسات کارمندان
- سرپرستی و ارزیابی
- بودجه بندی
- بازدید از مریضان
- تهیه فهرست موجودی ها

شایستگی ها

ارزیابی

معیارهای ارزیابی: سیستم نمره دهی معیاری

ثقافت اسلامی 6

عنوان : ثقافت اسلامی 6

کود مضمون : DM 1 03 6

کریدت : 2 کریدت (2 کریدت تیوری) سال سوم سمستر دوم

ساعات : 34 ساعت در سمستر بر علاوه 2 ساعت امتحان نهایی (2 ساعت در هفته تیوری)

جایگزینی: ثقافت اسلامی 5

تشریح مضمون

این مضمون محصلان را با مفهوم، و علم طبابت در اسلام و اخلاق طبابت آشنا می سازد. محصلان در مورد دین مبین اسلام و اخلاقیات اسلامی نیز دانش کسب خواهند کرد.

اهداف مضمون

با تکمیل این مضمون محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

1. شناخت محصل از ارزش و اهمیت طبابت در اسلام
2. شناخت محصل از ارزش های اخلاقی در ساحه طبابت

استراتژی های تدریس و یادگیری

- لکچرهای تعاملی و دوطرفه.
- بحث های دوفره، گروهی و صنفی.
- وسایل کمکی سمعی و بصری.
- مطالعه شخصی.

توقعات مضمون

به منظور برآورده ساختن اهداف این مضمون از محصلان توقع می رود تا موارد ذیل را انجام دهند:

حضور در تمام ارایه ها (لکچر) مطابق به پالیسی وضع شده.

1. تکمیل مطالعات قبل و بعد از هر جلسه.
2. اشتراک فعال در مباحث صنفی.
3. تکمیل موفقانه تمام جداول کاری یا کارهای خانگی.
4. تکمیل تمام وظایف و بررسی ها در تاریخ های معینه.
5. با محصلانی که این معیارها را برآورده نمی سازند، مطابق به پالیسی ها و طرز العمل های شورای نرس ها و قابله های افغانستان/وزارت صحت عامه برخورد خواهد شد.

معیارهای ارزیابی

20%	امتحان میان‌سمستر یا 20 فیصد
80%	امتحان نهایی
100%	جمع

منابع:

شماره	موضوع درسی	ساعات	استاد
1	<u>درس اول: معرفی علم طبابت در اسلام</u>	3	
2	<u>درس دوم: اخلاق طبیب از دیدگاه اسلام</u>	2	
3	<u>درس سوم: طبیب و جامعه</u>	2	
4	<u>درس چهارم: حکم شرعی استفاده از تنباکو</u>	2	
5	<u>درس پنجم: مساله تزریق امپول به شخص روزه دار و مساله بول گرفتن از بیمار</u>	3	
6	<u>درس ششم: مساله معاینه و معالجه زنان</u>	3	
7	<u>درس : امتحان بیست فیصد</u>	2	
8	<u>درس هفتم: مساله ضمان و غرامت بر طبیب</u>	3	
9	<u>درس هشتم: مساله سرایت امراض و مساله جلوگیری از حمل و تنظیم خانواده</u>	4	
10	<u>درس نهم: حکم شرعی تعقیم</u>	3	
11	<u>درس دهم: مساله پیوند اعضا</u>	3	
12	<u>درس یازدهم: مساله تشریح جسد انسان</u>	2	
*	<u>امتحان نهایی</u>	2	
*	<u>مجموعه ساعات درسی</u>	34	

اهداف درسی

درس اول: معرفی علم طبابت در اسلام

در این درس محصلان با مفاهیم علم طبابت در اسلام و اخلاق طبابت آشنا می شوند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- تعریف علم طبابت و اخلاق طبابت در اسلام
- معرفی کورس ثقافت.

درس دوم: اخلاق طبیب در اسلام

در این درس محصلان درباره اخلاق طبیب از دیدگاه اسلام می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

- مسئولیت های طبیب مسلمان در قبال دین و عقیده و موصفات طبیب مسلمان
- اخلاق طبیب با مریض و همکاران از نگاه اسلام.
- خود درای از رزایل اخلاقی

درس سوم: طبیب جامعه

در این درس محصلان در رابطه به حکم شرعی استفاده از تنباکو خواهند آموخت.

تشریح مضامین اساسی قرآن کریم بنابر نظریه علمایی که نامشان در ذیل می آید:

- دعوت در راه الله، سهم گیری در کارهای خیریه طبی جهاد در راه الله

درس چهارم: حکم استفاده از تنباکو

در این درس محصلان حکم استفاده از تنباکو خواهند آموخت.

تشریح مضامین اساسی قرآن کریم بنابر نظریه علمایی که نامشان در ذیل می آید:

○ حکم استفاده از تنباکو و محصولات آن در روشنایی به تحقیقات طبی و علمی

درس پنجم: مساله تزریق امپول به شخص روز دار و مساله بول گرفتن از بیمار

در این درس محصلان درباره فضایل قرآن کریم می آموزند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

○ مساله تزریق امپول به شخص روزه دار و دیدگاه های علمای معاصر

○ مساله بول گرفتن از بیماران

درس ششم: مساله معاینه و معالجه زنان

در این درس محصلان به بررسی مساله معاینه و معالجه زنان توسط مردان می پردازند.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

○ مساله معاینه و معالجه زنان توسط مردان و مساله بانک خون و بیمه صحت

درس امتحان بیست فیصد

درس هفتم مساله ضمان و غرامت بر طبیب

در این درس محصلان به بررسی مساله ضمان و غرامت بر طبیب خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

○ مساله ضمان و غرامت بر طبیب

درس هشتم: مساله سرایت امراض و مساله جلوگیری از حمل تنظیم خانواده

در این درس محصلان به بررسی مساله سرایت امراض خواهند پرداخت.

در ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

○ مساله سرایت امراض: دلایل که در مورد سرایت آمده است و دفع تعارض روایات که ظاهر با هم تعارض دارد

○ حکم شرعی تنظیم خانواده و جلوگیری از حمل

درس نهم : حکم شرعی تعقیم

در این درس محصلان به بررسی حکم شرعی تعقیم خواهند پرداخت.

تا ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

○ سقط جنین و مساله القاح مصنوعی

درس دهم : مساله پیوند اعضا و حکم شرعی آن

در این درس محصلان به بررسی مساله پیوند اعضا و حکم شرعی آن خواهند پرداخت.

تا ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

○ حکم شرعی پیوند اعضا و حکم شرعی آن

درس یازدهم : مساله تشریح جسد

در این درس محصلان به بررسی تشریح جسد خواهند پرداخت.

تا ختم این درس محصلان توانایی های ذیل را بدست می آورند:

○ حکم تشریح جسد انسان (کالبد شکافی)

ضمیمه الف: لیست اشتراک کنندگان ورکشاپ مشورتی

ضمیمه ب: شایستگی های ضروری برای تمرین اساسی قابلیت (کنفدراسیون بین المللی قابله ها، 2018)

1. شایستگی های عمومی

- 1. الف. مسئولیت پذیری در قبال تصمیمات و اعمال خود به عنوان یک کارمند مستقل
- 1. ب. مسئولیت پذیری در قبال مراقبت از خود و رشد خود به عنوان یک قابله
- 1. ج. تفویض درست صلاحیت های مراقبتی و نظارت بر اجرای این صلاحیت ها
- 1. د. استفاده از تحقیقات برای اثرگذاری بر عملکرد
- 1. هـ. حفظ ارزش اساسی انسانی افراد هنگام فراهم آوری مراقبت قابلیت
- 1. و. رعایت قوانین، الزامات مقرراتی و قواعد سلوکی در اجرای وظایف قابلیت
- 1. ز. کمک به زنان در راستای گرفتن تصمیمات انفرادی در مورد مراقبت
- 1. ح. به نمایش گذاشتن مهارت های ارتباط بین فردی با زنان و خانواده ها، تیم های صحنی و گروپ های مختلف جامعه
- 1. ط. تسهیل پروسه لیبر نارمل و ولادت در زمینه های سازمانی و شفاخانه ای به شمول خانه های زنان
- 1. ی. ارزیابی شرایط صحنی، ارزیابی مشکلات صحنی و ارتقاء صحت و بهروزی عمومی زنان و نوزادان
- 1. ک. پیشگیری و تداوی مشکلات عام صحنی در زمینه های باروری و در اوایل زندگی
- 1. ل. شناخت شرایط خارج از دامنه عملکرد قابلیت و رجعت دهی مناسب
- 1. م. مراقبت از زنانی که خشونت و آزار جنسی و فیزیکی را تجربه می کنند

2. قبل از حاملگی و جریان حاملگی

- ✓ 2. الف. فراهم آوری مراقبت قبل از حاملگی
- ✓ 2. ب. تشخیص وضعیت صحنی زنان
- ✓ 2. ج. ارزیابی صحت جنین
- ✓ 2. د. نظارت بر پیشرفت حاملگی
- ✓ 2. هـ. کمک به ترویج رفتارهای صحنی که بر بهبود صحت اثرگذارند
- ✓ 2. و. رهنمایی درباره حاملگی، ولادت، تغذیه با شیر مادر، فرزندداری و تغییر در خانواده
- ✓ 2. ز. تشخیص، مدیریت و رجعت دهی زنان دچار به حاملگی های پیچیده
- ✓ 2. ح. کمک به زنان و خانواده های آنان در زمینه پلان گذاری و انتخاب محل ولادت مناسب
- ✓ 2. ط. فراهم آوری مراقبت برای زنان دچار به حاملگی های ناخواسته یا بی موقع

3. مراقبت در جریان لیبر و ولادت

- 3. الف. ارتقاء ولادت فیزیولوژیکی
- 3. ب. مدیریت ولادت طبیعی بنفشی و پیشگیری از مشکلات ولادی
- 3. ج. فراهم آوری مراقبت برای نوزاد بلافاصله بعد از ولادت

4. مراقبت مداوم از زنان و نوزادان

- 4. الف. فراهم آوری مراقبت بعد از ولادت برای زنان صحتمند
- 4. ب. فراهم آوری مراقبت برای نوزاد صحتمند تازه به دنیا آمده
- 4. ج. ترویج و حمایت از تغذیه با شیر مادر
- 4. د. تشخیص و تداوی یا رجعت دهی مشکلات بعد از ولادت
- 4. هـ. تشخیص و مدیریت مشکلات صحنی در نوزاد تازه به دنیا آمده